

Beleidsbegroting 2019-2022

Gemeente
Woudenberg

Inhoud

ALGEMENE TOELICHTING

	<u>Bladzijde</u>
Strategie kaart	
Hoofdlijnen begroting	1
Procedure begrotingsbehandeling	21

BELEIDSBEGROTING

FINANCIËLE BEGROTING

<u>Bladzijde</u>		<u>Bladzijde</u>	
<i>De programma's</i>			
1.	Samenleving	Overzicht lasten en baten 2019	144
2.	Leefomgeving	Incidentele lasten en baten	145
3.	Veiligheid	Totaaloverzicht lasten en baten 2019 - 2022	146
4.	Ruimte, wonen en ondernemen	Wijzigingen t.o.v. begroting 2018	147
5.	Dienstverlening	Overzicht reserves en voorzieningen	150
	<i>Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien</i>	Mutaties reserves	151
	<i>Reserves en Voorzieningen</i>	Belastingtarieven	152
		Kerngegevens	153
		EMU-saldo	154
		Voorbeelden lastendruk 2019 t.o.v. 2018	155
		Balansramingen	156
		Kosten en opbrengsten per taakveld (BBV)	157
<i>De paragrafen</i>			
	<i>Algemeen</i>		
A.	Lokale heffingen		
B.	Weerstandsvermogen en risicobeheersing		
C.	Onderhoud kapitaalgoederen		
D.	Financiering		
E.	Bedrijfsvoering		
F.	Verbonden partijen		
G.	Grondbeleid		
<i>Bijlagen</i>			
I.	Verplichte indicatoren		
II.	Programma-indeling		
III.	Infographic VNG over IBP		

STRATEGIEKAART

Uitvoering binnen mogelijkheden wet- en regelgeving

Woudenberg: goed voor elkaar/samen Woudenberg; samen leven, betekent dat:

- De gemeente is betrouwbaar, open en initiatiefrijk. Dit laat zij dagelijks zien in haar gedrag, in haar dienstverlening aan en haar communicatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisatie.
- De gemeente maakt zich sterk voor een samenleving die kansen biedt aan iedereen en waarin iedereen mee kan doen. Hierbij is de grondgedachte: 'zorgen voor'. Het uitgangspunt is dat niemand buiten de boot mag vallen.
- De gemeente spant zich, samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, in voor een groene, sociale en veilige woon- en leefomgeving, waarbij gezamenlijk wordt gezocht naar duurzame oplossingen.
- De gemeente groeit tot 15.000 inwoners in 2030.
- Het gemeentebestuur hecht er waarde aan dat Woudenberg een financieel gezonde gemeente is. Het bestuur gaat daarom voor financiële duurzaamheid.

Waar staan we voor en waar gaan we voor?

Wat is onze visie voor de komende jaren?

Samenleving

Inwoners doen naar vermogen mee en zien om naar elkaar. Waar nodig komt de gemeente samen met inwoners en maatschappelijke organisaties tot collectieve en individuele oplossingen voor ondersteuning en zorg.

D.P. de Kruif, M.H. Treep en A.J. Vlam

Leefomgeving

Inwoners en ondernemers voelen zich thuis en participeren in een functionele leefomgeving met aandacht voor verkeer, water, en groen, dat duurzaam wordt beheerd.

D.P. de Kruif, M.H. Treep en A.J. Vlam

Veiligheid

Inwoners en ondernemers voelen zich veilig, vertrouwd en met elkaar verbonden en criminaliteit is een uitzondering.

T. Cnossen, M.H. Treep

Ruimte, wonen en ondernemen

Een sterk raamwerk van landschappelijke en ruimtelijke structuur van Woudenberg door (ruimtelijk) verbinden, combineren en vernieuwen van kwaliteiten.

D.P. de Kruif, M.H. Treep en A.J. Vlam

Dienstverlening

Inwoners, ondernemers en organisaties ervaren ons als een professioneel dienstverlener en partner.

T. Cnossen, M.H. Treep en A.J. Vlam

Wat zijn onze maatschappelijke effecten de komende jaren?

Samenleving

Gezondere leefstijl van de inwoners. Meer maatschappelijk en sociaal actieve inwoners.

Samen met inwoners komen tot meer lokale, passende en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen.

Minder inzet van specialistische zorg door het stimuleren van innovatieve en adequate zorgverlening.

D.P. de Kruif, M.H. Treep en A.J. Vlam

Leefomgeving

Handhaven beeldkwaliteit

Openbare Ruimte (intact, schoon, veilig en groen)

Betere verkeersveiligheid.

Minder wateroverlast.

D.P. de Kruif, M.H. Treep en A.J. Vlam

Veiligheid

Minder woninginbraken en pogingen daartoe.

Hogere bereidheid bij burgers en professionals tot vroegtijdig signaleren en rapporteren van huiselijk geweld.

Minder alcoholgebruik onder de jongeren onder de 18 jaar

T. Cnossen, M.H. Treep

Ruimte, wonen en ondernemen

Meer duurzaamheid op Mens, Milieu en Markt.

Meer ruimte voor ontwikkeling van passende woningen.

Meer ruimte voor bedrijfsontwikkeling.

Kortere doorlooptijd van vergunningen en minder overtredingen.

D.P. de Kruif, M.H. Treep en A.J. Vlam

Dienstverlening

Meer stimuleren van inwoners, ondernemers en organisaties om nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Meer betrekken van inwoners, ondernemers en organisaties bij het opstellen en uitvoeren van beleid. Meer digitale diensten en alleen persoonlijke dienstverlening waar nodig.

Beter beheer en zorgvuldige ontsluiting van gegevens van inwoners, ondernemers en organisaties. Effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering.

T. Cnossen, M.H. Treep en A.J. Vlam

Hoofdpijnen begroting

Algemeen

De hieronder gepresenteerde begrotingscijfers geven een beeld van de wijze waarop wij onze doelen en resultaten de komende jaren financieel verantwoord vormgeven, waarbij het Coalitieakkoord 2018-2022 “Sterk Woudenberg = Samen doen” en de Kaderbrief 2019-2022 (raadsbesluit 5 juli 2018) leidend zijn. Uitwerking van onze visie en doelen vindt u terug op de strategiekaart. De strategiekaart actualiseren wij in de tweede helft van 2018 naar aanleiding van het nieuwe coalitieprogramma en nieuwe ontwikkelingen en regelgeving.

Bij de hoofdpijnen begroting wordt een beeld gegeven hoe de begroting 2019-2022 tot stand is gekomen. Dit onderdeel in de begroting is uitgebreider dan voorgaande jaren aangezien er dit jaar geen kadernota is uitgebracht over de begrotingsperiode 2019-2022.

Op bladzijde 3 van deze begroting wordt in beeld gebracht welke financiële effecten uiteindelijk hebben geresulteerd in de definitieve begrotingsresultaten 2019-2022. Verder wordt in de hoofdpijnen begroting aandacht geschonken aan het Interbestuurlijk Programma (IBP). Op 14 februari 2018 hebben het Rijk en de gemeenten afspraken gemaakt over tien belangrijke opgaven zoals het aardgrasvrij opleveren van 50.000 nieuwbouwwoningen in 2021, het voorkomen dat kinderen in de jeugdhulp tussen wal en schip vallen en het zorgen dat ouderen en mensen met een beperking in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen. Tevens zijn afspraken gemaakt over de door de gemeenten ervaren tekorten in het sociaal domein. Het kabinet heeft in het regeerakkoord gekozen om aan de medeoverheden extra middelen beschikbaar te stellen via het accres.

Er is in beeld gebracht wat de effecten zijn op de inkomsten en uitgaven van de begroting bij stijging van woningen en inwoners. In deze prognose rekenen wij met een stijging van het aantal inwoners van 13.021 naar 13.820 en het aantal woningen van 5.078 naar circa 5.478. De gevolgen hiervan zijn budgettair neutraal verwerkt in de begroting. Nadrukkelijk vermelden wij dat we werken met een prognose en er geen sprake is van harde realisatiecijfers. Met deze prognose laten we zien wat effecten zijn van een stijging van het aantal inwoners en woningen voor de meerjarenbegroting.

Door een gewijzigde werkwijze van het Rijk wordt de gemeente tijdelijk gekort in de algemene uitkering voor declaraties BTW-compensatiefonds. Ter compensatie van dit tijdelijke nadeel mag de gemeente aan de inkomstenkant van de begroting een stelpost opnemen. Verderop in de hoofdpijnen van de begroting wordt dit nader toegelicht.

De kosten in het sociaal domein lopen op. Het sociaal domein is in de voorgaande begrotingen budgettair neutraal verwerkt. Dit houdt in dat de uitgaven en inkomsten van het sociaal domein voor eenzelfde bedrag in de begroting zijn opgenomen met als uitgangspunt dat een overschot of een tekort in het sociaal domein niet ten gunste of ten laste wordt gebracht van de algemene middelen. Vanaf 2019 zijn de specifieke uitkeringen sociaal domein geïntegreerd in de maatstaven van de totale algemene uitkering waardoor niet meer specifiek inzichtelijk is wat de gemeente jaarlijks uit de algemene uitkering ontvangt voor het sociaal domein. Vanaf 2019 worden de kosten sociaal domein uit verschillende middelen gedekt. Voor de jaren 2019-2021 blijft een nadelig saldo in het sociaal domein staan van in totaal € 1,1 miljoen. In dit hoofdstuk vindt u een uitgebreide toelichting en doet het college voorstellen om deze kosten te dekken zodanig dat binnen het meerjarenperspectief sprake is van een balans in de inkomsten en uitgaven.

Bij de overige ontwikkelingen wordt een toelichting gegeven over de wijziging btw-wetgeving sportaccommodaties, landelijke voorstellen onderwijshuisvesting en aanpassing normbedragen en een update over de vennootschapsbelasting.

Sluitende begroting voor de jaren 2019-2022

De gemeente Woudenberg wil in aanmerking komen voor het repressief toezicht (= gebruikelijk toezicht) van de provincie Utrecht. Repressief toezicht is toezicht achteraf. Bij deze vorm van toezicht is geen goedkeuring van de besluiten door de provincie nodig. Bij repressief toezicht dient de begroting structureel en reëel in evenwicht te zijn. De structurele baten dekken ieder jaar de structurele lasten en de ramingen zijn realistisch. Dit evenwicht geldt voor de begroting inclusief nieuw beleid. Het college van burgemeester en wethouders verwacht met de voorliggende begroting 2019-2022 in aanmerking te komen voor repressief toezicht van de provincie Utrecht.

De voorliggende begroting 2019-2022 laat voor alle jaren positieve resultaten van € 65.000 in 2019 oplopend naar € 221.000 in 2022.

+ = positief - = negatief	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Cumulatief
Saldo begroting 2019-2022	65.000	159.000	192.000	221.000	637.000

Totstandkoming begroting 2019-2022

De beginstand van de begroting 2019-2022 is gelijk aan de eindstand van de vastgestelde begroting 2018-2021 en de tussentijdse raadsbesluiten van november 2017 tot en met april 2018 die gevolgen hebben voor de begroting 2019 en volgende jaren. Vanuit deze cijfers is het financieel perspectief voor de begrotingsjaren 2019-2022 verder inzichtelijk gemaakt. Via budgetgesprekken met de diverse budgethouders zijn in de maanden maart tot en met mei 2018 de financiële effecten in beeld gebracht van de autonome bijstellingen. Tevens zijn in die periode de financiële effecten van het gemeentefonds (t/m de maartcirculaire 2018) voor Woudenberg berekend. De raad is hierover geïnformeerd via de Kaderbrief 2019-2022 in de raadsvergadering van 5 juli 2018.

In de maanden juni en juli 2018 heeft ons college zich gebogen over de vertaling van het coalitieakkoord naar de begroting 2019-2022, de actuele ontwikkelingen (nieuw beleid) op de diverse beleidsterreinen van de vijf programma's in de begroting, de meicirculaire 2018 van het gemeentefonds, het effect op de inkomsten en uitgaven van de begroting bij stijging van het aantal woningen en inwoners, de lokale lasten/heffingen en de hogere kosten in het sociaal domein.

De totstandkoming van de begroting 2019-2022 ziet er financieel als volgt uit:

Begrotingsresultaten (x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	Totaal
Vaststelling begroting 2018-2021 (raad okt 2017)	150	64	66	66	346
Tussentijdse aanpassingen n.a.v. raadsbesluiten:					
Uitvoeringsplan dienstverlening 2017-2021 (raadsbesluit 25 jan 2018)	-27	-27	-27	-27	-108
Aanschaf audio-apparatuur raadzaal (raadsbesluit 25 jan 2018)	-8	-8	-8	-8	-32
Begrotingsresultaten (incl. tussentijdse raadsbesluiten)	115	29	31	31	206
Financiële effecten 2019-2022:					
Autonome bijstellingen	-182	-173	-171	-157	-683
Actuele ontwikkelingen	-275	-223	-231	-176	-905
Lokale lasten/heffingen	10	16	27	38	91
Effecten inkomsten bij stijging woningen en inwoners	111	222	333	444	1.110
Effecten uitgaven bij stijging woningen en inwoners	-111	-222	-333	-444	-1.110
<u>Gemeentefonds:</u>					
Algemene uitkering septembercirculaire 2017 t/m meicirculaire 2018 (excl sociaal domein)	730	951	1.081	1.137	3.899
Algemene uitkering meicirculaire 2018 BTW compensatiefonds	-268	-338	-378	-447	-1.431
Stelpost BTW compensatiefonds	242	304	340	402	1.288
<u>Sociaal Domein</u>					
Hogere kosten sociaal domein	-1.304	-1.299	-1.364	-1.513	-5.480
Algemene uitkering septembercirculaire 2017 t/m meicirculaire 2018 (bedoeld voor sociaal domein)	373	346	402	506	1.627
Maatregelen sociaal domein (geen gevolgen voor de kwaliteit van zorg)	50	170	280	400	900
Aanwending reserve soc domein en/of via maatregelen met gevolgen kwaliteit zorg (2 scenario's)	574	376	175	0	1.125
Begrotingsresultaten definitief	65	159	192	221	637

+ = begrotingsoverschot

- = begrotingstekort

Autonome bijstellingen

Jaarlijks zijn er diverse ontwikkelingen die een structureel effect hebben op de gemeentebegroting. Dit zijn zaken waar de gemeente zelf weinig tot geen invloed op uit kan oefenen, zoals de bijstelling van rijksbijdragen en ontwikkelingen in de uitvoering van wettelijke taken. Deze autonome structurele bijstellingen van de begroting zijn geïnventariseerd en verwerkt in het financieel perspectief 2019 – 2022. In totaal gaat het om structurele negatieve bijstellingen ter hoogte van € 182.000 in 2019 aflopend naar € 157.000 in 2022.

Autonome bijstellingen	2019	2020	2021	2022	
Bijdrage RWA	8.000	6.000	6.000	5.000	
WSW bijdrage aan RWA	21.000	22.000	21.000	22.000	
Bijdrage GGDrU	-32.000	-32.000	-32.000	-32.000	
Bijdrage aan de VRU	-44.000	-27.000	-33.000	-48.000	
Bijdrage RUD	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	
Salariskosten personeel (CAO 2019)	-154.000	-154.000	-154.000	-154.000	
Rente	23.000	16.000	25.000	54.000	
Rente grondexploitaties	-91.000	-	-	-	- = nadelig
Onttrekking grondexploitaties t.g.v. begroting (rentedeel)	91.000	-	-	-	+ = voordelig
	-182.000	-173.000	-171.000	-157.000	

Voor nadere toelichting zie de 5 programma's en de algemene dekkingsmiddelen verderop in de begroting.

Actuele ontwikkelingen

De actuele ontwikkelingen op de diverse beleidsterreinen van de vijf programma's zijn in beeld gebracht. Uitgangspunt hierbij was reeds ingezet beleid continueren en waar mogelijk nieuw beleid en de vertaling van het coalitieakkoord verwerken in deze begroting.

Gezien de actuele ontwikkelingen wordt voorgesteld (extra) budgetten beschikbaar te stellen voor onder andere inburgering, leerlingenvervoer, betere verkeersveiligheid, organisatieontwikkeling, uitbreiding college en werkkostenregeling. Een gedeelte van deze budgetten heeft betrekking op nieuw beleid en de vertaling van het coalitieakkoord. De financiële effecten hiervan bedragen € 275.000 nadelig in 2019 teruglopend naar € 176.000 nadelig in 2022.

Actuele ontwikkelingen	2019	2020	2021	2022	
Inburgering	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	
Leerlingenvervoer	-150.000	-125.000	-100.000	-75.000	
Speelbeleid	6.800	6.800	6.800	6.800	
Groenbeleidsplan +	-25.000	-	-	-	
Betere verkeersveiligheid	-30.250	-42.000	-90.000	-48.000	
Doorbelasting afval en riolering	74.000	74.000	74.000	74.000	
Veranderingen ruimtelijke samenwerking	-10.000	-10.000	-	-	
Functiewaarderingsysteem	-10.000	-6.000	-6.000	-6.000	
Organisatieontwikkeling	-10.000	-5.000	-5.000	-5.000	
Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA)	-15.000	-	-	-	
Salariskosten uitbreiding 0,7 fte college	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000	
Werkkostenregeling	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000	- = nadelig
Kapitaallasten	34.000	24.000	29.000	17.000	+ = voordelig
	-275.450	-223.200	-231.200	-176.200	

Voor nadere toelichting zie de 5 programma's verderop in de begroting.

Lokale lasten/heffingen

De tarieven voor OZB worden gecorrigeerd met het gemiddelde inflatiepercentage. De verwachting is dat de gemiddelde inflatie de komende jaren 1,5% per jaar zal bedragen. Betreffende de lokale lasten/heffingen zijn de volgende aanpassingen verwerkt in de begroting 2019-2022:

- jaarlijks worden de OZB-tarieven gecorrigeerd met 1,5% (conform de verwachte inflatie over de periode 2019-2022);
- correctie OZB-opbrengsten vanwege stijging woningen;
- kleine aanpassing opbrengst hondenbelasting (op basis van werkelijke cijfers voorgaande jaren);
- aanpassing opbrengst toeristenbelasting (op basis van werkelijke cijfers voorgaande jaren).

De financiële effecten hiervan bedragen € 9.500 voordelig oplopend naar € 38.000 voordelig in 2022.

Lokale lasten/heffingen	2019	2020	2021	2022	
Opbrengst hondenbelasting	3.000	3.000	3.000	3.000	
Opbrengst toeristenbelasting	20.000	20.000	20.000	20.000	
Opbrengst OZB (0,5 % meer stijging per jaar)	11.500	23.000	34.500	46.000	- = nadelig
Opbrengst OZB (correctie vanwege stijging woningen)	-25.000	-30.000	-31.000	-31.000	+ = voordelig
	9.500	16.000	26.500	38.000	

Voor nadere toelichting zie de algemene dekkingsmiddelen verderop in de begroting.

Effecten inkomsten en uitgaven bij stijging woningen en inwoners

Bij de behandeling van de begroting 2018-2021 is door het college toegezegd dat in de kadernota 2019-2022 extra aandacht zal worden besteed aan wat de financiële impact is van de toename van het aantal woningen voor zowel de inkomsten als de uitgaven van onze begroting. Vooraf merken we op dat we de financiële impact zichtbaar maken maar dat tegenover de verwachte hogere inkomsten ook hogere uitgaven staan. In de begroting hebben we dit budgettair neutraal verwerkt. Indien er sprake is van een hoger of lager aantal inwoners en/of nieuwe woningen heeft dit dus geen gevolgen voor het resultaat van de begroting.

In deze prognose rekenen wij met een stijging van het aantal inwoners van 13.021 naar 13.820 en het aantal woningen van 5.078 naar circa 5.478. Nadrukkelijk vermelden wij dat we werken met een prognose en er geen sprake is van harde realisatiecijfers. Met deze prognose laten we zien wat effecten kunnen zijn van een stijging van het aantal inwoners en woningen voor de meerjarenbegroting.

Onze berekening baseren wij op de volgende prognose: dat de komende jaren (2019-2022) door nieuwbouw van woningen het aantal inwoners naar verwachting jaarlijks stijgt met 200 en wordt met circa 100 extra woningen rekening gehouden. Deze stijging van inwoners en woningen zorgt de komende jaren voor extra inkomsten op gebied van de algemene uitkering en de gemeentelijke belastingen. Echter dient de gemeente er bij deze stijging ook rekening mee te houden dat tegenover deze extra inkomsten direct ook extra uitgaven staan.

We verwachten de volgende stijging van het aantal inwoners en woningen:

	2018	2019	2020	2021	2022
1. Aantal inwoners	13.021	13.220	13.420	13.620	13.820
2. Aantal woningen *	5.078	5.178	5.278	5.378	5.478

* Bij het aantal woningen worden alleen de aantallen met een woonfunctie meegenomen. In de algemene uitkering worden ook woonruimten met een logiesfunctie, uitwonende studenten en personen in een zorginstelling meegenomen, echter deze hebben geen invloed op de nieuwbouw van woningen.

Voor iedere 100 extra inwoners ontvangt de gemeente, via de algemene uitkering, afgerond € 35.000 extra per jaar. Voor iedere 100 extra woningen ontvangt de gemeente, via de OZB en de algemene uitkering, afgerond € 41.000 per jaar.

Het bedrag van € 35.000 voor iedere 100 extra inwoners is als volgt opgebouwd:

Extra inkomsten gemeente bij 100 extra inwoners:	
<u>Maatstaf</u>	
Inwoners	23.100
Overlengte* bodemfactor gemeente* dichtheidsfactor	145
Inwoners < 20 jaar	9.873
Inwoners > 64 jaar	2.232
Inwoners > 74 jaar en < 85 jaar	245
Totaal via algemene uitkering	35.595

In de algemene uitkering zijn verschillende maatstaven opgenomen die uiteindelijk de totale algemene uitkering vormen. Bovenvermelde maatstaven spelen een rol als het aantal inwoners stijgt en deze zijn van invloed op de inkomsten, waarbij maatstaf “inwoners” de belangrijkste is. Daarnaast wijzigen de maatstaven “inwoners < 20 jaar, inwoners > 64 jaar en inwoners >74 jaar - < 85 jaar” door de toename van het aantal inwoners. Voor deze leeftijdscategorieën ontvangt de gemeente extra geld.

Het bedrag van € 41.000 voor iedere 100 extra woningen is als volgt opgebouwd:

Extra inkomsten gemeente bij 100 extra woningen:	
<u>Maatstaf</u>	
Lage inkomens	-6.925
Huishoudens	13.638
Omgevingsadressendichtheid	9.614
Woonruimten	8.671
Woonruimten * bodemfactor woonkernen	7.654
Subtotaal	32.652
Waarde woningen eigenaren	-25.296
Totaal via algemene uitkering	7.356
OZB woningen (WOZ waarde € 290.000)	34.200
Totaal OZB	34.200
Totaal inkomsten	41.556

De belangrijkste inkomstenbron bij de toename van het aantal woningen is de OZB. Echter bijna 75% van de OZB-opbrengst wordt teniet gedaan door een korting in de algemene uitkering van het Rijk (maatstaf “waarde woningen eigenaren”). Daarnaast wijzigen de maatstaven “lage inkomens, huishoudens, omgevingsadressendichtheid en woonruimten door de toename van het aantal woningen”.

De inkomsten door de stijging van het aantal inwoners en het aantal woningen over de periode 2019-2022 zijn als volgt:

Inkomsten door toename aantal inwoners en woningen	2019	2020	2021	2022
1. Jaarlijks 200 inwoners	70.000	140.000	210.000	280.000
2. Jaarlijks 100 woningen	41.000	82.000	123.000	164.000
Totaal	111.000	222.000	333.000	444.000

Door de toename van het aantal inwoners en woningen zal het gebruik van de gemeentelijke voorzieningen toenemen en waar nodig uitgebreid moeten worden. De stijging van het aantal inwoners en woningen zal effect hebben op de inrichting van het dorp, het gebruik van de openbare ruimten, de uitkeringen, het gebruik van

scholen, zorg en accommodaties. Dit zullen zowel exploitatiekosten als investeringen zijn. **Daarom zijn bovenvermelde bedragen apart in de begroting opgenomen zowel aan de inkomsten als aan uitgavenkant.**

Gemeentefonds (septembercirculaire 2017 t/m meicirculaire 2018)

De algemene uitkering in de begroting 2018-2021 is gebaseerd op de meicirculaire 2017. De wijzigingen ten opzichte van de begroting 2018-2021 (septembercirculaire 2017 tot en met meicirculaire 2018) zijn verwerkt in deze begroting 2019-2022.

Na de meicirculaire 2017 zijn er door het Ministerie van BZK vier circulaire's uitgebracht, namelijk: de septembercirculaire 2017, de decembercirculaire 2017, de maartcirculaire 2018 en de meicirculaire 2018. De decembercirculaire 2017 heeft geen financiële consequenties voor de begrotingsjaren 2018 e.v. De diverse circulaire's worden hieronder kort toegelicht.

De verschillende circulaire's geven het volgende financiële effect t.o.v. de begroting 2018-2021:

Algemene uitkering	2019	2020	2021	2022	
Verantwoord in begroting 2018-2021	14.151.637	14.190.053	14.182.288	14.182.288	
Meicirculaire 2018	14.986.475	15.149.413	15.287.601	15.378.260	+ = voordelig
Verschil	834.838	959.360	1.105.313	1.195.972	- = nadelig
Waarvan:					
Sociaal domein	373.547	346.372	402.382	506.224	
BCF	-268.635	-337.657	-378.036	-446.842	
Overig	729.926	950.645	1.080.967	1.136.590	
Totaal	834.838	959.360	1.105.313	1.195.972	

Septembercirculaire 2017

Met Prinsjesdag 2017 ontvingen de gemeente de septembercirculaire 2017. Aangezien we op dat moment nog geen nieuw kabinet hadden was deze circulaire beleidsarm.

Maartcirculaire 2018

Gemeenten en Provincies krijgen samen € 6,2 miljard extra, zo blijkt uit de maartcirculaire van het Gemeentefonds en het Provinciefonds. De maartcirculaire bevat de financiële uitgangspunten en afspraken uit het regeerakkoord en het Interbestuurlijk Programma (IBP), dat op 14 februari 2018 is gesloten. De maartcirculaire is met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen uitgekomen zodat bij de coalitieonderhandelingen de financiële kaders helder zijn.

Nederland staat de komende tijd voor een aantal grote opgaven, zoals transitie naar duurzame energie, het tegengaan van eenzaamheid en het terugdringen van het aantal mensen met schulden. Deze opgaven beperken zicht niet tot de grenzen van een gemeente of regio en kunnen niet door een afzonderlijke bestuurslaag worden opgelost. In het IBP zijn daarom afspraken gemaakt tussen het Rijk en de gemeenten. Tevens zijn er afspraken gemaakt over de door de gemeenten ervaren tekorten in het sociaal domein. Het kabinet heeft er in het regeerakkoord voor gekozen extra middelen beschikbaar te stellen aan de medeoverheden via het accres. Samen krijgen de gemeenten en provincies nu € 6,2 miljard extra. Het kabinet vertrouwt erop dat met dit extra bedrag resultaten worden bereikt, zoals het aardgasvrij opleveren van 50.000

nieuwbouwwoningen in 2021, het voorkomen dat kinderen in de jeugdhulp tussen wal en schip vallen en het zorgen dat ouderen en mensen met een beperking in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen.

Wat betreft de financiële uitgangspunten is afgesproken dat alle overheden zich financieel inzetten voor de opgaven. Daartoe stelt de Rijksoverheid accres en andere middelen (IU/DU, enveloppen) beschikbaar in het gemeentefonds. Het kabinet gaat er van uit dat gemeenten vanuit eigen middelen een bijdrage zullen leveren. De VNG vindt dat een redelijk uitgangspunt, maar is tevens van mening dat gemeenten zelf moeten kunnen bepalen hoe ze geld uit het gemeentefonds willen inzetten. Wij vinden dat een principieel juiste benadering. Maar ook praktisch omdat de problematiek zich in elke gemeente in een andere omvang voordoet en dus een andere (financiële) aanpak vergt. De uitkomsten van de gezamenlijke afspraken worden gemonitord.

De VNG heeft een infographic gemaakt over het IBP. Deze is als bijlage III achter in de begroting opgenomen.

Meicirculaire 2018

Op 31 mei 2018 is door het Rijk de meicirculaire 2018 gepubliceerd. In deze meicirculaire zijn de accressen over de jaren 2017 t/m 2023 naar beneden bijgesteld. Een belangrijke wijziging die verwerkt is in deze circulaire betreft het inweven van de specifieke uitkeringen sociaal domein in de maatstaven van de algemene uitkering met ingang van 2019. De komende jaren is het hierdoor niet meer mogelijk te herleiden welk deel van de algemene uitkering betrekking heeft op het sociaal domein.

In deze circulaire is verder verwerkt een loon- en prijscompensatie in het sociaal domein en hebben er mutaties plaatsgevonden in de decentralisatie-uitkeringen. Het vervallen van de voorschotregeling in het BCF wordt in de volgende alinea verder toegelicht. De mutaties en compensaties hebben wij betrokken bij de prognoses van de kosten en uitgaven in het sociaal domein en de dekking hiervan.

BTW-compensatiefonds (verwerkt in de meicirculaire 2018)

Alle gemeenten declareren jaarlijks hun betaalde BTW via het BTW-compensatiefonds. Het rijk heeft met de gemeenten een afspraak gemaakt tot welk plafond de BTW gedeclareerd kan worden. Indien gemeenten teveel of te weinig declareren wordt dit gecorrigeerd via de algemene uitkering. Tot nu werd er een voorschot gegeven op de inschatting in welke mate de declaraties van gemeenten onder het BCF-plafond blijven. Er was grote twijfel aan de juistheid van die inschatting. Daarom komt er een andere regeling. Met ingang van 2019 worden namelijk de opgenomen voorschotten afgeraamd. In de toekomst wordt jaarlijks op basis van de laatste inzichten bij de septembercirculaire van dat jaar een nieuw voorschot gegeven. Dat voorschot wordt vervolgens afgerekend bij de meicirculaire in het volgende jaar. Al met al is dit een flinke aderlating in het budgettaire kader van de gemeenten aangezien gemeenten hun begroting baseren op de meicirculaire van de algemene uitkering. De provinciale toezichthouder (= provincie Utrecht) stond de voorschotregeling immers als structureel dekkingsmiddel toe in de (meerjaren)-begroting. Als de gemeente door de nieuwe regeling in de budgettaire problemen komt is wellicht een overleg met de toezichthouder te overwegen in hoeverre een eigen inschatting van het BCF toegestaan is.

De aanpassing van de voorschotregeling houdt in dat Woudenberg in eerste instantie wordt gekort voor de volgende bedragen:

Algemene uitkering	2018	2019	2020	2021	2022
BCF	0	-268.635	-337.657	-378.036	-446.842

Aangezien alle gemeenten, zo ook Woudenberg, hun begroting baseren op de meicirculaire zorgt de werkwijze van het Rijk rondom de ruimte onder het plafond BTW-compensatiefonds voor budgettaire problemen bij gemeenten. Dit geldt ook voor Woudenberg.

Naar aanleiding van de meicirculaire 2018 hebben de financieel toezichthouders landelijk overleg gehad over de effecten van de gewijzigde werkwijze door het Rijk rondom de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds (BCF). De nieuwe werkwijze van het Rijk houdt in dat de ruimte onder het BCF plafond alleen in de raming van het huidige jaar wordt verwerkt en niet meer wordt meegenomen bij de meerjarenraming van de algemene uitkering. In dit kader is aan de toezichthouder de vraag gesteld of de te verwachten inkomsten uit de ruimte onder het plafond structureel mogen worden opgenomen in de (meerjaren) raming?

Onze toezichthouder, de provincie Utrecht, heeft aangegeven dat het structureel ramen van de ruimte onder het BCF-plafond mogelijk blijft. Hiervoor kan de gemeente een stelpost aan de batenkant van de begroting opnemen. Deze stelpost dient voldoende reëel te zijn. Dit betekent dat een cijfermatige onderbouwing en de beleidsmatige toelichting van de raming in de begroting moeten worden opgenomen. Ook de meerjarige uitgangspunten voor het ramen van de in dit kader te verwachten inkomsten dienen vermeld te worden.

Overigens, zullen het Rijk en de VNG komende periode onderzoeken of het mogelijk en wenselijk is om nadere richtlijnen op te stellen voor de wijze waarop de ruimte onder het BCF-plafond in de begroting kan worden opgenomen.

Bepalen stelpost BTW-compensatiefonds voor Woudenberg

Jaarlijks declareert Woudenberg een bedrag uit het BTW-compensatiefonds variërend van € 1,1 miljoen tot € 1,9 miljoen (dit is afhankelijk of Woudenberg in een bepaald jaar grote investeringen heeft zoals Centrumplan, vervangen openbare verlichting, e.d.). Woudenberg is in de jaren 2015 t/m 2017 uiteindelijk in de algemene uitkering gekort wegens overschrijding van het plafond BTW-compensatiefonds voor bedragen variërend tussen € 7.000 en € 27.000.

Op basis van bovenstaande gegevens verwachten we dat 90% van de korting in de algemene uitkering BTW-compensatiefonds alsnog weer uitgekeerd gaat worden aan Woudenberg. Daarom nemen we in de begroting 2019-2022 de volgende stelpost op:

Algemene uitkering	2018	2019	2020	2021	2022
Stelpost correctie BCF	0	242.000	304.000	340.000	402.000

Sociaal domein

Met de decentralisaties in het sociaal domein hebben gemeenten in een relatief korte periode een verantwoordelijkheid overgedragen gekregen en deze overdracht is met inhoudelijke en financiële ambities gepaard gegaan. Daarbij bestaat het besef dat de (aangereikte) informatiepositie van gemeenten bij de start van de decentralisaties niet perfect was. Het blijkt dat veel gemeenten, waaronder Woudenberg, worden geconfronteerd met hogere kosten binnen het sociaal domein. Tijdens de raadsinformatieavond van 22 mei jl. hebben wij u nader geïnformeerd over de hogere kosten over 2017 en de verwachtingen voor de toekomst. Zonder rekening te houden met de extra middelen in het accres van de algemene uitkering, (toekomstige) effecten van de transformatie, aanvullende maatregelen en de extra inzet van financiële middelen, lopen voor de gemeente de extra kosten op naar € 1,5 miljoen in 2022.

In de afstemming tussen het Rijk en gemeenten zijn onder andere de volgende mogelijke oorzaken van de tekorten binnen het sociaal domein aangegeven:

- de kortingen vanuit het Rijk zijn te groot op basis van de volumes en bijkomende uitvoeringskosten;
- het tempo van de transformatie gaat minder snel dan het tempo waarin de omvang van het budget daalt.

Het Interbestuurlijk Programma (IBP) is het onderhandelingsresultaat tussen het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Voor wat betreft de hogere kosten van het sociaal domein is hierin opgenomen dat gemeenten deze zelf moeten dekken uit de extra middelen die gemeenten krijgen (via het zogenaamde accres van

de algemene uitkering). Vanaf 2018 is de algemene uitkering gekoppeld aan het totale netto uitgavenkader van het Rijk. Door deze koppeling groeit de algemene uitkering mee met de zorguitgaven en sociale zekerheidsuitgaven van het Rijk. Vanaf 2020 gaat deze koppeling ook gelden voor de budgetten in het sociaal domein omdat deze met ingang van 2019 worden overgeheveld naar de algemene uitkering. Stijging van de kosten van het sociaal domein bij gemeenten moet voortaan opgevangen worden met het accres. Gemeenten zijn tijdens de Algemene Ledenvergadering van de (VNG) van 28 juni jl. akkoord gegaan met het IBP maar niet met de zinsnede erin dat ze afzien van verdere compensatie voor tekorten in het sociaal domein. Zonder Haagse tegemoetkoming is aangegeven dat gemeenten niet in staat zijn te investeren in het gezamenlijk oppakken van de maatschappelijke opgaven. Gemeente Woudenberg doet voorts in 2018 een beroep op het incidentele fonds 'knelpunten in het sociaal domein'. Dit fonds is door het Rijk, in overleg met de VNG, ingesteld om de discussie te beslechten over de hogere kosten binnen het sociaal domein. Het ministerie van VWS draagt € 100 miljoen bij aan dit fonds en de gemeenten dragen eveneens € 100 miljoen bij (via een korting op het accres). Op basis van de ingediende verzoeken en de beoordeling ervan, worden uiteindelijk pro rata extra middelen aan gemeenten toegekend. De verwachting is dat in november 2018 duidelijkheid komt over de toekenningen.

Los van het standpunt van gemeenten om in algemene zin niet in te stemmen met het afzien van verdere compensatie voor tekorten binnen het sociaal domein, was er in de aanloop naar het IBP tussen het Rijk en gemeenten discussie over de financiële dekking van de volumegroei in de toekomst (met name wat betreft Jeugdzorg). Daarnaast moet de nadere begrenzing van openeinderegelingen, zoals de effecten van het abonnementstarief voor de Wmo, bekeken worden. De invoering van een dergelijk vast tarief, zoals in het regeerakkoord is afgesproken ter beperking van de complexiteit, heeft als negatief financieel effect dat de inkomsten voor gemeenten zullen verminderen en de zorgvraag naar verwachting toeneemt. In de maartcirculaire 2018 biedt het Rijk hiervoor gedeeltelijk compensatie. Daarnaast worden gemeenten geconfronteerd met hogere lasten als gevolg van de AMvB "reële prijs" waardoor gemeenten verplicht zijn om de nieuwe cao-loonschalen door te berekenen in de tarieven voor hulp bij het huishouden. Het IBP beschrijft tevens diverse thema's waar gemeenten zich voor moeten inspannen. Op dit moment is van de inspanningen op een aantal thema's bekend dat daar kosten aan verbonden zijn. Zo vraagt het tijdig passende hulp bieden aan mensen met verward gedrag onder andere om de organisatie van passend vervoer en het op bovenregionaal niveau inrichten van een meldpunt 'niet acuut'. Ook de opgaven rond het tegengaan van eenzaamheid en het zorgen dat de gemeente dementievriendelijk blijft, vraagt de komende jaren verdere actie waarvoor middelen moeten worden vrijgemaakt. Wij kunnen niet alles oplossen, maar wel zorgen dat er ondersteuning en/of hulp is wanneer dat nodig is. Zo kunnen wij wel iemands eenzaamheid oplossen maar de eenzaamheid zelf niet. Ook dementie kunnen wij niet voorkomen maar wij kunnen er wel aan bijdragen dat inwoners met dementie zich veilig in hun omgeving kunnen begeven en er op kunnen rekenen dat wanneer ze het even niet meer weten zij normaal behandeld worden.

Financiële stand van zaken

Hogere kosten sociaal domein	2018	2019	2020	2021	2022		
Tekort Jeugdzorg conform jaarrekening 2017	-466.000	-466.000	-466.000	-466.000	-466.000		
Tekort Wmo conform jaarrekening 2017	-44.000	-44.000	-44.000	-44.000	-44.000		
Voordeel oud-Wmo conform jaarrekening 2017	116.000	116.000	116.000	116.000	116.000		
Taakstelling conform meerjarenbegroting 2018-2021	-	-263.000	-263.000	-263.000	-263.000		
AMvB Wmo	-112.000	-112.000	-112.000	-112.000	-112.000		
Effect abonnement Wmo	-	-178.000	-178.000	-178.000	-178.000		
Autonome groei Wmo/Jeugdzorg	-78.000	-78.000	-78.000	-78.000	-78.000		
Opgaven IBP	-	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000		
Peuterspeelzaalwerk	-	20.000	25.000	30.000	35.000		
Hogere subsidie coöperatie	-	-143.000	-164.000	-186.000	-208.000		- = nadelig
Extra groei van de zorgkosten	-160.000	-136.000	-115.000	-163.000	-295.000		+ = voordelig
	-744.000	-1.304.000	-1.299.000	-1.364.000	-1.513.000		

Dekking hogere kosten sociaal domein	2018	2019	2020	2021	2022		
Extra middelen vanuit het Rijk inzake sociale middelen	115.000	373.000	346.000	402.000	506.000		
Inzet algemene middelen/ accres	368.000	307.000	407.000	507.000	607.000		
Effect maatregelen	-	50.000	170.000	280.000	400.000		- = nadelig
Fasering via reserve sociaal domein	261.000	574.000	376.000	175.000	-		+ = voordelig
	744.000	1.304.000	1.299.000	1.364.000	1.513.000		

Nadere toelichting

De hogere kosten vanuit de jaarrekening 2017 tezamen met de aanvullende bovenstaande beschreven financiële ontwikkelingen, leiden tot de inschatting van hogere kosten die oplopen naar € 1,5 miljoen in 2022. De inzet is om binnen het bestek van deze meerjarenbegroting tot een structureel sluitende begroting te komen. Een aantal ontwikkelingen is hiervoor al toegelicht en in aanvulling daarop zijn bij de financiële stand van zaken hogere uitgaven aan Coöperatie De Kleine Schans opgenomen en wordt rekening gehouden met extra groei van de zorgkosten.

Het bedrag voor de hogere subsidie aan Coöperatie De Kleine Schans is gebaseerd op de conceptbegroting 2019 welke de gemeente van de Coöperatie heeft ontvangen. Hoewel de definitieve begroting pas bij de subsidieaanvraag beoordeeld wordt, is zekerheidshalve het nieuwe conceptbedrag opgenomen in de gemeentebegroting. Het nieuwe subsidiebedrag in de conceptbegroting 2019 is € 1.636.093 en daarmee € 243.956 hoger dan de subsidie die in 2018 aan de Coöperatie verstrekt is. Een gedeelte van deze verhoging (te weten € 178.240) is ontstaan door een verschuiving van lasten welke in 2018 in de gemeentebegroting zijn opgenomen maar per 2019 naar de Coöperatie worden overgedragen. Zo is bij de ondersteunende dienstverlening vanuit de gemeente aan de Coöperatie per abuis geen rekening gehouden met twee administratieve medewerkers en wordt een gedeelte van het budget voor mantelzorg aan de Coöperatie overgedragen. Daarnaast wordt budget naar de Coöperatie overgeheveld omdat de welzijnswerker van SWO bij de Coöperatie in dienst is gekomen en de gedragswetenschapper niet langer door de gemeente wordt ingehuurd maar

door de Coöperatie zelf. Voor het overige is de potentieel hogere subsidieaanvraag voornamelijk het resultaat van de post salarissen (o.a. cao-verhogingen en de verschuiving van uren en salarisschalen ten opzichte van de begroting 2018) en de post ICT. Zoals aangegeven betreft dit de conceptbegroting van de Coöperatie. De specifieke toelichting op de verschillen tussen de begroting 2019 en 2018 treft u aan bij de definitieve begroting welke als bijlage bij de subsidieaanvraag door de Coöperatie ingediend wordt (voor 1 oktober 2018).

Het bedrag dat in de voorgaande tabel is opgenomen sluit overigens (ogenschijnlijk) niet aan met de in de vorige alinea beschreven bedragen. Dit is het gevolg van diverse posten waarvoor een dekking in de gemeentebegroting staat. De bedragen in de voorgaande tabel zijn het verschil tussen het concept subsidiebedrag en de dekking in de gemeentebegroting. De genoemde bedragen in voorgaande alinea betreffen evenwel de verschillen tussen de begroting 2018 en de conceptbegroting 2019-2022 van de Coöperatie.

De groei van de zorgkosten waar in het voorgaande financiële overzicht rekening mee is gehouden, is deels gebaseerd op landelijke aannames van de VNG en voor een gedeelte op de ontwikkeling van de groei van de zorgkosten in 2018 binnen de regio Amersfoort. Ten slotte vindt binnen de regio discussie plaats over de risicoverevening. Dit kan voor onze gemeente (op termijn) nadelige gevolgen hebben. Het risico op deze nadelige gevolgen is in de risicoparaagraaf van deze begroting opgenomen en nader toegelicht. Om dubbeling te voorkomen, is dit risico niet apart in het voorgaande financiële overzicht opgenomen.

Qua dekking van de gepresenteerde extra kosten zetten we een deel van het beschikbaar gestelde accres in en houden we rekening met positieve financiële effecten van een aantal specifieke maatregelen (zie hierna). Deels betreft dit op basis van een analyse van de zorgkosten maatregelen binnen het sociaal domein en deels nog nader uit te werken maatregelen die daarmee op dit moment het karakter hebben van een algemene taakstelling. De inzet van incidentele middelen achten wij noodzakelijk om gefaseerd uiterlijk in het laatste begrotingsjaar van de komende meerjarenbegroting (2022) toe te groeien naar een structureel sluitende begroting.

Voor het jaar 2018 hebben wij overigens de aanvraag ingediend om een beroep te doen op het incidenteel fonds 'knoelpunten in het sociaal domein'. Dit fonds is door het Rijk, in overleg met de VNG, ingesteld om de discussie te beslechten over de tekorten binnen het sociaal domein. Het ministerie van VWS draagt € 100 miljoen bij aan dit fonds en de gemeenten dragen eveneens € 100 miljoen bij (via een korting op het accres). Op basis van de ingediende verzoeken en de beoordeling ervan, worden uiteindelijk pro rata extra middelen aan de gemeenten toegekend. De verwachting is dat in november 2018 duidelijkheid komt over de toekenningen.

Maatregelen binnen het sociaal domein

Zoals vermeld, houden we rekening met positieve financiële effecten van maatregelen zonder gevolgen voor de kwaliteit van zorg, de toegang of het voorzieningenniveau. Deels betreft het maatregelen op regionaal niveau en deels maatregelen op lokaal niveau. Ten aanzien van de lokale maatregelen geldt voor een deel dat hierin gezamenlijk opgetrokken kan worden met de regio in bijvoorbeeld de voorbereiding en/of de organisatie. In de zomer van 2018 is door middel van een projectmatige aanpak gestart met het uitwerken en invoeren van onderstaande maatregelen in samenwerking met Coöperatie De Kleine Schans. Het betreft maatregelen die moeten leiden tot lagere zorgkosten waarbij de organisatie van de toegang in de vorm van de Coöperatie cruciaal is om de beweging naar de transformatie te kunnen maken. Dat betekent dat er geen maatregelen aan de orde zijn ter beperking van de kosten van de toegang en bijkomende bedrijfsvoeringskosten. Uiteraard zullen deze kosten kritisch worden gevolgd maar op dit moment is er gezien de recente start van de Coöperatie geen aanleiding om hier een neerwaartse bijstelling te veronderstellen te meer omdat is gebleken dat de aantallen zorgvragen een stijgende tendens laten zien.

Preventie/transformatie sociale basisinfrastructuur (SBI)

Het is van belang dat de transformatie zich doorzet om ervoor te zorgen dat huishoudens eerder en met lichtere vragen in beeld komen en zo collectief en thuisbij mogelijk antwoorden kunnen krijgen op ondersteuningsvragen en eigen kracht van inwoners te versterken en aan te spreken. Daarvoor is het nodig de basisinfrastructuur

te versterken waardoor betere signalering mogelijk is en daarmee zwaardere zorg voorkomen kan worden. Thema's die daarbij bijvoorbeeld specifieke aandacht vragen zijn preventief aanbod rondom echtscheidingen, collectief aanbod rondom ASS-problematiek, eenzaamheid, dementie en lichte opvoedondersteuning. Ook de samenwerking met bijvoorbeeld kerken, scholen, vluchtelingenwerk en zorgboerderijen moet worden versterkt.

Verwijzers

Woudenberg ziet Coöperatie De Kleine Schans als een integraal team van professionals dat de spil vormt van alle mogelijke vormen van ondersteuning binnen het sociaal domein. Binnen Coöperatie De Kleine Schans wordt gewerkt vanuit een aantal basisprincipes. De professionals werken vanuit een integrale (kijkend naar het geheel van hulpvragen op diverse levensdomeinen), generalistische (brede aanpak van vragen door een en dezelfde persoon) en contextgebonden (eigen kracht, omgeving, de wijk, etc.) aanpak. De Coöperatie vormt een schakelfunctie tussen de verschillende lagen: burgerkracht en lokale basis (zorg)infrastructuur enerzijds en specialistische zorg anderzijds.

Op basis van de analyse van de zorgkosten is een aantal oorzaken benoemd van de kostenstijging die te maken hebben met de werkwijze van Coöperatie De Kleine Schans. In samenwerking met Coöperatie De Kleine Schans zijn de volgende thema's benoemd om aan te werken: resultaat gestuurd werken, beschikbaar maken van afwegingskaders, het kostenbewustzijn verhogen bij professionals en cliënten, kennis van producten en diensten vergroten en meer helderheid over de grensvlakken met andere wetgeving. Ook de samenwerking met het onderwijs en de huisartsen moet verder worden versterkt om de transformatie gezamenlijk vorm te geven.

Inkoop

Innovatie in zorg en ondersteuning is de sleutel voor de transformatie in het sociaal domein die noodzakelijk is om goede en betaalbare zorg en ondersteuning te kunnen (blijven) leveren. In de nieuwe aanbesteding Jeugdzorg en Wmo 2019 zijn financiële maatregelen opgenomen. Zo worden afspraken gemaakt over de tariefstelling om gedurende vier jaar de vaste kosten [overhead] en productiviteit bij te stellen naar landelijke benchmarks. Er wordt gewerkt met collectieve lange termijn afspraken gedurende vier jaar met intersectorale aanbieders en daarnaast worden financiële spelregels opgenomen die de sturing en (budget)controle van de gemeente verbeteren. Tevens wordt in de regio binnen de aanbesteding aan de transformatie gewerkt door: her-organisatie van specialistisch verblijf jeugd, crisiszorg jeugd, LTA, verbetering ten aanzien van in- door- en uitstroom van cliënten en preventieve maatregelen om te voorkomen dat jeugdigen in specialistische jeugdhulp met verblijf terecht komen.

Voorwaardenscheppend

Voorwaarden voor het beheersen van de zorgkosten is het hebben van inzicht in het zorggebruik en de zorgkosten. Bruikbare kwantitatieve sturingsinformatie op beleidsniveau kan met ingang van juni 2018 gegenereerd worden uit een datawarehouse (een systeem voor monitoring). Periodieke monitoring op beleidsniveau en op managementniveau bij Coöperatie De Kleine Schans geeft mogelijkheden om te sturen. Het opdrachtgeverschap richting het RISB versterken moet resulteren in betere kwalitatieve beleidsinformatie. Andere voorwaardenscheppende maatregelen zijn ten slotte materiele controles bij zorgaanbieders en het sturen op de kwaliteit van de invoer in de zorgadministratie.

Cluster	Opbrengst 2019	Opbrengst 2020	Opbrengst 2021	Opbrengst 2022
Preventie / transformatie (lokaal)	33.000	66.000	100.000	133.000
Preventie / transformatie (regionaal)		1.750	5.250	47.250
Verwijzers	12.500	25.000	50.000	50.000
Inkoop		63.000	112.000	154.000
Voorwaardenscheppend		10.000	15.000	20.000
Totaal	45.500	165.750	282.250	404.250

Risico's sociaal domein

Algemeen

De financiële ramingen voor zowel de kosten als de opbrengsten zijn gebaseerd op diverse aannames van autonome groei, aanzuigende werking, resultaten inkoop, etc. In de praktijk kan blijken dat deze anders uitvallen.

Verevening

Tot en met 2018 wordt vooral de ambulante zorg en ondersteuning op basis van het profijtbeginsel bekostigd en geldt voor de jeugdhulp met verblijf risicodeling binnen de regio. De kosten van de zorgpercelen waarvoor risicodeling geldt, worden verdeeld op basis van een vooraf afgesproken verdeelsleutel. Verdeling gebeurt naar rato van de door het Rijk bij de septembercirculaire beschikbaar gestelde budgetten voor Jeugdzorg (integratie-uitkering sociaal domein - onderdeel Jeugdzorg). De inkoop voor 2019 kent een ingrijpende wijziging in de productenstructuur met voor een belangrijk deel een taakgerichte aanbesteding en vaste budgetafspraken per aanbieder. Dat betekent dat er over de risicodeling nieuwe afspraken moeten worden gemaakt die onderdeel vormen van het concrete inkoopvoorstel 2019 die in het najaar van 2018 aan de colleges van de regiogemeenten wordt voorgelegd. Afspraken over risicoverevening zijn een uitvloeisel van de regionale samenwerking binnen het sociaal domein. Binnen de regio tekent zich het beeld af dat gemeenten die vanaf het begin van de transities per saldo hebben bijgedragen ten behoeve van andere gemeenten daartoe in mindere mate bereid zijn. Voor onze gemeente betekent dit dat we waarschijnlijk met extra lasten worden geconfronteerd omdat wij vanaf de start van de transities in 2015 profijt hebben gehad van de risicoverevening. Bepleit wordt om het solidariteitsprincipe zoveel mogelijk te blijven hanteren binnen de regio in elk geval tot het moment dat de verdeelmodellen van het sociaal domein integraal worden aangepast (naar verwachting in 2021) maar we houden er rekening mee dat we al in de komende jaren met nadelige financiële effecten geconfronteerd kunnen worden.

2 scenario's mogelijke dekking hogere kosten Sociaal domein 2019-2022

De verwachte hogere kosten sociaal domein bedragen voor 2019 € 1.304.000 oplopend naar € 1.513.000 in 2022. Zoals op de eerste pagina aangegeven, is het sociaal domein in de begroting 2018-2021 budgettair neutraal verwerkt. Dat houdt in dat de uitgaven en inkomsten van het sociaal domein voor eenzelfde bedrag in de begroting zijn opgenomen met als uitgangspunt dat een overschrijving of onderschrijving in het sociaal domein niet ten gunste of ten laste wordt gebracht van de algemene middelen. Vanaf 2019 zijn de specifieke uitkeringen sociaal domein vanuit het Rijk geïntegreerd in de maatstaven van de totale algemene uitkering waardoor niet meer specifiek inzichtelijk is wat de gemeente jaarlijks ontvangt voor het sociaal domein.

Vanaf 2019 worden de hogere kosten sociaal domein uit verschillende middelen gedekt, hiervoor zijn de volgende middelen in beeld:

1. Ontvangen extra middelen sociaal domein via de algemene uitkering.
2. Het inzetten van middelen vanuit structurele ruimte in de lopende gemeentebegroting.
3. Via maatregelen die geen gevolgen hebben voor de kwaliteit van zorg, de toegang en het voorzieningenniveau.
4. Het inzetten van ontvangen middelen via het accres in de algemene uitkering (= onder andere bedoelt voor de tien opgaven IBP, waaronder het sociaal domein).
5. Incidentele middelen (reserves).
6. Via maatregelen die wel gevolgen hebben voor de kwaliteit van zorg, de toegang en het voorzieningenniveau.

Een sluitende begroting 2019-2022 presenteren is alleen mogelijk als de hogere kosten sociaal domein zoveel mogelijk worden gedekt door bovengenoemde middelen. Het college stelt voor de middelen onder 1 tot en met 4 in ieder geval te benutten voor de dekking van de hogere kosten. Dan blijft nog een negatief saldo over op het sociaal domein van respectievelijk € 574.000 in 2019, € 376.000 in 2020 en € 175.000 in 2021 (= in totaal € 1,1 miljoen).

Deze € 1,1 miljoen dient gedekt te worden uit incidentele middelen, tenzij wordt losgelaten dat maatregelen geen gevolgen mogen hebben voor de kwaliteit van zorg, de toegang en het voorzieningenniveau (mogelijkheid 6). Tot op heden heeft uw raad zich uitgesproken voor behoud van de kwaliteit van zorg, toegang tot zorg en het voorzieningenniveau. Het college heeft in deze begroting in lijn met uw richtinggevende uitspraken en de afspraken in het Coalitieprogramma, het scenario uitgewerkt waarin geen maatregelen worden genomen die gevolgen hebben voor kwaliteit, toegang en voorzieningenniveau.

Wij stellen u voor het nadelig saldo van in totaal € 1,1 miljoen over 2019 tot en met 2021 volledig te dekken uit incidentele middelen via onttrekking uit de reserve sociaal domein in 2018 en deze reserve in 2019, 2020 en 2021 voor het resterende tekort te voeden vanuit de reserve dorpsvoorzieningen. Hiermee presenteren wij u een sluitend meerjarenperspectief in de begroting (zie scenario 1 tabel hieronder).

Ons college heeft zich hierbij nadrukkelijk gebogen over de vraag uit welke reserve de reserve sociaal domein in de jaren 2019, 2020 en 2021 gevoed dient te worden; de algemene reserve of de reserve dorpsvoorzieningen. De reserve dorpsvoorzieningen is bestemd ter dekking van (toekomstige) uitgaven op het gebied van gemeenschapsvoorzieningen. De reserve dorpsvoorzieningen wordt tot en met 2018 nog gevoed door positieve resultaten uit de grondexploitaties van het Groene Woud en Amaliaaan. De algemene reserve dient als buffer voor het opvangen van risico's en verplichtingen waar geen voorzieningen voor zijn gevormd en ter dekking van onverwachte tekorten op de jaarrekening. Ook kan deze reserve worden ingezet voor investeringen en uitgaven voor nieuwe plannen.

De vernieuwde BBV regelgeving schrijft voor dat gemeenten verplicht zijn vanaf 2017 de afschrijvingslasten van investeringen in bijvoorbeeld gebouwen, infrastructuur en overige investeringen op te nemen als structurele last in de begroting. Dit betekent dat de reserve dorpsvoorzieningen, in tegenstelling tot eerdere jaren, niet meer ingezet wordt voor investeringen die afgeschreven moeten worden. De kapitaalslasten van investeringen die op den duur ook weer vervangen moeten worden, worden direct verwerkt in de begroting. U ziet dit in deze begroting bijvoorbeeld terug in de verwerking van de lasten van investeringen in verkeersmaatregelen (programma 2) als jaarlijkse kostenpost. Dit betekent dat de grondslag voor de reserve dorpsvoorzieningen voor toekomstige investeringen in gemeenschapsvoorzieningen vervalst. Om deze reden stellen wij u voor om de reserve dorpsvoorzieningen in te zetten als voeding van de reserve sociaal domein ter dekking van de resterende hogere uitgaven in 2019, 2020 en 2021. Hiermee blijft de algemene reserve beschikbaar voor haar doel en kunt u ieder jaar bij de Kadernota afwegen voor welke investeringen en uitgaven u de algemene reserve wenst in te zetten.

Tot slot beschrijven wij een laatste alternatief voor dekking van de hogere uitgaven, namelijk de hiervoor beschreven mogelijkheid 6 waarbij maatregelen die ingrijpen op kwaliteit, toegang en voorzieningenniveau noodzakelijk zijn. Hieronder vindt u twee scenario's waarin dit zichtbaar wordt gemaakt. Scenario 1 gaat uit van dekking van het resterende tekort uit incidentele middelen (ons voorstel). Scenario 2 gaat uit van (gedeeltelijke) dekking uit incidentele middelen maar bij dat scenario worden ook maatregelen getroffen die gevolgen hebben voor de kwaliteit, toegang en voorzieningenniveau van de zorg in Woudenberg.

Scenario 1 : Dekking hogere kosten sociaal domein 2019-2022 (excl. maatregelen met gevolgen voor de kwaliteit van zorg)						
	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Cumulatief
	2018	2019	2020	2021	2022	
Verwachte hogere kosten sociaal domein	-744.000	-1.304.000	-1.299.000	-1.364.000	-1.513.000	-6.224.000
<u>Dekking hogere kosten sociaal domein:</u>						
- Extra middelen sociaal domein via de algemene uitkering	115.000	373.000	346.000	402.000	506.000	1.742.000
- Aanwending accres algemene uitkering deel sociaal domein	143.000	307.000	407.000	507.000	607.000	1.971.000
- Via maatregelen (geen gevolgen voor de kwaliteit van zorg)	0	50.000	170.000	280.000	400.000	900.000
Saldo sociaal domein	-486.000	-574.000	-376.000	-175.000	0	-1.611.000
- Aanwending reserve sociaal domein 2018	486.000					486.000
- Aanwending reserve sociaal domein 2019-2021		574.000	376.000	175.000		1.125.000
Saldo sociaal domein	0	0	0	0	0	0
<u>Stand reserve sociaal domein begin boekjaar</u>	0	0	0	0	0	0
Toevoeging voordelig jaarrekeningsresultaat 2017	486.000	0	0	0	0	486.000
Overheveling van reserve dorpsvoorzieningen *	0	574.000	376.000	175.000	0	1.125.000
Aanwending ivm hogere kosten sociaal domein	-486.000	-574.000	-376.000	-175.000	0	-1.611.000
<u>Stand reserve sociaal domein eind boekjaar</u>	0	0	0	0	0	0

Scenario 2 : Dekking hogere kosten sociaal domein 2019-2022 (incl. maatregelen met gevolgen voor de kwaliteit van zorg)						
	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Cumulatief
Verwachte hogere kosten sociaal domein	-744.000	-1.304.000	-1.299.000	-1.364.000	-1.513.000	-6.224.000
<u>Dekking hogere kosten sociaal domein:</u>						
- Extra middelen sociaal domein via de algemene uitkering	115.000	373.000	346.000	402.000	506.000	1.742.000
- Aanwending accres algemene uitkering deel sociaal domein	143.000	307.000	407.000	507.000	607.000	1.971.000
- Via maatregelen (geen gevolgen voor de kwaliteit van zorg)	0	50.000	170.000	280.000	400.000	900.000
Saldo sociaal domein	-486.000	-574.000	-376.000	-175.000	0	-1.611.000
- Aanwending reserve sociaal domein	486.000					486.000
- Aanwending reserve sociaal domein en/of via maatregelen (wel gevolgen voor de kwaliteit van zorg) **		574.000	376.000	175.000		1.125.000
Saldo sociaal domein	0	0	0	0	0	0
<u>Stand reserve sociaal domein begin boekjaar</u>	0	0	0	0	0	0
Toevoeging voordelig jaarrekeningsresultaat 2017	486.000	0	0	0	0	486.000
Overheveling van reserve dorpsvoorzieningen *	0	574.000	376.000	175.000	0	1.125.000
Aanwending ivm hogere kosten sociaal domein	-486.000	-574.000	-376.000	-175.000	0	-1.611.000
<u>Stand reserve sociaal domein eind boekjaar</u>	0	0	0	0	0	0
* De hoogte van de overheveling vanuit reserve dorpsvoorzieningen is afhankelijk van de maatregelen die worden getroffen om de hogere kosten in het sociaal domein terug te dringen, waarbij de maatregelen ten koste gaan van de kwaliteit van zorg.						
** Dit betreft maatregelen met gevolgen voor de kwaliteit van zorg, de toegang en het voorzieningenniveau.						

Bij scenario 2 ziet u een uitwerking om de € 1,1 miljoen deels te dekken via maatregelen die wel gevolgen hebben voor de kwaliteit van zorg, de toegang en het voorzieningenniveau en deels via aanwending reserve sociaal domein, waarbij de reserve sociaal domein gevoed zal worden door een onttrekking uit de reserve dorpsvoorzieningen. Die onttrekking zal echter lager zijn omdat een deel gedekt wordt via maatregelen die wel gevolgen hebben voor de kwaliteit, toegang en het voorzieningenniveau.

Uitgangspunten samenstellen begroting

Voor de jaren 2019-2022 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

(+ = t.o.v. voorgaand jaar)

	2019	2020	2021	2022
1. Aantal inwoners	13.220	13.420	13.620	13.820
2. Aantal woningen	5.178	5.278	5.378	5.478
3. Salarissen (jaarlijkse verhoging)	+ 2,7%	+ 0%	+ 0%	+ 0%
4. Prijsstijging kosten derden	+ 0%	+ 0%	+ 0%	+ 0%
5. Prijsstijging energiekosten	+ 0%	+ 0%	+ 0%	+ 0%
6. Renteomslag	0,3%	0,15%	0,25%	0,15%
7. Rente nieuwe investeringen	0,3%	0,15%	0,25%	0,15%
8. Rente grondexploitaties	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
9. Tarief OZB woningen	+ 1,5%	+ 1,5%	+ 1,5%	+ 1,5%
10. Tarief OZB niet woningen	+ 1,5%	+ 1,5%	+ 1,5%	+ 1,5%
11. Tarief rioolrechten gebruiker	+ 5,1%	+ 5,1%	+ 5,1%	+ 5,1%
12. Tarief rioolrechten eigenaar	+ 5,1%	+ 5,1%	+ 5,1%	+ 5,1%
13. Tarief afvalstoffenheffing (240 liter restafval container) *	+ 0%	-	-	-
14. Tarief toeristenbelasting (per overnachting)	+ 2%	+ 2%	+ 2%	+ 2%
15. Tarief hondenbelasting (per hond)	+ 2%	+ 2%	+ 2%	+ 2%

* Betreft tarief voor een gemiddeld huishouden bij een gemiddelde lediging van 7 keer per jaar voor restafval.

Overige ontwikkelingen

Wijziging btw-wetgeving sportaccommodaties

Per 1 januari 2019 wijzigt de btw-wetgeving ten aanzien van het ter beschikking stellen van sportaccommodaties. Op grond van Europese jurisprudentie mag geen verschil meer bestaan in fiscale behandeling tussen leden en niet-leden van verenigingen. Aan een andere uitspraak van de Europese rechter meent de staatssecretaris het standpunt te moeten ontleenen dat ook het ter beschikking stellen van sportaccommodaties door een niet-winstbeogende instelling onder de sportvrijstelling valt. Of de staatssecretaris hierin gelijk heeft, wordt in de vakliteratuur betwijfeld.

Voor gemeenten en sportstichtingen ontstaat een fiscaal nadeel. Het Rijk heeft hiervoor € 239 miljoen uitgetrokken om dit nadeel te compenseren, € 152 miljoen voor gemeenten en € 87 miljoen via de begroting VWS voor sportinstellingen en -stichtingen. Op welke wijze deze gelden ter beschikking komen is op 20 juli 2018 gepubliceerd in de Staatscourant. Het gaat om de specifieke uitkering sport (SPUK) voor gemeenten en de subsidieregeling stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties voor sportverenigingen en sportstichtingen.

Welke financiële effecten de wetwijziging voor de gemeente Woudenberg en de sportstichtingen heeft is op dit moment nog onduidelijk. De komende periode wordt, mogelijk met behulp van externe ondersteuning, in beeld gebracht welke impact de wetwijziging heeft voor de gemeente en de sportstichtingen.

Onderwijshuisvesting

De PO-raad, VO-raad en de VNG hebben recent drie belangrijke voorstellen overhandigd aan het ministerie van Onderwijs. De drie voorstellen zijn als volgt:

1. Elke gemeente moet voor minimaal de eerstkomende 16 jaar een plan op papier hebben ten aanzien van haar schoolgebouwen: de huidige jaarcyclus waarin gemeenten en schoolbesturen overeenkomen welke gebouwen moeten worden vervangen of gerenoveerd, maakt plaats voor een Integraal Huisvestingsplan met een looptijd van minimaal 16 jaar. Voor de gebouwen die de eerstkomende vier jaar op de rol staan, vormt dit plan meteen de beschikking. Door deze wijziging weten scholen en gemeente beter waar ze aan toe zijn.
2. Renovatie die de levensduur van het gebouw verlengt komt, net als nieuwbouw, onder verantwoordelijkheid van de gemeente te vallen: renovatie van een gebouw is méér dan gewoon onderhoud. Wanneer dit de levensduur van het gebouw verlengt, valt het onder de reguliere huisvestingsvoorziening en wordt daarmee een taak van de gemeente. Er komt als handreiking een rekentool die nog in ontwikkeling is.
3. Schoolbesturen mogen zelf investeren in gebouwen: schoolbesturen mogen ook zelf investeren in het gebouw en profiteren van financieel voordeel. Dit prikkelt hen om slim met geld om te gaan en bevordert duurzaamheid. Op dit moment is het schoolbesturen wettelijk niet toegestaan om te investeren in gebouwen, al maakte de vorige staatssecretaris een uitzondering op investeringen die zichzelf binnen 'redelijke tijd' terugverdienden.

De gemeente Woudenberg wacht af of het ministerie van Onderwijs de voorstellen gaat overnemen. We houden dit nauwlettend in de gaten.

Aanpassing normbedragen

De VNG adviseert gemeenten om de normbedragen voor de nieuwbouw van scholen eenmalig te verhogen met 40%. De reden hiervoor is dat de jaarlijkse indexering van de normbedragen over de afgelopen jaren de werkelijke prijsontwikkelingen in de markt niet goed blijkt te hebben gevolgd. De VNG verwerkt deze correctie in de modelverordening Voorzieningen huisvesting onderwijs per 2019.

Deze actualisering van de normbedragen betreft enerzijds aanpassing gestegen kosten en anderzijds gaat het om de vertaling van nieuw beleid met betrekking tot onder andere duurzaamheid. Het VNG-bestuur heeft opdracht gegeven te onderzoeken of voor deze laatste component in het kader van de financieel-bestuurlijke verhoudingen tussen Rijk en gemeenten, compensatie door de Rijksoverheid noodzakelijk is.

Te betalen vennootschapsbelasting en dekking via algemene reserve grondbedrijf

In samenwerking met een extern bureau is voor belastingjaren 2016 en 2017 een voorlopige aangifte vennootschapsbelasting ingediend. De fiscale jaarwinst over 2016 en 2017 wordt op dit moment, in nauw overleg met het externe bureau, berekend zodat de gemeente in het najaar 2018 in ieder geval het fiscale jaar 2016 kan afronden. De gemeente dient voor 1 oktober 2018 de definitieve aangifte 2016 in te dienen.

Het externe bureau heeft op basis van de voorlopige openingsbalans een resultaat berekend over de periode 2016 tot en met 2023. Het resultaat voor acht jaar wordt geschat op € 2,8 miljoen. Jaarlijks komt dat neer op maximaal € 350.000. Op basis van deze gegevens zal de gemiddelde jaarwinst grondbedrijf voor de komende jaren tussen de € 0 en € 350.000 bedragen. Uitgaande van een gemiddelde jaarlijkse belastbare winst van € 350.000 zal de jaarlijks te betalen vennootschapsbelasting € 77.500 bedragen. Aangezien de jaarlijks te betalen vennootschapsbelasting ad. € 77.500 in het geheel betrekking heeft op het grondbedrijf, is besloten dit bedrag direct te dekken uit de algemene reserve grondbedrijf. Door de te betalen vennootschapsbelasting direct te dekken uit de algemene reserve grondbedrijf heeft dit geen invloed op het begrotings- en jaarrekeningresultaat van de gemeente.

PROCEDURE BEGROTINGSBEHANDELING

De procedure van de begrotingsbehandeling zal als volgt verlopen:

I. Aanbieden begroting

Uiterlijk 12 september 2018 wordt de beleidsbegroting 2019 digitaal aangeboden aan de raad. Uiterlijk 20 september 2018 worden de commissiestukken via de reguliere weg aangeboden aan de raadscommissie en gepubliceerd op de website.

II. Indienen technische vragen

Tot uiterlijk donderdag 20 september 2018 voor 09.00 uur kunnen de raadsfracties technische vragen indienen bij Simone van der Marck (directeur/gemeentesecretaris) en Klaas Wiesenekker (griffier) met een afschrift aan Masja Prins (ondersteuning griffie). De emailadressen zijn s.vandermarck@woudenberg.nl, k.wiesenekker@woudenberg.nl en m.prins@woudenberg.nl.

III. Indienen algemene beschouwingen

Tot uiterlijk maandag 24 september 2018 voor 09.00 uur kunnen de raadsfracties de algemene beschouwingen indienen bij Simone van der Marck (directeur/gemeentesecretaris) en Klaas Wiesenekker (griffier) met een afschrift aan Masja Prins (ondersteuning griffie). De emailadressen zijn s.vandermarck@woudenberg.nl, k.wiesenekker@woudenberg.nl en m.prins@woudenberg.nl.

Het verzoek aan de raad is de technische vragen en de algemene beschouwingen in de volgorde van de inhoud van de beleidsbegroting aan te leveren.

IV. Schriftelijke beantwoording technische vragen

Vrijdag 28 september 2018 wordt digitaal de beantwoording van de technische vragen via de raadsgriffier aangeboden aan de raad.

V. Behandeling in de raadscommissie

De begrotingsbehandeling vindt plaats in de raadscommissievergadering van dinsdag 2 oktober 2018 om 20.00 uur.

VI. Vaststelling in de raad

Tenslotte is donderdagavond 18 oktober 2018 vanaf 20.00 uur de raadsvergadering gepland, waarin aan de orde komen:

- Alle stukken met betrekking tot de begroting 2019 en de meerjarenbegroting t/m 2022;
- De **voorstellen inzake vaststelling** van de begroting 2019 en de meerjarenbegroting t/m 2022.

Beleidsbegroting

De programma's

Samenleving

Programma 1

Programma 1

Visie

Inwoners doen naar vermogen mee en zien om naar elkaar. Waar nodig komt de gemeente samen met inwoners en maatschappelijke organisaties tot collectieve en individuele oplossingen.

Maatschappelijke effecten

- 1.1. Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl en zijn maatschappelijk en sociaal actief
- 1.2. Samen met inwoners komen tot meer lokale, passende en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen
- 1.3. Minder inzet van specialistische zorg door het stimuleren van innovatie en adequate zorgverlening

Wat gaan we in 2019 doen?

1.1. Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl en zijn maatschappelijk en sociaal actief

De beleidskaders sociaal domein worden in 2018 geactualiseerd. Belangrijke invalshoek is daarbij de inzet van preventie en de benadering dat we gezondheid niet zien als de af- of aanwezigheid van ziekte maar als het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren. Dit op basis van het concept 'positieve gezondheid' van Machteld Huber. Naast het nieuwe beleidskader komt er ook een nieuw uitvoeringsprogramma. De uitwerking hiervan gebeurt in samenspraak met de coöperatie/ALV en andere organisaties en inwoners van Woudenberg. Rode lijn in het uitvoeringsprogramma zal zijn het verstevigen en daar waar nodig uitbreiden van de sociale basisinfrastructuur en het leggen van verbindingen tussen maatschappelijke organisaties, verenigingen en inwoners. Ook krijgt de inclusieagenda een plaats in het uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma moet een bijdrage leveren aan het versnellen van de transformatie in het sociaal domein.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
1.1	Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl en zijn maatschappelijk en sociaal actief	1.1.1	Vroegtijdige schoolverlaters	Percentage jongeren tussen de 16 en 23 jaar dat zonder startkwalificatieniveau het onderwijs verlaat.	Landelijk cijfer: 1,9% Woudenberg: 1,4% (2013/2014)	Landelijk jaarlijkse cijfers via www.vsvkenner.nl	Weth. M.H. Treep	≤1,4%	≤1,4%	≤1,4%	≤1,4%
1.1	Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl en zijn maatschappelijk en sociaal actief	1.1.2	Inwoners die voldoen aan de landelijke beweegnorm	Percentage inwoners boven de 18 jaar dat voldoet aan de landelijke beweegnorm.	2015: 65%	Onderdeel van de tweejaarlijkse gemeentelijke sociale kracht monitor	Weth. D.P. de Kruif	≥65%	≥65%	≥65%	≥65%
1.1	Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl en zijn maatschappelijk en sociaal actief	1.1.3	Vrijwilligerswerk en informele hulp	Percentage inwoners boven de 18 jaar dat vrijwilligerswerk doet of informele hulp geeft	2015: 43%	Onderdeel van de tweejaarlijkse gemeentelijke sociale kracht monitor	Weth. M.H. Treep	≥43%	≥43%	≥43%	≥43%
1.1	Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl en zijn maatschappelijk en sociaal actief	1.1.4	Sociale betrokkenheid	Percentage inwoners boven de 18 jaar dat zich onderdeel voelt van een sociaal netwerk	2015: 81%	Onderdeel van de tweejaarlijkse gemeentelijke sociale kracht monitor	Weth. M.H. Treep	≥81%	≥81%	≥81%	≥81%

Wat gaan we in 2019 doen?

1.2. Samen met inwoners komen tot meer lokale, passende en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen

Het vliegwiel in het systeem om bovenstaande doelstelling te realiseren is Coöperatie De Kleine Schans. Vanaf 1 januari 2018 verleent het team haar dienstverlening onder de vlag van en door middel van aansturing door de coöperatie. De medewerkers werken vanuit een integrale, generalistische en context-gebonden aanpak aan passende oplossingen op de gestelde ondersteuningsvragen. Naast de uitvoering van de Jeugdwet, Wmo, Werk en Inkomen en leerplicht richt de coöperatie zich met haar leden op de opgave om te komen tot alternatief lokaal en preventief aanbod dat beter aansluit bij de vragen van burgers. Ook 2019 zal in het teken staan van het verder doorontwikkelen en inrichten van de opdracht van en de samenwerking met de coöperatie.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
1.2	Samen met inwoners komen tot meer lokale, passende en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen	1.2.1	Ondersteuning door het sociaal team (ST)	Aantal huishoudens bij wie ondersteuning door het ST zelf is geleverd.	0-meting 2017:	Management informatie uit Mens Centraal	Weth. M.H. Treep				
1.2	Samen met inwoners komen tot meer lokale, passende en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen	1.2.2	Effectiviteit sociaal team	Percentage jeugdigen waarbij begeleiding door het ST beëindigd wordt volgens plan	0-meting 2016: jeugd: 86%	Management informatie uit Mens Centraal/Datawarehouse gemeente Amersfoort	Weth. M.H. Treep	90%	90%	90%	90%
1.2	Samen met inwoners komen tot meer lokale, passende en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen	1.2.3	Cliënttevredenheid dienstverlening ST/ CDKS	Cliënttevredenheidsscore van ondersteuning geleverd door het ST of CDKS	0-meting 2016: Soza: 7,5 0-meting 2017: Jeugd: 6,5 Wmo: 7,1	Jaarlijks cliënttevredenheids-onderzoek Wmo, Jeugd- en participatiewet	Weth. M.H. Treep	Soza: 7,5 Jeugd: 7,0 Wmo: 7,2	Soza: 7,5 Jeugd: 7,1 Wmo: 7,3	Soza: 7,5 Jeugd: 7,2 Wmo: 7,4	Soza: 7,5 Jeugd: 7,3 Wmo: 7,5

1.2.1: Deze indicator is aangepast van percentage naar aantal.

1.2.2: Indicator percentage cliënten (Wmo) waarbij begeleiding door het Sociaal team beëindigd wordt volgens plan is verwijderd. We beschikken niet over gegevens om deze te meten.

Wat gaan we in 2019 doen?

1.3. Minder inzet van specialistische zorg door het stimuleren van innovatie en adequate zorgverlening

Het is de uitdaging om Coöperatie De Kleine Schans en de basisinfrastructuur zo te organiseren dat het volume van de specialistische zorg zal afnemen, wat niet wegneemt dat deze zorgvormen nooit helemaal zullen verdwijnen. Het uitgangspunt blijft: lichte zorg waar mogelijk en zware zorg waar nodig.

Binnen de taakgerichte aanbesteding, de aanbesteding met zware specialistische verblijfvormen wordt in oktober 2018 een financiële en inhoudelijke opgave vastgesteld. Deze transformatie opgaven moet gerealiseerd worden in 2019 e.v. samen met de aanbieders. Daarnaast worden de maatregelen vanuit de analyse zorgkosten uitgewerkt en waar nodig met diverse partners geïmplementeerd.

Voor toegang tot opvang en bescherming start per 1 januari 2019 een regionale centrale toegang. Deze centrale toegang ontzorgt gemeenten met een laag volume beschikkingen voor ondersteuning met noodzakelijk verblijf, zoals Woudenberg. Zoals in het beleidskader vastgelegd beoordeelt de centrale toegang de casuïstiek en geeft

een beschikking af nadat het sociaal team (fysiek) op lokaal niveau een indicatieonderzoek heeft uitgevoerd en nadat gezamenlijk een keukentafelgesprek is gevoerd. We realiseren een efficiëntieslag aangezien kennis en uitvoering op één plek is geconcentreerd. Daarnaast kunnen we beter monitoren [o.a. wachtlijst, in-, door- en uitstroom] en creëren we de mogelijkheid tot verdeling en toedeling van (schaarse) verblijfs capaciteit en ondersteuning over alle gemeenten en dienstverleners.

De goede arbeidsmarkt biedt kansen voor inwoners met een bijstandsuitkering. Kanttekening daarbij is dat de afstand tot werk groot is voor inwoners die hier nog niet van profiteerden. Dat betekent meebewegen met de doelgroep en een sterker accent op het arbeidsfit maken van mensen dan op het verwerven van vacatures. Jongeren uit het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs stromen makkelijker rechtstreeks uit van school naar werk door de krapte op de arbeidsmarkt. Het beroep op begeleiding door deze doelgroep is daardoor lager dan verwacht. Door de voorgestelde uitbreiding van maatschappelijke begeleiding aan vergunninghouders streven we naar een betere begeleiding van deze doelgroep naar werk. We zoeken daarin regionale samenwerking en sluiten aan bij initiatieven.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
1.3	Minder inzet van specialistische zorg door het stimuleren van innovatie en adequate zorgverlening	1.3.1	Zorggebruik maatwerkvoorzieningen	Percentage huishoudens met een maatwerkvoorziening op grond van de Wmo 2015, Wet op de Jeugdzorg en/of de Participatiewet	2016: Woudenberg:18,8% Gem. gemeente met 25.000 inw: 18,1%	Monitor Sociaal Domein	Weth. M.H. Treep	18,0%	17,8%	17,8%	17,6%
1.3	Minder inzet van specialistische zorg door het stimuleren van innovatie en adequate zorgverlening	1.3.2	Clienttevredenheid over dienstverlening van aanbieders van maatwerkvoorzieningen	Gemiddelde cliënttevredenheidsscore over de maatwerkvoorzieningen op grond van de Wmo 2015, Wet op de Jeugdzorg en/of de Participatiewet	0-meting 2016: Soza: 6,2 O-meting 2017: Jeugd: 7,3 Wmo: 7,5	Jaarlijks cliënttevredenheids-onderzoek Wmo, Jeugd- en participatiewet	Weth. M.H. Treep	Soza: 6,3 Jeugd: 7,5 Wmo: 7,5	Soza: 6,4 Jeugd: 7,5 Wmo: 7,5	Soza: 6,5 Jeugd: 7,5 Wmo: 7,5	Soza: 6,6 Jeugd: 7,5 Wmo: 7,5
1.3	Samen met inwoners komen tot meer lokale, passende en integrale antwoorden op hun ondersteuningsvragen	1.3.3	Van re-integratie naar werk	Percentage re-integratietrajecten dat leidt tot (partiële) uitstroom naar werk.	0-meting over 2015: 44%	Managementinformatie van re-integratiebedrijven.	Weth. M.H. Treep	≥44%	≥44%	≥44%	≥44%

Wat gaat het kosten?

Programma 1 Samenleving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	
Lasten	12.789.043	12.646.992	12.613.379	12.618.035	
Baten	1.916.446	1.908.431	1.904.345	1.900.271	
Resultaat progr. 1 voor bestemming	10.872.597	10.738.562	10.709.033	10.717.765	
Resultaat in begroting 2018	9.097.405	9.115.779	9.103.615	9.103.615	
Vershil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	1.775.191	1.622.783	1.605.418	1.614.150	Betreft
GGD extra kosten begroting	32.155	32.155	32.155	32.155	Autonome bijstelling
Inburgering	15.000	15.000	15.000	15.000	Autonome bijstelling
WSW bijdrage aan RWA	-21.244	-22.317	-21.068	-22.433	Autonome bijstelling
lagere bijdrage aan RWA conform begroting 2019 RWA	-8.000	-6.000	-6.000	-5.000	Autonome bijstelling
Leerlingenvervoer	150.000	125.000	100.000	75.000	Actuele ontwikkelingen
Stelpost extra kosten WMO/ Jeugd	1.134.214	1.165.478	1.275.269	1.424.269	Toelichting sociaal domein
Stelpost maatregelen terugdringen tekort	-50.000	-170.000	-280.000	-400.000	Toelichting sociaal domein
Subsidie CDKS	1.640.417	1.640.417	1.640.417	1.640.417	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
vrijval kosten sociaal team naar subsidiebudget	-747.113	-747.113	-747.113	-747.113	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Deel subsidie SWO naar CDKS	-17.160	-17.160	-17.160	-17.160	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Deel mantelzorgbudget naar CDKS	-21.000	-21.000	-21.000	-21.000	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Budget voorpost JGGZ naar CDKS	-32.440	-32.440	-32.440	-32.440	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Verplaatsing boekjaar	0	0	0	11.795	Autonome bijstelling als gevolg van verschuiving boekjaar
Toevoeging voorziening sport	-23.197	-23.197	-23.197	-23.197	Dekking extra kapitaallasten
Meicirculaire aanpassing armoede budget	-2.255	-2.255	-2.255	-2.255	Minder budget in meicirculaire
Aanpassing in algemene uitkering subs. Breedtegeden	-215	-215	-215	-215	Minder budget in meicirculaire
Overheveling uitvoeringskosten bijstand naar salarissen	-47.000	-47.000	-47.000	-47.000	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
Overheveling budget inhuur soc. Domein naar salarissen	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
Overheveling budget sociale kracht voor enquête inwoners	-4.500	-4.500	-4.500	-4.500	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
afschrijvingslast	4.656	4.657	4.657	3.962	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen
<i>rentekosten</i>	<i>18.600</i>	<i>-20.999</i>	<i>-14.405</i>	<i>-20.408</i>	<i>rente toerekening budgettair neutraal</i>
<i>Lonen</i>	<i>-5.727</i>	<i>-5.727</i>	<i>-5.727</i>	<i>-5.727</i>	<i>toerekening lonen/inhuur begroting neutraal</i>
<i>inhuur</i>	<i>-205.000</i>	<i>-205.000</i>	<i>-205.000</i>	<i>-205.000</i>	<i>toerekening lonen/inhuur begroting neutraal</i>
Totaal toegelicht	1.775.191	1.622.783	1.605.418	1.614.150	

Bijdrage GGDrU

De begroting 2019 van de GGDrU geeft aan dat de gemeentelijke bijdrage van Woudenberg zal stijgen met **€ 32.000**.

De toename van de gemeentelijke bijdrage wordt verklaard door de overheveling van de Rijksbijdrage Vaccinaties met ingang van 2019 en een verdere stijging van lonen en prijzen. Ook vraagt de inspectie van de kinderopvang een hogere bijdrage door wijziging in de wetgeving en strengere kwaliteitseisen.

Voor de overheveling van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) ontvangt Woudenberg een bijdrage van ongeveer € 22.000 via het Gemeentefonds.

Inburgering

Om de integratie van vergunninghouders te verbeteren is er op enkele onderdelen verbetering noodzakelijk én mogelijk. In de overgang van AZC naar een zelfstandige woning ontstaat vaak direct een huurachterstand doordat het leefgeld van het COA vooraf, en de bijstandsuitkering achteraf wordt betaald. Door een volledige eerste maand huur in het minimabeleid op te nemen lossen we dit op. Daarnaast is de huidige maatschappelijke begeleiding van anderhalf jaar niet toereikend. Na deze periode zijn vergunninghouders nog onvoldoende zelfredzaam. Daarom willen we deze periode verlengen naar twee jaar. Na deze twee jaar willen we het spreekuur van Vluchtelingenwerk ook nog toegankelijk houden zodat vergunninghouders daar altijd op terug kunnen vallen. Ten slotte willen we graag nog actiever ondersteuning bieden om de Nederlandse taal te leren. Dat willen we doen door taalbuddy's in te zetten. Al deze activiteiten worden door vrijwilligers verricht. De eindverantwoordelijkheid ligt bij de coördinator van Vluchtelingenwerk die extra uren nodig heeft voor de extra taken.

Het extra budget dat wordt gevraagd bedraagt **€ 15.000** structureel.

WSW bijdrage

Het subsidie bedrag per FTE dat wij ontvangen via de algemene uitkering en doorbetalen aan RWA neemt jaarlijks af. Deze afname is o.a. gebaseerd op de uitstroom van medewerkers bij de sociale werkvoorzieningen. De lagere bijdrage bedraagt de komende jaren tussen de **€ 21.000** en **€ 22.000**.

Bijdrage RWA

In de kaderbrief 2019-2022 van Woudenberg was opgenomen dat de RWA bijdrage voor Woudenberg de komende jaren zou stijgen tussen de € 10.000 en € 12.000 per jaar. Uit de goedgekeurde begroting RWA 2019-2022 blijkt dat de bijdrage voor Woudenberg gunstiger uitvalt dan in de Kaderbrief was meegenomen.

In plaats van stijging zal de bijdrage de komende jaren dalen tussen de **€ 5.000** en **€ 8.000**.

Leerlingenvervoer

De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Soest en Woudenberg hebben, voor het eerst, gezamenlijk het leerlingenvervoer aanbesteed. Vier gegunde vervoerders voeren vanaf schooljaar 2017-2018 voor de komende drie jaar het leerlingenvervoer van deze gemeenten uit. Eisen in de aanbesteding waren kennis van de doelgroep, communicatie, digitale innovatie, maximaal 1 uur reistijd, duurzaamheid, ouderparticipatie en het stimuleren van de zelfredzaamheid van leerlingen die nu gebruik maken van het taxivervoer. Deze gezamenlijke aanbesteding waarbij gestuurd is op veiligheid en kwaliteit leidt tot een stijging van de kosten op het leerlingenvervoer. Vijf van de zes gemeenten die aan deze aanbesteding hebben meegedaan verwachten een flinke stijging van de kosten. Vooruitlopend hierop wordt in 2018 € 170.000 extra budget voor leerlingenvervoer ingeboekt en nemen we waar mogelijk maatregelen om de kosten zoveel mogelijk te beheersen.

De kostenstijging van het leerlingenvervoer heeft te maken met de volgende factoren:

- de belangrijkste kwaliteitsverbetering die invloed heeft op de prijs is het verkorten van de maximale ritduur;

- de prijzen van de vervoerders zijn in vergelijking met de voorgaande contractperiode, fors gestegen. Een belangrijk deel hiervan zijn de chauffeurskosten;
- combineringsritten vanuit Woudenberg met de vijf andere gemeenten bleken minder toepasbaar dan verwacht;
- aantallen leerlingen, vorm van vervoer en bestemmingen fluctueren (openeinderegeling).

Mogelijkheden tot bijsturen

De hogere kosten zijn besproken in het bestuurlijk overleg onderwijs in regio Amersfoort. Ook in andere gemeenten is sprake van hogere kosten. In het overleg is gesproken over regionale en lokale mogelijkheden tot bijsturen.

Zoals hierboven vermeld is het leerlingenvervoer is een “openeinderegeling” waardoor het lastig sturen is op dit budget. Het contractmanagement is regionaal belegd bij “De Have Kennisdelers”. Vanaf het komende schooljaar wordt extra aandacht besteed aan de factuurcontroles. Daarnaast wordt erop gestuurd dat leerlingen actief worden gestimuleerd om zelfstandig(er) naar school te reizen en van ouders wordt gevraagd om (meer) te participeren in het vervoer van hun kind naar school. Dit doen we door controle op acties hierop door de vervoerders (een van de kwaliteitseisen) en door in Woudenberg gesprekken te voeren met ouders. Hierdoor kunnen mogelijk de kosten van het vervoer gereduceerd worden. Voorts zal het overleg met de Woudenbergse scholen geïntensiveerd worden om te bezien op welke wijze bijgedragen kan worden aan verlaging van de kosten door een passend aanbod van onderwijs in Woudenberg. In de begroting 2019-2022 wordt daarom rekening gehouden met een voorzichtige verlaging van de kosten. Als gevolg wordt in 2019 € 150.000, in 2020 € 125.000, in 2021 € 100.000 en in 2022 € 75.000 extra budget toegevoegd.

Sociaal domein

In de hoofdlijnen begroting is uitgebreid ingegaan op de raming voor het sociaal domein. Het grootste deel van de extra ramingen is verwerkt als stelposten. De subsidie aan de coöperatie en de begrotingswijzigingen die hierdoor ontstaan zorgen voor het overige deel van de extra kosten. In de meerjarenbegroting 2018 stonden toevoegingen c.q. onttrekkingen aan de reserve geraamd. Deze zijn teruggedraaid.

	2019	2020	2021	2022
stelpost sociaal domein	1.134.214	1.165.478	1.275.269	1.424.269
Correctie toev./onttrek. Reserve Sociaal domein	27.786	-8.478	-53.270	-53.270
extra kosten CDKS progr. 1	822.704	822.704	822.704	822.704
dekking kosten CDKS progr. 5	-679.912	-679.912	-679.912	-679.912
Totaal hogere budgetten sociaal domein	1.304.792	1.299.791	1.364.791	1.513.790

Overige verschillen in het programma.

- Het verplaatsen van het boekjaar zorgt hier voor extra lasten omdat rekening gehouden wordt met de indexerings van een aantal subsidies.
- Budgettaire neutrale overheveling naar een ander programma. Geen financiële gevolgen voor totaal begroting
- Afschrijvingslasten zijn het gevolg van nieuwe investeringen of wegvallen van investeringen.
- Rentelasten komen als opbrengst terug bij de algemene dekkingsmiddelen bij het renteresultaat en is daarmee ook begrotingsneutraal.
- Toerekening lonen en inhuur. Lonen en inhuur worden rechtstreeks geboekt op producten. In de begroting houden we de totale loonkosten bij in programma 5 en hiervandaan volgt een verdeling naar de programma's/producten. Werkelijk wijzigingen in de totale loonkosten zoals cao verhogingen worden zichtbaar bij programma 5.

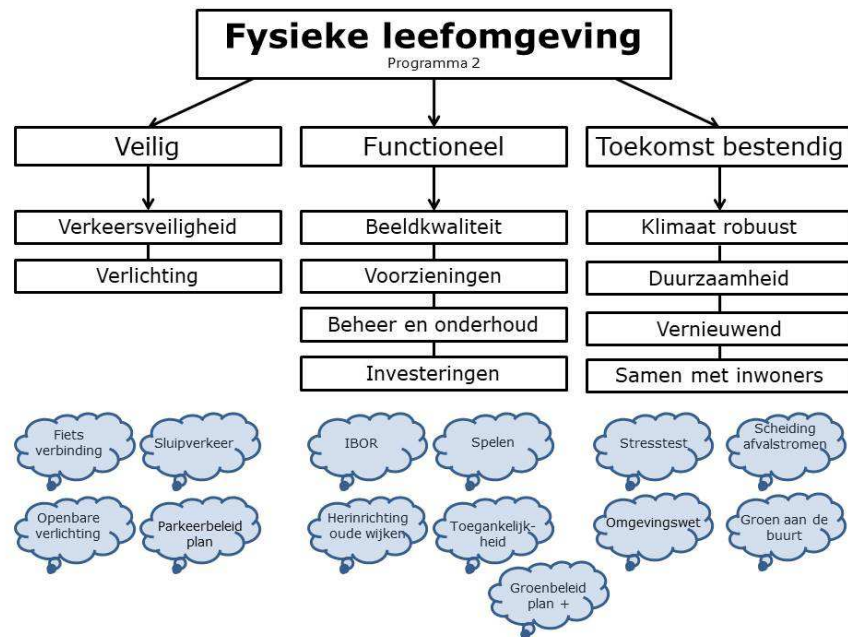
Leefomgeving

Programma 2

Programma 2

Visie

Inwoners en ondernemers voelen zich thuis en participeren in een functionele leefomgeving met aandacht voor verkeer, water en groen dat duurzaam wordt beheerd.

Maatschappelijke effecten

- 2.1. Handhaven beeldkwaliteit Openbare Ruimte (intact, schoon, veilig en groen)
- 2.2. Betere verkeersveiligheid
- 2.3. Minder wateroverlast

Wat gaan we in 2019 doen?

2.1. Handhaven beeldkwaliteit Openbare Ruimte (intact, schoon, veilig en groen)

De openbare ruimte vervult belangrijke functies die bijdragen aan het welzijn van mens, milieu, economie en natuur. Het beheer van de openbare ruimte dient een evenwichtig verdeelde aandacht te geven aan deze functies. We richten ons op integraal en kwaliteit gestuurd beheren van de openbare ruimte. Hiermee wordt een goed ingerichte en optimaal en duurzaam beheerde openbare ruimte beoogd die intact, schoon, veilig en groen is. De term 'IBOR' ('Integraal Beheer Openbare Ruimte') is de noemer waaronder gemeente Woudenberg deze ontwikkelingen schaaft en deze dragen bij aan de visie van programma Leefomgeving. Ondersteund door het Coalitieakkoord "Sterk Woudenberg = Samen doen" zetten we in om samen met de inwoners de kwaliteit van de openbare ruimte op beeld te houden.

Integraal beheer openbare ruimte staat voor alle maatregelen om de openbare ruimte op het gewenste kwaliteitsniveau te krijgen en in stand te houden. Deze benadering gaat ervan uit dat de openbare ruimte als één geheel wordt ervaren en dat de inrichtings-, onderhouds- en gebruikskwaliteit bij elkaar moeten passen.

Kwaliteit van onderhoud, inrichting en gebruik openbare ruimte (alle aspecten)

CROW	A+	A	B	C	D
Woudenberg 2017 'gemiddeld'					

Uit de jaarlijkse kwaliteitsmeting van oktober 2017 blijkt dat de onderhoudskwaliteit gemiddeld genomen overeenkomt met kwaliteitsniveau B van CROW (zie bovenstaand schema). Ten opzichte van 2016 is de onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte een fractie beter geworden. De gemiddelde score B van de openbare ruimte voldoet daarmee aan de streefwaarde B/C (volgens nota IBOR). Ondanks dat we door deze verbetering op de goede weg zijn, is het van belang dat we ons met name blijven richten op de thema's "onkruid" en "schade" om de kwaliteit verder te verbeteren. Voor de andere thema's zullen we de huidige kwaliteit handhaven door middel van regulier beheer.

Bij diverse gemeenten hebben degenen die zich al langere tijd bezighouden met onkruidbeheersing waargenomen dat door de klimaatverandering, onafhankelijk van de methode van bestrijding, meer inzet nodig is. Met name in het groeiseizoen is de onkruiddruk lastig onder controle te krijgen.

In 2019 richten we ons op het verder beheersen van de onkruiddruk en het verminderen van schades. We gaan de onkruidbeheersing bijsturen door te kijken naar innovatievere methodes, naast de inzet van mankracht op onkruidbestrijding in de plantsoenen (schoffelen), de machinale rondes op verhardingen en de veegrondes van de goten. Door onkruidgroei bij obstakels en doordat obstakels de onkruidbeheersing nogal eens in de weg zitten, kijken we of we hier en daar onnodige (niet-functionele) obstakels kunnen verminderen en noodzakelijke obstakels eventueel vernieuwen zodat de beeldkwaliteit (conform nota IBOR) en de verkeersveiligheid wordt verbeterd.

In 2019 wordt verder ingezet op de kwaliteitsverbetering van het thema 'schades' door verbetering van diverse voetpaden al dan niet in combinatie met rioolrenovaties en herinrichting (dit jaar Willem de Zwijgerlaan en omgeving).

De openbare ruimte is het belangrijkste visitekaartje van het dorp én de huiskamer van onze bewoners en ondernemers. Een goede openbare ruimte draagt bij aan de leefbaarheid, het woongenot, de vastgoedwaarde en de sociale samenhang. Duurzame en functionele inrichting en beheer verdient zich dan ook terug.

Lokaal Groen aan de Buurt-netwerk

Onze maatschappij is in beweging. Bewoners voelen zich betrokken bij hun eigen omgeving en willen zich hier graag voor inzetten. Met de Groen aan de buurt – aanpak worden gemeenten begeleid* bij het stimuleren van burgerinitiatieven en het omzetten van ideeën en enthousiasme naar concrete uitvoering. De focus ligt op zichtbare resultaten in de (directe) leefomgeving. In najaar 2017 zijn we van start gegaan en we continueren dit in de komende jaren.

* Groen aan de Buurt is een initiatief van IVN Utrecht, NMU en Landschap Erfgoed Utrecht. Provincie Utrecht is opdrachtgever en (co)financier.

Groenbeleidsplan+

In 2018 zijn er voorbereidingen getroffen om het bomenbeleidsplan (2006) en het groenbeleidsplan (2010) samen te voegen tot een nieuw groenbeleidsplan+. In 2019 wordt het groenbeleidsplan+ aan u aangeboden.

Klimaatverandering

De effecten van de verandering van het klimaat hebben invloed op het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Niet alleen op het gebied van groen (bv. onkruid), maar ook kunnen we te maken krijgen met ziekten en plagen zoals; eikenprocessierups, teken, wespen, etc. Dat betekent dat we ons intensief gaan inzetten op preventie, toezicht en bestrijding.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
2.1	Handhaven beeldkwaliteit openbare ruimte	2.1.1	Beeldkwaliteit	Kwaliteit van onderhoud, inrichting en gebruik openbare ruimte (A= goed, B= voldoende, C= matig, D= slecht).	B/C (2016)	CROW monitor openbare ruimte (jaarlijks in de maand oktober)	Weth. D.P. de Kruif	B/C	B/C	B/C	B/C
2.1	Handhaven beeldkwaliteit openbare ruimte	2.1.2	Beleving beeldkwaliteit	Beleving van fysieke leefbaarheid openbare ruimte uitgedrukt in een rapportcijfer.	7,5 (nulmeting 2013) 7,9 (gemeten in 2017)	Onderdeel van de gemeentemonitor Woudenberg, om de twee jaar	Weth. D.P. de Kruif	7,5		7,5	

Wat gaan we in 2019 doen?

2.2. Betere verkeersveiligheid

Vrijwel iedereen komt dagelijks in aanraking met verkeer en daarmee automatisch met verkeersveiligheid. Het belang van een goede verkeersveiligheid wordt onderstreept door de landelijke statistiek van 613 verkeersdoden en circa 20.000 ernstig gewonden (2017). Binnen het kader van 'duurzaam veilig' zetten alle overheden zich in voor een verbetering van de verkeersveiligheid. De gemeente Woudenberg streeft naast het verbeteren van de statistieken (objectieve verkeersveiligheid) ook naar het verbeteren van de beleving van verkeersveiligheid onder bewoners en andere weggebruikers binnen de gemeente (subjectieve verkeersveiligheid). Voor het verbeteren van de verkeersveiligheid wordt ingezet op de inrichting van de weg, handhaving en educatie en voorlichting.

De inrichting van de weg

Conform het wegbeheerplan (2015-2019) en de landelijke normen van het CROW voert de gemeente Woudenberg onderhoud uit aan bestaande wegen en paden. Dit onderhoud komt ten goede aan de verkeersveiligheid.

In de kadernota 2017-2020 heeft de gemeenteraad extra middelen beschikbaar gesteld voor verkeersmaatregelen. De middelen worden ingezet voor de realisatie van nieuwe verkeersmaatregelen gericht op verkeersveiligheid. U kunt hierbij denken aan verkeersdrempels, verkeersteller met display en fietsparkeervoorzieningen.

Naast deze relatief kleine verkeersmaatregelen zal in de komende jaren de aanpak van verkeersveiligheid en infrastructuur worden geïntensiveerd, dit resulteert in de onderstaande projecten/acties:

- Veiligere en betere fietsverbindingen
- Onderzoek toenemend verkeer (motie)
- Drukke N224/N226
- Openbaar vervoer

- Parkeerbeleidsplan herzien plus parkeeractieplan
- Nico Bergsteijnweg en kruising Europaweg/Stationsweg-West plus deel Laan 1940-45
- Griftdijk
- Herinrichting verkeer en afwatering van oostelijk deel oude wijk Laanzicht te combineren met uitvoering van de rioolvervangingen in het kader van de klimaatadaptatie.

Deze projecten/acties zijn noodzakelijk om de verkeersveiligheid en de verkeersinrichting te verbeteren en het wegennet klaar te maken voor toekomstige groei afkomstig van nieuwe woonwijken. Daarnaast werken de gemeente Woudenberg en de Provincie Utrecht nauw samen om overlast van zowel de N224 alsmede N226 zoveel mogelijk te voorkomen. Bovengenoemde projecten staan hieronder nader omschreven.

- Fietsverbinding Oost-West € 400.000 afschrijving in 40 jaar
Het is wenselijk om een duidelijke fietsverbinding te creëren van de woonwijken Het Groene Woud en de toekomstige woonwijk Hoevelaar.
- Parkeeractieplan (onderdeel van vernieuwing parkeerbeleidsplan) € 45.000 afschrijving in 30 jaar
Uit de gemeentebestuur monitor 2017 is gebleken dat parkeeroverlast als veelvoorkomend probleem wordt ervaren. Daarnaast is het parkeerbeleidsplan aan vervanging toe. Met het parkeeractieplan wordt gekeken naar mogelijkheden om extra parkeerplaatsen te creëren hierbij rekening houdend met andere belangen zoals ruimtelijke ordening, groen en water.
- Nico Bergsteijnweg € 450.000 afschrijving in 40 jaar
Door toenemende verkeersdrukte tussen de N226 en Laan 1940-45 en geparkeerde voertuigen is het gewenst om de verkeersinrichting van de Nico Bergsteijnweg te herzien. Hierbij wordt met name aandacht gegeven aan verkeersveiligheid voor zowel fietsers/voetgangers als gemotoriseerd verkeer.
- Europaweg/Stationsweg-West plus deel Laan 1940-45 € 550.000 afschrijving in 40 jaar
Door onder andere verkeersgroei van de woonwijk Het Groene Woud, autonome verkeersgroei en verkeersonveiligheid door de inrichting, is het wenselijk onderhavig project uit te voeren. Het doel is een verkeersveilige verkeersinrichting te realiseren.
- Rotonde N226/Schilt aanbrengen fietspad (toe leidende stroken) € 20.000 afschrijving in 40 jaar
Er ontbreekt een toeleidende fietsstrook naar de rotonde N226/Schilt vanaf 't Schilt. Hierdoor moeten fietsers een haakse bocht maken om op het fietspad te komen. Dit is zeer verkeersonveilig voor fietsers omdat fietsers hun balans (evenwicht) dienen te behouden.
- Onderzoek toenemend verkeer (motie) € 5.000 afschrijving in 30 jaar
Onderzoek kan worden verricht binnen de bestaande capaciteit. Eventuele uitkomsten kunnen resulteren in infrastructurele maatregelen hiervoor is een richtingsbedrag aangegeven.
- Griftdijk € 20.000 afschrijving in 40 jaar
Er bestaat een missing link in het fietsnetwerk ter hoogte van de Griftdijk waardoor het wenselijk is om een fietsbrug te realiseren. Daarnaast is het zeer raadzaam de verbinding aan te leggen vanwege de toename van bewoners (kinderen) van de nieuwe woonwijk aan de Griftdijk.

- Herinrichting oostelijk deel wijk Laanzicht uit te voeren in fasen € 120.000 per fase per jaar afschrijving in 40 jaar
Het oostelijk deel van de wijk Laanzicht (tussen Prangelaar en Europaweg) is in het begin van de jaren 60 aangelegd. Daarmee is het riool en de wegverharding circa 55 jaar oud. Op dit moment zijn zowel de riolering als de wegverhardingen aan vervanging toe. In het kader van de opgave van de klimaatadaptatie “Van klimaatbewustzijn in 2017 naar klimaatrobuust in 2050” ook voor de oudere wijken is dit het moment om kostenefficiënt de verkeersveiligheid, verkeersinrichting en de afwatering van deze oude wijk gecombineerd uit te voeren met de rioolvervangingen in samenspraak met de bewoners. Men moet hierbij denken aan de aanleg van goten (minder wateroverlast), aanleg van verkeersremmende maatregelen (bv drempels en wegversmallingen), parkeerplaatsen, verbindingen voor fietsers, etc. De werkzaamheden worden in fasen uitgevoerd. Van 2019 t/m 2025 zal er ieder jaar één fase in de wijk worden uitgevoerd. De investeringskosten voor de herinrichting is geraamd op circa € 120.000 per fase per jaar. Dit bedrag per jaar betreft een vervangingsinvestering die in 40 jaar zal worden afgeschreven.

Voor Woudenberg sluiten bovengenoemde projecten/acties uitstekend aan op onze ambities en doelstellingen zoals verwoord in de Toekomstvisie, Structuurvisie, Duurzaamheidsplan, Lokaal Gezondheidsbeleid, nota IBOR, Afvalwaterplan en het coalitieakkoord, onderdeel “Mobiliteit voor iedereen”.

Handhaving

Handhaving valt onder programma 3 ‘Veiligheid’. De politie en de gemeentelijke boa besteden aandacht aan verkeersveiligheid door, waar nodig, verkeersdeelnemers op hun gedrag aan te spreken en te verbaliseren. Hierbij wordt gehandeld vanuit het uitvoeringsprogramma integrale veiligheid.

Educatie en voorlichting

In samenwerking met de provincie Utrecht, Veilig Verkeer Nederland en andere gemeenten wordt ingezet op het aanbieden van permanente verkeerseducatie. Per jaar worden verkeerseducatieve activiteiten georganiseerd die zich richten op verschillende leeftijdsgroepen. Voorbeelden zijn educatieve middelen die de gemeente beschikbaar stelt aan de verkeersouders van de basisscholen in Woudenberg. Daarnaast organiseert de gemeente in samenwerking met de Fietsersbond verkeerstrainingen voor senioren.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
2.2	Betere verkeersveiligheid	2.2.1	Overschrijding maximum snelheid	Percentage weglengte van gemeentelijke wegen waar verkeer zich aan de snelheidslimiet houdt	90% (nulmeting)	Snelheidsdata gps (per kwartaal)	Weth. A.J. Vlam	92%	92%	92%	93%
2.2	Betere verkeersveiligheid	2.2.2	Beleving verkeersveiligheid	Percentage bewoners dat te hard rijden als belangrijkste buurtprobleem aanduidt	29% (gemeten in 2013) 26% (gemeten in 2017)	Onderdeel van de gemeentemonitor Woudenberg, om de twee jaar	Weth. A.J. Vlam	24%	-	24%	-

Wat gaan we in 2019 doen?

2.3. Minder wateroverlast

“Van klimaatbewustzijn in 2017 naar klimaatrobust in 2050”

Het klimaat verandert met extremer weer als gevolg. We krijgen vaker te maken met hoosbuien/wateroverlast, langere perioden van droogte en hitte. Het veranderende klimaat vraagt om maatregelen op alle schaalniveaus om de gevolgen voor gezondheid, veiligheid, productiviteit en natuur te beperken. De klimaatadaptatiedoelstellingen voor Nederland zijn vastgelegd in de nationale Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie en verder uitgewerkt in Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

In december 2017 heeft de gemeente Woudenberg het Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie ondertekend. Hiermee is zichtbaar gemaakt dat ook de samenwerkende lokale overheden in Midden Nederland hun verantwoordelijkheden nemen. Voor Woudenberg sluit dit uitstekend aan op onze ambities en doelstellingen zoals verwoord in de Toekomstvisie, Structuurvisie, Duurzaamheidsplan, Lokaal Gezondheidsbeleid, nota IBOR, Afvalwaterplan en programma 2 Leefomgeving (maatschappelijk effect: minder wateroverlast). In 2018 hebben we de stresstest voor de gemeente Woudenberg uitgevoerd. Dat betekent dat we inzichtelijk hebben waar problemen op het gebied van wateroverlast, hitte en droogte kunnen voorkomen. In 2019 werken we de klimaatopgaven verder uit in het klimaatteam.

Bij rioolvervangingsprojecten wordt overigens rekening gehouden met deze klimaatsverandering door de gescheiden riolering aan te leggen, meer waterberging te creëren en de straten klimaat robuust uit te voeren.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
2.3	Minder wateroverlast	2.3.1	Meldingen wateroverlast aan woningen en bedrijfspanden	Bij gemeente gemelde schade aan woningen en bedrijfspanden door hevige neerslag	Nulmeting 2015 en verder (vijf neerslag gebeurtenissen)	Meldingen versus neerslagregistratie Hydrologic (20 mm in 75 minuten)	Weth. D.P. de Kruif	-	-	-	-

Openbare verlichting

Geen bijzonderheden verwacht 2019, beheer van het areaal.

Wat gaat het kosten?

Programma 2 Leefomgeving

Programma 2 Leefomgeving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	
Lasten	3.891.674	3.850.737	3.892.967	3.841.044	
Baten	2.560.422	2.554.216	2.549.454	2.545.333	
Resultaat programma 2 voor bestemming	1.331.251	1.296.521	1.343.513	1.295.710	
Resultaat in begroting 2018	1.281.020	1.277.692	1.271.935	1.271.935	
Verschil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	50.232	18.830	71.578	23.775	
Nieuw speelbeleid afspraak met onderwijs vervalt	-6.800	-6.800	-6.800	-6.800	Actuele ontwikkelingen
Opstellen groenbeleidsplan	25.000				Actuele ontwikkelingen
IBOR infrastructurele werken (diverse investeringen)	30.250	42.000	90.000	48.000	Actuele ontwikkelingen
dekking extra kosten in afval	-61.818	-57.995	-60.397	-56.277	Actuele ontwikkelingen
dekking extra kosten in riool	-41.589	-33.282	-37.244	-29.989	Actuele ontwikkelingen
kapitaallasten uitbreiding begraafplaats	-2.964	-2.964	-2.964	-2.964	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen
afschrijvingslast	69.288	62.903	69.207	56.648	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen
<i>rentekosten</i>	<i>14.363</i>	<i>-9.534</i>	<i>-4.726</i>	<i>-9.346</i>	<i>rente toerekening budgettair neutraal</i>
<i>Lonen</i>	<i>109.504</i>	<i>109.504</i>	<i>109.504</i>	<i>109.504</i>	<i>toerekening lonen/inhuur begroting neutraal</i>
<i>inhuur</i>	<i>-85.000</i>	<i>-85.000</i>	<i>-85.000</i>	<i>-85.000</i>	<i>toerekening lonen/inhuur begroting neutraal</i>
Totaal toegelicht	50.234	18.831	71.579	23.777	

Speelbeleid

De gemeente heeft in 2017 diverse overleggen gehad met de 5 scholen over gebruik schoolpleinen als openbare (buurt) speelplaats. In het overleg met de scholen is gesproken over:

- juridische gevolgen openbaarheid schoolpleinen
- wie verantwoordelijk voor inspectie en onderhoud speeltoestellen
- zijn er mogelijkheden om de BTW op de investeringen te verrekenen
- cameratoezicht
- handhaving
- financiële tegemoetkoming gemeente aan de scholen

De overleggen met de 5 scholen hebben niet geleid tot overeenstemming. De schoolpleinen zullen niet gebruikt worden als openbare (buurt) speelplaats. In de kadernota 2018-2021 is een structureel budget opgenomen voor het speelbeleid t.b.v. gebruik schoolpleinen als openbare (buurt) speelplaats ad. € 6.800. Dit budget kan komen te vervallen.

Groenbeleidsplan +

Het opstellen van dit beleid brengt (eenmalige) kosten met zich mee van € 25.000. Uitvoeringskosten van het nieuwe beleid worden op een later moment aan de raad voorgelegd.

Betere verkeersveiligheid

De uitgaven voor de in dit programma beschreven investeringen zijn als volgt:

Kapitaallasten investeringen Verkeersveiligheid	2019	2020	2021	2022
Fietsverbinding Oost-West	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Nico Bergsteijnweg	-11.250	-11.250	-11.250	-11.250
Fietspad bij Rotonde N226/Schilt	-500	-500	-500	-500
Europaweg/Stationsweg-West plus deel Lan 1940-1945	-	-13.750	-13.750	-13.750
Herinrichting oostelijk deel wijk Laanzicht	-3.000	-6.000	-9.000	-12.000
Fietsnetwerk t.h.v. Griftdijk	-500	-500	-500	-500
Parkeeractieplan	-	-	-45.000	-
Onderzoek toenemend verkeer	-5.000	-	-	-
	-30.250	-42.000	-90.000	-48.000
- = nadelig				
+ = voordelig				

Overige verschillen in het programma.

- Afschrijvingslasten zijn het gevolg van nieuwe investeringen of wegvallen van investeringen.
- Rentelasten komen als opbrengst terug bij de algemene dekkingsmiddelen bij het renteresultaat en is daarmee ook begrotingsneutraal.
- De interne doorbelasting aan afval en riolering valt de komende jaren hoger uit. Dit wordt veroorzaakt door hogere salariskosten, investeringen milieustraat (= kapitaallasten), hogere kosten machinepark en BTW. In de begroting 2018 is besloten een overheadpercentage van 60% te hanteren voor afval en riolering. Dit zelfde percentage wordt gehanteerd voor 2019.
- Toerekening lonen en inhuur. Lonen en inhuur worden rechtstreeks geboekt op producten. In de begroting houden we de totale loonkosten bij in programma 5 en hiervandaan volgt een verdeling naar de programma's/producten. Werkelijk wijzigingen in de totale loonkosten zoals cao verhogingen worden zichtbaar bij programma 5.

Veiligheid

Programma 3

Programma 3

Visie

Inwoners en ondernemers voelen zich veilig, vertrouwd en met elkaar verbonden en criminaliteit is een uitzondering.

Maatschappelijke effecten

- 3.1. Minder woninginbraken en pogingen daartoe
- 3.2. Hogere bereidheid bij burgers en professionals tot vroegtijdig signaleren en rapporteren van huiselijk geweld
- 3.3. Veiligere fysieke leefomgeving
- 3.4. Minder alcoholgebruik onder de jongeren onder de 18 jaar

Wat gaan we in 2019 doen?

3.1. Minder woninginbraken en pogingen daartoe

De uitvoering van het uitvoeringsprogramma integrale veiligheid loopt momenteel en vraagt geen gewijzigde begroting op het gebied van het verminderen van (poging tot) woninginbraken. Opvallend is dat de afgelopen jaren de geregistreeerde criminaliteit in Midden-Nederland is gedaald. De "Trendnotitie VenJ & steden" (2016) relateert de daling van criminaliteit aan demografische ontwikkelingen. Door de ontgroening (minder jeugd en jongeren) en de dubbele vergrijzing (meer ouderen die langer leven) zal sprake zijn van een structurele daling van de "traditionele" criminaliteit.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
3.1	Minder woninginbraken en pogingen daartoe	3.1.1	Aantal geslaagde woninginbraken	Aantal woninginbraken op Woudenbergse grondgebied	Woninginbraken 2015 - 47	Overzicht uit het politieregistratiesysteem	Burg. T. Cnossen	25	20	20	20
3.1	Minder woninginbraken en pogingen daartoe	3.1.2	Aantal poging tot woninginbraken	Aantal pogingen tot woninginbraak (er is geen buit gemaakt) op Woudenbergse grondgebied	Pogingen tot woninginbraken 2015 - 38	Overzicht uit het politieregistratiesysteem	Burg. T. Cnossen	32	30	30	30

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
3.1	Minder woning-inbraken en pogingen daartoe	3.1.3	Aantal (poging tot) bedrijfsinbraken	Aantal (poging tot) bedrijfsinbraken op Woudenberg's grondgebied	Bedrijfsinbraken in 2015 - 13	Overzicht uit het politieregistratiesysteem	Burg. T. Cnossen	13	13	13	13
3.1	Minder woning-inbraken en pogingen daartoe	3.1.4	Slachtoffer-schap (poging tot) woning-inbraken	Percentage van de ondervraagden (het betreft een aselechte steekproef) dat aangeeft in de afgelopen periode van twaalf maanden slachtoffer te zijn geweest van een (poging tot) woninginbraak	Percentage gemeten in 2015 – 13%	Onderdeel van de gemeentemonitor Woudenberg, om de twee jaar	Burg. T. Cnossen	6%		3%	

Wat gaan we in 2019 doen?

3.2. Hogere bereidheid bij burgers en professionals tot het vroegtijdig signaleren en rapporteren van huiselijk geweld

We gaan meer communiceren met burgers zodat zij huiselijk geweld herkennen en weten wat te doen als zij vermoedens hebben van huiselijk geweld of kindermishandeling. Daarnaast willen we meer meldingen vanuit professionals, bijvoorbeeld scholen en kinderopvang. Leraren en medewerkers van een kinderopvang zijn intensief bezig met kinderen en jongeren en zouden (mogelijk in een vroeg stadium) huiselijk geweld kunnen herkennen. Zij kunnen vervolgens actie ondernemen conform de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
3.2	Hogere bereidheid bij burgers en professionals tot het vroegtijdig signaleren en rapporteren van huiselijk geweld	3.2.1	Aantal meldingen van huiselijk geweld bij Veilig Thuis	Aantal meldingen per jaar bij Veilig Thuis van huiselijk geweld. Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke- of familiekring wordt gepleegd	Geregistreerde meldingen 2013 – 22	Management-rapportage van Veilig Thuis	Burg. T. Cnossen	20	18	18	18
3.2	Hogere bereidheid bij burgers en professionals tot het vroegtijdig signaleren en rapporteren van huiselijk geweld	3.2.2	Aantal aangiften van huiselijk geweld	Aantal aangiften van huiselijk geweld. Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke- of familiekring wordt gepleegd	Aangiften huiselijk geweld in 2015 - 6	Overzicht uit het politieregistratie-systeem	Burg. T. Cnossen	9	9	9	9

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
3.2	Hogere bereidheid bij burgers en professionals tot het vroegtijdig signaleren en rapporteren van huiselijk geweld	3.2.3	Aantal opgelegde tijdelijke huisverboden	Aantal opgelegde huisverboden, een bestuursrechtelijk instrument waarin de verdachte voor een bepaalde periode geen contact mag hebben met de mogelijke slachtoffer(s) en waarbij de hulpverlening wordt opgestart	Tijdelijke huisverboden in 2015 - 1	Overzicht uit het gemeentelijk systeem Kohnraad	Burg. T. Cnossen	3	3	3	3
3.2	Hogere bereidheid bij burgers en professionals tot het vroegtijdig signaleren en rapporteren van huiselijk geweld	3.2.4	Slachtofferschap van huiselijk geweld	Percentage van de ondervraagden (het betreft een aselechte steekproef) dat aangeeft in de afgelopen periode van twaalf maanden (gemeten in september) slachtoffer te zijn geweest van een huiselijk geweld	Percentage gemeten in 2015 – 0%	Onderdeel van de gemeentemonitor Woudenberg, om de twee jaar	Burg. T. Cnossen	0,5%	-	0,5%	

Wat gaan we in 2019 doen?

3.3. Veiligere fysieke leefomgeving

Een belangrijke partner die een bijdrage levert aan een veiligere fysieke leefomgeving is de Veiligheidsregio Utrecht. In 2019 staan diverse beleidsontwikkelingen op de agenda, zoals, de omgevingswet, het beleidsplan en het dekkingsplan.

Omgevingswet

De Omgevingswet wordt waarschijnlijk in 2021 van kracht. Met de komst van deze wet gaat de VRU zich richten op het gebruik van nieuwe instrumenten die de gemeenten ter beschikking krijgen, te weten Omgevingsvisie en Omgevingsplan, waarmee de benodigde kennis- en vaardigheden voor advisering wijzigt. Ook de invoering van de Wet Kwaliteitsborging Bouw en de Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving kunnen leiden tot verandering van de output en prestatie-eisen die aan het personeel van de VRU worden gesteld.

Beleidsplan

Het huidige beleidsplan VRU heeft betrekking op de periode 2016 tot en met 2019. Voor de periode 2020 en verder wordt een nieuw beleidsplan ontwikkeld, hetgeen in 2019 wordt vastgesteld. Eventueel nieuw beleid wordt opgenomen in de kadernota 2020 en verwerkt in de Programmabegroting 2020. Het nieuwe beleidsplan wordt in nauwe samenwerking met de gemeenten en partners ontwikkeld.

Dekkingsplan

Het dekkingsplan beschrijft de repressieve dekking (opkomsttijden) vanuit de brandweerposten in onze regio. Het huidige dekkingsplan geldt voor de periode 2016 t/m 2019. Het volgende dekkingsplan vanaf 2020 krijgt een dynamisch karakter. Dat wil zeggen dat het dekkingsplan niet meer voor een periode van 4 jaar wordt vastgezet, maar dat er vaker (jaarlijks) aanpassingen doorgevoerd kunnen worden als dit nodig of wenselijk is.

Eventuele financiële effecten die voortkomen uit het nieuwe dekkingsplan zullen worden opgenomen in de kadernota 2020 en verwerkt in de Programmabegroting 2020.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
3.3	Veiligere fysieke leefomgeving	3.3.1	Aantal incidenten binnen de basisbrandweer zorg	Het aantal incidenten (bv. brand, hulpverlening, dienstverlening, etc.) binnen de basisbrandweezorg per jaar op Woudenberg's grondgebied	Het aantal incidenten in 2015 = 86	Jaarrapportage van de Veiligheidsregio Utrecht	Burg. T. Cnossen	70	70	70	70
3.3	Veiligere fysieke leefomgeving	3.3.2	Veilige zorginstellingen	Het aantal zorginstellingen in de gemeente Woudenberg, dat beschikt over een adequaat ontruimings- of evacuatieplan	Het aantal op ontruimingen of evacuatie voorbereide zorginstellingen in 2015 = 5	Gecombineerde inspectie met de brandweer in het derde kwartaal van elk jaar	Burg. T. Cnossen	5	5	5	5
3.3	Veiligere fysieke leefomgeving	3.3.3	Professionaliteit van de gemeentelijke crisisbeheersing organisatie	Het percentage van personen in de gemeentelijke crisisbeheersingsorganisatie die aantoonbaar voldoen aan de vakbekwaamheidseisen	De organisatie voldoet aan de opgestelde vakbekwaamheidseisen, aanpassen	Aanwezigheidsregistratie deelname aan afgesproken OTO (opleiden/trainen/oefenen) activiteiten	Burg. T. Cnossen	100%	100%	100%	100%
3.3	Veiligere fysieke leefomgeving	3.3.4	Aantal actuele ramp- en incidentbestrijdingsplannen	Ramp- en incidentbestrijdingsplannen zijn een verplicht onderdeel van de multidisciplinaire voorbereiding op rampen en crises. In deze plannen worden o.a. knelpunten geïdentificeerd en oplossingen uitgewerkt. Daarnaast zijn verschillende scenario's en diverse rollen van verschillende instanties uitgewerkt.	In 2015 in totaal 9 plannen	Jaarrapportage van de Veiligheidsregio Utrecht	Burg. T. Cnossen	9	9	9	9

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
3.3	Veiligere fysieke leefomgeving	3.3.5	Actualiteit van de risicokaart	Het in beeld hebben/krijgen van de risico's, risicovolle- en kwetsbare objecten op Woudenberg grondgebied	In 2015 was dit zoeken 100%	Een overzicht van het provinciaal systeem, regionaal risicokaart	Burg. T. Cnossen	100%	100%	100%	100%

Wat gaan we in 2019 doen?

3.4. Minder alcoholgebruik onder jongeren onder de 18 jaar

In het najaar van 2018 wordt een nieuw preventieplan ontwikkeld waarin toezicht en handhaving Drank- en Horecawet maar ook preventieve acties worden beschreven om het alcoholgebruik onder jongeren onder de 18 jaar te verminderen. In 2019 wordt uitvoering gegeven aan het preventieplan.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
3.4	Minder alcoholgebruik onder jongeren onder de 18 jaar	3.4.1	Alcoholgebruik onder jongeren	Het percentage jongeren tot 18 jaar die van hun ouders alcohol mogen drinken	Het percentage gemeten in 2017 = 14%	Onderdeel van de Gemeentemonitor Woudenberg	Weth. M.H. Treep	10%	-	10%	

Ontwikkelingen op het gebied van veiligheid

Binnen het veiligheidsdomein zijn diverse trends gaande die in de toekomst een grote impact hebben op de openbare orde. Hieronder wordt ingegaan op enkele trends.

Toename digitale dreiging

Door alle trendwatchers wordt gewezen op de transformatie van onze samenleving als gevolg van voortgaande digitalisering. Het raakt overheden, bedrijven, kennisinstellingen en burgers. Het verandert onze gemeentelijke producten en diensten, het biedt kansen voor innovatieve samenwerking met partners en vraagt aandacht voor onze digitale veiligheid. Traditionele vormen van criminaliteit raken steeds meer verweven met digitale criminaliteit. Voorbeelden hiervan zijn digitale fraude, hacken, illegaal downloaden, aanbieden van illegale prostitutie via internet, digitaal pesten, Ddos- aanvallen en ransomware. Ook een deel van ondermijning vindt digitaal plaats zoals darkweb om wapens en drugs te verhandelen of bitcoins als crimineel betaalmiddel. De maatschappelijke weerbaarheid blijft achter bij de groeiende dreiging van digitale criminaliteit. Volgens deskundigen wordt de cybercriminaliteit qua omvang – maar met een veel grotere impact – de fietsdiefstal van de toekomst.

Groei georganiseerde criminaliteit

Door Clingendael en in het Nationaal Dreigingsbeeld 2017 wordt beschreven dat de georganiseerde misdaad naar verwachting de komende jaren zal toenemen. Dit als gevolg van het voortduren van crises aan de randen van Europa als bron van mensensmokkel, het toenemende gebruik van digitale technologie door criminele groepen en een alsmaar groeiende vraag naar zaken als drugs, wapens en witwassen in de EU. Op basis van het regionale ondermijningsbeeld van de politie en diverse lokale ondermijningsbeelden blijkt dat in Midden- Nederland drugs de grootste en meest ingrijpende problematiek is. Met de term 'drugs' worden alle vormen aangeduid: hennep, cocaïne, heroïne en de aanwezigheid van synthetische drugshandel. Op de grote ondermijningsthema's hebben de laatste jaren geen grote verschuiving plaatsgevonden.

Toename incidenten met kwetsbare personen

De afgelopen jaren werden steeds meer (veiligheids-)incidenten geregistreerd met betrokkenheid van kwetsbare personen of personen met verward gedrag. In de "Trendnotitie VenJ & Steden" spreekt men van dubbele vergrijzing (meer en ouder wordende bevolking) met onder andere dementerenden en personen met verward gedrag die in de wijken van de steden blijven wonen en waarvoor geen adequate voorzieningen lijken te bestaan. Los daarvan zijn er ook dak- en thuislozen die zich niet aan de gemeentegrenzen houden en die opduiken in de maatschappelijke opvang van de grote steden. Er zijn veel verschillende oorzaken aan te wijzen voor deze stijgende trend (armoede, woningnood, werkeloosheid, bezuinigingen, etc.). De urgentie om de problematiek rond personen met verward gedrag aan te pakken blijft echter onverminderd groot. Deze ontwikkeling leidt tot een grotere vraag naar interventies met betrekking tot mensen met verward gedrag. Daarbij is het van belang in te zien dat bepaalde groepen niet zelfredzaam zijn en dat een stapeling van problematiek in bepaalde wijken en binnen de maatschappelijke opvangvoorzieningen het gevolg is (o.a. vereenzaamde personen en zorgmijders).

Maatschappelijke en organisatorische ontwikkelingen

Naast de genoemde duidelijke veiligheidstrends zijn ook een aantal minder zichtbare trends (maatschappelijke en organisatorisch) te ontwaren met invloed op de veiligheidsvraagstukken van de komende jaren:

- Veranderende rol van de burger: de zelfstandige, goed opgeleide en goed geïnformeerde burger wil en kan op allerlei manieren meedenken, meebeslissen, meeuitleveren met de overheid. Dit leidt tot vormen van participatie op het veiligheidsgebied, zoals buurtpreventie, toezicht, meedoen aan zoekacties naar slachtoffers en digitaal opsporen van criminaliteit.
- Veranderende rol van de overheid: ook de overheid wil graag burgers en buurten meer betrekken bij de aanpak van onveiligheidsproblemen (doe-democratie). In deze ontwikkeling past ook de terugtrekkende overheid en overdracht van taken naar een decentraal niveau en meer bestuurlijke mogelijkheden om overlast aan te pakken. Tegelijkertijd vervult de overheid nog steeds een centrale rol in de aanpak van onveiligheid.
- Meer integrale samenwerking/ ketensamenwerking: in de aanpak van gezamenlijke veiligheidsthema's als ondermijning, persoonsgerichte aanpakken wordt meer en meer samengewerkt.
- Smart society, smart city en big data: een kluwen van informatiesystemen beheerst in toenemende mate de (lokale en landelijke) infrastructuur. De datasystemen kunnen voor veel doeleinden gebruikt worden. Ze hebben mogelijk invloed op vormen van criminaliteit (zoals digitale fraude, oplichting) maar ook op opsporing.

Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg en Wet zorg en dwang

Per 1 januari 2020 treedt de nieuwe Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (GGZ) in werking. De wet verplichte GGZ gaat de huidige Wet Bijzondere opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen (Bopz) vervangen. De nieuwe wet reguleert verplichte zorg in plaats van gedwongen opname en moet gedwongen opname zoveel mogelijk voorkomen. Verplichte zorg kan straks ook buiten een instelling opgelegd worden. De IBS is in het wetsvoorstel vervangen door de crisismaatregel waarbij de burgemeester ook kan instemmen met ambulante zorg of andere zorg buiten gedwongen opname. Daarnaast treedt ook de Wet Zorg en Dwang per 1 januari 2020 in werking. Deze bevat regelingen over gedwongen zorg bij dementerenden en zwakbegaafden.

Regionale veiligheidsstrategie 2019-2022

In de Veiligheidsstrategie 2019-2022 worden de gezamenlijke prioriteiten, ambities en strategische keuzes voor de komende jaren vastgelegd. Met deze Veiligheidsstrategie geven de 39 gemeenten, het Openbaar Ministerie en de politie van Midden-Nederland gevolg aan hun wens om de verantwoordelijkheid voor de integrale aanpak van de veiligheidsthema's ook echt gezamenlijk invulling te geven.

Kadernota integrale veiligheid 2019-2022

In de kadernota integrale veiligheid worden de lokale veiligheidsprioriteiten en ambities voor de komende periode vastgelegd. Voor het operationaliseren van de kadernota stellen we een tweejaarlijks uitvoeringsprogramma op.

Wat gaat het kosten?

Programma 3 Veiligheid	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	
Lasten	921.290	901.280	903.281	918.028	
Baten	0	0	0	0	
Resultaat programma 3 voor bestemming	921.290	901.280	903.281	918.028	
Resultaat in begroting 2018	791.428	788.429	784.429	784.429	
Verschil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	129.862	112.851	118.852	133.599	
VRU	44.000	27.000	33.000	48.000	Autonome bijstelling
Vrijval last investering handterminal	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen bijlage 1
afschrijvingslast	1.485	1.485	1.485	1.238	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen bijlage 1
Overheveling budget veiligheid voor enquête inwoners	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
rentekosten	17	6	7	2	rente toerekening budgettair neutraal
Lonen	90.360	90.360	90.360	90.360	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
	129.862	112.851	118.852	133.599	

Bijdrage aan de VRU

De begroting VRU 2019 laat zien dat de financiële bijdrage van de 26 deelnemende gemeenten de komende jaren zal stijgen als gevolg van beleidsontwikkelingen en het experiment multifunctionele paraatheid.

In de kadernota 2019 VRU zijn diverse beleidsbijstellingen opgenomen, namelijk:

- vergroten arbeidshygiëne brandweer;
- implementatie wettelijke eisen werken onder overdruk;
- bijdrage aan de reddingsbrigade;
- incidentele uitbreiding van de capaciteit voor bouw- en evenementadviezen;
- versterking van de inkooporganisatie;
- formatie-uitbreiding voor de adviseur terrorismegevolgbestrijding;
- tweede bestuurlijke evaluatie van de AED-taak in 2018.

Daarnaast vraagt de VRU budget aan voor het experiment multifunctionele paraatheid brandweer. Om te voorkomen dat de opkomsttijden op een aantal locaties op werkdagen overdag niet worden gehaald, wordt in aanloop naar het nieuwe dekkingsplan (dat ingaat vanaf 2020 en een dynamisch karakter zal krijgen) een experiment uitgevoerd waarbij twee kleine flexibele, multifunctionele eenheden op werkdagen van 6.00 tot 18.00 uur worden ingezet om de paraatheid op peil te houden.

Overige verschillen in het programma.

- Afschrijvingslasten zijn het gevolg van nieuwe investeringen of wegvallen van investeringen.
- Rentelasten komen als opbrengst terug bij de algemene dekkingsmiddelen bij het renteresultaat en is daarmee ook begrotingsneutraal.
- Toerekening lonen en inhuur. Lonen en inhuur worden rechtstreeks geboekt op producten. In de begroting houden we de totale loonkosten bij in programma 5 en hiervandaan volgt een verdeling naar de programma's/producten. Werkelijk wijzigingen in de totale loonkosten zoals cao verhogingen worden zichtbaar bij programma 5.

Ruimte, wonen en ondernemen

Programma 4

Programma 4

Visie

Een sterk raamwerk van landschappelijke en ruimtelijke structuur van Woudenberg door (ruimtelijk) verbinden, combineren en vernieuwen van kwaliteiten.

Maatschappelijke effecten

- 4.1. Meer duurzaamheid op Mens, Milieu en Markt
- 4.2. Meer ruimte voor ontwikkeling van passende woningen
- 4.3. Meer ruimte voor bedrijfsontwikkeling
- 4.4. Kortere doorlooptijd van vergunningen en minder overtredingen

Wat gaan we in 2019 doen?

4.1. Meer duurzaamheid op Mens, Milieu en Markt

Het huidige duurzaamheidsplan, Expeditie Duurzaamheid, loopt tot en met 2018 en heeft een actualisatie nodig. Onderzocht wordt welke ambitie gemeente Woudenberg wil nastreven en welke routes gevolgd worden om dit te bereiken. De routekaart komt tot stand aan de hand van een uitgebreide energieanalyse van de huidige situatie en het potentieel van verschillende duurzame bronnen voor de toekomst. Daarnaast worden verschillende stakeholders in Woudenberg geraadpleegd door middel van bijvoorbeeld een meedenkbijeenkomst voor bewoners en een raadsinformatieavond.

Voor het bereiken van de ambities volgen enkele voorbeelden waarop kan worden ingezet, bijvoorbeeld op goede communicatie op maat, onderzoek naar de mogelijkheden van aardgasvrij, faciliteren van betrokken partijen, verduurzamen gemeentelijk vastgoed, realiseren van een oplaadstructuur, ontwikkelen van een energiebestemmingsplan, in het kader van de Omgevingswet om ontwikkelingen en implementatie van technische mogelijkheden te versnellen, activiteiten ondernemen om op het totale energiegebruik in de openbare ruimte te besparen.

Onder duurzaamheid valt ook een actueel en passend milieubeleid dat voorbereid is op de integrale afwegingen die de Omgevingswet van ons vraagt.

Een bodemkwaliteitskaart is als wettig bewijsmiddel voor de kwaliteit van de bodem en daarmee kan grond en baggerspecie van vergelijkbare kwaliteit worden verplaatst en toegepast zonder dat hier partijkeuringen of bodemonderzoeken voor uitgevoerd hoeven worden. Met een bodemkwaliteitskaart wordt duurzaam bodembeheer gerealiseerd en hergebruik van grond gestimuleerd. Actualisatie van deze documenten vindt één keer in de vijf jaar plaats.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
4.1	Meer duurzaamheid op Mens, Milieu en Markt	4.1.1	Duurzaamheid Mens	Verankering van duurzaamheid binnen de gemeentelijke organisatie, mate van burgerparticipatie en duurzame samenleving	Te bepalen aan de hand van de lokale duurzaamheidsmeter, ingevuld begin 2014: 56%	Jaarlijks in januari invullen van de vragenlijsten van de lokale duurzaamheidsmeter	Weth. M.H. Treep	72%	73%	74%	74%
4.1	Meer duurzaamheid op Mens, Milieu en Markt	4.1.2	Duurzaamheid Milieu	Energietransitie, circulaire economie, klimaat	Te bepalen aan de hand van de lokale duurzaamheidsmeter, ingevuld begin 2014: 51%	Jaarlijks in januari invullen van de vragenlijsten van de lokale duurzaamheidsmeter	Weth. M.H. Treep	58%	59%	60%	60%
4.1	Meer duurzaamheid op Mens, Milieu en Markt	4.1.3	Duurzaamheid Markt	Duurzaam inkopen, duurzame mobiliteit, duurzaam ondernemen	Te bepalen aan de hand van de lokale duurzaamheidsmeter, ingevuld begin 2014: 42%	Jaarlijks in januari invullen van de vragenlijsten van de lokale duurzaamheidsmeter	Weth. M.H. Treep	50%	51%	52%	53%

Wat gaan we in 2019 doen?

4.2. Meer ruimte voor ontwikkeling passende woningen

In de eerste helft van 2018 is het woonbehoefteonderzoek uitgevoerd. Deze wordt in de tweede helft van 2018 vertaald naar een woonvisie en zal eind 2018 gereed zijn. Dit om bij te kunnen sturen op basis van de recente inzichten in de woningbehoeften. Door middel van deze woonvisie is het mogelijk om het woningaanbod aan te laten sluiten bij de actuele vraag. Deze uitgangspunten zullen dan de basis zijn voor de woningbouwprogrammering van de komende jaren. Daarnaast wordt blijvend bezien of andere aanpassingen (dan nieuwbouw) nodig en mogelijk zijn om een passend woningaanbod te kunnen blijven bieden.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
4.2	Meer ruimte voor ontwikkeling van passende woningen	4.2.1	Spanning op de woningmarkt	Vershil behoefte en aanbod (in Woudenberg aanwezige)woningen (huur/koop)	Indicatief 110 woningen per jaar toevoegen met een beperkte bandbreedte. *	Elke twee jaar woningbehoefte onderzoek, waaruit verschil blijkt tussen aanbod en behoefte.	Weth. M.H. Treep	90-110	90-110	90-110	90-110

*Het aantal toe te voegen woningen wordt geactualiseerd bij de vaststelling van de Woonvisie 2019+ in december 2018.

Wat gaan we in 2019 doen?

4.3. Meer ruimte voor bedrijfsontwikkeling

De in 2016 vastgestelde 'uitvoeringsagenda duurzame economie 2030' geeft aan dat het nodig is om te bouwen aan een vitaal en toekomstgericht Woudenberg, samen met ondernemers, inwoners, scholen en maatschappelijke organisaties. Deze Economische uitvoeringsagenda is opgesteld met een visie die is samen te vatten als 'duurzame economie'. Een economie waarin we onze krachten bundelen om samen te zorgen voor een groei van de economie, een samenleving waarin iedereen mee kan doen, de versterking van de concurrentiekracht, een toename van de werkgelegenheid, een beter beheer van de ruimte en de natuur en een vermindering van de milieudruk. De stuurgroep geeft richting, brengt focus aan, verbindt en het helpt initiatieven van de grond. Zij voert zelf nagenoeg geen projecten uit; dit gebeurt door initiatiefnemers. Wisselende groepen van publiek en private partijen, afhankelijk van de aard van het project. Daarnaast bewaakt de stuurgroep of de doelen worden behaald en onderneemt zij actie als in dit proces knelpunten ontstaan.

Onderzocht wordt op welke wijze invulling gegeven kan worden aan de behoefte aan meer bedrijventerrein. Ideeën en plannen voor verdere ontwikkeling van het centrum en de winkelstraat worden waar mogelijk op passende wijze ondersteund. Voorts draagt de gemeente bij aan promotie van de gemeente onder recreanten. Bedrijven zijn gebaat bij een snelle maar nog meer bij een goede en passende vergunningverlening. Door de kwaliteit van de vergunningverlening op het huidige niveau te houden, geen

vergunningen van rechtswege te moeten verstrekken en geen vergunningen te verlenen die door de rechter vernietigd worden, ondersteunen wij de bedrijven met hun bedrijfsontwikkeling.

Het Regionaal Bureau voor Toerisme Heuvelrug & Vallei (RBT) is de belangrijkste partij waar we regionaal mee samenwerken in promotie en marketing voor recreatie/toerisme voor Woudenberg. Het RBT is een initiatief van de gemeenten Renswoude, Rhenen, Soest, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Woudenberg en Zeist (Scherpenzeel en Baarn zullen waarschijnlijk ook toe treden). Het RBT voorziet in de promotie en informatievoorziening voor de Utrechtse Heuvelrug en de Gelderse Vallei. Ambitie is om samen te werken met een breed netwerk in de regio met onder andere als doel online stappen voorwaarts te zetten en het vaak nog versnipperde aanbod te bundelen tot een totaalproduct. De potentiële bezoeker krijgt de informatie op de plaats, tijd en manier die hij wil. Het RBT zoekt nadrukkelijk de samenwerking met de vele ondernemers en andere betrokkenen binnen de regio. Als relatief kleine gemeente biedt dit samenwerkingsinitiatief mogelijkheden om tegen relatief lage kosten en inspanningen Woudenberg te profileren in en samen met de regio. Met het verhogen van inkomsten van recreanten en toeristen als gevolg.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
4.3	Meer ruimte voor bedrijfsontwikkeling	4.3.1	% van rechtswege verleende vergunningen	Percentage van de Wabo vergunningen voor bedrijven die van rechtswege (i.v.m. termijn overschrijding) worden verleend.	2014 0% van rechtswege	Jaarlijks vanuit Key2	Weth. A.J. Vlam	0%	0%	0%	0%
4.3	Meer ruimte voor bedrijfsontwikkeling	4.3.2	% door rechter vernietigde vergunningen	Percentage van het aantal vergunningen voor bedrijven welke door de rechter vernietigde vergunningen wordt.	0% door rechte vernietigde vergunningen	Jaarlijks vanuit key2	Weth. A.J. Vlam	0%	0%	0%	0%
4.3	Wacht op kpi van stuurgroep	4.3.3					Weth. A.J. Vlam				

Wat gaan we in 2019 doen?

4.4. Kortere doorlooptijd van vergunningen en minder overtredingen

Wabo-vergunningvooroverleg

Snelle en correcte vergunningen leiden er toe dat organisaties en burgers de door hen gewenste veranderingen snel kunnen ontwikkelen. Uitgangspunt van onze dienstverlening is om door middel van vooroverleg aan de voorkant mensen goed te informeren en te begeleiden in de keuzes en procedures van omgevingsvergunning aanvragen. Door niet alleen voorlichting te geven over het vergunning plichtige, maar ook de vergunning vrije (on)mogelijkheden wordt niet alleen het vergunningsproces eenvoudig doorlopen, maar zal dat ook het aantal handhavingzaken verminderen. Vooroverleg is en blijft een speerpunt bij omgevingsvergunningen aanvragen.

Wabo-handhaving

Op eigen initiatief benadert onze toezichthouder na verlening van de omgevingsvergunningen en ook bij acceptatie van de sloopmeldingen de aanvrager. Door gelijk contact te leggen wordt het vooroverleg voor de feitelijke uitvoering opgestart. De praktijk leert dat vergunninghouders vaak niet melden dat zij gaan starten met de werkzaamheden. Dit kan leiden dat er bewust of onbewust wordt afgeweken van de verleende vergunning en het vervolgens veel tijd vraagt om dit op te lossen. In het ergste geval kan dit leiden tot afbraak van de geconstateerde afwijking. Met deze werkwijzen proberen we dergelijke problemen voorkomen.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
4.4	Kortere doorlooptijd van vergunningen en minder overtredingen	4.4.1	Doorlooptijd reguliere Wabo-vergunningen	Uitgaande van jaar van indienen, in periode 1 jan-31 dec, bezien bij hoeveel reguliere vergunningen langer dan 8 weken tijd zit tussen moment van binnenkomst en beschikken.	Gebaseerd op 2014 28 % langer dan 8 weken	Jaarlijks vanuit Squit	Weth. D.P. de Kruif	26%	25%	25%	25%
4.4	Kortere doorlooptijd van vergunningen en minder overtredingen	4.4.2	% bouwvergunning binnen termijn	In voorafgaand jaar verleende vergunningen, min medio mei niet gestarte bouw. Bezien op percentage akkoord en percentage niet akkoord	Gebaseerd op norm 2014 76 % akkoord	Jaarlijks vanuit Squit	Weth. D.P. de Kruif	78 %	79 %	80 %	81%
4.4	Kortere doorlooptijd van vergunningen en minder overtredingen	4.4.3	Percentage overtredingen n.a.v. jaarlijkse mutatie-signalering BAG (= foto opnames vanuit de lucht)	Mutatiesignalering die van de BAG-beheerder naar team leefomgeving gaat om te controleren of er sprake is van een overtreding.	Mutaties in beeld en overtredingen terugbrengen.	Jaarlijkse mutatiesignalering en registratie overtredingen in applicatie vergunningverlening-toezichthandhaving (VTH)	Weth. D.P. de Kruif Burg. T. Cnossen	30%	28%	27%	25%

Overige ontwikkelingen

Omgevingswet

De invoeringskosten over de periode van 2018 tot en met 2024 bedragen in totaal € 285.000. Deze kosten moeten in één keer afgeschreven worden. Daarom is er in 2018 € 285.000 overgeheveld van de algemene reserve naar de nieuw ingevoerde reserve Omgevingswet. De structurele kosten als gevolg van de Omgevingswet zijn in de Kadernota 2018-2021 begroot op € 200.000 (€ 25.000 was reeds geraamd voor bestemmingsplannen). Hiervan is het budget van € 135.000 voor personele invulling door de raad jaarlijks beschikbaar gesteld voor de periode van 2018-2021 en het overige deel structureel. Nu budgetten beschikbaar zijn gesteld, wordt de aanpak van de omgevingswet omgezet naar een programmastructuur. De samenhang mét en in het Programma dienstverlening worden momenteel met elkaar verbonden en vertaald in samenhangende (uitvoerings)programma's. Het uitgewerkte programma omgevingswet zal meer inzicht geven in de werkelijke kosten die het met zich meebrengt. Vooralsnog stelt het college voor de invoeringskosten en structurele kosten, zoals opgenomen in de kadernota 2018-2021 aan te houden. Door middel van een programmaplan / plan van aanpak voor deelprojecten zal een nadere invulling en onderbouwing van het budget worden gegeven.

Veranderingen in de ruimtelijke samenwerking, in het bijzonder Nationaal Park Heuvelrug

De ruimtelijke relaties van Woudenberg lopen niet gelijk met de sociale en institutionele relaties. Waar voor de sociale en institutionele relaties de Regio Amersfoort een belangrijke samenwerkingspartner is, gelden voor de ruimtelijke relaties andere belangen en afwegingen. Door de geografische structuur is Woudenberg in te delen in twee ruimtelijke gebieden: De Vallei en de Heuvelrug, terwijl Woudenberg bestuurlijk ingedeeld is bij de Regio Amersfoort. Voor wat betreft Foodvalley is de wens om te onderzoeken op welke wijze de samenwerking kan worden versterkt.

Vanuit de ruimtelijke opzet en relaties van Woudenberg is het wenselijk om deze relaties te versterken en warm te houden. Door de geografische ligging en indeling van de gemeente heeft dat helaas tot gevolg dat het dan om samenwerking met en in diverse bestuurlijke verbanden gaat. Dat vraagt ambtelijke en bestuurlijke tijd, waarvan de effecten niet in geld maar wel in relaties uit te drukken zijn. Daarnaast heeft het tot gevolg dat diverse deelnemers bijdragen gevraagd worden. Bezien moet worden hoe op een slimme en tactische manier om te gaan met al deze financiële gevolgen.

Wij stellen voor om een bedrag van minimaal € 10.000 beschikbaar te stellen voor 2019 en 2020 ten behoeve van de professionalisering van de samenwerking in Nationaal Park Heuvelrug en gelijktijdig te bezien welke vormen van samenwerking en mate van participatie passen. Daarnaast zal bezien moeten worden welke andere bijdragen nodig zijn voor de lopende en/of gewenste samenwerkingen. Naast een financiële bijdrage kan ook gedacht worden aan het zichtbaar maken van de meerwaarde van Woudenberg voor de anderen partijen in een samenwerking, door inzet van mens en bestuurskracht in plaats van een volledige deelnemersbijdrage. Immers, de deelname en verantwoordelijkheid vanuit Woudenberg in diverse samenwerkingen heeft de afgelopen jaren ook getoond dat verbanden en relaties voor Woudenberg soms sneller zichtbaar zijn (door schaal, ligging en kwaliteit van personen) en dat daarmee dubbel werk of tegenstrijdigheden voorkomen kunnen worden.

Wat gaat het kosten?

Programma 4 Ontwikkeling	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	
Lasten	12.062.109	8.193.355	7.397.917	3.322.104	
Baten	12.112.865	7.574.666	6.683.814	2.214.215	
Resultaat programma 4 voor bestemming	-50.756	618.689	714.102	1.107.889	
Resultaat in begroting 2018	1.063.711	246.190	1.088.344	1.088.344	
Vershil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	-1.114.467	372.499	-374.242	19.545	
Professionalisering samenwerking Nationaal Park Heuvelrug	10.000	10.000			Actuele ontwikkelingen
Nieuwe begroting RUD	3.635	3.635	3.635	3.635	Autonome bijstelling
Doorberekening rente lening woningbouw	-27	-28	-28	-1.230	rente toerekening
Minder loonkosten doorbelast aan grexen	4.476	4.476	4.476	4.476	doorbelaste loonkosten
afschrijvingslast	2.932	2.932	2.933	4.134	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen
Vershil verplaatsing boekjaar diverse budgetten				-63	Autonome bijstelling als gevolg van verschuiving boekjaar
Overheveling budget wonen voor enquête inwoners	-3.400	-3.400	-3.400	-3.400	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
promotiebudget overheveling	3.500	3.500	3.500	3.500	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
wijzigingen saldo winsten grondbedrijf	-1.151.319	340.910	-399.000	-3.000	budgettair neutraal verschuiving naar reserve
rentekosten	-32.527	-37.790	-34.621	-36.771	rente toerekening budgettair neutraal
Lonen	110.264	110.264	110.264	110.264	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
inhuur	-62.000	-62.000	-62.000	-62.000	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
	-1.114.467	372.500	-374.242	19.545	

Veranderingen in de ruimtelijke samenwerking, in het bijzonder Nationaal Park Heuvelrug

Reden: Zie toelichting eerder in programma.

Budget: In de loop van 2018 is Woudenberg gevraagd om met een jaarlijkse bijdrage (eerst voor twee jaar, dus voor 2019 en 2020) de organisatie en projecten van het Nationaal Park Heuvelrug te ondersteunen. De nu samenwerkende partijen in het Nationaal Park Heuvelrug bereiden daartoe een voorstel met reële verdeelsleutel voor. Tevens kunnen uitkomsten van mogelijke verkenningen over de (veranderingen) samenwerking met en in Food Valley, O-gen en Regio Amersfoort tot extra of andere financieringsvragen leiden.

Bijdrage RUD

De bijdrage aan de RUD valt de komende jaren iets lager uit, namelijk **€ 4.000**.

Overige verschillen in het programma.

- Een nieuwe berekening van de loonkosten zorgt voor een iets lagere doorberekening van loonkosten naar de grondexploitaties. Omdat dit gedekt wordt uit de herzieningen is dit een wijziging die € 4.476 nadeliger uitpakt voor de begroting.
- Afschrijvingslasten zijn het gevolg van nieuwe investeringen of wegvallen van investeringen.
- Rentelasten komen als opbrengst terug bij de algemene dekkingsmiddelen bij het renteresultaat en is daarmee ook begrotingsneutraal.
- Toerekening lonen en inhuur. Lonen en inhuur worden rechtstreeks geboekt op producten. In de begroting houden we de totale loonkosten bij in programma 5 en hiervandaan volgt een verdeling naar de programma's/producten. Werkelijk wijzigingen in de totale loonkosten zoals cao verhogingen worden zichtbaar bij programma 5.

Dienstverlening

Programma 5

Programma 5

Visie

Inwoners, ondernemers en organisaties ervaren ons als een professioneel dienstverlener en partner.

Maatschappelijke effecten

- 5.1. Meer stimuleren van inwoners, ondernemers en organisaties om nieuwe initiatieven te ontwikkelen
- 5.2. Meer betrekken van inwoners, ondernemers en organisaties bij het opstellen en uitvoeren van beleid
- 5.3. Meer digitale diensten en alleen persoonlijke dienstverlening waar nodig
- 5.4. Beter beheer en zorgvuldige ontsluiting van gegevens van inwoners, ondernemers en organisaties
- 5.5. Effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering

Wat gaan we in 2019 doen?

5.1. Meer stimuleren van inwoners, ondernemers en organisaties om nieuwe initiatieven te ontwikkelen

In het sociaal domein, bij economische zaken en het ruimtelijk domein worden initiatieven gestimuleerd om inwoners, bedrijven en instellingen met elkaar in verbinding te brengen. Om structureel te leren van deze trajecten wordt het proces en de beleving van de betrokkenen geëvalueerd. Hierdoor zal de tevredenheid van inwoners naar verwachting stijgen. Ook wordt deze ervaring gebruikt in afspraken/beleid over het stimuleren van initiatieven. In 2018 is onderzocht wat de motivatie is om een initiatief te ontwikkelen, wat de initiatiefnemers, medewerkers/bestuur van de gemeente (niet) doen en welke aandachtspunten er zijn voor beleidsadviseurs en communicatie.

Wij waarderen en moedigen initiatieven en activiteiten aan die inwoners en maatschappelijke organisaties oppakken. Hiervoor is een apart budget beschikbaar.

In 2019 wordt ingezet op nog meer bekendheid geven aan de mogelijkheid tot het nemen van deze initiatieven. Daarnaast faciliteert de gemeente dat deze initiatieven in kaart zijn gebracht en worden geëvalueerd.

5.2 Bewuster betrekken van inwoners, ondernemers en organisaties bij het opstellen en uitvoeren van beleid

De gemeente stelt zich steeds meer op als netwerkpartner door betrokken inwoners, ondernemers en organisaties een steeds grotere rol te geven bij de ontwikkeling van het dorp. Een recent voorbeeld is de oprichting van Coöperatie De Kleine Schans. Daarom blijven we investeren in het vergroten van het omgevingsbewustzijn van onze medewerkers. We leren medewerkers om vanaf het begin bewust zijn van alle actoren, belangen en relaties en hoe we met burgerparticipatie wel of juist geen invloed kunnen uitoefenen. Het omgevingsbewustzijn vergroten we ook door het ontwikkelen en geven van eigen trainingen zoals social media en doelgroepgericht schrijven. Medewerkers worden geïnspireerd om bij te dragen aan de nieuwe gemeentelijke rol van netwerkpartner.

De gemeentemonitor wordt iedere twee jaar uitgevoerd in de oneven kalenderjaren. De resultaten hiervan worden bekend gemaakt in de even jaren. De waarden in deze monitor worden gemeten in percentages. De antwoorden worden gegeven op basis van vier categorieën: 1. helemaal (eens), 2. niet eens/niet oneens, 3. helemaal (oneens) en 4. geen mening. Uit de laatste meting blijkt dat 40% van de respondenten scoort in de categorieën 2. en 4. Onze KPI (max. 60%) is gebaseerd op de categorieën 1. en 3.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
5.1	Burgerparticipatie; de gemeente Woudenberg stimuleert de samenleving om nieuwe initiatieven te ontwikkelen en betreft de samenleving bij zowel het opstellen als het uitvoeren van beleid	5.1.1 5.2.1	Burgerparticipatie-imago	De waarde die inwoners (willekeurige steekproef) de gemeente toekennen op het aspect 'burgerparticipatie'.	Voldoende = 36%	Onderdeel van de tweejaarlijkse gemeentemonitor. Deze wordt iedere twee jaar uitgevoerd in de oneven kalenderjaren. De resultaten hiervan worden bekend gemaakt in de even jaren.	Burg. T. Cnossen	monitoring Q4	50% (2019)	monitoring Q4	50% (2021)

Wat gaan we in 2019 doen?

5.3. Meer digitale diensten en alleen persoonlijke dienstverlening waar nodig

Met ontwikkelingen als de nieuwe Omgevingswet, de operatie BRP en de digitale agenda 2020, heeft de gemeente Woudenberg haar dienstverleningsvisie 2016 – 2020 gekoppeld aan een uitvoeringsplan 2018-2020. Visie en uitvoeringsplan kennen horizontale verbanden met het informatiebeleidsplan 2016 – 2018 en de bedrijfsvoering. Vanwege de onderlinge nauwe projectrelaties worden in het uitvoeringsplan alle 29 projecten op het terrein van dienstverlening, informatiebeleid en bedrijfsvoering gecombineerd.

De visie op dienstverlening: We geloven er in dat we samen met de inwoners, ondernemers en organisaties van Woudenberg beter kunnen zorgen voor een veilig, sociaal en leefbaar Woudenberg. We willen dat iedereen zich thuis voelt in ons dorp en de gemeente ziet als professionele partner. Daarom realiseren wij onze ambities samen met burgers, (commerciële) organisaties en andere overheden. Daarbij zijn we:

Betrouwbaar: Onze inwoners hebben vertrouwen in de gemeente en andersom. We zeggen wat we doen EN doen wat we zeggen.

Open: We laten zien wat we doen en leveren. Onze processen zijn transparant. We staan open voor (nieuwe) initiatieven en feedback en koppelen altijd terug naar de initiatiefnemer: Inwoners zijn welkom in ons gemeentehuis.

Initiatiefrij: Onze medewerkers en samenwerkingspartners denken mee met onze klanten en bieden maatwerk waar nodig. Zij hebben als vertrekpunt: 'ja, tenzij....'!

Gemeenten, provincies, waterschappen, uitvoeringsorganisatie en het Rijk hebben een gemeenschappelijke visie op dienstverlening opgesteld (tot 2020). In de visie verwoorden de overheden hun gedeelde ambitie: 'Eén digitale overheid: betere service, méér gemak'. De vraag van burgers en bedrijven staat centraal in ons handelen.

Wij richten onze dienstverlening zo efficiënt mogelijk in. Waar mogelijk heeft digitaal contact met burgers en bedrijven de voorkeur. Waar persoonlijk contact noodzakelijk is en/of dit de kwaliteit van de dienstverlening bevordert, maken wij persoonlijk contact mogelijk.

Ons gemeentelijk informatielandschap (volgens KING/VNG-norm) wordt zodanig ingericht dat de samenhang en uitwisselbaarheid van informatie verder wordt verbeterd en 'eilandautomatisering' wordt voorkomen. Vanuit deze doelstelling is ons klantcontactcentrum (KCC) gefaciliteerd met een moderne telefooncentrale die gekoppeld is aan een KlantContactSysteem (KCS). Met deze oplossing krijgen we meer zicht op de wijze waarop de gemeente bevestigd wordt door inwoners, bedrijven en instellingen. We werken aan digitalisering van onze dienstverlening. Daarom wordt de software in de backoffice vervangen door informatiesystemen die naadloos op elkaar aansluiten en het KCS. Het KCS faciliteert de KCC-medewerker die vanuit de 1ste lijn alle informatie voorhanden heeft om snel en deskundig vragen juist te beantwoorden.

De digitale uitdagingen die op ons afkomen zijn dusdanig groot dat samenwerken noodzakelijk is om handen en voeten te geven aan de Woudenbergse informatisering & automatisering. Hierin werken we samen met de gemeente Veenendaal.

Enkele projecten met grote impact:

Het zaakgericht werken

Door het digitaal samen werken aan de zaken die inwoners, ondernemers en organisaties met de gemeente doen door collega's en partners kan ons klantcontactcentrum in 75% van de gevallen beschikken over actuele (status)informatie als de inwoner daarom telefonisch of persoonlijk vraagt. De inwoner kan de zaken die hij/zij met de gemeente doet uiteindelijk in zijn account op mijnoverheid.nl terug vinden.

Dit betekent aanpassingen voor techniek (systemen, infrastructuur, applicaties), voor de onderlinge samenwerking (ieder levert –digitaal- in één vooraf bepaalde werkwijze zijn bijdrage aan de keten van -aanvraag tot besluit/dienst/product) en in houding en gedrag (werkwijze, geen andere/eigen registraties, op tijd je –digitale- bijdrage leveren).

Vanaf oktober 2017 t/m 2020 loopt de uitrol van zaakgericht werken. Ter tijdige voorbereiding op de komst van de omgevingswet én vanwege de uitgefaseerde voorzieningen voor vergunningverlening, APV, toezicht, handhaving en documentregistratie.

Doorontwikkeling van de website

Begin 2019 dient de informatie (content) voor inwoners, ondernemers en organisaties beter vindbaar, herkenbaar en begrijpelijk te zijn. Ook 'look en feel' zijn aan actualisatie toe. E-diensten worden ingevoerd en uitgebreid: digitaal aanvragen, betalen en rechtstreeks laten 'landen' in onze systemen. Waar mogelijk koppelen we de gegevens die al beschikbaar zijn (basisregistraties) aan deze e-diensten (prefill).

Publiekszaken (Klantcontactcentrum en Burgerzaken) toekomstproof

De baliecontacten van Burgerzaken nemen af én verschuiven naar digitale en administratieve werkzaamheden. De baliecontacten die blijven worden complexer. Daarnaast worden er hogere kwaliteitseisen gesteld aan de Basisregistratie Personen, aan identiteits- en adrescontroles en aan de zelfevaluatie. Door de toenemende digitalisering krijgt de backoffice te maken met meer taken op het gebied van applicatiebeheer en informatiebeveiliging.

Hierdoor verschuiven taken en competenties in de teams Burgerzaken en Klantcontactcentrum. Dit vraagt andere expertise en een steeds grotere mate van taakvolwassenheid en zelfstandigheid van medewerkers.

Daarom wordt in de periode 2019-2021 actie ondernomen op bijvoorbeeld systemen, openingstijden, interne en regionale samenwerking, formatie, opleiding, functieprofielen/-waardering.

Vorbereiding op de omgevingswet

Het kennisteam omgevingswet heeft de Woudenbergse opgave over visie en omgevingsplan in kaart gebracht. In 2018 is het programma verbreed met het inzichtelijk maken van de Woudenbergse opgave (conform VNG-kompas) om 1-1-2021 te voldoen aan de Omgevingswet. In 2019 start het uitvoeringsplan t/m 2020 op verschillende sporen (omgevingsvisie, omgevingsplan, werkprocessen, systemen en organisatie). Met begroting-dekking én een programmaorganisatie.

Op basis van ervaringen in projecten dienstverlening, informatiebeleid en bedrijfsvoering tot nu toe blijkt dat het lastig is te voorzien in een exacte inschatting voor alle projecten in het uitvoeringsprogramma dienstverlening. De praktijk/uitvoering/toepassing verschilt in meer of mindere mate vaak van de inschatting, de marktverkenning en de verwachtingen. Dit betekent altijd uitdagingen in capaciteit, flexibiliteit, competenties, samenwerking en beschikbaar budget. In de projectrapportages en/of in de zomernota, najaarsnota en/of een raadsvoorstel brengen we u indien van toepassing op de hoogte van en/of verzoeken wij u om bijstelling van ambities en/of budget.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
5.3	Dienstverlening & bedrijfsvoering; digitale diensten waar mogelijk en persoonlijke dienstverlening waar nodig	5.3.1	Overall klanttevredenheid dienstverlening onder inwoners, ondernemers en organisaties.	Het overall rapportcijfer dat klanten (willekeurige steekproef) de gemeente geven op het aspect dienstverlening.	Eerste telling in juni 2016: 7,7 (kanalen balie, telefoon, digitaal)	Continue meting klanttevredenheid middels Benchmarking Publiekszaken	Weth. M.H. Treep	7,5	7,5	7,5	7,5
5.3	Dienstverlening & bedrijfsvoering; digitale diensten waar mogelijk en persoonlijke dienstverlening waar nodig	5.3.2	Aantal beschikbare e-diensten.	Het aantal e-diensten op de website waarmee klanten volledig digitaal een product/dienst kunnen aanvragen, met of zonder het gebruik van DigiD en Ideal.	Eerste telling Q1 2019.	Jaarlijkse telling op 1 juli.	Weth. M.H. Treep	4	10	10	10
	Dienstverlening & bedrijfsvoering; digitale diensten waar mogelijk en persoonlijke dienstverlening waar nodig.	5.3.3	Aantal digitale klantcontacten als percentage van het totaal aantal klantcontacten.	Klantcontact (schriftelijk, telefonisch, digitaal/website, persoonlijk/balies, social media) beter aansluiten op digitale diensten.	Registratie klantcontact. Eerste meting Q1-2019.	Jaarlijks in juli.	Weth. M.H. Treep	40%	60%	75%	80%

Wat gaan we in 2019 doen?

5.4. Beter beheer en zorgvuldige ontsluiting van gegevens van inwoners, ondernemers en organisaties

Informatieveiligheid

Toenemende digitalisering (zie ook 5.3) vereist dat we zorgvuldig en veilig omgaan met de informatie en gegevens van burgers en organisaties. Een betrouwbare, beschikbare en correcte informatiehuishouding is essentieel.

Met een op onze taak toegeruste veilige informatiehuishouding kan de gemeente Woudenberg haar ambities (blijven) waarmaken. Elk uur van de dag verwachten inwoners, bedrijven en organisaties een beroep te kunnen doen op gemeentelijke dienstverlening via meerdere kanalen. Dit vraagt om een organisatie die informatieveiligheid op orde heeft en gebruik kan maken van beschikbare data en technische mogelijkheden.

In 2019 start implementatie in het beheer van mobiele werkplekken (laptops, tablets en smartphones) na pilots 2018 in het samenwerkingsverband.

Vanaf 2019 gaat de gemeente zich jaarlijks verantwoorden over de kwaliteit van informatieveiligheid op basis van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Gevolgd door de collegeverklaring en assurance-verklaring.

ENSIA is een gezamenlijk project van het ministerie van Binnenlandse Zaken, de VNG, gemeenten, het ministerie van Sociale Zaken & Werkgelegenheid en het ministerie van Infrastructuur & Milieu en is bedoeld om het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten verder te professionaliseren. Door het toezicht te bundelen en aan te sluiten op de gemeentelijke Planning & Control-cyclus heeft het gemeentebestuur meer overzicht over de stand van zaken van de informatieveiligheid en kan het hier ook beter op sturen.

ENSIA richt zich op de BRP, PUN, DigiD, BAG, BGT, BRO en SUWI. In 2018 heeft de gemeente deze voor het eerst volledig en zonder problemen doorlopen.

Vanaf 2019 wil de gemeente jaarlijks voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Daarvoor worden de privacy risico's in kaart gebracht (de data Protection Impact Assessments). Met alle nieuwe leveranciers en/of samenwerkingspartners worden bewerkersovereenkomsten gesloten.

Dit vraagt gemiddeld 2 dagen formatie per week en risicobewustzijn van alle medewerkers.

Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)

De gegevens in de BGT moeten per 1-1-2020 compleet zijn. Hiervoor is een uitvoeringsplan opgesteld dat 4 x per jaar wordt gemonitord. Samen met de gemeenten Barneveld, Leusden en Scherpenzeel is hiervoor een beheerorganisatie actief.

Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)

Om te blijven voldoen aan de eisen op het gebied van digitalisering en nieuwe wet- en regelgeving is uitbreiding van de gemeentelijke samenwerking met Scherpenzeel en Veenendaal verkend. Na een positief raadsbesluit in Q4 start in 2019 start de voorbereiding om per 2020 te gaan samenwerken op het terrein van BAG, WOZ en heffing/inning belastingen.

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
5.4	Beter beheer en zorgvuldige ontsluiting van gegevens van inwoners, ondernemers en organisaties	5.4.5	Uitkomst ENSIA-selfassessment m.b.t. DIGID, Suwinet, BAG, BGT, BRP, PNIK	De mate waarin de gemeente voldoet aan informatieveiligheid, privacy, beheer en ontsluiting van gegevens van inwoners, ondernemers en organisaties.	De gemeente voldoet aan de normen zoals gesteld binnen het ENSIA model m.b.t. DIGID, Suwinet, BAG, BGT, BRP, PNIK. Voldoet = +	Jaarlijks eind december op basis van de audit systematiek 'ENSIA'.	Burg. T. Cnossen	+	+	+	+

Wat gaan we in 2019 doen?

5.5. Effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering

Uitgangspunt bij de visie op het dorp Woudenberg en bij de organisatieontwikkeling is dat de samenleving een netwerk is. Wij sluiten daarop aan. De inwoner en maatschappelijke vraagstukken in de Woudenbergse samenleving zijn het uitgangspunt. Daarom ontwikkelen we onze bedrijfsvoering door naar de organisatievorm die hierbij past: een netwerkgemeente die maximaal samenwerkt met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en partners in de regio en zo meebeweegt met de vragen die zich voordoen in de samenleving.

Om effectief te koersen naar het doorontwikkelen naar een netwerkgemeente, zetten we in op:

- het centraal stellen van inwoners, hun netwerken en maatschappelijke vraagstukken; wij sluiten hierop aan,
- dienstverlening van kwalitatief hoog niveau (zie ook 5.3),
- optimaal faciliteren van medewerkers(teams), de verantwoordelijkheid ligt laag,
- het (bij)sturen op en verantwoorden van onze prestaties.

De resultaten van het klant- en medewerkerstevredenheidsonderzoek, de P&C-cyclus, de gemeentemonitor en het overheidsontwikkelmodel (5.5) laten de voortgang hierin zien. Het personeel wordt optimaal ingezet om een bijdrage te leveren aan het realiseren van onze maatschappelijke effecten. Bijvoorbeeld met de inzet van een vaste kern en flexibele inzet van menskracht in projecten, het langer aan de organisatie verbinden van talentvolle stagiaires en het inrichten en uitvoeren van de ARBO-jaarplan/wetgeving/maatregelen. Om als organisatie te kunnen inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen en vraagstukken is een wendbare organisatie nodig. Meer wendbaarheid betekent minder hiërarchie, meer zelforganisatie door medewerkers en teams en in wisselende samenstellingen, taken en rollen werken aan vraagstukken. Om medewerkers en teams te ondersteunen in dit traject naar meer zelforganisatie is meer zicht nodig op aanwezige talenten, kennis en vaardigheden van medewerkers. Er zijn diverse instrumenten op de markt om hierin te faciliteren (bijvoorbeeld het instrument Talent Management Analyse). De keuze voor één van deze instrumenten zal eind 2018 / begin 2019 gemaakt worden.

Ons huidige functiewaarderingssysteem sluit niet aan op de nieuwe koers én is verouderd. In 2018 wordt onderzocht welk systeem beter aansluit. Daarna kan een keuze worden gemaakt voor een in 2019 in te voeren passend nieuw functiewaarderingssysteem.

Om aan onze visie op dienstverlening te blijven voldoen én door te ontwikkelen naar een netwerkgemeente werken we samen met anderen (gemeenten en leveranciers) om zelfstandig te blijven. Momenteel op het terrein van bedrijfsvoering bij Informatisering & Automatisering, in de belastingsamenwerking, in de opzet en het implementeren en beheren van basisregistraties en voor coöperatie De Kleine Schans. We onderzoeken voortdurend of commerciële partners, verbonden partijen en samenwerkingsverbanden schaal- en efficiencyvoordelen (blijven) opleveren om de kosten voor gemeente (én inwoners) aanvaardbaar te houden.

Na de positieve ervaring met ICT-samenwerking is een verkenning gestart voor samenwerking in het beheren van de basisregistraties BAG en WOZ én de heffing en inning van gemeentelijke belastingen. Na een positief raadsbesluit in 2018 wordt in 2019 gestart met voorbereidend werk om de samenwerking per 1-1-2020 te realiseren.

Met de samenwerkende gemeenten wordt gezamenlijk opgetrokken m.b.t. onderwerpen die wederzijds raakvlakken hebben, denk aan technische beveiligingsmaatregelen, landelijke aanbestedingen (VNG), wet- en regelgeving en de mogelijkheid om specialistische functies in te vullen. Maar ook actuele onderwerpen als datagedreven

stuurinformatie. Welke landelijke, provinciale, gemeentelijke, commerciële en private data kunnen gecombineerd worden om mogelijke opties tot verbetering te onderbouwen? Bijvoorbeeld verkeersmaatregelen ter verbetering door ondersteuning van data via telefoonproviders, lichtmasten, verkeersintensiteit, luchtverontreiniging en weggebruikers.

Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren

Op 1 januari 2020 treedt de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren in werking (WNRA). De belangrijkste gevolgen zijn dat de arbeidsrechtelijke (rechts)positie van ambtenaren gelijk wordt aan die van werknemers in het private bedrijfsleven en dat er een nieuwe (gewijzigde) Ambtenarenwet komt.

Uitbreiding college

Het college van de gemeente Woudenberg bestaat vanaf juni 2018 uit de burgemeester, drie wethouders en de gemeentesecretaris. In de huidige begroting is rekening gehouden met 1,9 fte aan salariskosten wethouders. Vanaf juni 2018 is het aantal fte aan wethouders 2,6 geworden. Vanwege de uitbreiding van 0,7 fte zullen de salariskosten wethouders (inclusief pensioenreserveringen) jaarlijks met **€ 80.000** stijgen.

Werkkostenregeling

Vrij recent is met de OR gesproken over de manier waarop de gemeente Woudenberg tot nu toe invulling heeft gegeven aan de werkkostenregeling. Naar aanleiding daarvan heeft de OR geadviseerd om het budget voor werkkosten te verhogen. Dit advies hebben wij overgenomen en verwerkt in deze begroting.

In deze regeling (verplicht van kracht sinds 1 januari 2015) hebben de werkgevers de vrijheid om binnen 1,2% van het belastbare loon belastingvrije verstrekkingen te geven aan het personeel. Boven de grens van 1,2% wordt een boete geheven van 80%.

Onder de vrije ruimte vallen alle netto-verstrekkingen die werknemers krijgen uit hoofde van hun functie. Denk hierbij aan personeelsuitjes, vergoeding aan de personeelsvereniging, netto-fietsvergoedingen, recepties/bloemetjes/cadeautjes voor jubilea, of andere giften/cadeaus, zoals kraamcadeaus en kerstpakketten. Ook de netto-onkostenvergoedingen van de raad en college vallen onder de vrije ruimte van de werkkostenregeling.

De gevolgen van de benutting van de vrije ruimte vallen voor het niet-bestuurlijk personeel (de ambtenaren) ongunstig uit. Uit het onderstaande staatje uit 2017 blijkt dat bijna de gehele vrije ruimte opgaat aan de netto-onkostenvergoedingen voor de raad en het college.

Door de naheffing die door overschrijding van de vrije ruimte opgelegd wordt, is bezuinigd worden op zaken zoals het verstrekken van kerstpakketten en activiteiten buiten het gemeentehuis om. In de beleving van de medewerkers is dit unfair.

De OR is er geen voorstander van om een naheffing te betalen over de meerkosten bij overschrijding van de vrije ruimte, maar zij vindt het onterecht dat de uitgaven ten behoeve van het personeel gekort zijn, terwijl de overschrijdingen op de vrije ruimte niet op het loondeel van het personeel zit.

De OR ziet dan ook graag dat de 1,2% over het belastbaar loon van het personeel volledig ingezet kan worden voor het personeel. Aangezien de uitgaven voor raad en college een vast gegeven zijn, betekent dit dat er een extra bedrag in de begroting voor het personeel en de boete voor overschrijding van raad en college zou moeten worden gereserveerd.

2017	personeel	raad en college	Totaal
Belastbaar Loon	3.621.352	398.358	4.019.710
Vrije ruimte 1,2%	43.456	4.780	48.237
Uitgaven in vrije ruimte	18.687	46.215	64.903
Vrije ruimte (- is tekort)	24.769	-41.435	-16.666

Wat willen we bereiken?

Nr.	Maatschappelijk Effect	Nr.	KPI	Definitie	Norm	Wijze van meten	Eigenaar	Streefwaarde			
								2019	2020	2021	2022
5.5		5.5.1	Overall tevredenheid medewerkers	Het MTO bevat een vraag naar de algehele tevredenheid van de medewerker. De KPI is het gemiddelde van alle respondenten op die vraag.	Uitkomst MTO 2014: 8	Jaarlijks medewerkers-tevredenheidsonderzoek.	Burg. T. Cnossen	8	8	8	8
5.5		5.5.2	Uitkomst accountantsrapport	Verklaring van de externe accountant over de mate waarin de gemeentelijke financiële administratie getrouw en rechtmatig is.	Een positieve (+) verklaring van de accountant. Uitkomst over 2014: positieve verklaring.	Jaarlijks, extern door accountant	Weth. A.J. Vlam	+	+	+	+
5.5	Effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering	5.5.3	OOM-ontwikkelfase	De ontwikkelfase conform het Overheidsontwikkelmodel (OOM) waarin de organisatie zich bevindt	In 2020 is Woudenberg een netwerkgemeente die zich bevindt in de keten georiënteerde fase, niveau 4 van het Overheidsontwikkelmodel (OOM)	Jaarlijks in september, intern, positiebepaling met het OOM door het MT.	Burg. T. Cnossen	OOM Fase 3	OOM Fase 4	OOM Fase 4	OOM Fase 4

Wat gaat het kosten?

Programma 5 Bestuur en Dienstverlening	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	
Lasten	5.483.422	5.573.672	5.646.477	5.727.917	
Baten	1.082.551	1.259.371	1.410.249	1.587.185	
Resultaat programma 5 voor bestemming	4.400.871	4.314.301	4.236.228	4.140.732	
Resultaat in begroting 2018	4.809.121	4.857.096	4.817.989	4.817.989	
Verschil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	-408.250	-542.796	-581.761	-677.257	
Organistie ontwikkeling	10.000	5.000	5.000	5.000	Actuele ontwikkelingen
Functiewaarderingsstelsel	10.000	6.000	6.000	6.000	Actuele ontwikkelingen
cao verhoging	154.000	154.000	154.000	154.000	Autonome bijstelling
WKR deel raad en college in salarissen	45.000	45.000	45.000	45.000	Actuele ontwikkelingen
Extra kosten Wethouder	80.000	80.000	80.000	80.000	Actuele ontwikkelingen
Wet Normalisering rechtspositie ambtenaren	15.000				Actuele ontwikkelingen
extra kosten uitvoeringsplan dienstverlening	27.000	27.000	27.000	27.000	Raadsbesluit 2017
Effecten uitgaven bij grote stijging woningen en inwoners lasten	111.000	222.000	333.000	444.000	Gemeentefonds zie Bijlage 1
Effecten uitgaven bij grote stijging woningen en inwoners baten	-111.000	-222.000	-333.000	-444.000	Gemeentefonds zie Bijlage 1
Vrijval loonkosten t.b.v. subsidie CDKS	-396.795	-396.795	-396.795	-396.795	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Vrijval bedrijfsvoeringskosten t.b.v. subsidie sociaal domein	-229.917	-229.917	-229.917	-229.917	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Vrijval overheadkosten t.b.v. subsidie CDKS	-53.200	-53.200	-53.200	-53.200	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Stelpost extra uitkering i.v.m. BTW plafond	-242.000	-304.000	-340.000	-402.000	Gemeentefonds zie Bijlage 1
afschrijvingslast	13.445	13.446	2.444	-19.830	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen bijlage 1
Overheveling boekjaar				-3.744	Autonome bijstelling als gevolg van verschuiving boekjaar
<i>Overheveling salariskosten vanuit uitvoeringskosten werk en inkomen</i>	47.000	47.000	47.000	47.000	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
<i>Overheveling salariskosten vanuit overhead sociaal domein</i>	35.000	35.000	35.000	35.000	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
Overheveling budget communicatie voor enquête inwoners	-900	-900	-900	-900	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
Bundeling diverse budgetten voor uitvoeren enquête inwoners	10.800	10.800	10.800	10.800	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
promotiebudget	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
<i>rentekosten</i>	23.215	-25.330	-17.295	-24.773	rente toerekening budgettair neutraal
<i>Lonen</i>	86.179	86.179	86.179	86.179	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
<i>verdeeldeloonkosten naar taakvelden</i>	-53.578	-53.578	-53.578	-53.578	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
<i>Overheveling inhuur budget uit riolering</i>	15.000	15.000	15.000	15.000	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
	-408.251	-542.796	-581.763	-677.258	

Effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering

Reden: Zie toelichting eerder in programma.

Budget: Voor aanschaf instrumentarium teamontwikkeling wordt een budget geraamd van eenmalig **€ 10.000** in 2019 en structureel voor de volgende jaren **€ 5.000**.

Functiewaarderingssysteem

Reden: Zie toelichting eerder in programma.

Budget: De implementatie van een nieuw functiewaarderingssysteem brengt incidentele (implementatie) en structurele (licentie) kosten met zich mee. De kosten voor 2019 worden geraamd op eenmalig **€ 10.000** en voor de jaren daarna structureel **€ 6.000**.

Cao-verhoging personeel

De huidige CAO loopt tot 1 januari 2019. In de begroting 2018-2021 is voor de jaren 2017 en 2018 respectievelijk 1,9 % en 1,75 % aan structurele salarisverhoging meegenomen. Gezien de huidige economische ontwikkelingen is de verwachting dat er voor 2019 een minimale 2,7 % verhoging zal komen. Wij ramen de totale cao-verhoging voor 2019 op **€ 154.000**.

Werkkostenregeling

Reden: Zie toelichting eerder in programma.

Budget: Structureel € 45.000 extra

Het netto vergoeden van de onkosten aan raad en college van € 46.000 i.p.v. bruto heeft destijds een voordeel opgeleverd van ongeveer € 45.000 (50% loonheffing). Hierbij vragen wij om eenzelfde bedrag van **€ 45.000** extra beschikbaar te stellen. Te weten € 25.000 voor personeelsaangelegenheden en € 20.000 in verband met de naheffing van 80% op de overschrijding van raad en college. Hiermee wordt het verschil in beschikbaarheid van de vrije ruimte recht getrokken.

WNRA

Reden: Zie toelichting eerder in programma.

Budget: Naar verwachting bedragen de kosten van de invoering van deze wetswijziging in 2019 eenmalig **€ 15.000**.

Salariskosten uitbreiding college

Reden: Zie toelichting eerder in programma.

Budget: Jaarlijkse verhoging met € 80.000 (inclusief pensioenreserveringen)

Uitvoeringsplan dienstverlening.

Op 25 januari 2018 heeft de raad besloten akkoord te gaan met het Kredietaanvraag Implementatie Uitvoeringsplan Dienstverlening 2017-2021.

De jaarlijkse kosten worden begroot op € 27.100.

Stelposten gemeentefonds.

Niet definitieve budgetten worden opgenomen als stelposten. Deze stelposten worden verwerkt in programma 5. In het hoofdstuk Hoofdlijnen begroting zijn deze stelposten toegelicht.

Overige verschillen in het programma.

- Vrijval loon- en overheadkosten t.g.v. subsidiebudget Cooperatie DKS zie programma 1.
- Afschrijvingslasten zijn het gevolg van nieuwe investeringen of wegvallen van investeringen.
- Rentelasten komen als opbrengst terug bij de algemene dekkingsmiddelen bij het renteresultaat en is daarmee ook begrotingsneutraal.
- Toerekening lonen en inhuur. Lonen en inhuur worden rechtstreeks geboekt op producten. In de begroting houden we de totale loonkosten bij in programma 5 en hiervandaan volgt een verdeling naar de programma's/producten. Werkelijk wijzigingen in de totale loonkosten zoals cao verhogingen worden zichtbaar bij programma 5.

Algemene dekkingsmiddelen

In de 5 programma's van deze begroting zijn de specifieke lasten en baten per programma opgenomen. Daarnaast heeft de gemeente ook lasten en baten die niet aan een programma zijn toe te rekenen. Het betreffen de algemene uitkering, de algemene belastingen, dividenduitkeringen en stelposten. Deze nemen we op bij de Algemene dekkingsmiddelen.

Tabel 10.1 Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)

	rekening	begroting	begroting	meerjarenbegroting		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Algemene dekkingsmiddelen						
Algemene uitkering gemeentefonds	13.697	14.094	14.986	15.149	15.288	15.378
Algemene belastingen:						
- Onroerende zaakbelastingen	2.284	2.328	2.375	2.420	2.472	2.484
- Hondenbelasting	71	60	63	63	63	63
- Toeristenbelasting	255	200	224	228	228	228
Dividenden	43	29	29	29	29	29
Treasury	54	47	6	-28	-22	-25
Algemene lasten en baten	-401	-401	-401	-401	-401	-401
Winstneming uit grondexploitatie t.g.v. begroting	2.537	2.177	1.151	507	399	3
Stelposten	0	0	242	304	340	402
Resultaat alg dekk mid voor bestemming	18.540	18.534	18.676	18.272	18.396	18.161
<u>Resultaatbestemming :</u>						
- Toevoeging aan reserves	1.318	441	1.147	638	500	93
- Onttrekking aan reserves	317	177	233	249	204	183
Resultaat alg. dekk mid na bestemming	17.539	18.270	17.762	17.883	18.100	18.251

	rekening	begroting	begroting	meerjarenbegroting		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<u>Mutaties reserves:</u>						
Toevo. Alg. Res.(Grondexploitatie) (rente saldo)	1.226	356	1.060	551	413	6
Toevoeging reserve automatisering	92	85	86	87	87	87
Aanwending reserve automatisering	317	177	155	172	127	106
aanwending algemene reserve grondbedrijf	155	78	78	78	78	78

Gemeentefonds (algemene uitkering)

De raming van de algemene uitkering 2019 en volgende jaren is gebaseerd op de meicirculaire 2018.

Voor de ontwikkeling van het gemeentefonds vanaf 2019 zijn voor de gemeente Woudenberg vooral de volgende punten van belang:

- Opnemen van de decentralisatiegelden in het algemeen deel van de uitkering.
- Extra gelden door het rijk beschikbaar gesteld voor het interbestuurlijk programma.
- Uitnamen gelden i.v.m. het BTW compensatiefonds plafond.

Algemene belastingen

Onroerende zaakbelastingen

De gemeente Woudenberg laat in 2019 de OZB-tarieven met de volgende percentages stijgen:

- Woningen 1,5 %
- Niet-woningen 1,5 %

Dividenden

De gemeente Woudenberg ontvangt jaarlijks dividenduitkeringen uit hoofde van haar aandelenbezit voor 2019 van :

- Bank Nederlandse Gemeenten € 2.000
- Dividend Vitens € 27.000

Saldo financiering

De gemeente Woudenberg heeft ter financiering van haar activiteiten in totaal € 13,6 miljoen aan geldleningen opgenomen. Hiervan wordt € 5,9 miljoen in 2019 afgelost. De totale rentelast van de leningen bedraagt € 136.000 (gemiddeld 1,00 %). Aan investeringen en aankoop gronden wordt, conform nieuwe BBV richtlijnen, intern 0.5% rente doorberekend. De hoge boekwaarde op diverse projecten in het grondbedrijf (afgezet tegen 0.5% doorberekende rente) en doorberekening van 0,3% rente op investeringen zorgt ervoor dat er een positief renteresultaat ontstaat. Vanaf 2020 wordt dit resultaat verminderd door het opnemen van een te verwachten vervangende geldlening.

Onvoorzien

Onvoorzien uitgaven

In 2019 nemen wij onvoorzien uitgaven als PM op in de begroting.

Onvoorzien inkomsten

Onvoorzien inkomsten worden niet geraamd.

Wat gaat het kosten/opleveren?

Programma 6 Algemene Dekkingsmiddelen	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	
Lasten	136.436	139.681	120.448	90.107	
Baten	17.820.323	18.001.730	18.177.960	18.247.294	
Resultaat programma 6 voor bestemming	-17.683.888	-17.862.050	-18.057.512	-18.157.187	
Meerjarenresultaat in begroting 2018	-16.883.926	-16.948.542	-16.976.808	-16.976.808	
Verschil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	-799.962	-913.508	-1.080.705	-1.180.379	
Totaal algemene uitkering	-834.841	-959.363	-1.105.316	-1.195.976	Gemeentefonds
Belastingen toeristen	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	Lokale lasten en heffingen
Hondenbelasting	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	Lokale lasten en heffingen
opbrengsten nieuwbouw	25.000	30.000	31.000	31.000	Lokale lasten en heffingen
opbrengsten extra 0,5% OZB	-11.500	-23.000	-34.500	-46.000	Lokale lasten en heffingen
Rente kosten geldleningen overloop 2017/2018	-23.000	-16.000	-25.200	-54.200	Autonome bijstelling
Rente op grondbedrijf via reserve grondbedrijf	91.043	-15.794	5.268	16.499	Autonome bijstelling
<i>Rente op programma's</i>	-24.088	94.135	71.389	91.783	<i>rente toerekening budgettair neutraal</i>
<i>rentekosten</i>	419	-489	-349	-489	<i>rente toerekening budgettair neutraal</i>
	-799.967	-913.510	-1.080.708	-1.180.382	

Algemene uitkering

Algemene uitkering	2019	2020	2021	2022
Verantwoord in begroting 2018-2021	14.151.637	14.190.053	14.182.288	14.182.288
Meicirculaire 2018	14.986.475	15.149.413	15.287.601	15.378.260
Verschil	834.838	959.360	1.105.313	1.195.972

Uitgebreide toelichting is te vinden in Hoofdpijnen begroting

Lokale lasten/heffingen

De mutaties in de autonome bijstellingen zijn als volgt:

Toeristenbelasting

De opbrengst toeristenbelasting kan structureel met **€ 20.000** verhoogd worden. Op basis van de werkelijke opbrengsten toeristenbelasting 2016 en de voorlopige opbrengsten toeristenbelasting 2017 is het realistisch de raming aan te passen van € 204.000 naar € 224.000.

Jaarlijks wordt een extern bureau opdracht gegeven om te controleren of de aangifte toeristenbelasting correct is ingediend. Alle belastingplichtigen worden gecontroleerd. Daarnaast wordt geïnventariseerd wat voor soort overnachtingsaanbieder het betreft, wat de overnachtingscapaciteit is en welke systematiek men voor de administratie en registratie hanteert. De controleur vergelijkt de aangifte met het nachtverblijfregister.

Hondenbelasting

De opbrengst hondenbelasting kan structureel met **€ 3.000** verhoogd worden. Op basis van de werkelijke opbrengsten hondenbelasting 2016 en 2017 is het realistisch de raming aan te passen van € 60.000 naar € 63.000 per jaar.

In 2016 heeft er een hondencontrole plaatsgevonden binnen de gehele gemeente. Uit deze controle zijn toen 172 nieuwe honden naar voren gekomen. In 2017 heeft er geen hondencontrole plaatsgevonden. In 2018 en in 2019 zal 1/3 deel van de gemeente worden gecontroleerd.

OZB (correctie vanwege stijging woningen)

De komende jaren wordt jaarlijks ongeveer 100 nieuwe woningen gebouwd. De OZB-opbrengst van deze nieuwe woningen wordt vanaf 2019 afzonderlijk verantwoord in de begroting.

In de begroting 2018-2021 is bij de OZB-opbrengsten voor de jaren 2019 e.v. gedeeltelijk rekening gehouden met een toename van de opbrengsten als gevolg van nieuwbouw van woningen. In deze begroting worden deze opbrengsten teruggedraaid. Deze opbrengsten worden in de begroting 2019-2022 afzonderlijk verantwoord bij de post "Effecten inkomsten en uitgaven bij stijging woningen en inwoners. Het nadelig effect voor de jaren 2019 t/m 2022 is als volgt:

Belastingen	2019	2020	2021	2022
OZB opbrengsten (correctie vanwege stijging woningen)	-25.000	-30.000	-31.000	-31.000
Totaal	-25.000	-30.000	-31.000	-31.000

OZB (0,5 % meer correctie per jaar)

In de concept begroting 2019-2022 zijn de OZB tarieven jaarlijks gecorrigeerd met 1%. Dit conform het besluit van de raad bij de vaststelling van de begroting 2018-2021.

In het Coalitieakkoord van GBW, CU en VVD 2018-2022 is afgesproken dat de lokale lastendruk in principe niet meer zal stijgen dan de inflatiecorrectie. De ingeschatte inflatie voor de komende jaren is gemiddeld 1,5 % per jaar. Het gemeentebestuur heeft de mogelijkheid de OZB tarieven voor de periode 2019-2022 jaarlijks te corrigeren met 1,5 % per jaar. Dit levert dan de volgende extra opbrengsten op:

OZB opbrengsten	2019	2020	2021	2022
Hogere opbrengst OZB (0,5 % meer correctie per jaar)	11.500	23.000	34.500	46.000
Voordelig	11.500	23.000	34.500	46.000

Rente

We verwachten dat de rentekosten vanaf 2020 zullen meevallen ten opzichte van wat in de begroting 2018-2021 is meegenomen aan nieuw af te sluiten geldleningen. Voor de komende jaren is in de begroting 2018 in totaal € 4 miljoen aan langlopende geldleningen à 1,5% rente meegenomen. De verwachting is nu dat alleen in 2020 € 3 miljoen aan langlopende geldleningen nodig zal zijn, waarbij wij inschatten dat het rentepercentage maximaal 1% zal zijn.

De komende 2 à 3 jaren zal € 14 miljoen aan opbrengsten grondverkopen binnen komen welke, qua liquiditeit, nodig is om bestaande kortlopende en langlopende geldleningen af te lossen.

De rentekosten zullen in 2019 € 23.000 lager uitvallen oplopend naar € 54.000 in 2022.

Rente grondexploitaties

Door de lagere rente die wij betalen op geldleningen daalt ook de rente die wij mogen doorberekenen aan grondexploitaties. In de begroting 2018-2021 gingen we er nog vanuit dat aan grondexploitaties 1,5 % rente kon worden toegerekend. Het toe te rekenen rentepercentage aan grondexploitaties daalt in 2019 naar 0,5 %.

Per saldo is het renteresultaat voor 2019 € 91.000 ongunstiger dan in de begroting 2018-2021 voor dit begrotingsjaar is geraamd.

Vanaf 2020 zal dan de rente op het grondbedrijf voor de begroting budgettair neutraal zijn. Vanaf het jaar 2020 wordt de rente die betrekking heeft op het grondbedrijf rechtstreeks toegevoegd aan de algemene reserve grondbedrijf. Voor 2020 is gekozen omdat vanaf dat jaar de boekwaarden laag zijn en de gevolgen voor de begroting niet groot zijn.

Overzicht reserves en voorzieningen

In de kaderbrief is een overzicht gegeven van de stand van de reserves en voorzieningen per 1-1-2018. In onderstaand overzicht zijn daar de wijzigingen uit de zomernota, het jaarresultaat 2017 en de in april vastgestelde grondexploitaties bijgekomen. Dit geeft een te verwachten stand van de reserves op 31-12-2018.

Reserves/voorzieningen	saldo	Mutaties	stand	Verplichtingen uit raadsvoorstellen	verwachte mutaties 2018	verwacht saldo 31-12-2018
	jaarrek. 31-12-2017					
Algemene reserve	3.289.272	-285.000	3.004.272	-728.633	pm	2.275.639
Algemene reserve grondbedrijf	1.767.375	-1.627.000	140.375		1.608.428	1.748.803
Reserve dorpsvoorzieningen	1.966.418	-870.617	1.095.801	0	163.622	1.259.423
Reserve kapitaallasten Centrumplan fase 2		870.617	870.617		-42.387	828.230
Reserve kapitaallasten cultuurhuis	2.383.363	0	2.383.363		-194.752	2.188.611
Reserve speelvoorzieningen	233.412	0	233.412		-17.000	216.412
Reserve wegen	525.874	0	525.874		-44.000	481.874
Reserve civiele kunstwerken	107.321	0	107.321		52.000	159.321
Reserve automatisering	386.642	0	386.642		-92.250	294.392
Reserve opleidingskosten personeel	28.398		28.398		pm	28.398
Reserve kapitaallasten machinepark	151.227	0	151.227		-12.090	139.137
Reserve sociaal domein	99.206	0	99.206	486.074	-585.280	0
Reserve huisvesting basisonderwijs	1.040.487	0	1.040.487		-67.087	973.400
Reserve onderhoud basisonderwijs	175.597	0	175.597		-11.385	164.212
Reserve onderhoud gebouwen	433.257	0	433.257	-109.900	50.000	373.357
Reserve IBOR	31.666	0	31.666		pm	31.666
Reserve omgevingswet	0	285.000	285.000		0	285.000
Totaal reserves	12.619.515	-1.627.000	10.992.515	-352.459	807.819	11.447.875
Voorziening pensioenregeling wethouders	901.935	0	901.935		32.568	934.503
Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders	143.751	0	143.751		-37.999	105.752
Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing	107.857	0	107.857		29.668	137.525
Voorziening vervanging riolerings	3.883.940	0	3.883.940		289.771	4.173.711
Voorziening renovatie sportpark De Grift	285.338	0	285.338		10.196	295.534
Voorziening nadelige GREX Nijverheidsweg	0	89.000	89.000		0	89.000
Voorziening nadelige GREX Spoorzone A2	0	303.000	303.000		0	303.000
Voorziening realisatie ontsluiting Hoevelaar (N224)	0	1.235.000	1.235.000		pm	1.235.000
Totaal voorzieningen	5.322.821	1.627.000	6.949.821	0	324.204	7.274.025
TOTAAL	17.942.336	0	17.942.336	-352.459	1.132.023	18.721.900

Stand reserves:

Algemene reserve

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 2.276.000

Advies: algemene reserve in stand houden.

Met het oog op de continuïteit van de bedrijfsvoering is het wenselijk een algemene reserve aan te houden. De reserve dient als buffer voor het opvangen van risico's en verplichtingen waar geen voorzieningen voor zijn gevormd en ter dekking van onverwachte tekorten op de jaarrekening.

Ontwikkeling 2019 -2022

In de begroting zijn geen onttrekkingen en/of toevoegingen aan de reserve begroot.

Algemene reserve grondbedrijf

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 1.748.803

Advies: algemene reserve grondbedrijf in stand houden.

Deze reserve dient ter dekking van alle risico's die de gemeente loopt ten aanzien van grondexploitaties. Ook afwaardering van gronden komt ten laste van deze reserve. De reserve wordt gevoed uit de resultaten van de lopende grondexploitaties.

De raad heeft in april 2016 besloten de voordelige en nadelige exploitatieresultaten van de deelprojecten herontwikkeling Woudenberg-Oost te labelen in de algemene reserve grondbedrijf.

De mutaties per 1 januari 2018 zijn:

- Overheveling naar de voorziening nadelige GREX Nijverheidsweg	€ 89.000
- Overheveling naar de voorziening nadelige GREX Spoorzone A2	€ 303.000
- Overheveling naar de voorziening realisatie ontsluiting Hoevelaar(N224)	€ 1.235.000

Ontwikkeling 2019 -2022

De jaarwinsten/verliezen van de grondexploitaties zullen, na aftrek van de dat jaar berekende VPB last, toegevoegd worden aan de reserve.

Een uitzondering hierop is 2019. Dan wordt € 94.000 minder winst toegevoegd om het grote rentevershil (0,5% i.p.v. 1,5% toerekening) op te vangen.

Ook de berekende rente aan de grondexploitaties zal vanaf 2020 volledig toegevoegd worden aan de reserve.

Reserve dorpsvoorzieningen

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 1.259.423

Advies: Doel van de reserve dorpsvoorziening heroverwegen bij kadernota 2020.

De reserve dorpsvoorzieningen is bestemd ter dekking van (toekomstige) uitgaven op het gebied van gemeenschapsvoorzieningen. De reserve dorpsvoorzieningen wordt tot en met 2018 nog gevoed door positieve resultaten uit de grondexploitaties van het Groene Woud en Amaliaaan.

Per 1 januari 2018 wordt een bedrag van € 871.000 overgeheveld van de reserve dorpsvoorzieningen naar de nieuw te vormen reserve kapitaallasten Centrumplan fase 2.

Ontwikkeling 2019 -2022

In deze begroting wordt voorgesteld om € 1.125.000 te onttrekken aan deze reserve ten gunste van de reserve sociaal domein.

Dit zal gedaan worden in 3 stappen:

2019: € 574.000

2020: € 376.000

2021: € 175.000

Jaarlijks zal bij de kadernota/begroting een afweging gemaakt worden of deze overheveling nodig is.

Bij positief besluit van de raad blijft er nog € 134.423 over in deze reserve.

In de kadernota 2020 zullen wij met voorstellen komen hoe we de reserve dorpsvoorziening in gaan zetten.

[Reserve kapitaallasten Centrumplan fase 2 \(nieuw vanaf 2018\)](#)

Verwacht saldo per 31-1-2018: € 828.230

Advies: Reserve kapitaallasten Centrumplan fase 2 in stand houden.

Conform raadsbesluit 17 maart 2016 is besloten een krediet beschikbaar te stellen voor Centrumplan fase 2 en dit krediet eenmalig te dekken uit de reserve dorpsvoorzieningen.

Vanwege gewijzigde financiële regelgeving mag de investering Centrumplan fase 2 niet in 1 keer ten laste van de reserve dorpsvoorzieningen worden gebracht maar dient de gemeente de investering in 20 jaar af te schrijven. Daarom wordt voorgesteld de reserve kapitaallasten Centrumplan fase 2 in te voeren. Deze reserve dient ter dekking van de afschrijvingslast van het Centrumplan fase 2 voor de komende 19 jaar. Het 1^e jaar afschrijving is nog ten laste gekomen van de reserve dorpsvoorzieningen.

Daarnaast is € 50.000 in deze reserve gereserveerd voor de evaluatie 2019/2020 van het Centrumplan, zoals afgesproken bij de besluitvorming van het krediet in 2016. Verder wordt er nog voor aanpassing groen en verkeerswijzigingen € 14.000 gereserveerd in deze reserve.

Ontwikkeling 2019 -2022

De jaarlijkse afschrijvingslast van € 42.387 wordt onttrokken aan de reserve.

[Reserve kapitaallasten cultuurhuis](#)

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 2.188.611

Advies: reserve kapitaallasten en exploitatie cultuurhuis in stand houden met het verschil dat voortaan alleen de afschrijvingslast hier uit gedekt wordt.

De reserve dient ter dekking van de afschrijvingslast van het cultuurhuis..

Ontwikkeling 2019 -2022

Jaarlijks wordt er € 154.752 onttrokken ter dekking van de afschrijvingslast van het Cultuurhuis..

In 2019 wordt er € 10.000 en in 2020 € 5.000 extra onttrokken om de gevolgen van de BBV wijzigingen in rentetoerekening op te vangen. (E.e.a. verwerkt in kadernota 2018)

Reserve speelvoorzieningen

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 216.412

Advies: reserve speelvoorzieningen in stand houden.

In mei 2016 is het Speelruimteplan gemeente Woudenberg "Samenspel" door de raad vastgesteld. Conform dit plan wordt de reserve speelvoorzieningen de komende jaren afgebouwd. De omvorming van de speelvoorzieningen zoals in het Speelruimteplan opgenomen, wordt bekostigd uit deze reserve (te denken valt aan het weghalen van speelplekken/toestellen, verbeteren van ondergrond bij nieuwe speelplekken en overige aanlegkosten).

Ontwikkeling 2019 -2022

Op basis van de werkelijke kosten van de omvormingen zal de afschrijvingslast uit de reserve gedekt worden. Afschrijvingslasten van nieuwe speeltoestellen worden niet gedekt uit de reserve.

Reserve wegen

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 481.874

Advies: reserve wegen in stand houden.

De reserve is bestemd ter dekking van de kosten van het onderhoud van wegen welke het normale onderhoud overstijgen. Deze kosten kunnen niet worden gedekt uit de normale onderhouds- en beheerkosten. Aan de reserve dient een lange termijn onderhouds- c.q. investeringsplanning ten grondslag te liggen. De reserve is gekoppeld aan het nieuwe wegbeheerplan (2015-2019). Volgens het wegbeheerplan en de landelijke normen van het CROW is er in Woudenberg sprake van achterstallig onderhoud en neemt het achterstallig onderhoud toe de komende jaren wanneer niet extra wordt geïnvesteerd in het wegwerken hiervan. Bij vaststelling van de begroting 2016-2019 is besloten jaarlijks € 124.000 extra beschikbaar te stellen voor onderhoud wegen. Aangezien het hogere budget de eerste jaren vooral nodig is om het achterstallig onderhoud weg te werken, is voorgesteld het hogere budget stapsgewijs afbouwend via de reserve wegen te dekken. Tot 2018 wordt in totaal € 372.000 aan achterstallig onderhoud bekostigd uit de reserve wegen.

In deze reserve staat een bedrag van € 189.000 gereserveerd voor project VERDER. Hierdoor is € 292.874 vrij beschikbaar.

Ontwikkeling 2019 -2022

Jaarlijks wordt € 20.000 toegevoegd aan de reserve. Op basis van de werkelijke kosten wordt jaarlijks bekeken of er een extra toegevoegd kan worden of dat er juist onttrokken moet worden aan de reserve.

Reserve civiele kunstwerken

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 159.321

Advies: reserve civiele kunstwerken in stand houden.

Het doel van deze voorziening is te komen tot een gelijkmatig uitgavenpatroon voor het onderhoud van een 12 tal civiele kunstwerken. In 2013 is een nieuw onderhoudsplan op basis van visuele inspectie opgesteld voor de komende 5 jaar (2014-2018). In dit onderhoudsplan is behalve regulier onderhoud ook aangegeven welk bedrag er jaarlijks gereserveerd moet worden voor de reserve.

Ontwikkeling 2019 -2022

Jaarlijks wordt € 52.000 toegevoegd aan de reserve.

[Reserve automatisering](#)

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 294.392

Advies: reserve automatisering in stand houden.

Deze reserve is ingesteld ter dekking van de kapitaallasten van investeringen op gebied van ICT volgens het beleidsplan informatisering en automatisering 2016-2018. Denk hierbij aan het vervangen van bestaande apparatuur, infrastructuur en software, het uitvoeren van een aantal projecten om invulling te geven aan modernisering van de digitale dienstverlening aan inwoners (omgevingswet) én het digitaal werken voor medewerkers en bestuur, doorlopend verbeteren van informatieveiligheid, inzichtelijker maken van klantvragen, klantbeeld en verbeteren van klanttevredenheid.

Jaarlijks wordt +/- € 87.000 t.l.v. de begroting toegevoegd aan deze reserve. De huidige stand van de reserve is noodzakelijk om de vele ICT investeringen (meestal wettelijk verplicht) voor de komende periode te kunnen bekostigen.

Ontwikkeling 2019 -2022

De afschrijvingslast die ten laste van de reserve is gebracht is voor de komende jaren hoger dan de toevoegingen.

Voor 2019 is het verschil begroot op € 68.780 , voor 2020 € 84.538, 2021 € 39873 en 2022 € 18.440.

[Reserve opleidingskosten personeel](#)

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 28.398

Advies: reserve opleidingskosten personeel in stand houden.

Deze reserve is gevormd met het doel om te komen tot een gelijkmatig uitgavenpatroon voor opleidingskosten van het personeel.

Ontwikkeling 2019 -2022

In de begroting zijn geen onttrekkingen en/of toevoegingen aan de reserve begroot.

[Reserve kapitaallasten machinepark](#)

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 139.137

Advies: reserve machinepark blijft in stand.

De reserve is gevormd ter dekking van kosten van aanschaf en vervanging van groter materieel. De jaarlijkse reservering van € 26.000 is bepaald aan de hand van een inventarisatie van het machinepark.

Ontwikkeling 2019 -2022

In de kadernota 2020 wordt inzichtelijk gemaakt of de jaarlijkse reservering voldoende c.q. teveel is voor aanschaf en vervanging van ons machinepark.

Reserve sociaal domein

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 0

Advies: reserve sociaal domein in stand houden.

De reserve is bestemd om incidentele plussen en minnen binnen het sociaal domein op te vangen. Met het loslaten van de budgettaire neutraliteit van het sociaal domein is de vraag of we deze reserve in stand moeten houden. Het sociaal domein is immers een reguliere begrotingspost waarbij plussen en minnen binnen de begroting c.q. algemene reserve opgevangen moet worden. Op dit moment vinden wij het gezien de kostenstijgingen in het sociaal domein en de onzekerheid over de vereffeningsbijdrage in de regio wenselijk om deze reserve aan te houden.

Ontwikkeling 2019 -2022

Voor de te verwachten tekorten op het sociaal domein 2019-2021 willen we de reserve per 1-1-2019 voeden met € 1.125.000 uit de reserve dorpsvoorzieningen.

Dit zal gedaan worden in 3 stappen:

2019: € 574.000

2020: € 376.000

2021: € 175.000

Jaarlijks zal bij de kadernota/begroting een afweging gemaakt worden of deze overheveling nodig is.

Reserve huisvesting basisonderwijs

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 973.400

Advies: reserve huisvesting basisonderwijs in stand houden.

De reserve is bedoeld om de kapitaallasten te dekken, welke samenhangen met de gemeentelijke taak te voorzien in huisvesting van het basisonderwijs. Op grond van de notitie "Lokaal onderwijsbeleid" van november 1996 is besloten jaarlijks een bedrag toe te voegen aan deze reserve. De reserve huisvesting basisonderwijs wordt jaarlijks gevoed met een bedrag van € 141.000.

Ontwikkeling 2019 -2022

De onttrekkingen voor dekking van de afschrijvingslast bedraagt de komende jaren rond de € 220.000 per jaar.

Reserve onderhoud basisonderwijs

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 164.212

Advies: reserve onderhoud basisonderwijs in stand houden met het verschil dat voortaan alleen de afschrijvingslast hier uit gedekt wordt.

De reserve is bestemd ter dekking van de kapitaallasten voortvloeiend uit de geactiveerde kosten van het onderhoud van het openbaar en bijzonder onderwijs (buitenkant model). Per 1-1-2015 is het onderhoud over gegaan naar de schoolbesturen. Deze reserve is nog nodig om de lopende kapitaallasten van oude investeringen de komende jaren te kunnen bekostigen.

Ontwikkeling 2019 -2022

De onttrekking uit de reserve is dusdanig laag geworden dat we bij de kadernota 2020 gaan kijken of deze reserve in stand gehouden moet worden of eventueel samengevoegd kan worden met de reserve huisvesting basisonderwijs.

[Reserve onderhoud gebouwen](#)

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 373.357

Advies: reserve onderhoud gebouwen in stand houden.

Het doel van deze reserve is om de uitgaven voor het groot onderhoud van gemeentelijke gebouwen te bekostigen. Het gaat om de gemeentelijke gebouwen: gemeentehuis, cultuurhuis, uitvaartcentrum, gemeentewerf en brandweerkazerne. Recent is voor de 5 gemeentelijke gebouwen de meerjarenonderhoudsplanning 2015-2039 intern opgesteld.

Ontwikkeling 2019 -2022

Voor aanpassingen van het gebouw van de gemeentewerf heeft de raad € 109.900 beschikbaar gesteld. Deze onttrekking zit al verwerkt in de stand per 31-12-2018. De jaarlijkse toevoeging bedraagt € 47.500. Dit moet nog worden aangepast naar € 50.000.

[Reserve IBOR](#)

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 31.666

Advies: reserve IBOR in stand houden.

Voor het beheer openbare ruimte is met ingang van 2015 een nieuwe reserve IBOR ingesteld. Deze reserve is ingesteld voor investeringen en egalisatie van budgetten voor het beheer van de openbare ruimte.

Ontwikkeling 2019 -2022

Op dit moment zijn er nog afzonderlijke reserves voor wegen, civiele kunstwerken speelvoorzieningen en kapitaallasten machinepark. De komende periode wordt bekeken welke voornoemde afzonderlijke reserves uiteindelijk onder de reserve IBOR komen te vallen. Verkoop van klein snippergroen (groenstrookjes) wordt jaarlijks toegevoegd aan deze reserve.

[Reserve omgevingswet \(nieuw vanaf 2018\):](#)

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 285.000

Advies: Reserve omgevingswet in stand houden.

Voor de invoeringskosten Omgevingswet is in de begroting 2018-2021 een bedrag van € 285.000 beschikbaar gesteld. De invoeringskosten over de periode 2018-2024 zijn incidentele kosten die in één keer afgeschreven moeten worden. Het budget hiervoor is in 2018 aan deze reserve toegevoegd ten laste van de algemene reserve.

In verband met de nieuwe BBV-regelgeving is het niet langer mogelijk om af te schrijven op de kosten voor het opstellen van o.a. bestemmingsplannen. Vanaf 2018 zal jaarlijks € 40.000 worden toegevoegd aan deze reserve om zo een buffer te creëren voor toekomstige aanpassingen ter verwerking in de nieuwe omgevingswet waaronder het opstellen van omgevingsvisie en omgevingsplannen.

Ontwikkeling 2019 -2022

Jaarlijks toevoeging van € 40.000 worden toegevoegd.

Voorzieningen:

[Voorziening pensioenregeling wethouders](#)

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 934.503

Advies: voorziening pensioenregeling wethouders in stand houden.

Deze voorziening is bedoeld om aan de pensioenverplichtingen van gewezen wethouders te kunnen voldoen. De voorziening wordt jaarlijks bijgesteld op grond van actuariële berekeningen en kan hierdoor fluctueren.

Ontwikkeling 2019 -2022

[Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders](#)

Advies: voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders in stand houden.

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 105.752

Deze voorziening is bedoeld om de uitgaven inzake wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders te kunnen bekostigen. Per 1-1-2011 dient de gemeente het wachtgeld van een voormalige wethouder te betalen. Het wachtgeld voor 2011 is ten laste gebracht van de exploitatierekening 2011. Voor de periode 2012 t/m september 2021 zal de gemeente het wachtgeld bekostigen uit de voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders.

Ontwikkeling 2019 -2022

In 2021 zal naar verwachting de laatste onttrekking uit deze voorziening plaats vinden waarna deze voorziening opgeheven kan worden.

2021 is 2 jaar later dan aanvankelijk voorzien was. Dit i.v.m. het verhogen van de pensioengerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar. In 2017 is een bedrag toegevoegd aan deze reserve om de 2 jaar extra te kunnen overbruggen.

[Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing](#)

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 137.525

Advies: voorziening egalisatie afvalstoffenheffing in stand houden

Het doel van deze voorziening is om grote schommelingen in het tarief van de afvalstoffenheffing te voorkomen. Met ingang van 2017 is diftar ingevoerd. Op basis van ervaringen van ROVA bij andere gemeenten zijn de tarieven voor Woudenberg voor 2017 vastgesteld. Representatieve ervaringscijfers ten aanzien van het tarief voor Woudenberg zullen de komende periode beschikbaar komen.

Ontwikkeling 2019 -2022

Op basis van de cijfers van 2017 en 2018 (beschikbaar in 2019) kunnen voor 2020 de nieuwe tarieven vastgesteld worden.

Deze voorziening zal in 2018 en 2019 ingezet worden om eventuele tekorten op de afvalinzameling en verwerking te dekken.

[Voorziening vervanging rioleringen](#)

Advies: voorziening renovatie sportpark De Grift in stand houden.

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 4.173.711

Doel van deze voorziening is jaarlijks schommelende uitgaven van het gemeentelijk waterplan te egaliseren, en hiermee te voorkomen dat het rioolrecht steeds fluctueert.

Ontwikkeling 2019 -2022

Het nieuw op te stellen afvalwaterplan dient inzicht te geven of de hoogte van de voorziening op dit moment toereikend is.

[Voorziening renovatie sportpark De Grift](#)

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 295.534

Advies: voorziening renovatie sportpark De Grift in stand houden.

Deze voorziening wordt gebruikt voor het bekostigen van renovaties op Sportpark De Grift op die onderdelen, waarvoor de gemeente volgens de overeenkomst verantwoordelijk blijft.

Ontwikkeling 2019 -2022

In 2019 is de onttrekking € 12.268 hoger dan de toevoeging. In 2020 is dit € 7.816 en in 2021 en 2022 € 7.159

[Voorziening nadelige GREX Nijverheidsweg \(nieuw vanaf 2018\)](#)

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 89.000

Advies: voorziening nadelige GREX Nijverheidsweg in stand houden.

Grondexploitatie Nijverheidsweg heeft een negatief resultaat van € 89.000 (zie raadsbesluit 26 april 2018). De financiële regelgeving geeft aan dat voor negatieve grondexploitaties een voorziening dient te worden getroffen. Per 1 januari 2018 is € 89.000 overgeheveld van de algemene reserve Grondbedrijf naar deze voorziening.

Ontwikkeling 2019 -2022

In 2021 zal naar verwachting het definitieve resultaat van de Nijverheidsweg bekend zijn en weten we of de voorziening aangesproken moet worden of vrij kan vallen in de reserve grondbedrijf.

[Voorziening nadelige GREX Spoorzone A2 \(nieuw vanaf 2018\)](#)

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 303.000

Advies: voorziening nadelige GREX Spoorzone A2 in stand houden.

Grondexploitatie Spoorzone A2 heeft een negatief resultaat van € 303.000 (zie raadsbesluit 26 april 2018). De financiële regelgeving geeft aan dat voor negatieve grondexploitaties een voorziening dient te worden getroffen. Per 1 januari 2018 is € 303.000 overgeheveld van de algemene reserve Grondbedrijf naar deze voorziening.

Ontwikkeling 2019 -2022

In 2021 zal naar verwachting het definitieve resultaat van de Spoorzone A2 bekend zijn en weten we of de voorziening aangesproken moet worden of vrij kan vallen in de reserve grondbedrijf.

[Voorziening realisatie ontsluiting Hoevelaar op Stationsweg Oost \(N224\) \(nieuw vanaf 2018\)](#)

Verwacht saldo per 31-12-2018: € 1.235.000

Advies: voorziening realisatie ontsluiting Hoevelaar op Stationsweg Oost (N224) in stand houden.

In de raad van juli 2018 heeft de raad besloten in te stemmen met een kredietvoorstel realisatie ontsluiting Hoevelaar op Stationsweg Oost (N224) van € 2.500.000. Dit krediet wordt als volgt gedekt:

- Dekking vanuit de provincie	€ 260.000
- Hoevelaar fase 1	€ 1.005.000
- Hoevelaar fase 2	€ 1.235.000

Voor het deel Hoevelaar fase 2 dient een voorziening getroffen te worden aangezien deze fase nog geen kostenverhaal kent. Per 1 januari 2018 is € 1.235.000 overgeheveld van de algemene reserve Grondbedrijf naar deze voorziening.

Ontwikkeling 2019 -2022

Zodra Hoevelaar fase 2 wel een kostenverhaal kent kan deze voorziening komen te vervallen en weer toegevoegd worden aan de reserve grondbedrijf.

Ontwikkeling reserves en voorzieningen op basis van begroting 2019-2022

Reserves/voorzieningen	verwacht saldo	verwacht saldo	verwacht saldo	verwacht saldo	verwacht saldo	verwacht saldo
	31-12-2018	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023
Algemene reserve	2.275.639	2.275.639	2.275.639	2.275.639	2.275.639	2.275.639
Algemene reserve grondbedrijf	1.748.803	1.748.803	2.731.579	3.205.057	3.540.612	3.468.937
Reserve dorpsvoorzieningen	1.259.423	685.421	309.421	134.421	134.421	134.421
Reserve kapitaallasten Centrumplan fase 2	828.230	828.230	785.843	743.456	701.070	658.683
Reserve kapitaallasten cultuurhuis	2.188.611	2.188.611	2.023.859	1.864.106	1.709.354	1.554.602
Reserve speelvoorzieningen	216.412	216.412	197.812	177.012	156.212	135.412
Reserve wegen	481.874	481.874	501.874	521.874	541.874	561.874
Reserve civiele kunstwerken	159.321	159.321	211.321	263.321	315.321	367.321
Reserve automatisering	294.392	294.392	225.612	141.074	101.200	82.760
Reserve opleidingskosten personeel	28.398	28.398	28.398	28.398	28.398	28.398
Reserve kapitaallasten machinepark	139.137	139.136	131.489	138.680	155.796	179.401
Reserve sociaal domein	0	574.000	376.000	175.000	0	0
Reserve huisvesting basisonderwijs	973.400	973.400	891.831	810.262	731.903	654.238
Reserve onderhoud basisonderwijs	164.212	164.212	162.875	161.539	160.202	158.865
Reserve onderhoud gebouwen	373.357	373.357	420.857	468.357	515.857	563.357
Reserve IBOR	31.666	31.666	31.666	31.666	31.666	31.666
Reserve omgevingswet	285.000	285.000	285.000	285.000	285.000	285.000
Totaal reserves	11.447.875	11.447.871	11.591.076	11.424.862	11.384.525	11.140.574
Voorziening pensioenregeling wethouders	934.503	934.504	967.072	999.640	1.032.208	1.064.776
Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders	105.752	105.751	67.752	29.753	0	0
Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing	137.525	137.525	49.731	-26.857	-98.682	-166.388
Voorziening vervanging rioleringen	4.173.711	4.173.711	4.468.932	4.766.497	5.064.832	5.370.423
Voorziening renovatie sportpark De Grift	295.534	295.534	283.266	275.450	268.291	261.131
Voorziening nadelige GREX Nijverheidsweg	89.000	89.000	89.000	89.000	0	0
Voorziening nadelige GREX Spoorzone A2	303.000	303.000	303.000	303.000	0	0
Voorziening realisatie ontsluiting Hoevelaar (N224)	1.235.000	1.235.000	1.235.000	1.235.000	1.235.000	1.235.000
Totaal voorzieningen	7.274.025	7.274.025	7.463.753	7.671.484	7.501.649	7.764.943
TOTAAL	18.721.900	18.721.896	19.054.829	19.096.345	18.886.173	18.905.517

PARAGRAFEN

Paragrafen algemeen

Dwarsdoorsnede begroting

De voor de programmabegroting verplicht voorgeschreven paragrafen beogen een “dwarsdoorsnede” te geven van de begroting, telkens gezien vanuit een bepaald perspectief. Het gaat daarbij om onderdelen van de financiële functie die betrekking hebben op de kaderstelling voor het beheer. Deze onderdelen hebben betrekking op financiële belangen en raken de hele begroting. Daarnaast zijn ze van belang voor het realiseren van de programma's.

Het doel van de paragrafen is tweeledig. Ten eerste wordt de informatie die in de programma's en overige financiële stukken versnipperd is weergegeven, gebundeld waardoor de raad een beter inzicht vanuit de verschillende, financieel gezien relevante, invalshoeken wordt verschaft. Daarnaast wordt middels de paragrafen aan de raad een instrument aangereikt dat kan fungeren om de kader stellende en controlerende taak uit te oefenen.

Wettelijk kader

Er zijn 7 paragrafen wettelijk voorgeschreven in het BBV. De niet verplichte paragraaf Rechtmatigheid is met ingang van begrotingsjaar 2016 komen te vervallen. Verplichte indicatoren zijn vanaf 2017 door Woudenberg in een aparte paragraaf verwerkt.

A. Lokale heffingen

In deze paragraaf vindt u het beleid van Woudenberg met betrekking tot de lokale heffingen. Verder zijn hier opgenomen de belastingvoorstellen en de gevolgen hiervan voor de tarieven. We geven u een overzicht van de totale belastingopbrengsten en geven inzicht in de gevolgen voor de lokale lastendruk. Tenslotte melden wij u het gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid voor belastingen.

B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt ingegaan op het weerstandsvermogen van de gemeente. Het weerstandsvermogen is de mate waarin onze gemeente in staat is de middelen vrij te maken om incidentele financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid inzake de gemeentelijke dienstverlening. In de paragraaf wordt aangegeven hoe hoog het weerstandsvermogen is en hoe wij de financiële risico's inschatten.

C. Onderhoud kapitaalgoederen

Dit onderdeel gaat in op het onderhoud van de infrastructuur. Wij geven een stand van zaken met betrekking tot het beleid van de gemeente inzake de kwaliteit en onderhoud van de kapitaalgoederen. Daarnaast wordt inzicht gegeven in de totale kosten voor onderhoud kapitaalgoederen zoals opgenomen in de programma's.

D. Financiering

In deze paragraaf gaat het om de uitvoering van de treasuryfunctie. Dit beantwoordt de vraag hoe het beleid wordt gefinancierd en hoe wordt omgegaan met het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

E. Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering is vanaf 2018 weer opgenomen. Het betreft onder meer de onderwerpen Personeel en Organisatie. Dat we hier weer aandacht aanbesteden heeft vooral te maken de BBV wijziging waardoor bijvoorbeeld de personeelskosten naar de afzonderlijke producten/taakvelden worden geboekt en niet langer op 1 groot overzichtelijk budget. In deze paragraaf wordt dit toegelicht.

F. Verbonden partijen

Deze paragraaf geeft inzicht in de partijen waar Woudenberg zich bestuurlijk en financieel aan heeft verbonden. Dat wil zeggen dat de gemeente een zetel of stemrecht heeft in het bestuur en dat de gemeente middelen beschikbaar stelt. In de paragraaf worden de financiële risico's benoemd en de ontwikkelingen geschetst.

G. Grondbeleid

Het grondbeleid kan belangrijk zijn bij het uitvoering geven aan de doelstellingen zoals opgenomen in de programma's. Daarom is hier een afzonderlijke paragraaf aan gewijd. In deze paragraaf is aangegeven wat de actuele stand van zaken is van de in uitvoering zijnde complexen. Ook wordt er een prognose gegeven van de exploitatieresultaten van de complexen.

H. Verplichte indicatoren

In de herziene BBV wordt voorgeschreven dat gemeenten een basis set van beleidsindicatoren opnemen in de begroting. Doel hiervan: de begrotingen inzichtelijker maken voor raadsleden die niet met financiën zijn belast en een betere onderlinge vergelijkbaarheid van de gemeentebegrotingen mogelijk maken.

A. Paragraaf lokale heffingen

Wettelijk kader

In de gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke heffingen de gemeente aan haar inwoners en bedrijven mag opleggen. Welke heffingen er daadwerkelijk worden geheven is een keuze van de raad. Gekozen is om verhoging van de belastingdruk zoveel mogelijk te beperken.

Kaderstellende beleidsnota's

Het beleid in Woudenberg voor de lokale heffingen is opgenomen in:

- de begroting 2019-2022

Beleid Woudenberg

De gemeente Woudenberg kent een aantal heffingen die worden gelegitimeerd op basis van belastingverordeningen die door de raad worden vastgesteld. Deze heffingen zijn te verdelen in retributies en belastingen.

Een **retributie** is de vergoeding van een dienst die de overheid presteert ten voordele van de heffingsplichtige. Op dit punt verschilt zij van een belasting, waar geen onmiddellijke concrete tegenprestatie tegenover staat. Onder **belastingen** moet worden verstaan een gedwongen betaling aan de overheid, waar geen individuele prestatie van die overheid tegenover staat.

Door de gemeente Woudenberg worden de volgende heffingen opgelegd:

- **Belastingen**, tot deze groep behoren onroerende zaakbelastingen, hondenbelasting en toeristenbelasting. De opbrengst van deze heffingen is vrij besteedbaar.
- **Retributies**, tot de retributies behoren de afvalstoffenheffing, reinigingsrecht, rioolrechten, leges, marktgeld, begrafenisrechten en brandweerrechten. Bij retributies mogen de geraamde inkomsten niet boven de geraamde uitgaven van een dienst uitkomen. Winst maken is niet toegestaan. Bij sommige diensten gelden wettelijk vastgelegde tarieven die landelijk gelijk zijn, bijvoorbeeld voor het opmaken van aktes van de burgerlijke stand of bij het behandelen van naturalisatieverzoeken. In bepaalde gevallen zijn in hogere wetgeving maximumtarieven opgenomen. Voorbeelden hiervan zijn de afgifte van paspoorten en identiteitskaarten.

Voor de hoogte van de tarieven en leges gelden de volgende beleidsuitgangspunten:

1. voortzetten van gemaakte keuzes vanuit het verleden;
2. streven naar 100 % kostendekking van tarieven en leges;
3. de lokale lastendruk stijgt in principe niet met meer dan de inflatiecorrectie.

Huidige lokale lastendruk:	Nederland	Woudenberg
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€ 649,00	€ 723,00
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 721,00	€ 749,00
OZB woningen	0,1180%	0,1180%
OZB niet-woningen	0,4783%	0,3063%
Afvalstoffenheffing 140 liter container (7 ledigingen)	€ 201,00	€ 179,00
Afvalstoffenheffing 240 liter container (7 ledigingen)	€ 253,00	€ 205,00
Rioolheffing éénpersoonshuishouden	€ 179,00	€ 206,00
Rioolheffing meerpersoonshuishouden	€ 194,00	€ 206,00
Hondenbelasting (per hond)	€ 49,84	€ 69,71
Toeristenbelasting (per overnachting)	€ 1,98	€ 1,27

Ontwikkelingen

Het is algemeen bekend dat de lokale lastendruk in de gemeente Woudenberg in de verschillende publicaties gemiddeld scoort als het gaat om de laagste lastendruk. In 2018 liggen de woonlasten van Woudenberg iets boven het landelijk gemiddelde.

In dit hoofdstuk wordt een eerste inzicht geboden in de ontwikkeling van de belastingen en tarieven in het jaar 2019. De ontwikkelingen van de volgende belastingsoorten worden onder de loep genomen:

- Onroerende zaakbelastingen
- Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
- Rioolheffing
- Hondenbelasting
- Toeristenbelasting
- Overige tarieven

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

Bij de vaststelling van de begroting 2018-2021 heeft de raad, gezien de financiële ruimte, besloten de OZB-tarieven voor de jaren 2019 tot en met 2021 te corrigeren met 1 %.

Het college stelt voor de OZB tarieven jaarlijks te corrigeren met 1,5% aangezien is afgesproken dat de lokale lastendruk in principe niet met meer dan de inflatiecorrectie stijgt. De verwachting is dat de gemiddelde inflatie de komende jaren 1,5% per jaar zal bedragen.

OZB	2019	2020	2021	2022
OZB woningen	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
OZB niet-woningen	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%

Afvalstoffenheffing

We willen inwoners stimuleren het afval beter te scheiden en daarmee de hoeveelheid restafval te verminderen. Zodoende is per 1 januari 2017 diftar ingevoerd. Inwoners betalen nu voor het aantal keren dat ze restafval aanbieden. Daarnaast betalen ze een vast bedrag voor de overige afvalstromen. ROVA heeft veel ervaring met het verminderen van de hoeveelheid restafval. De ervaringen die zij hebben opgedaan in andere gemeenten zijn gebruikt om de tarieven voor Woudenberg te berekenen.

Vanaf 2017 zijn er twee tarieven: het vastrecht en het variabele tarief. Het vastrecht is voor iedereen gelijk. Het variabele tarief hangt af van het aantal keren dat een minicontainer aan de straat wordt gezet of van het aantal keren dat afval in de ondergrondse container gestort wordt. Met het variabele tarief worden alleen de kosten van het inzamelen, transporteren en verwerken van het restafval gedekt. De overige kosten worden gedekt vanuit het vastrecht.

Tarieven voor de afvalstoffenheffing 2019	
Vastrecht per aansluiting	€ 140,00
Aanbieden van 240 liter restafvalcontainer per keer	€ 9,21
Aanbieden van 140 liter restafvalcontainer per keer	€ 5,60
Aanbieden van zak restafval (60 liter) aan ondergrondse container	€ 1,55

Het college stelt voor de tarieven voor 2019 gelijk te houden aan de tarieven van 2018 en 2017. Er zijn over 2017 representatieve ervaringscijfers voor Woudenberg bekend, echter het rijk heeft in haar Belastingplan 2019 aangegeven dat de kosten voor het storten en verbranden van afval vanaf 2019 zullen stijgen.

Deze verhoging is nog niet precies bekend. De aangekondigde verhoging zal consequenties hebben voor de begroting van gemeenten en afvalbedrijven (zoals ROVA) en daarmee dus ook voor de hoogte van de afvalstoffenheffing. Aangezien de consequenties voor Woudenberg nog onduidelijk zijn wordt voorgesteld de tarieven 2019 gelijk te houden en de effecten van het Belastingplan 2019 van het rijk mee te nemen in de tarieven vanaf 2020.

De tarieven 2019 voor het vastrecht en de ledigingen zijn hiernaast in het tabel opgenomen.

Met deze tarieven en de inschatting van ROVA dat een huishouden de container gemiddeld 7 keer per jaar ter lediging gaat aanbieden, gaat een gemiddeld huishouden in 2019 € 205 betalen (240 liter container). De volgende tabel geeft een beeld van kosten voor afvalstoffenheffing voor een huishouden bij 4, 7 of 13 keer ledigen.

	Vastrecht	aantal ledigingen	tarief per lediging	totaal (€)	Kwijtschelding / vrijstelling	Totaal te betalen
240 liter container	€ 140	7	€ 9,21	€ 205		€ 205
240 liter container	€ 140	4	€ 9,21	€ 177		€ 177
240 liter container	€ 140	13	€ 9,21	€ 260		€ 260
<i>gemiddeld 2017</i>	<i>€ 140</i>	<i>6,07</i>	<i>€ 9,21</i>	<i>€ 196</i>		<i>€ 196</i>
140 liter container	€ 140	7	€ 5,60	€ 179		€ 179
140 liter container	€ 140	4	€ 5,60	€ 163		€ 163
140 liter container	€ 140	13	€ 5,60	€ 213		€ 213
<i>gemiddeld 2017</i>	<i>€ 140</i>	<i>3,31</i>	<i>€ 5,60</i>	<i>€ 159</i>		<i>€ 159</i>
ondergrondse container	€ 140	28	€ 1,55	€ 184		€ 184
ondergrondse container	€ 140	16	€ 1,55	€ 165		€ 165
ondergrondse container	€ 140	52	€ 1,55	€ 221		€ 221
<i>gemiddeld 2017 (tarief 2018)</i>	<i>€ 140</i>	<i>18,34</i>	<i>€ 1,55</i>	<i>€ 168</i>		<i>€ 168</i>
Minima	€ 140	7	€ 9,21	€ 205	€ 205	€ 0
Minima	€ 140	4	€ 9,21	€ 177	€ 177	€ 0
Minima	€ 140	13	€ 9,21	€ 260	€ 205	€ 55
Medicatie indicatie	€ 140	13	€ 9,21	€ 260	€ 55	€ 204

Rioolheffing

Voor rioolheffing geldt als uitgangspunt een 100% kostendekking. Op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) wordt het tarief bepaald om tot een kostendekkende rioleringszorg te komen. In de raadsvergadering van 28 februari 2013 is het Afvalwaterplan 2013-2017 vastgesteld. Bij de behandeling van het Afvalwaterplan is tevens aan de raad voorgesteld het tarief voor rioolheffing met ingang van 2014 jaarlijks met 5% (excl. inflatie) te verhogen. In het afvalwaterplan is aangegeven dat een kostendekkend tarief voor rioolheffing in 2023 van **€ 253,37** (excl. inflatie) noodzakelijk is. De raad is niet akkoord gegaan met dit voorstel. Via een amendement heeft de raad besloten de jaarlijkse kosten voor baggeren watergangen en wateronderhoud niet te verwerken in de rioolheffing.

Bij de vaststelling van de Kadernota 2014-2017 heeft het college opnieuw voorgesteld de jaarlijkse kosten voor baggeren watergangen en wateronderhoud te verwerken in de rioolheffing. De raad heeft bij de vaststelling van de Kadernota 2014-2017 (raadsvergadering van 27 juni 2013) via een amendement besloten het tarief voor de rioolheffing (inclusief kosten baggeren watergangen en wateronderhoud) met ingang van 2014 jaarlijks te laten stijgen zodat er na 15 jaar, te weten in 2028, sprake is van een kostendekkend tarief. Om het kostendekkend tarief van € 253,37 in 2028 te halen zal de komende 15 jaar het tarief (excl. inflatie) jaarlijks met 3,1% stijgen. Rekening houdend met een inflatie van 2% zal het tarief jaarlijks met 5,1% stijgen. Het tarief rioolheffing zal dan in 2028 € 338,26 bedragen.

Het afvalwaterplan 2013-2017 loopt per 31 december 2017 af. De raad heeft in november 2017 besloten het huidige afvalwaterplan met 2 jaar te verlengen tot 31 december 2019. Omdat er de komende jaren veel veranderingen verwacht worden op het gebied van invoering omgevingswet (daarmee vervalt de verplichting van een GRP), voortzetten van inzichten in klimaatontwikkeling, etc. is het niet wenselijk op dit moment een nieuw GRP op te stellen. Het is wenselijk om dit uit te stellen met 2 jaar, zodat er meer inzichten zijn op de impact van de omgevingswet en klimaatontwikkelingen. Om het huidige GRP zijn status te laten behouden is een verlenging van het Afvalwaterplan 2013-2017 tot en met 31 december 2019 nodig.

Met de verlenging van het GRP is geen aanpassing van de eerder vastgestelde jaarlijkse stijging van de rioolheffing nodig. Op dit moment betaalt de gebruiker 1/3 deel van de rioolheffing en de eigenaar 2/3 deel. Het college heeft besloten deze verdeling voorlopig te blijven hanteren. De gemeente heeft de beleidsvrijheid om dit zelf te bepalen.

De jaarlijks hogere tarieven zorgen voor een hogere opbrengst rioolheffing, maar hebben geen positieve invloed op het begrotingsresultaat aangezien de hogere opbrengst wordt toegevoegd aan de voorziening vervanging riolering.

Op basis van het huidige plan zijn de tarieven voor rioolheffing voor 2019 tot en met 2022 als volgt:

Rioolheffing	2019	2020	2021	2022
Gebruiker	€ 72,04	€ 75,71	€ 79,57	€ 83,63
Eigenaar	€ 144,14	€ 151,49	€ 159,22	€ 167,34
Totaal	€ 216,18	€ 227,20	€ 238,79	€ 250,97

Hondenbelasting

In de begroting 2018-2021 is besloten dat het tarief voor hondenbelasting jaarlijks met 2% stijgt.

In de begroting 2019-2022 wordt eveneens uitgegaan van een jaarlijkse verhoging van 2% voor het tarief hondenbelasting. Dit geeft het volgende overzicht:

Hondenbelasting	2019	2020	2021	2022
Per hond	€ 71,10	€ 72,52	€ 73,97	€ 75,45
Kennel	€ 355,50	€ 362,60	€ 369,85	€ 377,25

Toeristenbelasting

Bij de vaststelling van de begroting 2018-2021 heeft de raad besloten het tarief voor toeristenbelasting per overnachting jaarlijks met 2% (= ca € 0,03) te verhogen. In de begroting 2019-2022 wordt eveneens uitgegaan van een jaarlijkse verhoging van 2%.

De tarieven voor 2019 tot en met 2022 zijn dan als volgt:

Toeristenbelasting	2019	2020	2021	2022
Per overnachting	€ 1,27	€ 1,30	€ 1,32	€ 1,35

Leges

Uitgangspunt voor de leges is een 100% kostendekking. Jaarlijks brengt het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) een jaarboek uit over de overheidsfinanciën. In dit jaarboek zijn o.a. de tarieven in beeld gebracht van alle gemeenten. Uit het jaarboek blijkt dat de tarieven voor omgevingsvergunningen van Woudenberg iets onder het landelijk gemiddelde liggen.

Vooraf het tarief voor een omgevingsvergunning boven € 140.000 ligt onder het landelijk gemiddelde.

Omgevingsvergunning	Nederland	Woudenberg
Bedrag voor dakkapel (€ 10.000)	€ 333	€ 458
Bedrag voor uitbouw woning (€ 45.000)	€ 1.334	€ 1.298
Bedrag voor nieuwbouw woning (€ 140.000)	€ 3.925	€ 3.578

Lijkbezorgingsrechten

De raad heeft eind 2012 ingestemd met de handhaving van kwaliteitsbeeld A op de begraafplaats zoals vastgelegd in het Groenbeleidsplan 2011. De raad heeft toen tevens besloten de grafrechten geleidelijk te verhogen met 3% (in 2013 en 2014), 4% (in 2015) en 5% (in de jaren 2016-2023).

De geleidelijke verhoging voor de jaren 2019 tot en met 2022 is als volgt:

Lijkbezorgingsrechten	2019	2020	2021	2022
Grafrechten (verlenen grafrecht incl. onderhoud)	5%	5%	5%	5%
Overige (begraven, grafdekking, opgraven)	2%	2%	2%	2%

Recapitulatie voorstellen college

In het onderstaande overzicht zijn de voorstellen van het college m.b.t. de lokale heffingen weergegeven:

Lokale heffingen	2019	2020	2021	2022
Tarief OZB woningen	+1,5%	+1,5%	+1,5%	+1,5%
Tarief OZB niet-woningen	+1,5%	+1,5%	+1,5%	+1,5%
Tarief afvalstoffenheffing (140 liter)	+0%	-	-	-
Tarief afvalstoffenheffing (240 liter)	+0%	-	-	-
Tarief rioolheffing	+5,1%	+5,1%	+5,1%	+5,1%
Tarief toeristenbelasting (per overnachting)	+2%	+2%	+2%	+2%
Tarief hondenbelasting (per hond)	+2%	+2%	+2%	+2%

Kwijtscheldingsbeleid

Voor inwoners van Woudenberg met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding is mogelijk voor de afvalstoffenheffing, het rioolrecht en hondenbelasting.

Opleggen belastingaanslagen

In 2019 worden de belastingaanslagen (samen met de beschikkingen, WOZ tijdvak 2019) eind februari verzonden. De belastingaanslag dient in maximaal 4 termijnen uiterlijk voor 1 juli betaald te zijn. Er kan gekozen worden voor automatische incasso, het belastingbedrag wordt dan in 9 maanden geïnd.

Betaaltermijnen belastingaanslagen 2019	Automatische incasso	Niet automatische incasso
1 ^e betaaltermijn	Maart 2019	Maart 2019
2 ^e betaaltermijn	April 2019	April 2019
3 ^e betaaltermijn	Mei 2019	Mei 2019
4 ^e betaaltermijn	Juni 2019	Juni 2019
5 ^e betaaltermijn	Juli 2019	
6 ^e betaaltermijn	Augustus 2019	
7 ^e betaaltermijn	September 2019	
8 ^e betaaltermijn	Oktober 2019	
9 ^e betaaltermijn	November 2019	

B. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandsvermogen is te omschrijven als 'de mate waarin de gemeente Woudenberg in staat is middelen vrij te maken om incidentele financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid inzake de gemeentelijke dienstverlening'.

Het weerstandsvermogen is een graadmeter voor de robuustheid van de financiële positie van de gemeente. Het is immers niet wenselijk dat er direct moet worden bezuinigd en/of omgebogen indien zich onverwachte en substantiële tegenvallers voordoen. Om vast te kunnen stellen of het weerstandsvermogen voldoende is, worden de belangrijke risico's geïnventariseerd en gerelateerd aan de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om de financiële gevolgen van dergelijke niet begrote zaken te kunnen opvangen.

Kaderstellende beleidsnota's:

Het beleid van Woudenberg voor het weerstandsvermogen is vastgelegd in de nota:

- *Notitie risicomangement (2006)*
- *Reserves en voorzieningen (jaarlijks via de Kadernota)*

Beleid Woudenberg

Het algemene beeld ten aanzien van het weerstandsvermogen is vastgelegd in de Kadernota 2018-2021 (raadsbesluit 6 juli 2017). Beleidswijzigingen op dit gebied worden periodiek aan de raad voorgelegd middels een voorstel.

Programmarisico's

Inventarisatie risico's per programma

Weerstandsvermogen

Prioritering van risico's vindt plaats aan de hand van een schaalindeling van de kans. De volgende schaalindeling wordt als leidraad gehanteerd.

Schalen voor de inschatting van de kans dat het risico zich in volle omvang voordoet:

- Groot (= 60%) : Waarschijnlijk, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is groot.
- Gemiddeld (= 40%) : Mogelijk, de kans dat de gebeurtenis zich voordoet is gemiddeld.
- Klein (= 20%) : De kans dat de gebeurtenis zich voordoet is klein.

In Woudenberg onderscheiden we programmarisico's en risico's die voortvloeien uit de grondexploitatie.

De programmerisico's zijn globaal:

Programmarisico's	Gevolgen	Maatregelen	Begroot bedrag	% risico	Omvang	Kans	Risicobedrag
Leerlingenvervoer	Budgetoverschrijding	Stimuleren gebruik maken van openbaar / eigen vervoer. Samenwerking met scholen. Primaire verantwoordelijkheid ouders.	522.500	10%	52.250	40%	20.900
Sociaal domein uitgaven	Budgetoverschrijding	1. Permanente monitoring budget om actie te kunnen ondernemen. 2. Maatregelen treffen die al dan niet ten koste gaan van de kwaliteit van zorg.	7.200.000	5,0%	360.000	60%	216.000
Risico-verevening sociaal domein regio Amersfoort	Budgetoverschrijding	Bestuurlijk en ambtelijk in overleg over behoud risico-verevening in de regio.	n.v.t.		500.000	40%	200.000
Volksgesondheid/groen	Ziekten en plagen	Verantwoord beheer groen. Actieve samenwerking met de GGD.	pm		50.000	60%	30.000
Juridische procedures	Budgetoverschrijding/imagoschade	Voeren van zorgvuldige juridische procedures.	20.000	100%	20.000	40%	8.000
Gemeenschappelijke regelingen	Hogere gemeentelijke bijdrage.	Actief volgen verbonden partijen (toezicht houden op het risicomanagement van verbonden partijen).	2.100.000	5%	105.000	60%	63.000
Vandalisme	Budgetoverschrijding	Indien mogelijk de schade zoveel verhalen op derden.	pm		15.000	60%	9.000
Algemene uitkering (incl. sociaal domein)	(Structurele) begrotingstekorten en noodzaak tot bezuinigingen.	Monitoring van ontwikkeling binnen het Gemeentefonds om snel te kunnen bijsturen. De gemeente heeft nauwelijks invloed op de hoogte van de Algemene uitkering.	15.000.000	2,5%	375.000	40%	150.000
Gewaarborgde geldleningen	Stichting kan lening niet terugbetalen. Afboeking lening leidt tot nadeel in de gemeentelijke begroting.	Beleid is erop gericht dat er geen nieuwe garantstellingen zonder waarborg worden afgegeven.	n.v.t.		24.000	20%	4.800
Gewaarborgde geldleningen WBV	Woningbouwvereniging kan lening niet terugbetalen. Afboeken lening leidt tot nadeel in de gemeentelijke begroting.	Waarborgfonds Sociale Woningbouw staat borg voor de leningen en de gemeente is daarop weer achtervang. <u>Maatregel gemeente</u> : Jaarlijks beoordelen financiële positie van de woningbouwvereniging.	4.200.000	0,60%	25.200	20%	5.040
Gemeentelijke garantiestelling particuliere hypotheek	Particulier kan hypotheek niet terugbetalen. Afboeken lening leidt tot nadeel in de gemeentelijke begroting.	Geaccepteerd risico.	1.873.000	2,50%	46.825	20%	9.365
Renterisico	Budgetoverschrijding	Renteontwikkelingen nauwgezet volgen om tijdig te kunnen anticiperen op rentestijgingen. Werken met een geactualiseerde liquiditeitsprognose.	30.000	40,0%	12.000	60%	7.200
Totaal					1.585.275		723.305

De risico's en kansen voortvloeiende uit de grondexploitatie bedragen:

Risico's grondexploitaties	Omvang	Kans	Risicobedrag	In weerstands- capaciteit
<i>Bouwgronden In Exploitatie*</i>				
Amaliaaan (7e herziening)	€ 660.300	40%/20%	€ 140.068	€ 0
Het Groene Woud (10e herziening)	€ 264.202	40%	€ 105.681	€ 0
Westerwoud (5e herziening)	€ 0	PM	PM	PM
Spoorzone locatie A1 (2e herziening)	€ 143.801	40%	€ 57.520	€ 0
Spoorzone locatie A2	€ 347.502	60%/40%/20%	€ 131.742	€ 131.742
Spoorzone locatie B (4e herziening)	€ 346.152	60%/40%	€ 202.074	€ 0
Nijverheidsweg	€ 238.840	40%	€ 95.536	€ 95.536
Hoevelaar (fase 1) 2e herziening	€ 1.288.162	40%	€ 515.265	€ 0
			€ 1.247.886	€ 227.278

* Bij de grondexploitaties Prinses Amaliaaan, Het Groene Woud, Spoorzone Locatie A1 en B en Hoevelaar fase 1 is het geraamde exploitatieresultaat hoger dan de verwachte risico's. Bij deze grondexploitaties is het risicobedrag daarom op nihil gezet.

In totaliteit zijn op dit moment de risico's:

Programmarisico's	€ 723.305
Risico's grondexploitaties (alleen materiele vaste activa)	€ 227.278
Totaal	€ 950.583

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente Woudenberg beschikt om niet-geraamde kosten die onverwachts en substantieel zijn (bijv. in geval van een calamiteit) te dekken. Onderdelen van de weerstandscapaciteit zijn:

- Het vrije aanwendbare deel van de reserves
- De stille reserves
- Post onvoorziene uitgaven
- Onbenutte belastingcapaciteit

In de navolgende tabel is de weerstandscapaciteit voor Woudenberg berekend:

Weerstandscapaciteit per 1-1-2019	
- Algemene reserve	2.275.639
- Algemene reserve Grondbedrijf	0
- Stille reserves	0
- Onvoorzijene uitgaven	0
- Onbenutte belastingcapaciteit	1.197.000
Totaal	3.472.639

* De stand van de algemene reserve per 1 januari 2018 is gecorrigeerd met mutaties naar aanleiding van reeds aangegeven verplichtingen via raadsbesluiten, welke nog ten laste moeten worden gebracht van de algemene reserve.

** Onbenutte belastingcapaciteit => Voor de maximale belastingtarieven wordt gebruik gemaakt van de normen voor het artikel 12 beleid. Dit betekent dat indien de gemeente Woudenberg niet meer in staat zou zijn om de structureel zich manifesterende risico's binnen de exploitatie op te vangen de gemeente door het Rijk gewezen zou worden op de mogelijkheid om de OZB tarieven te verhogen om zodoende meer structurele opbrengsten te realiseren. Dit noemt men het artikel 12-beleid.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en beschikbare weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicoberekening voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{3.472.000}{950.583} = 3,65$$

Geconcludeerd kan worden dat het weerstandsvermogen groter is dan 1. Groter dan 1 duidt erop dat de beschikbare weerstandscapaciteit toereikend is om de gekwantificeerde risico's af te kunnen dekken.

Toelichting op berekende risico's

Programma 1. Samenleving

Leerlingenvervoer: de gemeente is wettelijk verplicht om een adequaat systeem van leerlingenvervoer aan te bieden. De kosten van het vervoer zijn sterk afhankelijk van het aantal leerlingen, het aantal ritten en de bestemming van deze ritten. De kosten zijn sinds kort gestegen als gevolg van een gezamenlijke aanbesteding in de regio waarbij gestuurd is op veiligheid en kwaliteit van het leerlingenvervoer. Doordat het een open-einde regeling betreft moet als risico rekening worden gehouden met een bedrag van € 52.250 (= +/- 10 % van het huidige budget) met een kans hierop van 40%. Het uiteindelijke **risicobedrag** komt daarmee op **€ 20.900**.

Sociaal domein: als gevolg van de decentralisatie per 1 januari 2015 zijn de taken en verantwoordelijkheden in het sociaal domein voor een groot gedeelte bij gemeenten komen liggen. Om deze transitie goed te laten verlopen zijn er al heel veel werkzaamheden verricht. Maar de complexiteit en de omvang van de transitie is enorm. Er zijn nog steeds veel onduidelijkheden bijvoorbeeld over de omvang van de aantallen. Ook moeten processen nog verder ingericht worden om de decentralisatie goed te laten verlopen en te beheersen. De hogere kosten sociaal domein zijn zoveel mogelijk geschat op basis van recente cijfers. Het risico ramen we op 5% van de totale uitgaven sociaal domein van in totaal € 7.200.000 is € 360.000. De kans hierop ramen we vrij hoog in op 60%. **Het risicobedrag** komt daarmee op **€ 216.000**.

Risico-verevening sociaal domein regio Amersfoort:

Tot en met 2018 wordt met name de ambulante zorg en ondersteuning op basis van het profijtbeginsel bekostigd en geldt voor de jeugdhulp met verblijf risicodeling binnen de regio. De kosten van de zorgpercelen waarvoor risicodeling geldt, worden verdeeld op basis van een vooraf afgesproken verdeelsleutel. Verdeling gebeurt naar rato van de door het Rijk bij de septembercirculaire beschikbaar gestelde budgetten voor Jeugd (integratie-uitkering sociaal domein/onderdeel jeugd). De inkoop voor 2019 kent een ingrijpende wijziging in de productenstructuur met voor een belangrijk deel een taakgerichte aanbesteding en vaste budgetafspraken per aanbieder. Dat betekent dat er over de risicodeling nieuwe afspraken moeten worden gemaakt die onderdeel vormen van het concrete inkoopvoorstel 2019 die in het najaar van 2018 aan de colleges van de regiogemeenten wordt voorgelegd. De omvang van het risico omtrent de verevening bedraagt € 500.000. De kans dat de methode van verevening vanaf 2019 wijzigt ramen we in op 40%. Het **risicobedrag** komt daarmee uit op **€ 200.000**.

Volksgesondheid/groen: de gemeente kan geconfronteerd worden met ziekten en plagen zoals; MKZ, teken en eikenprocessierups. Voor preventie, toezicht en bestrijding hiervan is een beperkt budget in de begroting beschikbaar. De kosten voor het bestrijden zullen variëren, afhankelijk van de mate van overlast en de methode van bestrijding. Er wordt in de gemeente uitgegaan van een financieel risico van **€ 50.000**. Vanwege de klimaatverandering is de kans bijgesteld naar 60% met een **risicobedrag van € 30.000**.

Programma 3. Veiligheid

Veiligheidsregio Utrecht:

Zie gemeenschappelijke regelingen

Programma 5. Bestuur en dienstverlening

Gemeenschappelijke regelingen: Het deelnemen aan gemeenschappelijke regelingen betekent het gedeeltelijk inleveren van autonomie op bepaalde beleidsterreinen. Besluiten met financiële gevolgen worden genomen door een bovengemeentelijk bestuursorgaan en zijn bindend voor alle deelnemende gemeenten. Woudenberg kan besluiten met betrekking tot nieuw beleid niet zelfstandig beïnvloeden, met als gevolg dat de financiële consequenties vaak als voldongen feit in de begroting moeten worden verwerkt. Het risico ramen we op 5% van de totale bijdrage en inkomsten aan gemeenschappelijke regelingen van totaal € 2.100.000 is € 105.000. De kans hierop ramen we vrij hoog in op 60%. **Het risicobedrag** komt daarmee op **€ 63.000**.

Vandalisme: Derden veroorzaken schade aan eigendommen van de gemeente. Vaak kan de schade niet verhaald worden op derden (daders zijn niet bekend). De gemeente heeft geen budget in de begroting beschikbaar om de schades te herstellen. De gemeente gaat ervan uit dat de herstellkosten op jaarbasis maximaal € 15.000 bedragen. De kans dat we dit bedrag volledig als kosten krijgen schatten we in op 60%. **Risicobedrag € 9.000**

Juridische procedures: Voor juridische procedures wordt maximaal € 20.000 (100% van het budget) als financieel risico meegenomen. Dit kan zijn een verkeerde aanbesteding of een onjuiste claimafhandeling. De kans dat dit zich voordoet schatten we op 40%. **Risicobedrag € 8.000**

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering: de algemene uitkering vormt een belangrijke risicofactor binnen de begroting. De hoogte van de algemene uitkering is voor de gemeente afhankelijk van heel veel factoren. Uitgaande van een marge van 5% van de geraamde algemene uitkering bedraagt het inkomstenrisico € 375.000. Hiervan nemen we 40% = € 150.000 als **risicobedrag**.

Gewaarborgde geldleningen: het totaal van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen bedraagt per 31 december 2017 € 24.000. Het betreft in totaal nog 1 gewaarborgde geldleningen van de stichting sportpark De Grift. Het risico bestaat dat de gemeente door de geldverstrekker wordt aangesproken op de nakoming van de financiële verplichtingen indien de betreffende instelling hieraan niet meer kan voldoen. Uitgaande van executie van deze gegarandeerde geldlening wordt het risico geschat op 20% van € 24.000 = € 4.800.

Hiernaast lopen in het kader van woningfinanciering nog door diverse bankinstellingen aan particulieren verstrekte leningen op hypothecaire basis, waarbij de gemeente Woudenberg garant staat voor rente en aflossing. Het saldo van deze leningen is per 31 december 2017 € 1,87 miljoen. Gezien de leeftijd van de hypotheek mag er verwacht worden dat bij executieverkoop er genoeg (over)waarde aanwezig is om de hypotheek af te lossen. We schatten hierbij het risico op maximaal € 46.825. Hiervan nemen we 20% = € 9.365 als **risicobedrag**.

Gewaarborgde geldleningen Woningbouwvereniging

Het waarborgfonds Sociale Woningbouw staat borg voor de leningen van woningbouwverenigingen.

De gemeente Woudenberg heeft ten behoeve van het WSW een achtervangpositie ingenomen voor een totaal bedrag van € 42.000.000. Mocht de woningbouwvereniging niet meer aan haar verplichtingen kunnen voldoen kan de gemeente aangesproken worden op de door haar ingenomen achtervangpositie.

Mocht dit gebeuren dan hebben wij een financiële verplichting van ongeveer € 25.200. Dit betreft een renteloze lening, die te zijner tijd terugbetaald wordt (risicobedrag = 20% van € 25.200 = € 5.040).

Totaal **risicobedrag** op gewaarborgde geldleningen is € 19.205.

Renterisico: op basis van de liquiditeitsprognose is in de begroting 2019 is voor de komende 4 jaar 1 nieuwe geldlening ad. € 3 miljoen meegenomen als uitbreiding op de leningenportefeuille. Er blijft een risico aanwezig dat een nieuwe geldlening eerder nodig is dan in 2020. De rentekosten voor een lening van € 3 miljoen op jaarbasis is € 30.000. Het risico dat een nieuwe geldlening nodig is in 2019 is 40%. Het **risicobedrag** bedraagt 60% van € 12.000 = € 7.200.

De risico-inventarisatie heeft betrekking op de jaarschijf 2019. Indien uitgaven als gevolg van optredende risico's van structurele aard zijn, dan zullen deze ook structureel in de begroting vanaf 2020 moeten worden verwerkt.

Verplichte uniforme kengetallen (stelselwijziging BBV)

Het opnemen van kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie omdat daarmee wordt beoogd de raad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie en over de baten en de lasten van de gemeente. De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de raad in haar beoordeling van de financiële positie moet betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. Zij leveren daarmee ook een bijdrage aan haar kaderstellende en controlerende rol.

De kengetallen van Woudenberg zien er als volgt uit:

Begroting Kengetallen	Verloop van de kengetallen					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Netto schuldquote	50,79%	38,45%	32,07%	33,84%	11,70%	-4,95%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	50,79%	38,45%	32,07%	33,84%	11,70%	-4,95%
Solvabiliteitsrisico	30,49%	33,17%	35,02%	36,10%	45,18%	49,38%
Structurele exploitatieruimte	-2,54%	0,10%	-0,18%	-0,36%	0,99%	1,09%
Grondexploitatie	37,47%	26,13%	23,08%	28,38%	8,76%	-4,06%
Belastingcapaciteit	102,21%	98,35%	97,99%	97,84%	97,72%	97,62%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een gemeente. De solvabiliteitsratio drukt immers het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De kengetallen moeten daarbij in samenhang worden gezien. Wanneer bijvoorbeeld de grondexploitatie er niet toe bijdraagt om de schuldpositie te verminderen en de structurele exploitatie ruimte negatief is, geeft het kengetal belastingcapaciteit inzicht in de mogelijkheid tot hogere baten.

Belastingcapaciteit

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid.

Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. Op voorstel van de stuurgroep die naar aanleiding van het advies door de Commissie vernieuwing BBV is ingesteld is ervoor gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven. In de eerste plaats is voor een landelijk gemiddelde gekozen omdat over het algemeen geen maximum is gesteld aan belastingtarieven, zoals bij de OZB. Daarnaast geeft een gemiddelde meer inzicht in de betekenis van de belastingcapaciteit voor de financiële positie dan wanneer het gerelateerd wordt aan een maximaal te heffen tarief en worden deze gemiddelden ook onderling door gemeenten gebruikt om lasten te vergelijken. Ook is er vanuit de praktijk behoefte bij gemeenten en andere belanghebbende om inzicht te hebben in de lokale tarieven van omliggende gemeenten. De hoogte van belastingtarieven komen dus niet in een vacuüm tot stand; er wordt daarbij rekenschap gegeven hoe de «eigen» lastendruk (via tarifiering) zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. Zo publiceert het Coelo de «Atlas van de Lokale Lasten», een macro- en micro-overzicht van opbrengsten van de hoogte en ontwikkeling van tarieven, heffingen en woonlasten dat mede daarvoor wordt gebruikt. Ook wordt voortaan in de meicirculaire van het gemeentefonds een overzicht opgenomen met de (ontwikkeling van de) gemiddelde lastendruk van de woonlasten van een meerpersoonshuishouden.

Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.

C. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn goederen welke meerdere jaren nut en waarde hebben, in tegenstelling tot consumptiegoederen, welke in één keer verbruikt worden en waarvan de waarde in één jaar teniet wordt gedaan. Kapitaalgoederen worden onderscheiden in goederen met economisch en maatschappelijk nut. Kapitaalgoederen met economisch nut vertegenwoordigen een duidelijke waarde in het economisch verkeer, goederen met maatschappelijke nut hebben ook een economische waarde, maar deze is beperkt (niet of nauwelijks verhandelbaar in het economisch verkeer) of het maatschappelijk belang waarde van het goed is van meer importantie dan het economisch belang.

Op investeringen (kapitaalgoederen) met economisch nut (vertegenwoordigen een verhandelbare waarde) dient afgeschreven te worden. Op investeringen met maatschappelijk nut zoals bruggen, aanleg parken en nieuwe wegen dient vanaf 2017 ook afgeschreven te worden. Ook deze wijziging is om de gemeentelijke begrotingen vergelijkbaar te maken. Overigens mogen aanleg van nieuwe wegen, parken en dergelijke nog wel gedekt worden uit de grondexploitaties als daar sprake van is.

Ongeacht of kapitaalgoederen een economisch of een maatschappelijk nut hebben, blijven ze gedurende een langere periode nuttig en derhalve van waarde voor de gemeente. Al deze kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continue budgettaire middelen vergt. Aangezien de kosten van de kapitaalgoederen binnen verscheidene programma's verantwoord worden, is deze paragraaf bedoeld om de meerjarige kosten van kapitaalgoederen op een transparante wijze in beeld te brengen, zodat eventuele financiële risico's zichtbaar worden. Daarbij kunnen op basis van onderhoudsplannen de onderhoudsniveaus en daarbij behorende kosten worden vastgesteld.

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen is op grond van artikel 12 van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) een verplicht onderdeel van de jaarrekening. De kapitaalgoederen welke deze paragraaf minimaal moet bevatten zijn wegen, riolering, groen en gebouwen. Het onderhoud van deze kapitaalgoederen heeft betrekking heeft op onderdelen uit diverse programma's, de lasten van het onderhoud komen derhalve binnen diverse programma's voor.

De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. Het deel van de lasten van het onderhoud van de kapitaalgoederen bedraagt jaarlijks tussen de 15 en 20% van de jaarcijfers (exclusief de mutaties aan de reserves).

Het onderhoud aan de kapitaalgoederen is gesplitst in regulier en groot onderhoud. Eerder waren voor een groot deel van het groot en ingrijpend onderhoud voorzieningen getroffen. In 2012 is een aantal voorzieningen voor groot onderhoud (zowel groot onderhoud gemeentelijke gebouwen als voor de onderwijsgebouwen) omgezet naar reserves. Dit betekent dat zowel het klein als groot onderhoud ten laste van de exploitatie komen, waarna een onttrekking vanuit de reserve ter dekking van de kosten van het groot onderhoud plaatsvindt. Het deel van de kosten voor klein onderhoud blijven ten laste van de exploitatie. Er is nog een onderhoudsvoorziening voor de aanleg en het onderhoud van de riolering.

Kaderstellende beleidsnota's

Het beleid van Woudenberg voor het Onderhoud Kapitaalgoederen is opgenomen in de nota's:

- *Notitie Waarderings- en afschrijvingsbeleid (2000)*
- *Wegenbeheerplan gemeente Woudenberg 2015-2019*
- *Verkeersveiligheidsplan (2005)*
- *Parkeerbeleidsplan (2006)*
- *Gladheidsbestrijdingsplan (2006)*
- *Visuele inspecties en onderhoudsplanning civiele kunstwerken (2014-2018)*
- *Gebruikersovereenkomst met Stichting Beheer Sportpark De Grift (2016)*
- *Afvalwaterplan (AWP) 2013-2017*
- *Beleidsvisie gemeentelijke begraafplaats Woudenberg (2007)*
- *Groenbeleidsplan (2010)*
- *actieplan spelen "Samenspel" (2016)*
- *Landschapsontwikkelingsplan (2006) bijgesteld in december 2009*
- *Bomenbeleidsplan (2006)*
- *Hondenbeleidsplan (2004)*
- *Meerjarenonderhoudsplanning gemeentelijke gebouwen 2015-2039*
- *Nota Maatschappelijk Vastgoedbeleid (2015)*
- *Verbeteringsplan afvalscheiding/inzameling 2015-2017*

Wegen en bermen

Wegen en nota IBOR

Voor de onderbouwing van de gemeentelijke begroting en voor de aanbesteding van een nieuw wegenonderhoudscontract (2015-2018) is een nieuw wegbeheerplan opgesteld voor de komende 5 jaar (2015-2019). Het doel van het beheerplan is om inzicht te krijgen in de huidige onderhoudstoestand van de wegen om vast te stellen welke wegen de komende jaren moeten worden aangepakt en welk budget daarvoor nodig is zodanig dat deze veilig zijn te betreden en aan de wettelijke verplichtingen wordt voldaan.

Volgens het wegbeheerplan (2015-2019) en de landelijke normen van het CROW is sprake van achterstallig onderhoud en neemt het achterstallig onderhoud toe de komende jaren wanneer niet extra wordt geïnvesteerd in het wegwerken hiervan.

Tevens is op 25 februari 2014 de nota IBOR vastgesteld door de raad. In deze nota is vast komen te staan dat het huidige onderhoudsniveau van beeldkwaliteit B/C (sober en doelmatig) alleen duurzaam in stand is te houden door naast jaarlijks integraal cyclisch onderhoud ook aandacht te besteden aan planmatig onderhoud voor de renovatie en omvorming van "versleten en niet passende" voorzieningen. Dit houdt in dat bij een gelijkblijvend regulier onderhoudsbudget in de begroting ook investeringen worden gedaan op het gebied van renovaties.

Bij vaststelling van de begroting 2016-2019 is besloten jaarlijks € 124.000 extra beschikbaar te stellen voor onderhoud wegen. Het structureel ophogen van het budget wegen ad. € 124.000 heeft impact op de begrotingsresultaten van de komende jaren. Aangezien het hogere budget de eerste jaren vooral nodig is om het achterstallig

onderhoud weg te werken, is voorgesteld het hogere budget stapsgewijs afbouwend via de reserve wegen te dekken. Het budget voor groot onderhoud wegen is € 371.000.

Civiele kunstwerken

Volgens het onderhoudsplan (2014-2018) is geadviseerd nader onderzoek uit te voeren naar de oorzaak van de gebreken aan de betonconstructie van de Brinkkanterbrug. Uit het onderzoek blijkt dat de gebreken worden veroorzaakt door corrosie aan de betonwapening en vermoedelijk ook door overbelasting van de brug omdat de gewichtsbepijking van 20 ton nog wel eens wordt overschrijden. Gezien de schades en gebreken verkeert de onderhoudstoestand van de brug nog in voldoende staat. Naar verwachting gaan de gebreken de komende jaren wel in omvang toenemen. Op termijn is dit een gevaar voor de constructieve veiligheid.

Komend jaar (2019) zal in samenwerking met de gemeente Scherpenzeel aan de hand van het constructieve onderzoek en een verkeersonderzoek over het gebruik van de brug een besluit genomen worden over te nemen maatregelen voor de Brinkkanterbrug.

Gezien de leeftijd van de brug (70 jaar) en als er geen groot onderhoud meer wordt uitgevoerd dient de brug binnen een termijn van vijf jaar te worden vervangen. De vervangingskosten voor de Brinkkanterbrug zijn geraamd op maximaal € 330.000 exclusief btw. De investering van € 330.000 wordt in 40 jaar afgeschreven. De afschrijvingstermijn is 40 jaar aangezien Woudenberg deze afschrijvingstermijn heeft opgenomen in onze financiële verordening. De jaarlijks kapitaallasten bedragen circa € 20.000. Het voorstel jaarlijks extra € 20.000 toe te voegen aan de reserve civiele kunstwerken is verwerkt in de begroting.

Sportterreinen

Beleidskader

Via de gebruikersovereenkomst met Stichting Beheer Sportpark De Grift is het onderhoud en de renovatie van sportterreinen geregeld. Voor het onderhoud ontvangt de stichting een jaarlijkse bijdrage en voor renovatie is door de gemeente een voorziening gevormd.

Financiële consequenties beleidsdoel

Jaarlijks wordt ten laste van de begroting € 48.000 aan kapitaallasten gereserveerd voor renovatie van de sportterreinen. De voetbalvereniging en Stichting Sportpark De Grift betalen beide jaarlijks € 8.500 aan de gemeente als bijdrage in de investeringskosten van de twee kunstgrasvelden. In de jaarlijkse reservering van € 48.000 is opgenomen de investering van € 369.500, die de raad recent (juli 2017) beschikbaar heeft gesteld, voor het vervangen van het C-veld, de renovatie van het D-veld en de aanleg verlichting van het G-veld. Met de jaarlijkse reservering van € 48.000 kunnen de geplande renovaties tot en met het jaar 2030 bekostigd worden.

Riolering/water

Beleidskader

In 2013 is het gemeentelijk afvalwaterplan 2013-2017 vastgesteld door de raad. Het Afvalwaterplan 2013-2017 is in samenwerking met de gemeente Scherpenzeel en het waterschap Vallei en Veluwe opgesteld. Het geeft invulling van de wettelijke verplichting voor gemeenten een rioleringsnota te hebben. Het plan bevat in ieder geval:

- a. een overzicht van de in de gemeente aanwezige voorzieningen voor de inzamelingen het transport van afvalwater en een aanduiding van het tijdstip waarop die voorzieningen naar verwachting aan vervanging toe zijn;
- b. een overzicht van de in de door het plan bestreken periode aan te leggen of te vervangen voorzieningen;
- c. een overzicht van de wijze waarop de voorzieningen, worden of zullen worden beheerd;
- d. de gevolgen voor het milieu van de aanwezige voorzieningen en van de in het plan aangekondigde activiteiten;
- e. een overzicht van de financiële gevolgen van de in het plan aangekondigde activiteiten.

Doelstellingen in het AWP zijn:

1. volksgezondheid beschermen;
2. de kwaliteit van de leefomgeving op peil houden;
3. de bodem, het grond- en oppervlaktewater te beschermen.

Het afvalwaterplan 2013-2017 loopt per 31 december 2017 af. De raad heeft in november 2017 besloten het huidige afvalwaterplan met 2 jaar te verlengen tot 31 december 2019. Omdat er de komende jaren veel veranderingen verwacht worden op het gebied van invoering omgevingswet (daarmee vervalt de verplichting van een GRP), voortzetten van inzichten in klimaatontwikkeling, etc. is het niet wenselijk op dit moment een nieuw GRP op te stellen. Het is wenselijk om dit uit te stellen met 2 jaar, zodat er meer inzichten zijn op de impact van de omgevingswet en klimaatontwikkelingen. Om het huidige GRP zijn status te laten behouden is een verlenging van het Afvalwaterplan 2013-2017 tot en met 31 december 2019 nodig.

Financiële consequenties beleidsdoel

In het afvalwaterplan 2013-2017 is aangegeven dat voor de periode van 2013 t/m 2072 een bedrag benodigd is van € 44,2 miljoen voor vervanging van vrijvervalriolen, drukriolering en gemalen. Deze kosten zijn gebaseerd op het vervangen van gemengde riolen door gescheiden riolen. Naast deze kosten dient nog rekening gehouden te worden in de periode 2013 t/m 2072 met kosten voor verbetering, onderzoek, beheer, onderhoud en herstelmaatregelen. Hiervoor is een bedrag van ruim € 29,8 miljoen geraamd. Voor gedane investeringen uit het verleden is nog een bedrag van € 0,7 miljoen benodigd voor kapitaalslasten. Totaal is voor de periode van 2013 t/m 2072 een bedrag van € 74,7 miljoen gereserveerd. Dit is een bedrag van ruim € 1,2 miljoen per jaar (excl. btw).

Openbaar groen

Beleidskader

Per 1 januari 2016 is van start gegaan met een samenwerking met Amfors. Het regulier onderhoud (IBOR) wordt uitgevoerd door de buitendienst in samenwerking met onze collega's van Amfors. Daarvoor zijn drie wijkteams gevormd welke verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en kwaliteit in de wijk. Gespecialiseerde werkzaamheden zijn door middel van een bestek in besteed aan Eemfors.

In 2016 is wederom samen met de gemeente Scherpenzeel voorbereidingen getroffen om per 1 januari 2017 te starten met het hoogsnoeibestand. Per 1 januari 2017 is dit inmiddels gestart. De samenwerking loopt door tot en met 2018 met een eventuele verlenging voor 2019. Alle bestekken worden regelmatig gemonitord om de gewenste beeldkwaliteit te handhaven.

Financiële consequenties beleidsdoel

De verwachte kosten voor regulier onderhoud van het openbaar groen worden jaarlijks opgenomen in de begroting. De reserve uitvoering groenbeleidsplan is gecreëerd om de kosten van omvorming van wijken te kunnen dekken. Deze reserve wordt vooral gevoed door de opbrengsten van de verkoop van groenstroken.

Speelvoorzieningen

Beleidskader

Via het actieplan spelen "Samenspel" (door de raad vastgesteld in 2016) wordt een beleids- en financieel kader geboden met inrichtingsvoorstellen op wijkniveau om te komen tot een kwaliteitsimpuls voor de inrichting van de speelplekken in de openbare ruimte van Woudenberg. Het resultaat draagt bij aan het gewenste maatschappelijke

effect een groene, sociale en veilige woon- en leefomgeving en een samenleving te creëren die kansen en ontwikkelingsmogelijkheden biedt aan alle kinderen. Niemand valt buiten de boot. Armoede, achtergrond of beperking vormt geen belemmering voor participatie en talentontwikkeling.

Met het nieuwe plan wil de gemeente de basisvoorzieningen versterken om een positieve en gezonde leefstijl van jongeren te stimuleren en duurzame participatie en talentontwikkeling te bevorderen. We willen dat de jeugd in Woudenberg actief en gezond kan opgroeien en dat alle jongeren voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen. Daarnaast willen we de weerbaarheid en sociale vaardigheden van jongeren vergroten. Buiten spelen, sporten en ontmoeten draagt bij aan de realisatie van deze ambitie.

Financiële consequenties beleidsdoel

Vooraf de kapitaallasten zullen stijgen. De onderhoudskosten zullen te zijner tijd afnemen. De structurele kosten in de begroting zullen dan per saldo op termijn (2029) stijgen met € 33.000 ten opzichte van de begroting in 2017. In mei 2016 is het Actieplan spelen "Samenspel" door de raad vastgesteld. Conform dit plan wordt de reserve speelvoorzieningen de komende jaren afgebouwd. De omvorming van de speelvoorzieningen zoals in het plan opgenomen, wordt voor een periode van vijf jaar (2016 – 2020) bekostigd uit de reserve speelvoorzieningen (te denken valt aan het weghalen van speelplekken/toestellen, verbeteren van ondergrond bij nieuwe speelplekken en overige aanlegkosten).

Gebouwen

Beleidskader

Door zowel de gemeentelijke organisatie zelf als door derden wordt gebruikt gemaakt van gebouwen welke in eigendom zijn van de gemeente Woudenberg. Voor de gemeentelijke organisatie zelf betreft dit het gemeentehuis en het gebouw van de gemeentelijke werf.

Gebouwen in eigendom van de gemeente Woudenberg welke in gebruik zijn door anderen dan de gemeentelijke organisatie:

- Het Cultuurhuis biedt plaats aan de openbare bibliotheek, de Stichting Kunst en Cultuur, de Stichting Oud Woudenberg en de Rabobank.
- Brandweerkazerne. Hoewel in 2010 personeel en materieel van de Woudenbergse brandweer is overgegaan naar de Veiligheidsregio Utrecht (VRU), is de brandweerkazerne niet overgedragen aan de VRU.
- Jongeren centrum Time-Out, wordt vanaf september 2017 verhuurd aan peuterspeelzaal "Eigenwijs".
- Uitvaartcentrum Henschoten. Dit gebouw is gerealiseerd in 2010. In 2013 is het dagelijks beheer van het gebouw overgedragen aan een beheersstichting.

Ook zijn er enkele woonhuizen in het buitengebied die tegelijkertijd met grondaankopen in handen van de gemeente zijn overgegaan. Deze zijn, zolang er geen concrete plannen voor de aangekochte gronden zijn, op tijdelijke basis verhuurd. Hiernaast is de gemeente Woudenberg mede-eigenaar, samen met de woningbouwvereniging, van het complex De Schans.

Meerjarenonderhoudsplanning gemeentelijke gebouwen

In 2016 is een geactualiseerde meerjarenonderhoudsplanning opgesteld voor de gemeentelijke gebouwen. Deze planning geeft inzicht in de te verwachten kosten voor groot onderhoud van de gemeentelijke gebouwen voor de komende 25 jaar. Het gaat daarbij om de gemeentelijke gebouwen: gemeentehuis, cultuurhuis, gemeentewerf, uitvaartcentrum en brandweerkazerne.

Voor het gedeeltelijk gemeentelijk gebouw De Schans wordt via de Vereniging van Eigenaren De Schans gereserveerd voor groot onderhoud aan het gebouw. Voor dat gebouw wordt niet gereserveerd via de reserve onderhoud gebouwen van de gemeente.

De meerjarenonderhoudsplanning geeft aan dat over de periode 2015-2039 in totaal € 1.693.000 nodig is om het groot onderhoud te bekostigen. Het groot onderhoud wordt bekostigd uit de reserve onderhoud gebouwen. De stand van deze reserve bedraagt per 1 januari 2019 € 386.000. De reserve onderhoud gebouwen wordt op dit moment jaarlijks gevoed met € 47.500 welke verwerkt is in onze begroting 2019-2022.

Het onderwijs heeft een aparte status binnen het geheel, het juridisch eigendom berust bij de schoolverenigingen, het economisch eigendom berust bij de gemeente. Met ingang van 1997 is de verantwoordelijkheid voor de huisvesting van het primair onderwijs volledig overgedragen van het Rijk naar de gemeenten. De gemeente is verantwoordelijk voor het bekostigen van nieuwbouw, tijdelijke en permanente uitbreiding en eerste inrichting onderwijsleerpakketten en meubilair. De daarbij behorende middelen zijn eveneens naar de gemeente gedecentraliseerd. De middelen worden via het gemeentefonds over de gemeenten verdeeld. De wettelijke grondslag van de taken van de gemeente ten aanzien van onderwijshuisvesting liggen vast in de Wet op het primair onderwijs. Vanaf 2015 is het onderhoud van de schoolgebouwen de verantwoording geworden van de onderwijsinstellingen zelf.

Financiële consequenties beleidsdoel

In 2012 zijn de onderhouds- en huisvestingsvoorzieningen van zowel de gemeentelijke gebouwen als van het onderwijs omgezet naar reserves. Jaarlijks worden ten laste van de begroting toevoegingen gedaan naar de reserves. De kosten van onderhoud van gemeentelijke gebouwen komen ten laste van de exploitatie, waarna dekking plaatsvindt uit de reserve. Kosten van nieuw-, aan- en bijbouw van het onderwijs worden geactiveerd, dekking van de kapitaallasten vindt plaats uit de reserve huisvesting onderwijs. De kosten van de bouw van de brandweerkazerne, en de aankoop en verbouwing van het Cultuurhuis zijn geactiveerd en worden over meerdere jaren afgeschreven. De afschrijvingskosten van het Cultuurhuis worden gedekt uit een reserve.

Financiële consequenties

Tabel C.1 bevat een overzicht van het budgettaire beslag van het onderhoud, gerubriceerd naar de programma's.

Tabel C.1 Lasten onderhoud kapitaalgoederen (bedragen x € 1.000)

In programma	2019	2020	2021	2022
1. Samenleving	610	569	558	561
2. Leefomgeving	1.453	1.440	1.434	1.422
3. Veiligheid				
4. Ontwikkeling				
5. Bestuur en dienstverlening	456	445	451	444
Totaal	2.518	2.454	2.443	2.428

Onderhoudsvoorzieningen

Het groot onderhoud aan kapitaalgoederen wordt gedekt uit onderhoudsvoorzieningen/reserves. Voor de verschillende disciplines zijn de volgende middelen in de voorzieningen beschikbaar.

Tabel C.2 Geraamde stand onderhoudsvoorzieningen. (bedragen x € 1.000)

Reserves/voorzieningen (x € 1.000)	Saldo 1/1/2019
Reserve dorpsvoorzieningen	685
Reserve wegen	482
Reserve IBOR	32
Reserve vervanging speelvoorzieningen	216
Reserve onderhoud gebouwen	373
Reserve Huisvesting Basisonderwijs	973
Reserve onderhoud scholen Basisonderwijs	164
Reserve kunstwerken	159
Voorziening renovatie Sportpark De Grift	296
Voorziening vervanging riolering	4.173
Totaal	7.554

Groot onderhoud 2019

Voor 2019 worden onder meer de volgende werkzaamheden voor groot onderhoud infrastructuur geraamd:

Wegen:

Onderhoud volgens wegenbeheerplan.

Riolering/water:

Onderhoud volgens afvalwaterplan.

Groen:

Om de landschappelijke kwaliteit en veiligheid van de Oudenhorsterlaan te waarborgen is het noodzakelijk om ongeveer 150 beuken te verjongen. Dit onderhoud zal in 2019 plaatsvinden.

Sportterreinen:

Geen groot onderhoud gepland.

Landschapsontwikkeling:

Geen groot onderhoud gepland.

Speelvoorzieningen:

In het *actieplan spelen "Samenspel"* staat een overzicht van alle aanpassingen die gepland zijn voor de komende jaren.

Kunstwerken:

Onderhoud dat jaarlijks wordt samengesteld aan de hand van de visuele inspectie en onderhoudsplanning civiele kunstwerken.

Gebouwen:

Gemeentewerf

Conform de meerjarenonderhoudsplanning staat voor 2019 geen groot onderhoud gepland.

Gemeentehuis

Conform de meerjarenonderhoudsplanning staat voor 2019 het volgende groot onderhoud gepland: groot schilderwerk gootconstructie.

Cultuurhuis

Conform de meerjarenonderhoudsplanning staat voor 2019 het volgende groot onderhoud gepland: groot schilderwerk gootconstructie.

Uitvaartcentrum

Conform de meerjarenonderhoudsplanning staat voor 2019 geen groot onderhoud gepland.

Brandweerkazerne

Conform de meerjarenonderhoudsplanning staat voor 2019 geen groot onderhoud gepland.

Toevoegingen voorzieningen

Via de exploitatie worden jaarlijks middelen toegevoegd aan de diverse onderhoudsvoorzieningen. Hieronder wordt een overzicht gegeven voor de jaren 2019 t/m 2022:

Tabel C.3 Toevoegingen onderhoudsvoorzieningen 2019 t/m 2022

Toevoegingen onderhoudsvoorzieningen	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2019	2020	2021	2022
Toevoeging reserve vervanging speelvoorzieningen*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Toevoeging reserve onderhoud gebouwen	€ 47.500	€ 47.500	€ 47.500	€ 47.500
Toevoeging voorziening renovatie Sportpark De Grift	€ 47.565	€ 48.298	€ 48.955	€ 48.955
Toevoeging vervanging riolering	€ 295.222	€ 297.565	€ 298.335	€ 305.591
Toevoeging reserve wegen	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Toevoeging reserve Onderwijs huisvesting	€ 141.000	€ 141.000	€ 141.000	€ 141.000
Toevoeging reserve Kunstwerken	€ 52.000	€ 52.000	€ 52.000	€ 52.000
Totaal	€ 603.287	€ 606.363	€ 607.790	€ 615.046

*Aan de reserve speelvoorzieningen wordt niet langer jaarlijks toegevoegd. De investeringen in speelvoorzieningen worden zoveel mogelijk opgevangen via de reguliere begroting. Hiervoor worden stapsgewijs de budgetten opgebouwd en de reserve afgebouwd.

D. Paragraaf Financiering

Herziening wet financiering decentrale overheden

Met ingang van 1 januari 2009 is de Wet tot wijziging van de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en enkele andere wetten ten behoeve van een verbeterde werking van de financieringsfunctie van decentrale overheden in werking getreden (Stb 537 van 18-12-08). Wijzigingen ten opzichte van de "oude" Wet fido zijn in beginsel per 1 januari 2009 van kracht geworden.

De Wet fido beperkt de risico's van lenen doordat gemeenten zich moeten houden aan de zogeheten kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De limiet zorgt ervoor dat er niet te veel kortlopende leningen worden aangetrokken; de renterisiconorm zorgt voor spreiding in vervaldata van de langlopende leningen en daarmee in de spreiding van de renteherziening momenten. Hiernaast mogen gelden alléén worden uitgezet bij betrouwbare partijen en mag beleggen alleen in waardepapieren met weinig risico (hoofdsomgarantie).

Wijzigingen in de vernieuwde Wet fido hebben voornamelijk te maken met de betrouwbaarheid van financiële instellingen waar overheden zaken mee doen:

- Aanscherping rating: de financiële ondernemingen waar openbare lichamen gelden uitzetten (of de door hen uitgegeven waardepapieren) dienen over een AA-minusrating te beschikken bij uitzettingen voor langer dan drie maanden.
- Differentiatie naar looptijd: indien de gelden minder dan drie maanden worden uitgezet dan dienen zij over een A-rating te beschikken.
- Verkapt bankieren, 'near banking', inperken: openbare lichamen zetten tijdelijk overtollige gelden van aangetrokken leningen voor projectfinanciering uitsluitend uit bij de financiële onderneming waar deze leningen zijn aangegaan.

Wet fido/Ufdo en het bestuursakkoord

In de Uitvoeringsregeling Financiering medeoverheden (Ufdo, maakt onderdeel uit van de Wet fido) zijn normen opgenomen waaraan de leningenstructuur (og) van medeoverheden moet voldoen. De kasgeldlimiet heeft betrekking op "kort geld" (looptijd tot één jaar) en de renterisiconorm op "lang geld" (looptijd één jaar en langer). Decentralisatie van taken heeft vaak tot gevolg dat de financiering en daarmee de leningenstructuur van medeoverheden veranderen. Voor verschillende individuele overheden zullen de normen van de Ufdo mogelijk niet langer toereikend zijn. Na het afsluiten van het bestuursakkoord start een onderzoek naar de vraag in hoeverre de kasgeldlimiet en de renterisiconorm toereikend zijn in het licht van de diverse decentralisaties.

Schatkistbankieren

Vanaf 1 januari 2014 zijn gemeenten verplicht om te gaan schatkistbankieren. Bij schatkistbankieren geldt dat gemeenten, provincies en waterschappen bij wet verplicht zijn om al hun liquide middelen en (vrijvallende) beleggingen, die niet direct benodigd zijn voor de gemeentelijke financiële bedrijfsvoering, aan te houden bij het ministerie van Financiën. Deze middelen kunnen worden aangehouden via een rekening-courant of in één of meer deposito's. De omvang van de middelen die een decentrale overheid in de schatkist aanhoudt, zal in de loop van de tijd variëren afhankelijk van de omvang en het ritme van haar kasontvangsten en -uitgaven.

Welke middelen moeten in de schatkist?

Afgezien van de mogelijkheid om aan elkaar leningen te verstrekken, zijn decentrale overheden verplicht alle middelen die ze niet direct nodig hebben voor hun publieke taak in de schatkist aan te houden. Wel is sprake van een bepaalde drempel. De hoogte van deze drempel is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid. De drempel is vastgesteld op 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal met een minimum van € 0,25 miljoen en een maximum van € 2,5 miljoen. Dit betekent dat een decentrale overheid altijd de eerste € 250.000 buiten de schatkist mag houden en dat een decentrale overheid afhankelijk van de begrotingsomvang maximaal € 2,5 miljoen buiten de schatkist mag laten.

Uitzettingen uit hoofde van de publieke taak

Vanzelfsprekend blijven ook na deelname aan schatkistbankieren uitzettingen mogelijk die een decentrale overheid doet uit hoofde van de publieke taak. Zo kan een decentrale overheid vanuit haar publieke taak bijvoorbeeld nog steeds leningen verstrekken aan derden of eigen vermogen verstrekken aan verbonden partijen. Alle middelen die decentrale overheden in de schatkist aanhouden, blijven vanzelfsprekend te allen tijde beschikbaar voor de uitoefening van hun publieke taak. De bestedingsautonomie van decentrale overheden is daarom volledig gewaarborgd.

Gevolgen schatkistbankieren voor gemeente Woudenberg

Bij overtollige gelden heeft schatkistbankieren gevolgen voor een gemeente. Bij de gemeente Woudenberg zijn op dit moment geen overtollige gelden aanwezig. Ook voor de langere tijd zijn geen overtollige gelden te verwachten. In onze grondexploitaties zijn voor de komende jaren weliswaar veel inkomsten geraamd maar hiertegenover staat dat onze lening-portefeuille zo is ingericht dat er ook jaarlijks veel aflossingen plaatsvinden.

Uiteraard komen ook onze liquide middelen weleens boven het maximum van € 250.000 uit waardoor wij op dat moment ook het meerdere af moeten romen op onze "schatkist-bankrekening". Het te verwachten rentenadeel dat wij hebben bij schatkistbankieren is voornamelijk te verwaarlozen.

Treasury

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie omvat de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer geworden geld- en kapitaalmarkt. Er zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie budgettaire gevolgen verbonden onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Onder de treasuryfunctie valt niet het (garanderen van) verstrekken van geldleningen aan derden. Deze activiteiten vallen onder het desbetreffende programma.

Het beleid van Woudenberg voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut als onderdeel van de Verordening financieel beheer (artikel 212 gemeentewet). In april 2016 is het vernieuwde treasurystatuut vastgesteld.

De belangrijkste overige punten, naast de voorschriften uit hoofde van de Wet fido, zijn:

- voor elke transactie, uitgezonderd daggeld, moeten minimaal twee offertes (tarieven) bij ten minste twee partijen worden aangevraagd;
- het college is gemandateerd gelden aan te trekken;
- de liquiditeitsprognose wordt regelmatig geactualiseerd;
- het voeren van een risicomijdend treasurybeleid. Bij het beleggingsbeleid staat risicomijdend handelen voorop aangezien de gemeente maatschappelijk kapitaal beheert. Binnen dit risicomijdend beleid wordt gestreefd naar een zo hoog mogelijk rendement op de beleggingen en/of zo laag mogelijke kosten bij het aantrekken van financieringsmiddelen.

Risicobeheer; de kasgeldlimiet en rente-risiconorm

De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd tot maximaal één jaar (vlottende schuld) en de rente-risiconorm op leningen met een looptijd vanaf één jaar (vaste schuld). De kasgeldlimiet beperkt het aantrekken van leningen met een looptijd tot maximaal één jaar (vlottende schuld), de rente-risiconorm maximaliseert het bedrag aan langlopende leningen welke vernieuwd kunnen worden via herfinanciering en/of renteherziening.

Het doel van deze normen uit hoofde van de Wet fido is het voorkomen dat bij herfinanciering van leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die de gemeente moet betalen. De normen beperken aldus de budgettaire risico's.

Het niveau van de korte leningen, het kasgeldlimiet, is gelimiteerd tot 8,5% van de omvang van de begroting per 1 januari van het jaar (voor Woudenberg betekent dit voor 2019 8,5 % van € 35,3 miljoen = € 3,0 miljoen). Structurele overschrijding van het kasgeldlimiet, zijnde een overschrijding gedurende twee of meer kwartalen, kan leiden tot ingrijpen door de provincie.

Het percentage van de rente-risiconorm is voor 2018 vastgesteld op 20%. Vanaf 2009 wordt het percentage van de renterisiconorm, evenals voor de berekening van het kasgeldlimiet, over het begrotingstotaal gerekend. Voor 2019 betekent dit dat maximaal een bedrag van 20% van € 35,3 miljoen (€ 7,1 miljoen) door herfinanciering en/of renteherziening herzien mag worden. De samenhang van het kasgeldlimiet en de renterisiconorm heeft tot doel de gemeente te dwingen tot een evenwichtige opbouw van de leningenportefeuille zodat de renterisico's gelijkmatig over de jaren worden gespreid.

De vlottende (kortlopende) schuld opgenomen in de begroting bedraagt nihil. De kasgeldlimiet voor onze gemeente is € 3,0 miljoen. Consolidatie van de vlottende schuld is niet aan de orde. Voor eventuele renterisico's heeft de gemeente Woudenberg geen reserve ingesteld. In paragraaf B "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" is aangegeven dat de omvang van de renterisico € 12.000 bedraagt met een kans van 60%. Dit geeft een risicobedrag van € 7.200.

Financieringsbehoefte en leningenportefeuille

In 2019 wordt voor een totaal van € 5,9 miljoen op geldleningen afgelost. In onze begroting verwachten we voor € 2 miljoen aan nieuwe leningen aan te trekken om de liquiditeiten op orde te houden. Of dit ook daadwerkelijk het geval is hangt af van de ontwikkeling op het gebied van de grondexploitaties "Het Groene Woud", "Prinses Amaliaaan" en de "Spoorzone" evenals van andere aan- en verkopen. Bij het aangaan van nieuwe leningen worden de diverse opties bekeken. De € 3,1 miljoen is € 3,1 miljoen onder de renterisiconorm (zie tabel D.1). In de begroting is voor 2018 voor € 2 miljoen aan vervangingsleningen opgenomen. Hier is een verwacht rentepercentage van 1,0 % aangehouden. Wij verwachten geen renterisico te lopen ten opzichte van dit aangehouden percentage.

* Van de € 13,6 miljoen aan leningen is € 12 miljoen ten behoeve van de gemeente en € 1,6 miljoen ten behoeve van Vallei Wonen.

Tabel D.1 Renterisiconorm

Nr.	Omschrijving	2019	2020	2021	2022
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Aflossingen	5.945.931	947.074	3.948.246	949.448
3	Renterisico (1 + 2)	5.945.931	947.074	3.948.246	949.448
	Renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal	35.340.760	31.357.739	30.606.698	26.574.465
4b	Risiconorm is 20% van begrotingstotaal	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm (5a x 5b /100)	7.068.152	6.271.548	6.121.340	5.314.893
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4 > 3)	1.122.221	5.324.473	2.173.093	4.365.445
5b	Overschrijding renterisiconorm (3 > 4)	0	0	0	0

Tabel D.2 Mutaties in leningenportefeuille (bedragen in miljoenen euro's)

Stand leningen per 1 januari 2019*	13,6
Nieuwe leningen	3
Reguliere aflossingen	5,9
Stand per 31 december 2019	10,6

RENTELASTEN EN RENTERESULTAAT

In het BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering van de begroting en jaarstukken naast de beleidsvoornemens en het gerealiseerde beleid ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille ook inzicht moet geven in:

- de rentelasten;
- het renteresultaat;
- de wijze waarop rente wordt toegerekend aan investeringen, grondexploitaties en projecten;
- de financieringsbehoefte.

Het saldo van de te betalen rente en te ontvangen rente dient doorberekend te worden naar de taakvelden. Hiervoor wordt een renteomslag berekend.

De renteomslag wordt afgerond en dit houden we in de begroting aan als door te berekenen rentepercentage. Het verschil is het rentevoordeel.

Voordeel betekent hier dat iets meer rente is doorgerekend naar de taakvelden. Dit geeft dus voor hetzelfde bedrag een nadeel bij de taakvelden. Rente toerekening is daarmee budgettair neutraal in de begroting opgenomen.

De rente naar grondexploitaties lopen vanaf 2020 volledig via de reserve grondbedrijf zodat ook hier schommelingen in het rentepercentage geen invloed hebben op de begroting/jaarrekening. Voor 2019 hebben we het renteverskil t.o.v. de begroting 2018 gedekt uit de reserve grondbedrijf. Dit in navolging van de jaarrekening 2017 en de zomernota 2018.

Alleen nieuwe geldleningen hebben vanaf 2020 nog invloed op de begroting.

In de begroting hebben wij vanaf 2020 als stelpost een vervangende geldlening opgenomen met een rentelast van € 30.000 per jaar.

Waarborgen en garanties

De gemeentegarantie voor particulieren is al geruime tijd vervangen door de Nationale Hypotheek Garantie. De naweën van de gemeentegarantie blijft echter nog lange tijd zichtbaar bij de garantstellingen.

Rente omslag berekening		2019	2020	2021	2022
a	Externe rentelasten over korte en lange financieringen	136.017	109.471	90.099	59.898
b	Externe rente baten				
	Totaal door te berekenen rente	136.017	109.471	90.099	59.898
c1	rente toegerekend aan grondexploitaties	-40.522	-43.978	-14.056	-2.825
c3	Rentebaat van doorverstrekte leningen, indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan taakveld moet worden toegerekend	-39.015	-37.871	-36.699	-35.498
d	rente projectfinanciering	nvt	nvt	nvt	nvt
	door te rekenen externe rente	56.480	27.622	39.344	21.575
d1	Rente over eigen vermogen	nvt	nvt	nvt	nvt
d2	Rente over voorzieningen	nvt	nvt	nvt	nvt
	Aan taakvelden toe te rekenen rente	56.480	27.622	39.344	21.575
	Boekwaarde waarover rente te berekenen	19.560.182	18.556.759	17.596.843	16.707.276
	percentage rente toerekening	0,29%	0,15%	0,22%	0,13%
	afronding	0,30%	0,15%	0,25%	0,15%
e	Werkelijk toegerekende rente aan taakvelden	63.130	29.991	47.467	27.074
f	Renteresultaat op taakvelden	6.650	2.369	8.123	5.499
	Rente stelpost opgenomen vervangende geldleningen	0	-30.000	-30.000	-30.000
	Renteresultaat op treasury inclusief stelpost	6.650	-27.631	-21.877	-24.501

Bedragen x € 1.000

Organisatie	Aard/omschrijving	Oorspr. bedrag	Perc. Borgst.	Garantiebedrag*	
				2017	2019
<i>Particulieren</i>					
Diverse hypotheekverstrekkers	gemeentegarantie			1.873	1.819
<i>Organisaties</i>					
St. Thuiszorg Eemland	Fin. Achterstallig onderh./uitbreiding	164	100%	8	0
				1.881	1.819

E. Paragraaf Bedrijfsvoering

Doel van de paragraaf bedrijfsvoering.

Vanuit de BBV is de paragraaf bedrijfsvoering een verplichte paragraaf. De BBV schrijft voor dat meer kosten rechtstreeks naar taakvelden op de 5 programma's in de begroting wordt geschreven. Deze paragraaf biedt de gelegenheid om alsnog een totaalbeeld te geven met als uitgangspunt de visie op bedrijfsvoering.

1. Visie op bedrijfsvoering

Uitgangspunt bij de visie op het dorp Woudenberg en bij de organisatieontwikkeling is dat de samenleving een netwerk is. Wij sluiten daarop aan. De inwoner en maatschappelijke vraagstukken in de Woudenbergse samenleving zijn het uitgangspunt. Daarom is het zaak onze bedrijfsvoering door te ontwikkelen naar de organisatievorm die hierbij past: een netwerkgemeente die maximaal samenwerkt met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en partners in de regio en zo meebeweegt met de vragen die zich voordoen in de samenleving.

Om vanuit de huidige situatie effectief te koersen naar het ontwikkelen naar een netwerkgemeente, wordt ingezet op vier sturingsprincipes: samenwerken aan resultaat, ontwikkelen centraal, leiderschap en de basis op orde. Hierbij staan 3 vragen en bijbehorende speerpunten centraal:

1. Wat betekent dit voor de gemeente als samenwerkingspartner?

Samen met inwoners, ondernemers en organisaties zorgen we voor een veilig, sociaal en leefbaar Woudenberg. De gemeente stelt haar inwoners, ondernemers en organisaties centraal. Inwoners, ondernemers en organisaties ervaren de gemeente als partner en als professioneel dienstverlener

2. Wat betekent dit voor onze organisatie?

In onze organisatie staan de maatschappelijk effecten op het terrein van samenleving, leefomgeving, veiligheid, ruimte/ondernemen/wonen en dienstverlening centraal. Iedereen levert een bijdrage om deze te realiseren. Dit doen we door al doende te leren en te verbeteren.

3. Wat betekent dit voor de medewerkers en de teams waarvan zij deel uitmaken?

Dit vraagt om samenwerken (resultaatbewust en naar buiten gericht), flexibel en initiatiefrijk zijn en verantwoordelijkheid (durven te) nemen. Voor medewerkers persoonlijk én in/met hun teams. Naar de samenleving, ons bestuur en met elkaar werken we vanuit een flexibele, proactieve en probleemoplossende houding. Hierbij wordt loyaliteit en integriteit verwacht.

Visie op inzet vaste kern en flexibele schil

Het HR beleid is gericht op het ontwikkelen en inzetten van medewerkers bij het realiseren van de organisatiedoelstellingen van de gemeente Woudenberg, handelend vanuit de kernwaarden van de organisatie. Het doel is om medewerkers te faciliteren, te ontwikkelen en aan te trekken, die die we nodig hebben om slagvaardig, wendbaar en resultaatgericht te zijn als organisatie en diensten en producten te leveren van de gewenste kwaliteit, tegen zo laag mogelijke kosten. De gemeentelijke organisatie heeft een vaste kern van medewerkers en een zogenoemde flexibele schil. De vaste kern bestaat uit medewerkers die een dienstverband hebben bij de gemeente Woudenberg. De flexibele schil bestaat uit flexibele arbeidsrelaties. Een flexibele schil is een passend middel zijn om te kunnen inspelen op:

- fluctuaties in de werkvoorraad (werkdruk, ziekte, zwangerschap etc.)
- op de uitvoering projecten en innovaties (nieuwe wetgeving, ruimtelijke projecten, innovaties zoals de Omgevingswet en transformatie in het sociaal domein)
- te reageren op een verandering in de vraag naar diensten (bijv. meer vragen bij KCC en 1^e lijn zoals vergunningaanvragen)
- verwachte andere invulling vacature (bijv. overdracht of wijziging van taken door oprichting coöperatie)
- creëren nieuwe functie om te voldoen aan wens en taakstelling als het gaat om het maken van werkplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bijv. inzet van medewerkers van Amfors bij de buitendienst)

Deze flexibele schil maakt onze organisatie meer wendbaar en kostenbewuster. De vaste kern is structureel begroot. Project- en tijdelijke budgetten zorgen voor dekking van de flexibele schil, waarbij ieder project of innovatie de afweging wordt gemaakt op welke wijze dit wordt aangepakt en welke financiële dekking hiervoor gevonden wordt.

In de paragrafen hieronder wordt een toelichting gegeven op de loonkosten in relatie tot de BBV-wijziging en wijzigingen in het budget loonkosten ten opzichte van de begroting 2018-2021.

1. Loonkosten

De BBV schrijft voor dat de loonkosten naar de diverse taakvelden en producten worden verdeeld. De loonkosten bestaan uit kosten van de vaste kern en kosten van de flexibele schil, voor zover deze kosten toegeschreven kunnen worden aan producten in de programma's. Denk hierbij aan de kosten van de detachering van medewerkers van Eemfors bij de buitendienst, medewerkers bij Coöperatie De Kleine Schans (leerplicht en participatiewet), medewerkers die tijdelijk worden ingehuurd om tot flexibele invulling van vacatures te komen en de Cultuurcoördinator en adviseur Werkgeversdienstverlening.. De loonkosten worden verdeeld aan de hand van percentages, waarbij is aangesloten bij de tijdsverantwoording per medewerker per product. Uitzondering hierop zijn leidinggevende functies die, hoewel ook zij deels direct productief zijn (bijv. in de rol van projectleider of adviseur)

Raming loonkosten 2019

Loonkosten	€ 5.633.705	96,4%
Flexibele schil	€ 208.000	3,6%
verwerkt in begroting	€ 5.841.705	100,0%

verplicht volledig op overhead geboekt moeten worden. Achterin het financiële deel van de begroting vindt u een overzicht van de loonkosten 2019 verdeeld naar producten / taakvelden.

In totaal zijn de loonkosten en de kosten voor de flexibele schil bij elkaar € 5.841.705.

Dekking uit begroting.

Voor de dekking van de € 5.841.705 is in totaal € 5.841.705 aan geraamde kosten begroot.

De dekking komen voornamelijk uit salariskosten, post inhuur derden en product- en **project**budgetten.

Dekking in begroting 2019

salariskosten	€ 5.574.205	95,4%
inhuur derden	€ 142.500	2,4%
Inhuur sociaal domein	€ 0	0,0%
dekking uit Grexen	€ 60.000	1,0%
Dekking uit diverse producten	€ 65.000	1,1%
Begroot 2018	€ 5.841.705	100,0%

Financiële ruimte op loonkosten

Met de komst van de Coöperatie De Kleine Schans is een deel van inhuur derden en een deel van de vaste medewerkers overgegaan naar de coöperatie.

Flexibele ruimte	€ 0	0,0%
------------------	-----	------

2. Extra kosten in begroting ten opzichte van begroting 2018.

- In de begroting 2019 wordt rekening gehouden met een cao verhoging van 2,7%
- Extra kosten voor uitbreiding FTE wethouders.
- Overheveling budgetten naar het subsidiebudget voor Coöperatie "De Kleine Schans"
- Definitief verwerken van de stelpost lagere bedrijfsvoeringskosten uit de bezuinigingsdialoog ten laste van de salariskosten.
- Overheveling van geraamde budgetten. In het verleden zijn extra kosten geraamd voor uit te voeren werkzaamheden door derden bij werk en inkomen, riolering en sociaal domein. Deze werkzaamheden zijn nu structureel geraamd en ingevuld door nieuwe medewerkers. Verschuiving van deze budgetten heeft geen financiële consequenties voor de begroting.

Salariskosten stand begroting 2018	€ 5.685.000
raming cao verhoging 2,7%	€ 154.000
Extra FTE Wethouders	€ 80.000
Overheveling budget uit producten	€ 97.000
Overheveling Saslariskosten naar CDKS	-€ 396.795
restant bezuiniging bedrijfsvoeringskosten	-€ 90.000
Beschikbaar budget 2019	€ 5.529.205
flexibele loonkosten stand 2018	€ 150.000
Overheveling budget naar CDKS	-€ 7.500
Beschikbaar budget 2019 flexibele loonkosten	€ 142.500

F. Paragraaf Verbonden partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. Dit zijn onder andere gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen die een publiek belang behartigen waarvan de aandelen geheel of gedeeltelijk in het bezit van de gemeente zijn. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: één of meer zetels in het bestuur van de participatie en/of het hebben van stemrecht. Financieel belang is er wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij die partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Stichtingen waarin de gemeente participeert in het bestuur en waarmee we een subsidierelatie hebben zijn geen verbonden partijen.

Deze paragraaf stelt de raad in haar hoedanigheid als kader stellend en controlerend bestuursorgaan in staat om inzicht te verkrijgen in bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen van de verbonden partijen.

Samenwerking

De samenwerking met externe partijen binnen de gemeente Woudenberg kenmerkt zich door het slim en pragmatisch regelen van zaken, het vinden van een passende oplossing voor een specifieke lokale situatie, en het motto dat samenwerken iets praktisch moet opleveren. Daarbij is het van belang dat het 'gevoel' goed moet zijn.

Er zijn verschillende factoren die een rol kunnen spelen bij de aanleiding om tot samenwerking over te gaan. Deze factoren kunnen ook gezien worden als bedrijfsvoering criteria die voor de gemeente van belang zijn bij een effectieve aanpak van maatschappelijke opgaven, taken en ambities. De in deze paragraaf vermelde bedrijfsvoeringcriteria zijn een selectie van voor Woudenberg belangrijke criteria, die op basis van diverse strategische visie notities van gemeenten, en de met de gemeenteraad gehouden workshop zijn geformuleerd.

Uit de diversiteit, aard en verscheidenheid van criteria, die bij de afweging over het aangaan van een samenwerkingsverband aan de orde zijn, kan opgemaakt worden dat het om meer gaat dan uitsluitend het realiseren van een gunstig financieel plaatje. Voor een kleine gemeente als Woudenberg leidt samenwerking over het algemeen niet tot lagere lasten, omdat de salarisgebouw en kapitaalslasten meestal lager zijn dan bij grotere gemeenten die bij (regionale) samenwerking zijn betrokken. Samenwerking is dan ook niet per definitie de oplossing voor elk bezuinigingsvraagstuk, vergroten van kwaliteit van de dienstverlening en verminderen van kwetsbaarheid wegen dan zwaarder.

De onderstaande criteria geven op bedrijfsvoering niveau uiting en vorm aan de visie waar de gemeente voor staat op het gebied van samenwerkingsvraagstukken. We onderscheiden tien criteria, die voor de gemeente Woudenberg van belang kunnen zijn en een basis kunnen vormen bij het aangaan, continueren of beëindigen van een samenwerkingsverband.

- **Kwaliteit:**
de mate waarin kwaliteitsverbetering en/ of optimaliseren van de dienstverlening en/of(beleid)producten bereikt kan worden.
- **Effectiviteit:**
de mate waarin producten en/of diensten effectiever uitgevoerd of geleverd kunnen worden (prestatieafweging).
- **Efficiency:**
de mate waarin efficiency in processen en/ of dienstverlening bereikt kan worden.
- **Continuïteit:**
de mate waarin kwetsbaarheid vermindert en continuïteit gewaarborgd kan worden.
- **Betrouwbare partner:**
bij het aangaan van een samenwerkingsverband wordt gekozen voor een langere termijn samenwerking. Ontwikkelen van een stabiele samenwerkingsrelatie, waarbij sprake is van een gedeeld belang en gedeelde verantwoordelijkheid.
- **Democratische controle:**
richt zich in ieder geval op:
  - a. Informatievoorziening gericht op besluitvorming over de samenwerkingsstructuur.
  - b. Proactieve informatievoorziening aan de raad over politiek/bestuurlijk relevante ontwikkelingen binnen samenwerkingsverbanden en
  - c. rechtstreekse informatievoorziening door/namens Algemeen Bestuur samenwerkingsverbanden (aanstuurbaarheid).
- **Kosten:**
de mate waarin door middel van samenwerking een financieel voordeel kan worden behaald. (kostenverlaging)
- **Resultaat voor de inwoners:**
de mate waarin het samenwerkingsverband bijdraagt aan het bereiken van positieve maatschappelijke effecten voor de inwoners.
- **Lange termijn oriëntatie:**
de mate waarin sprake is van samenwerking op langere termijn.
- **Impact op de ambtelijke organisatie:**
het effect van het samenwerkingsverband op de achterblijvende (rest van de) organisatie.

Waar voorheen sprake was van wettelijke verplichte bundeling en integratie wordt nu vooral gekeken naar de meerwaarde voor de gemeente van samenwerking op het specifieke onderwerp. Schaalvoordelen en efficiencyvoordelen zijn ijkpunten bij het bepalen van meerwaarde van samenwerking. Gemeentes zullen sneller geneigd zijn om voor specifieke onderwerpen te shoppen bij het samenwerkingsverband waarin het meeste voordeel te behalen valt of waarin het eigen beleid het best vertaald wordt. Of dit de samenwerking ten gunste komt valt te bezien. Het uiteenvallen van een samenwerkingsverband is een risico voor een relatief kleine gemeente als Woudenberg.

Beheersingssystematiek verbonden partijen

	Oprichtingskader	Sturingskader	Financieel kader
Gemeenteraad	De gemeenteraad stelt kaders en geeft toestemming voor deelname aan een verbonden partij	De gemeenteraad wordt gefaciliteerd in het uitoefenen van de kaderstellende en controlerende rol bij Verbonden partijen	De gemeenteraad stelt uitgangspunten en richtlijnen op die worden gehanteerd als financieel kader.
College	Het college besluit tot deelname aan een verbonden partij en maakt hierbij gebruik van het afwegingskader	Het college zorgt voor een duidelijke uitvoering van de eigenaars- en opdrachtgeversrol	Het college draagt zorg voor de uitvoering en naleving van de gekozen uitgangspunten en richtlijnen.
Organisatie	De ambtelijke adviseurs ondersteunen en adviseren het college bij het voorstel tot deelname	De ambtelijke adviseurs zorgen voor eenduidige ondersteuning en advisering over Verbonden partijen	De ambtelijke adviseurs doen een financieel advies aan de hand van de opgestelde richtlijnen en uitgangspunten.

Hieronder volgt per programma een overzicht van de verbonden partijen, welke taken zij voor ons uitvoeren en de eventuele ontwikkeling daarin.

Deelnames gemeente Woudenberg in verbonden partijen:

Gemeenschappelijke regelingen	Deelnemingen	Stichtingen/Coöperaties	Bestuursconvenant
<ul style="list-style-type: none"> Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) GGD Midden-Nederland Veiligheidsregio Utrecht (VRU) afvalverwijdering Utrecht (AVU) Sociaal Werkvoorzieningsschap Amersfoort e.o (RWA) 	<ul style="list-style-type: none"> N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) Vitens N.V. Inkoop Bureau Midden Nederland (IBMN) N.V. ROVA 	<ul style="list-style-type: none"> Stichting Openbaar Primair Onderwijs Eem-Vallei Educatief Coöperatie "De Kleine Schans" 	<ul style="list-style-type: none"> Bureau Regio Amersfoort

NAAM	R.U.D.		GGD Midden Nederland	
Vestigingsplaats	Utrecht		Zeist	
DOEL	De RUD Utrecht is een uitvoeringsorganisatie. In opdracht van de Provincie Utrecht en de elf aangesloten gemeenten verstrekken zij omgevingsvergunningen. Er wordt op toegezien dat bedrijven voldoen aan actuele wet- en regelgeving. Door het samenbrengen van alle milieutaken van de twaalf overheden in één organisatie zorgen ze voor korte lijnen waardoor er snel gehandeld kan worden.		De GGD (Gemeentelijke GezondheidsDienst) regio Utrecht beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van de ruim 1,2 miljoen inwoners van de 26 Utrechtse gemeenten van hun werkgebied. Zij doen dat door risico's voor de gezondheid te signaleren, te voorkomen en de gezondheid van alle inwoners te bevorderen.	
Programma.	4. Ontwikkeling		1. Samenleving	
Bijdrage Begroot	€ 279.000		€ 466.632	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	D.P. de Kruif		M. Treep	
Deelnemende partijen	Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Nieuwegein, Soest, Utrecht, Woudenberg en provincie Utrecht.		Alle Utrechtse gemeenten	
Openbaar belang dat wordt behartigd.	Als het gaat om afval, bodem, water, lucht, geluid, energie, duurzaamheid, (externe) veiligheid, of de Algemeen Plaatselijke Verordening is de RUD Utrecht, in opdracht van de aangesloten overheden, verantwoordelijk voor: het afhandelen van vergunningen en meldingen op het gebied van milieubeheer, de Wet bodembescherming, klachtafhandeling en toezicht en handhaving bij bovenstaande punten		Zij doen onder meer gezondheidsonderzoeken, geven vaccinaties, adviseren gemeenten over het gezondheidsbeleid en ondersteunen scholen en kinderopvang bij hun zorg voor een gezonde leeromgeving voor hun kinderen. Daarnaast verlenen zij ook hulp als er incidenten uitbreken in de regio, bijv. na een uitbraak van voedselvergiftiging of een infectieziekte en zorgen we ervoor dat ze zijn toegerust op snelle hulpverlening bij een eventuele grotere ramp (GHOR).	
Risico voor gemeente	Het contract met de RUD is vanaf 2018 op uren basis. Extra uren zorgt voor extra kosten. Extra uren zijn mogelijk indien er sprake is van meer vergunning aanvragen of door extra controles.		Weinig risico	
Relevante gegevens	Een deel van de milieucontroles wordt uitgevoerd door de provincie Utrecht.		De bijdrage is grotendeels (€ 413.947) gebaseerd op aantal inwoners en deels (€ 52.685) op het aantal af te nemen producten x kostendekkend tarief.	
Eigen vermogen	Begin boekjaar 2019	eind boekjaar 2019	Begin boekjaar 2019	eind boekjaar 2019
	€ 520.000	€ 529.000	€ 2.088.000	€ 1.576.000
Vreemd vermogen	Begin boekjaar 2019	eind boekjaar 2019	Begin boekjaar 2019	eind boekjaar 2019
	€ 1.710.000	€ 1.710.000	€ 9.388.000	€ 8.398.000
Financieel resultaat	2017 (werkelijk)	2019 (begroot)	2017 (werkelijk)	2019 (begroot)
	€ 353.000 negatief	€ 48.000	€ 116.513	€ 0

NAAM	Veiligheidsregio Utrecht V.R.U.		Regionaal Werkvoorzieningschap Amersfoort (RWA)	
Vestigingsplaats	Utrecht		Amersfoort	
DOEL	De veiligheidsregio is de drijvende en bindende kracht achter een goede hulpverlening, rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio Utrecht. In de VRU werken 26 regionale gemeenten samen, onder het motto 'Uw veiligheid, ons werk'. Zij verlenen hulp op straat voor de inwoners van onze regio, adviseren over en houden toezicht op veiligheid en leveren slagkracht bij rampenbestrijding en crisisbeheersing. Verder voeren zij regie over (fysieke) veiligheid en brengen partijen bijeen.		RWA / Amfors richt zich als sociale organisatie op mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Amfors biedt ondersteuning richting regulier werk, maar ook op de werkplek zelf. Hiertoe stimuleren we de arbeidsontwikkeling van deze groep zo, dat ze op de reguliere arbeidsmarkt (of via onze eigen leer-business units) duurzaam, maximaal en op eigen kracht kunnen werken. Dit tegen acceptabele maatschappelijke kosten. De expertise op het gebied van re-integratie, die we hebben opgebouwd met onze leer-business units, kunnen ook worden ingezet voor de niet-Sw-doelgroep.	
Programma.	3. Veiligheid		1. Samenleving	
Bijdrage Begroot	€ 663.624		€ 393.713 (hiervan komt € 58.000 uit eigen middelen en € 335.713 uit de rijksbijdrage.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	T. Clossen		M. Treep	
Deelnemende partijen	Alle 26 Utrechtse gemeenten en de Meldkamer Ambulancezorg (MKA). De politie Utrecht is aan de veiligheidsregio verbonden door een convenant.		De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Soest en Woudenberg	
Openbaar belang dat wordt behartigd.	De kern van het werk van de VRU is: 1. Hulp verlenen op straat. 2. Adviseren over en houden toezicht op veiligheid. 3. Leveren van slagkracht bij rampenbestrijding en crisisbeheersing. 4. Voeren regie over (fysieke) veiligheid. Brengen partijen bijeen.		Het tot stand brengen van faciliteiten waarbij diegenen die op grond van in hun persoon gelegen factoren geen of nauwelijks kans hebben op het verkrijgen van reguliere arbeid toch werk kunnen verrichten.	
Risico voor gemeente	Gering risico		Groot risico op extra bijdrage in negatief resultaat.	
Relevante gegevens			De subsidie bijdrage die de gemeente doorstort aan het RWA is per 1 januari 2017 gewijzigd. Niet langer is de woonplaats leidend maar de plaats waar gewerkt wordt. Hierdoor gaat het bedrag dat Woudenberg ontvangt en doorstart aanzienlijk naar beneden.	
Eigen vermogen	begin boekjaar 2019	eind boekjaar 2019	Begin boekjaar 2019	eind boekjaar 2019
	€ 8.049.000	€ 6.588.000	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	begin boekjaar 2019	eind boekjaar 2019	Begin boekjaar 2019	eind boekjaar 2019
	€ 54.575.000 miljoen	€ 59.440.000	€ 10.550.000	€ 10.545.000
Financieel resultaat	2016 (werkelijk)	2019 (begroot)	2017 (werkelijk)	2017 (begroot)
	€ 233.000	€ 0	€ -4.778.000	€ -/ 5.553.000

NAAM	A.V.U. Afvalverwijdering Utrecht		Coöperatie "De Kleine Schans"	
Vestigingsplaats	Utrecht		Woudenberg	
DOEL	Deze gemeenschappelijke regeling heeft tot doel om op een doelmatige en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze sturing en uitvoering te geven aan het afvalstoffenbeleid in de provincie Utrecht.		Inwoners doen naar vermogen mee en zien om naar elkaar. Waar nodig komt de gemeente samen met inwoners en maatschappelijke organisaties tot collectieve en individuele oplossingen voor ondersteuning en zorg.	
Programma.	2. Leefomgeving		1. Samenleving	
Bijdrage Begroot	€ 252.815		€ 1.640.417	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	D.P. de Kruif		M. Treep	
Deelnemende partijen	De Provincie Utrecht en de gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, De Bilt, De Ronde Venen, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rheden, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vianen, Wijk bij Duurstede, Woerden, Woudenberg, IJsselstein en Zeist.		Gemeente Woudenberg, MEE en Youké	
Openbaar belang dat wordt behartigd.	Het zorg dragen voor een goede, reguliere en milieuverantwoordelijke inzameling, transport en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden te benoemen door provinciale staten, twee leden uit de stad Utrecht te benoemen door de gemeenteraad en een deelnemer per overige gemeente te benoemen door de betreffende gemeenteraden derhalve één portefeuillehouder van Woudenberg.		De coöperatie heeft uitvoerende taken in het sociaal domein op het gebied van de Participatiewet, Wmo 2015, Jeugdwet en de Leerplichtwet. Beoogd wordt de uitvoering van de toegang en de aanjaagfunctie in de transformatie in het Sociaal Domein bij de coöperatie onder te brengen..	
Risico voor gemeente	De lasten en baten worden volledig doorberekend aan de deelnemers. Door het ontbreken van reserves en/of voorzieningen heeft de AVU geen weerstandsvermogen. Alle in enig jaar gemaakte kosten worden aan de deelnemers doorberekend. Als gevolg hiervan kunnen schommelingen optreden in de jaarlijks te betalen bedragen.		De gemeente Woudenberg is en blijft eindverantwoordelijk voor de juiste en rechtmatige uitvoering van de Participatiewet, Wmo 2015, Jeugdwet en de Leerplichtwet. De bestuurlijke en politieke (systeem) verantwoordelijkheid voor de uitvoering van voornoemde wetten blijft berusten bij de gemeente.	
Relevante gegevens				
Eigen vermogen	Begin boekjaar 2019	eind boekjaar 2019	Begin boekjaar 2019	eind boekjaar 2019
	€ 350.000	€ 350.000	€ 28.438	€ 30.256
Vreemd vermogen	Begin boekjaar 2019	eind boekjaar 2019	Begin boekjaar 2019	eind boekjaar 2019
	€ 11.299.000	€ 11.783.000	€ nihil	€ nihil
Financieel resultaat	2017 (werkelijk)	2019 (begroot)	2017 (werkelijk)	2019 (begroot)
	€ 149.852	€ 0	nvt	€ 1.818

NAAM	Vitens		BNG Bank Nederlandse Gemeenten	
Vestigingsplaats	Zwolle		Den Haag	
DOEL	Exploitatie van het grootste drinkwaterbedrijf in Nederland		Bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.	
Programma.	6. Algemene dekkingsmiddelen		6. Algemene dekkingsmiddelen	
Dividend	2017 (werkelijk)	2019 (begroot)	2017 (werkelijk)	2019 (begroot)
	€ 31.954	€ 27.000	€ 8.880	€ 2.000
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Woudenberg heeft geen rechtsreeks bestuurlijk belang in Vitens, behalve het stemrecht als aandeelhouder.		Woudenberg heeft geen rechtsreeks bestuurlijk belang in de BNG, behalve het stemrecht als aandeelhouder.	
Deelnemende partijen	Naast Woudenberg een 103 tal gemeenten, De NV Nuon en de provincies Utrecht, Overijssel Friesland en Gelderland.		De staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	
Openbaar belang dat wordt behartigd.	Het duurzaam leveren van veilig en betrouwbaar drinkwater, het verantwoord omgaan met natuur en milieu.		De BNG draagt met gespecialiseerde financiële dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen.	
Risico voor gemeente	Gering risico op lagere dividend uitkering		Gering risico op lagere dividend uitkering	
Relevante gegevens	Woudenberg bezit 9.683 aandelen met een balanswaarde van € 131.873		Woudenberg bezit 3.510 aandelen met een balanswaarde van € 5.700 (nominaal).	
Eigen vermogen	Begin boekjaar 2018	eind boekjaar 2018	Begin boekjaar 2017	eind boekjaar 2017
	€526,3 miljoen	€ 525,7 miljoen	€ 4.486 miljoen	€ 4.953 miljoen
Vreemd vermogen	Begin boekjaar 2018	eind boekjaar 2018	Begin boekjaar 2017	eind boekjaar 2017
	€ 1.223,8 miljoen	€ 1.223,3 miljoen	€ 149.517 miljoen	€ 135.041 miljoen
Financieel resultaat	2017 (werkelijk)	2018 (begroot)	2017 (werkelijk)	2018 (begroot)
	€ 47,7 miljoen	€ 13 miljoen	€ 393 miljoen	
Solvabiliteit	Begin boekjaar 2018	eind boekjaar 2018	Begin boekjaar 2017	eind boekjaar 2017
	30,9%	29,9%	32%	37%

NAAM	Inkoop Bureau Midden Nederland		N.V. ROVA	
Vestigingsplaats	Vianen		Zwolle	
DOEL	Het doel van IBMN is om naast financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen voor haar leden te behalen, inkoop in te zetten als strategisch en tactisch instrument voor waarde creatie.		De vennootschap heeft tot doel het bevorderen en/of het (doen) realiseren van integraalafvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van de verwijdering van afvalstoffen, waaronder begrepen beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van de deelnemende overheden. Tevens is de vennootschap werkzaam op het gebied van inzameling, bewerking en verwerking van afvalstoffen, de reiniging en de gladheidbestrijding, alsmede op het gebied van direct of indirect daarmee verband houdende milieuvelden, in de ruimste zin van het woord.	
Programma.	5. Bedrijfsvoering		2. Leefomgeving	
Bijdrage Begroot	€ 55.950		€ 534.000	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	S.M.T. van der Marck		De gemeente heeft als aandeelhouder zeggenschap in ROVA via het stemrecht op de aandelen die zij bezit.	
Deelnemende partijen	Montfoort, Scherpenzeel, Woudenberg, Vianen, Leusden, IJsselstein, Giessenlanden, Leerdam en Zederik.		ROVA is een organisatie van en voor overheden. ROVA is actief in de provincies Overijssel, Gelderland, Utrecht, Flevoland en Drenthe.	
Openbaar belang dat wordt behartigd.	IBMN heeft als doel om de inkoop van de gemeente zo voordelig en efficiënt mogelijk te regelen en draagt daarmee bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		Het is van openbaar belang dat de gemeente de afvalverwerking tegen de zo laag mogelijke maatschappelijke kosten uitvoert.	
Risico voor gemeente	Gering risico op extra bijdrage boven begroot bedrag.		<ul style="list-style-type: none"> •Bij een tegenvallende exploitatie lagere dividenduitkering dan begroot. •Stijging van de tarieven voor de diensten van ROVA •De geldlening betreft een achtergestelde lening ten opzichte van bancaire financiers. 	
Relevante gegevens			Per 1 januari 2017 is de gemeente toetreden tot de ROVA. De gemeente beschikt over 125 aandelen (B) .	
Eigen vermogen	Begin boekjaar 2017	eind boekjaar 2017	Begin boekjaar 2017	eind boekjaar 2017
	€ 1.457	€ 160.959	€ 30.906.000	€28.886.000
Vreemd vermogen	Begin boekjaar 2017	Begin boekjaar 2017	Begin boekjaar 2017	eind boekjaar 2017
	€ 203.271	€ 132.755	€ 9.590.000	€ 9.590.000
Financieel resultaat	2017 (werkelijk)		2016 (werkelijk)	2017 (werkelijk)
	€ 159.502		€ 9.142.000	€ 7.441.000
Solvabiliteit	Begin boekjaar 2017	Begin boekjaar 2017	Begin boekjaar 2017	eind boekjaar 2017
	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
Dividend	2017	2019	2017 werkelijk	2019 begroot
	n.v.t	n.v.t.	€ 71.498	€ 60.000

G. Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf worden de onderwerpen behandeld zoals voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Conform artikel 16 van het BBV bevat deze paragraaf Grondbeleid tenminste:

- f) Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- g) Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- h) Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- i) Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- j) De beleidsuitgangspunten omtrent de reserve voor grondzaken in relatie tot de risico's van grondzaken.

Met ingang van de kadernota 2015-2018 is gestart met een Meerjaren Prognose Grondexploitaties.

Grondexploitaties bieden inzicht in de financiële verwachting voor de gemeente van de betreffende plannen. Bij vaststelling van een plan en bijbehorende grondexploitatie stelt de gemeenteraad de kaders vast waarbinnen de uitvoering van het project door het college plaats dient te vinden, die door de gemeenteraad worden gecontroleerd.

De MPG is een samenvattend document van alle ruimtelijke ontwikkelingsprojecten binnen de gemeente waar sprake is van het exploiteren van grond. De doelen van dit document zijn:

1. Een MPG levert inzicht en overzicht. Per project worden de financiële, programmatische en planningsuitgangspunten geactualiseerd en geüniformeerd weergegeven.
2. Door middel van de MPG wordt inzicht gegeven in de risico's binnen de projecten en voor alle projecten bij elkaar.
3. Een MPG is een sturingsinstrument. Op basis van de optelling van de projecten (programmatisch en financieel) kunnen keuzen worden gemaakt over prioriteiten om beter aan te sluiten op beleidsdoelstellingen en financiële mogelijkheden.

De MPG gaat in op zowel de financiële als de programmatische stand van zaken en de risico-ontwikkeling van de bestaande grondexploitaties binnen de gemeente

Belangrijke ontwikkeling / wijzigingen BBV.

De commissie BBV (adviesorgaan financiële regelgeving gemeenten en provincies) heeft recent een aantal voorstellen uitgewerkt die leiden tot wijzigingen in het BBV en de uitwerking hiervan. De wijzigingen moeten leiden tot meer transparantie, eenduidigheid en een vermindering van de administratieve lasten.

De wijzigingen zijn per 1 januari 2016 ingegaan en hebben gevolgen voor zowel de jaarrekening 2016 als de begrotingen vanaf 2017. E.e.a. is te vinden in de notitie grondexploitaties 2016 en in de notitie rente 2017.

Gemeentelijk grondbeleid

Op 24 september 2014 is door de raad de nota Grondbeleid Woudenberg 2014 vastgesteld. De gemeente Woudenberg heeft voor een situationeel grondbeleid gekozen, dat wil zeggen dat de gemeente binnen gestelde kaders per ontwikkeling kiest welke vorm van grondbeleid ze wil voeren. Keuzes voor verwerving of samenwerking worden onderbouwd en inzichtelijk gemaakt. Ten behoeve van alle projecten wordt een exploitatie opgesteld, welke minimaal eenmaal per jaar wordt geactualiseerd; Bij de start van een project wordt een risicoanalyse uitgevoerd en een risicoprofiel opgesteld. Minimaal jaarlijks bij de herziening van de grondexploitatie en bij het opstellen van het MPG wordt een risicoanalyse uitgevoerd. Vanuit projectmanagement en bedrijfsvoering van de grondexploitaties wordt actief gestuurd op de beheersing van risico's en kansen.

Financieel beleid

Het financieel beleid van de gemeente Woudenberg kenmerkt zich in algemene zin door:

1. Budgettair neutrale benadering: de kosten van financieel niet-sluitende projecten worden goedge maakt door de opbrengsten van financieel positief sluitende projecten. E.e.a. verloopt via de algemene reserve grondbedrijf.
2. De gemeente voert een behoedzaam financieel beleid, dat wil zeggen:
  - a. Eerst opbrengsten genereren;
  - b. Planontwikkelingskosten pas activeren bij aantoonbare opbrengsten (grondexploitatieopzet);
  - c. Planontwikkelingskosten direct ten laste brengen van c.q. dekken uit de algemene reserve grondbedrijf. Dit betreft een tijdelijke dekking: bij daadwerkelijke opbrengsten komen de opbrengsten weer ten goede aan de algemene reserve grondbedrijf (tijdelijk lenen van de algemene reserve grondbedrijf).
3. Ruimtelijke projecten worden niet eerder geactiveerd alvorens daar een gedegen ruimtelijk plan en grondexploitatie aan ten grondslag ligt, die minimaal sluitend is, alsook een planning en een risico analyse.

Uitwerking en gevolgen begroting van herziening BBV verslaggevingsregels rondom grondexploitaties.

De wijzigingen in de BBV komen voort uit de grote afwaarderingen van de laatste jaren en zijn er ook op gericht om duidelijke regelgeving rondom het waarderen van grondexploitaties te krijgen.

Hier volgen een aantal wijzigingen en de gevolgen voor onze grexen, jaarrekening en begroting:

1. De belangrijkste wijziging waar we direct mee te maken krijgen is de richtlijn voor het te hanteren rentepercentage. In 2018 gingen we uit van een rentepercentage van 1,5%, Dit is in de herzieningen in april 2018 verlaagd naar 0,5%. Voor 2019 rekenen we ook met 0,5%.
2. **NiEGG gronden niet langer meer van toepassing:**
Niet in exploitatie genomen gronden worden vanaf 1 januari 2016 gezien als materiele vaste activa (voorraad) en hier mag geen rente meer aan toegerekend worden. Ook de term NiEGG zal niet meer gebruikt worden. Vanaf 2018 hebben we geen NiEGG meer lopen.
3. **Vanaf 2016 wordt gesproken over BIE gronden:**
Momenteel wordt in de praktijk een veelheid aan grondontwikkeling gerelateerde projecten geschaard onder het begrip grondexploitaties. Naast lopende operationele grondexploitatieprojecten valt hierbij te denken aan niet-actieve grexprojecten (ingetrokken/stilgelegd/nog niet gestart) (NiEGG), anticiperend

aangekochte gronden (NIEGG), herinrichtingsprojecten openbare ruimte, faciliterend grondbeleid met kostenverhaal, werken voor derden en vastgoedontwikkeling. Vanuit het belang van eenduidigheid is gezocht naar de afbakening van het begrip grondexploitaties en de hieraan toe te rekenen kosten zoveel mogelijk aansluiting bij de bestaande Wro: De consequenties hebben wij in de herzieningen van de grondexploitaties meegenomen.

4. **Definitie Bouwgrond in exploitatie (BIE):** Gronden die zich in het transformatieproces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd. Overige projecten dienen duidelijk te worden onderscheiden van bouwgronden in exploitatie. Gronden worden geacht zich in het transformatieproces te bevinden vanaf het moment dat de gemeenteraad de grondexploitatiebegroting, ofwel het exploitatieplan heeft vastgesteld.

Definitie grondexploitatiebegroting: De financiële vertaling van een ruimtelijk plan, waarbij de kosten en opbrengsten gefaseerd zijn in de tijd, met een richttermijn van 10 jaar (voortschrijdend).

Grondexploitaties

In Woudenberg lopen op dit moment 8 grondexploitaties:

- Het Groene Woud
- Nijverheidsweg
- Prinses Amaliaaan
- Westerwoud
- Spoorzone A1
- Spoorzone A2
- Spoorzone B
- Hoevelaar fase 1

Verloop boekwaarden grondexploitaties.

Per 1 januari 2018 hebben de 8 grondexploitaties een negatieve boekwaarde van € 14,2 miljoen. Volgens bijgaand overzicht zal in 2022 de boekwaarde van de 8 grondexploitaties € 204.000 positief zijn. In 2018 en 2019 wordt de grootste afname van de boekwaarde verwacht door het afsluiten van de projecten Het Groene Woud, Westerwoud en de spoorzone A1 en B. De afname van de boekwaarde heeft gevolgen voor de rentetoerekening aan de grexen en daarmee ook op het renteresultaat. Daar tegenover staat dat de schulden/leningen afnemen.

Meerjaren Programma Grondbedrijf						
Verloop boekwaarden grondexploitaties	01-01-2018	31-12-2018	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022
Prinses Amaliaaan						
Inkomsten		3.556.828	1.288.875	575.000	300.000	416.075
Uitgaven		-116.435	-106.557	-43.706	-59.364	-27.626
Winstneming		-1.359.000	-695.000	-177.000	-29.000	-3.000
Boekwaarde per 31 dec:	-3.693.037	-1.611.644	-1.124.326	-770.032	-558.396	-172.947
Het Groene Woud						
Inkomsten		4.558.621	0	0	0	0
Uitgaven		-964.661	0	0	0	0
Winstneming		-163.622	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 dec:	-3.430.338	0	0	0	0	0
Nijverheidsweg						
Inkomsten		0	5.295.200	125.000	0	0
Uitgaven		-3.930.378	-825.685	-753.137	0	0
Winstneming		0	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 dec:	89.000	-3.841.378	628.137	0	0	0
Westerwoud						
Inkomsten		706.494	0	0	0	0
Uitgaven		-74.329	0	0	0	0
Winstneming		-387.222	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 dec:	-244.943	0	0	0	0	0
Spoorzone locatie A1						
Inkomsten		7.500	0	0	0	0
Uitgaven		-173.347	0	0	0	0
Winstneming		-164.678	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 dec:	330.525	0	0	0	0	0
Spoorzone locatie A2						
Inkomsten		0	2.668.050	0	0	0
Uitgaven		-906.666	-691.087	-509.087	0	0
Verliesneming		301.750	0	0	0	0
Boekwaarde per 31 dec:	-862.960	-1.467.876	509.087	0	0	0
Spoorzone locatie B						
Inkomsten		2.775.338	925.113	0	0	0
Uitgaven		-347.290	-158.429	0	0	0
Winstneming		-510.000	-236.319	0	0	0
Boekwaarde per 31 dec:	-2.448.413	-530.365	0	0	0	0
Hoevelaar fase 1						
Inkomsten		0	5.553.032	5.553.032	5.553.032	0
Uitgaven		-1.743.976	-5.625.167	-1.362.481	-1.402.403	-1.362.093
Winstneming		0	-220.000	-330.000	-370.000	0
Boekwaarde per 31 dec:	-3.865.537	-5.609.513	-5.901.648	-2.041.097	1.739.532	377.440
Totaal boekwaarden 6 grondexploitaties	-14.125.703	-13.060.776	-5.888.750	-2.811.129	1.181.136	204.492

Te treffen voorziening

De grondexploitaties Nijverheidsweg en Spoorzone A2 sluiten op dit moment met een negatief resultaat. Hiervoor is begin 2018 een voorziening getroffen.

Volgende herzieningen aanbieden aan raad.

In april 2019 zal de volgende herziening van de 8 vastgestelde grexen aangeboden aan de raad. Mochten er bijzondere ontwikkelingen zijn dan zal er een eerdere herziening komen van het betreffende project. Verwacht wordt dat Het Groene Woud, Westerwoud en Spoorzone A1 in april 2019 afgesloten kunnen worden.

Overige ontwikkelingen / Winstbestemmingen.

Conform nieuwe BBV regelgeving wordt jaarlijks gekeken of er al een deel van de te verwachten winst genomen kan worden.

In onderstaande tabel staan de te verwachten winstnemingen en de bestemming daarvan op basis van de herzieningen die in april 2018 zijn vastgesteld.

Winstbestemming	2018	2019	2020	2021	2022
Totaal winstneming	2.282.772	1.151.319	507.000	399.000	3.000
Naar reserve Dorpsvoorieningen	-163.622	0	0	0	0
Naar begroting voor dekking afschrijvingslast	-358.222	0	0	0	0
Restant naar reserve grondbedrijf	1.760.928	1.151.319	507.000	399.000	3.000

Financiële positie

Algemene reserve grondbedrijf

Deze reserve is ingesteld ter eerste opvang van mogelijke nadelige grondexploitatiealdi. De algemene reserve van het grondbedrijf van de gemeente Woudenberg bedraagt per 1 januari 2018: € 140.375. Dit is de stand van 31 december 2017 gecorrigeerd met de getroffen voorzieningen voor de Nijverheidsweg, Spoorzone A2 en de aanpassing van de N224.

Totalen Grondexploitaties laatste herzieningen van april 2018

	totalen	Amaliaaan	HGW	Westerwoud	Nijverheids weg	Spoorzone A1	Spoorzone A2	Spoorzone B	Hoeveelaar fase 1* (50% eindwaarde en contante waarde)
OPBRENGSTEN NOMINAAL	70.916.719	7.923.316	29.761.513	1.420.274	5.420.200	2.509.916	2.668.050	4.554.357	16.659.094
KOSTEN NOMINAAL	64.564.411	5.590.607	29.580.740	1.029.378	5.447.085	1.333.565	2.924.970	3.790.089	14.867.976
SALDO NOMINAAL	5.456.749	2.332.709	180.772	390.896	-26.885	1.176.351	-256.920	764.268	895.559
SALDO EINDWAARDE D.D.	5.223.470	2.277.469	163.620	387.222	-88.995	1.159.658	-302.229	748.870	877.856
SALDO CONTANTE WAARDE D.D.	5.016.891	2.210.325	160.412	385.296	-83.862	1.114.627	-284.797	719.790	795.101

Complexen nog niet in exploitatie

Op dit moment is er in Woudenberg geen complex die niet in exploitatie is.

Risicoparaagraaf

Risico's grondexploitaties	Omvang	Kans	Risicobedrag	Risico voor reserve / begroting	waarom afwijking
<i>Bouwgronden In Exploitatie</i>					
Amaliaalaan	€ 660.342	40%/20%	€ 140.068	€ 0	risico kan binnen project opgevangen worden
Het Groene Woud	€ 264.202	40%	€ 105.681	€ 0	risico kan binnen project opgevangen worden
Nijverheidsweg	€ 238.840	40%	€ 95.536	€ 95.536	Risico kan niet binnen project opgevangen worden
Westerwoud		PM	PM	PM	Risico PM.
Spoorzone locatie A1	€ 143.801	40%	€ 57.520	€ 0	risico kan binnen project opgevangen worden
Spoorzone locatie A2	€ 347.502	20%/60%	€ 131.742	€ 131.742	Risico kan niet binnen project opgevangen worden
Spoorzone locatie B	€ 346.152	20%/60%	€ 202.074	€ 0	risico kan binnen project opgevangen worden
Hoevelaar Fase 1	€ 1.288.162	40%/60%	€ 515.265	€ 0	risico kan binnen project opgevangen worden
			€ 1.247.887	€ 227.278	

De risico's die zich voordoen binnen de grondexploitaties worden, indien mogelijk, binnen het exploitatieresultaat opgevangen. Dit gaat ten koste van de eindwaarde van het project waardoor er minder winst overblijft. Dit heeft in eerste instantie gevolgen voor de toevoeging aan de reserve grondbedrijf. Is dit nog niet toereikend zal er ook geen toevoeging aan de reserve dorpsvoorziening zijn. Komt de exploitatie negatief uit dan komt dit resultaat ten laste van de reserve grondbedrijf. Dit laatste is het geval bij de Nijverheidsweg en Spoorzone A2. Met de stand van de reserve grondbedrijf moet hier rekening mee gehouden worden.

Rentetoerekening in begroting:

	2018	2019	2020	2021	2022
Rente toerekening opnemen in begroting*	147.452	40.522	43.978	14.056	2.825

De rente die toegerekend wordt vanuit de grondexploitaties naar de begroting is 0,5%.

*Bij een positieve boekwaarde gaat er geen rente uit de begroting naar de grondexploitatie.

De cijfers komen uit de laatste herzieningen die in april 2018 door de raad zijn vast gesteld.

Wijziging hoe om te gaan met de rente op het grondbedrijf

Door de wijziging in de BBV zijn wij niet meer vrij om te bepalen hoeveel rente wij toerekenen aan het grondbedrijf. Het percentage is afhankelijk geworden van het rentepercentage dat wij gemiddeld over aangegane langlopende leningen betalen. Bij afwijking in de jaarrekening kan het zijn dat de door te berekenen rente aangepast moet worden. Dit heeft gevolgen voor de jaarrekening.

In de kadernota 2018 en meerjarenbegroting 2018-2021 is besloten om vanaf het jaar 2020 de rente die betrekking heeft op het grondbedrijf rechtstreeks toe te voegen aan de algemene reserve grondbedrijf. Voor 2020 is gekozen omdat vanaf dat jaar de boekwaarden laag zijn en de gevolgen voor de begroting niet groot zijn.

Rente grondexploitaties

De rentetoerekening aan grondexploitaties daalt in 2019. Dit komt door een lagere rentetoerekening aan de grondexploitaties. In de begroting 2018-2021 gingen we er nog vanuit dat aan grondexploitaties 1,5 % rente kon worden toegerekend. Het toe te rekenen rentepercentage aan grondexploitaties daalt in 2019 naar 0,5 %.

Per saldo is het renteresultaat voor 2019 € 91.000 ongunstiger dan in de begroting 2018-2021 voor dit begrotingsjaar is geraamd.

Vanaf 2020 zal dan de rente op het grondbedrijf voor de begroting budgettair neutraal zijn. Vanaf het jaar 2020 wordt de rente die betrekking heeft op het grondbedrijf rechtstreeks toegevoegd aan de algemene reserve grondbedrijf. Voor 2020 is gekozen omdat vanaf dat jaar de boekwaarden laag zijn en de gevolgen voor de begroting niet groot zijn.

Onttrekking grondexploitaties t.g.v. begroting (rentedeel)

De renteretoerekening aan grondexploitaties valt voor 2019 € 91.000 ongunstiger uit dan in de begroting 2018-2021 is geraamd (zie toelichting rente grondexploitaties). De lagere rentetoerekening is een voordeel voor de diverse grondexploitaties en daarom stelt het college voor om het rentenadeel van € 91.000 ten laste te brengen van het grondbedrijf in plaats van ten laste van het begrotingsresultaat.

Complexen grondexploitatie

Amalialaan

Algemeen: In 2004 is een bestuursovereenkomst gesloten met de provincie, met als doel de realisatie van een uitbreiding langs de kern van Woudenberg om financiering te genereren ten behoeve van de sloopregeling van agrarische gebouwen, pacht van Brakkestein. Eind 2011 is, na een lang planologisch proces, gestart met het bouwrijpmaken van het gebied en in 2012 is de verkoop gestart. Als gevolg van de marktontwikkelingen is in 2013 besloten om de gemiddelde prijs per vierkante meter in het gebied aan te passen. In 2016 is met de provincie overeengekomen de bestuursovereenkomst af te kopen. In 2017 is het bestemmingsplan herzien als onderdeel van het bestemmingsplan Bebouwde Kom waarmee een gedeeltelijke aanpassing van de verkaveling in kleinere kavels mogelijk werd.

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 2.227.469.

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 7^e herziening.

Geen afwijking

Risico's en kansen: In de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen.

Risico 7e herziening	Effect (EUR)	Kans van optreden (%)	Risicobedrag
Grondopbrengsten 10% van € 6.203.416	€ 620.342	20	€ 124.068
Vertraging in verkopen van 2 jaar	€ 40.000	40	€ 16.000
Extra afdracht aan Provincie 50/50	€ 0	0	nvt
Totaal			€ 140.068

Overzicht Amalialaan		
Jaar start grondexploitatie		2007
jaar afsluiting grondexploitatie		2024
Oppervlakte	23.660	M ²
uitgeefbaar	18.446	M ²
aantal kavels verkocht	10	
aantal kavels nog te verkopen:	24	
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€	2.277.469
Berekend risicobedrag		€ 140.068

Grondexploitatie : herziening april	Amalialaan		
	werkelijk	te realiseren	begroot
Financieel			
kosten	4.016.324	408.821	4.425.144
rente kosten	654.697	39.652	694.349
Winstnemingen /toevoegingen aan reserve	526.354		526.354
totaal uitgaven	5.197.374	448.473	5.645.847
inkomsten	1.504.338	6.418.978	7.923.316
boekwaarde	-3.693.036		
nog te realiseren		5.970.505	
Verwachte eindresultaat			2.277.469

te verwachten winstbestemming	tm/2017	2018-2024	totaal
Jaarresultaat	35.000	0	35.000
reserve dorpsvoorziening	425.316	0	425.316
reserve grondbedrijf	66.038	2.277.469	2.343.507
Totaal winstneming	526.354	2.277.469	2.803.823

Het Groene Woud

Algemeen: De ontwikkeling van woningbouwproject "Het Groene Woud" nadert zijn voltooiing. Het project is verdeeld in vijf fasen. De stand van zaken per fase verschilt. Zo zijn fase 2, 3 en 5 zijn bijna helemaal gereed en fase 4 is in volle gang. Binnenkort wordt gestart met het laatste deel van fase 1. In 2019 zullen naar verwachting de laatste woningen opgeleverd worden.

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 163.260

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 7^e herziening.
Geen afwijkingen t.o.v. de vastgestelde herziening.

Risico's en kansen

In de tabel hiernaast zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen

Risico/kans	Effect contante waarde	Kans	Risico/kansb edrag
Extra plan ontwikkelingskosten	98.039	40%	39.216
Grondopbrengsten -15%	166.163	40%	66.465
Totaal	264.202		105.681

Overzicht van Het Groene Woud		
Jaar start grondexploitatie jaar		2006
jaar afsluiting grondexploitatie		2019
Oppervlakte gebied		200.707 M ²
aantal woningen gerealiseerd		392
aantal woningen nog te realiseren:		46
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€	163.620
Berekend risicobedrag	€	105.681

Grondexploitatie : herziening april 2018	Het Groene Woud		
	werkelijk	restant	begroot
Financieel			
kosten	21.546.568	947.509	22.494.077
rente kosten	4.550.683	17.152	4.567.835
tussentijdse toevoegingen aan reserves	2.535.980	nvt	2.535.980
totaal uitgaven	28.633.231	964.661	29.597.892
inkomsten	25.202.892	4.558.621	29.761.513
boekwaarde	-3.430.340		
nog te realiseren		3.593.960	
Verwachte eindresultaat			163.620

werkelijke en te verwachten winstbestemming	t/m 2017	2018/2019	totaal
Jaarresultaat	111.000		
Algemene reserve	416.729		416.729
reserve dorpsvoorziening	1.878.251	163.620	2.041.871
reserve grondbedrijf	130.000	0	130.000
Totaal winstneming	2.535.980	163.620	2.588.600

Nijverheidsweg

Algemeen: Aan de Nijverheidsweg zal de komende 2 tot 3 jaar een transformatie plaatsvinden van bedrijventerrein naar woonwijk. Hierbij zullen diverse bedrijven verplaatst worden of ophouden te bestaan. Hiervoor in de plaats komen 91 woningen. De Nijverheidsweg wordt aangesloten op de nieuwe wijk Het Groene Woud.

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 88.995 negatief

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 7^e herziening.

Geen afwijkingen t.o.v. de vastgestelde herziening.

Risico's en kansen

In de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen. Omdat dit resultaat al negatief is nemen we het risicobedrag mee in het bepalen van het weerstandsvermogen.

Risico	Kans van optreden (%)	Effect (EUR)	Risicobedrag (EUR)
Extra plan ontwikkelingskosten	144.372	40%	57.749
Subsidie provincie	94.468	40%	37.787
Totaal	238.840		95.536

Overzicht vande Nijverheidsweg	
Jaar start grondexploitatie	2018
jaar afsluiting grondexploitatie	2020
Oppervlakte	27.454 M2
uitgeefbaar	3415 M ²
aantal woningen verkocht	0
aantal woningen nog te verkopen:	91
Saldo eindwaardeexploitatie opzet april 2018	€ -88.995
Berekend risicobedrag	€ 95.536

Grondexploitatie : herziening april 2018	Nijverheidsweg		
	werkelijk	te realiseren	begroot
Financieel			
kosten	0	5.447.085	5.447.085
rente kosten	0	16.956	16.956
Indexering nog te verwachten uitgaven		45.154	45.154
totaal uitgaven	0	5.509.195	5.509.195
inkomsten		5.420.200	5.420.200
boekwaarde	0		
nog te realiseren		-88.995	
Verwachte eindresultaat			-88.995
werkelijke en te verwachten winstbestemming	2017	2018	totaal
Getroffen voorziening 1-1-2018	0	88.995	88.995
Totaal verlies	0	88.995	88.995
Berekend risicobedrag			95.536

Westerwoud

Algemeen: De gemeenteraad heeft op 27 oktober 2016 het bestemmingsplan Westerwoud 2016 vastgesteld. Met dit bestemmingsplan wordt het mogelijk om, in plaats van zeven, in totaal negen woningen te realiseren in het plangebied Westerwoud. Het aantal m2 blijft nagenoeg gelijk: er wordt 144 m2 meer als bouwgrond verkocht.

Begin 2019 zal de laatste woning opgeleverd worden.

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 387.222

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 4^e herziening.
Geen wijziging

Risico's en kansen: Het risico op extra kosten wordt pm meegenomen.

Overzicht van het Westerwoud		
Jaar start grondexploitatie		2013
jaar afsluiting grondexploitatie		2018
Oppervlakte		--- M2
uitgeefbaar		3415 M ²
aantal kavels verkocht		7
aantal kavels nog te verkopen:		2
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€	387.222

Grondexploitatie : herziening april 2018	Westerwoud		
	werkelijk	te realiseren	begroot
Financieel			
kosten	592.846	70.655	663.501
rente kosten	45.877	3.674	49.551
tussentijdsewinstnemingen	320.000		320.000
totaal uitgaven	958.723	74.329	1.033.052
inkomsten	713.780	706.494	1.420.274
boekwaarde	-244.943		
nog te realiseren		632.165	
Verwachte eindresultaat			387.222

werkelijke en te verwachten winstbestemming	tm/2017	2018	totaal
Restant dekking voor afschrijvingskosten	320.000	357.918	677.918
reserve grondbedrijf		29.304	29.304
Totaal winstneming	320.000	387.222	707.222

Hoevelaar fase 1

Algemeen: Op 22 december 2016 is de eerste grond exploitatie van Hoevelaar fase 1 door de raad goedgekeurd. De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2017. Het bruto plangebied heeft een oppervlak van 48.985 m².

Het te verwachten positief resultaat zal in zijn geheel toegevoegd worden aan de algemene reserve grondbedrijf. Binnen deze reserve wordt dit resultaat gereserveerd voor uitgaven rondom Woudenberg Oost zoals kosten voor de N224 en overige fases van Hoevelaar.

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 758.499. De cijfers hiernaast zijn een vertaling van de gezamenlijke grex naar een "eigen" grex.

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 2^e herziening.

Geen afwijkingen

Risico's en kansen

In de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag.

Risico/kans	Effect contante waarde	Kans	Risico/kansbe drag
Lagere Grondopbrengsten	964.346	40%	385.738
Bouw- en woonrijpmaken +10%	196.484	40%	78.594
Vertraging	127.332	40%	50.933
Totaal	1.288.162		515.265

Overzicht Hoevelaar Fase 1		
Jaar start grondexploitatie jaar		2016
jaar afsluiting grondexploitatie		2022
Oppervlakte gebied		48.985 M ²
aantal woningen gerealiseerd		0
aantal woningen nog te realiseren:		238
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€	758.499
Berekend risicobedrag	€	515.265

Grondexploitatie : herziening april	Hoevelaar fase 1		
	werkelijk	restant	begroot
Financieel			
kosten	6.298.416	7.297.318	9.717.960
rente kosten	1.272.242	217.921	758.499
tussentijdse toevoegingen aan reserves	nvt	nvt	nvt
totaal uitgaven	3.741.732	7.515.239	10.476.459
inkomsten	0	16.659.094	11.234.958
boekwaarde	-3.741.732		
nog te realiseren		9.143.854	
Verwachte eindresultaat			758.499
werkelijke en te verwachten winstbestemming	tm/2016	2019-2021	totaal
Algemene reserve	0	0	0
reserve dorpsvoorziening	0	0	0
reserve grondbedrijf (beschikbaar voor Woudenberg Oost)		758.499	758.499
Totaal winstneming	0	758.499	758.499

Spoorzone Locatie A1

Algemeen: Op 21 april 2016 is de eerste grond exploitatie van Spoorzone locatie A1 door de raad goedgekeurd. Het bruto plangebied heeft een oppervlak van 7.470 m² en wordt in zijn geheel verkocht aan WVBV. Het te verwachten positief resultaat zal in zijn geheel toegevoegd worden aan de algemene reserve grondbedrijf. Binnen deze reserve wordt dit resultaat gereserveerd voor uitgaven rondom Woudenberg Oost zoals kosten voor de N224 en Hoevelaar

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 164.677.

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 2^e herziening.

Geen afwijking

Risico's en kansen

In de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen

Risico	Effect (EUR)	Kans van optreden (%)	Risicobedrag (EUR)
15% hogere kosten bouw- en woonrijp maken.	143.801	40%	57.520
Totaal	143.801		57.520

Overzicht van Spoorzone A1		
Jaar start grondexploitatie		2016
jaar afsluiting grondexploitatie		2018
Oppervlakte		7.470 M ²
uitgeefbare grond		7.470 M ²
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€	164.677
Berekend risicobedrag	€	57.520

Grondexploitatie : herziening april 2018	Spoorzone A1		
	werkelijk	te realiseren	begroot
Financieel			
kosten	1.125.299	175.000	1.300.299
rente kosten	19.950	-1.653	18.298
Winstnemingen	1.040.000		1.040.000
totaal uitgaven	2.185.249	173.347	2.358.597
inkomsten	2.515.774	7.500	2.523.274
boekwaarde	330.525		
nog te realiseren		-165.847	
Verwachte eindresultaat			164.677
werkelijke en te verwachten winstbestemming	tm/2017	2018	totaal
Jaaresultaat	10.000	0	10.000
reserve grondbedrijf (beschikbaar voor Woudenberg Oost)	1.030.000	164.677	1.194.677
Totaal winstneming	1.040.000	164.677	1.204.677

Spoorzone Locatie A2

Algemeen: Op 26 april 2018 is de eerste grond exploitatie van Spoorzone locatie A2 door de raad goedgekeurd. Het bruto plangebied heeft een oppervlak van 11.140 m². Voor het te verwachten negatief resultaat is een voorziening getroffen.

Vaststelling grondexploitatie: De eerste opzet van de grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 302.229 negatief..

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde grondexploitatie.

Geen afwijking

Risico's en kansen

In de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen. Omdat dit resultaat al negatief is nemen we het risicobedrag mee in het bepalen van het weerstandsvermogen.

Risico	Effect (EUR)	Kans van optreden (%)	Risicobedrag (EUR)
Kosten bodemsanering	96.598	60%	57.959
Kosten verleggen gasleiding	118.012	40%	47.205
Vertraging	12.571	20%	2.514
Grondopbrengsten	120.321	20%	24.064
Totaal	347.502		131.742

Overzicht van Spoorzone A2

Jaar start grondexploitatie		2018
jaar afsluiting grondexploitatie		2021
Oppervlakte		11.140 M ²
uitgeefbare grond		11.140 M ³
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€	-302.229
Berekend risicobedrag	€	131.742

Grondexploitatie : herziening april	Spoorzone A2		
Financieel	werkelijk	te realiseren	begroot
kosten	862.960	2.095.185	2.958.145
rente kosten	0	12.134	12.134
tussentijdse toevoegingen aan reserves	0		0
totaal uitgaven	862.960	2.107.319	2.970.279
inkomsten	0	2.668.050	2.668.050
boekwaarde	-862.960		
nog te realiseren		560.731	
Verwachte eindresultaat			-302.229
werkelijke en te verwachten winstbestemming	tm/2016	2018	totaal
	0	0	0
Getroffen voorziening		302.229	302.229
Totaal verlies	0	302.229	302.229
Berekend risicobedrag			131.742

Spoorzone Locatie B

Algemeen: Op 10 juli 2014 is de eerste grond exploitatie van Spoorzone locatie B door de raad goedgekeurd. De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018. Het bruto plangebied heeft een oppervlak van 32.585 m². Het bebouwingspercentage is 75% en er kunnen zich bedrijven tot categorie 3 vestigen. Dit betekent dat een oppervlak van 22.626 m² uitgegeven kan worden aan bedrijven.

De de eerste kavel is onlangs verkocht. De rest volgt in de periode 2018 t/m 2019.

Het te verwachten positief resultaat bedraagt zal in zijn geheel toegevoegd worden aan de algemene reserve grondbedrijf. Binnen deze reserve wordt dit resultaat gereserveerd voor uitgaven rondom Woudenberg Oost zoals kosten voor de N224 en Hoevelaar.

Laatste herziening: De laatste herziening van deze grondexploitatie dateert van april 2018 en laat een exploitatieresultaat zien van € 748.870.

Afwijking t.o.v. de in april 2018 vastgestelde 4^e herziening.

Er is geen afwijking t.o.v. de vastgestelde 4^e herziening.

Risico's en kansen

In de tabel hieronder zijn de aangegeven risico's en kansen vanuit de grex overgenomen. De risico's en kansen zijn uitgedrukt in een totaal risico bedrag. Mochten de risico's zich voordoen dan zal het verwachte eindresultaat lager uitvallen

Risico	Effect (EUR)	Kans van optreden (%)	Risicobedrag (EUR)
Extra kosten bodemsanering	62.788	60	37.673
minder uitgeefbaar	255.279	60	153.167
Vertraging	28.085	40	11.234
Totaal	346.152		202.074

Overzicht van Spoorzone B		
Jaar start grondexploitatie		2014
jaar afsluiting grondexploitatie		2020
Oppervlakte		16.170 M ¹
uitgeefbare grond		16.170 M ²
nog uit te geven		16.170 M ³
Saldo eindwaarde herziening april 2018	€	748.870
Berekend risicobedrag	€	202.074

Grondexploitatie : herziening april 2018	Spoorzone B		
	werkelijk	te realiseren	begroot
Financieel			
kosten	2.527.623	490.824	3.018.447
rente kosten	774.696	12.344	787.040
tussentijdse toevoegingen aan reserves tm 2017	0		0
totaal uitgaven	3.302.319	503.168	3.805.487
inkomsten	853.906	3.700.451	4.554.357
boekwaarde	-2.448.413		
nog te realiseren		3.197.283	
Verwachte eindresultaat			748.870
werkelijke en te verwachten winstbestemming	tm/2017	2018-2020	totaal
Algemene reserve	0	0	0
reserve dorpsvoorziening	0	0	0
reserve grondbedrijf (beschikbaar voor Woudenberg Oost)		748.870	748.870
Totaal winstneming	0	748.870	748.870

Verplichte indicatoren

In het herziene BBV wordt voorgeschreven dat gemeenten een basisset van beleidsindicatoren opnemen in de begroting. Doel hiervan: de begrotingen inzichtelijker maken voor raadsleden die niet met financiën zijn belast en een betere onderlinge vergelijkbaarheid van de gemeentebegrotingen mogelijk maken.

Deze verplichte indicatoren zijn bijna allemaal terug te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl. In de begroting en jaarrekening halen wij de meest actuele cijfers van deze site. Het is niet de bedoeling dat wij actuelere cijfers dan aangegeven op genoemde site gaan verwerken in dit overzicht.

Een aantal van de verplichte indicatoren vertonen overeenkomsten met onze eigen indicatoren die in de programma's opgenomen zijn. Voor nu zijn onze eigen indicatoren leidend voor het te voeren beleid.

- De gebruikte eenheden en definities van de landelijke indicatoren staan vast. Deze eenheden/definities verschillen soms van degene die worden gehanteerd in de huidige begroting of in lokaal beleid/ lokale onderzoeken.
- Voor de landelijke indicatoren zijn we grotendeels afhankelijk van de aanlevering van data door diverse landelijke organisaties. Dit kan er toe leiden dat de betreffende informatie niet up-to-date is.
- Ook wordt er gewerkt met vaste bronnen bij de landelijke indicatoren. Het kan dus zijn dat er lokaal andere gegevens beschikbaar zijn, maar dat deze niet gekoppeld zijn aan de landelijke monitor.
Het voordeel van de uniformiteit van onderzoeken en gegevens is dat hierdoor de gegevens vergelijkbaar zijn tussen gemeenten.
- In de begroting zijn alleen de indicatoren benoemd die de belangrijkste relatie hebben met de gestelde prioriteiten/speerpunten binnen de programma's. De landelijk indicatoren zijn landelijk vastgesteld en zijn dus niet gebaseerd op onze speerpunten, waardoor er soms voor andere indicatoren gekozen is.

Set van verplichte prestatie-indicatoren.					Bron: www.waarstaatjegemeente.nl
Nr	Taakveld	Indicator	jaar	aantal	Eenheid
1	Bestuur en ondersteuning	Formatie	2018	5,93	FTE per 1.000 inwoners
2	Bestuur en ondersteuning	Bezetting	2018	5,93	FTE per 1.000 inwoners
3	Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	2019	€ 472,93	Kosten per inwoner
4	Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	2019	€ 6,37	Kosten per inwoner
5	Bestuur en ondersteuning	Overhead	2019	9,57	% van totale begroting
9	Veiligheid	Verwijzingen HALt	2017	70	Aantal per 10.000 jongeren
10	Veiligheid	Harde kern jongeren	2017	--	Aantal per 1.000 jongeren (leeftijd 12 t/m 24 jaar)
11	Veiligheid	Winkeldiefstallen	2016	0,8	Aantal per 1.000 inwoners
12	Veiligheid	Geweldsmisdrijven	2017	2,8	Aantal per 1.000 inwoners
13	Veiligheid	Diefstallen uit woning	2017	3,6	Aantal per 1.000 inwoners
14	Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	2017	4,4	Aantal per 1.000 inwoners
17	Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	2016	12	%
18	Verkeer en vervoer	Overige verkeersongevallen met een gewonde fietser	2016	6	%
20	Economie	Functiemenging	2017	50,5	%
21	Economie	Bruto gemeentelijk product	2013	19,3	Verhouding tussen verwacht en gemeten product
22	Economie	Vestiging (van bedrijven)	2017	143,9	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar
25	Onderwijs	Absoluut verzuim	2017	4,74	Aantal per 1.000 leerlingen
26	Onderwijs	Relatief verzuim	2017	25,4	Aantal per 1.000 leerlingen
27	Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv's)	2016	0,5	% deelnemers aan het VO en MBO
28	Sport, cultuur en recreatie	Beweegt voldoende	2016	61,7	%
30	Sociaal domein	Banen	2017	651,6	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar
31	Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	2015	0,46	% 12 t/m 21 jarigen
32	Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezinnen	2015	2,88	% kinderen tot 18 jaar
33	Sociaal domein	Melding kindermishandeling	2014	0,42	%
34	Sociaal domein	Netto participatiegraad	2017	651,6	per 1000 mensen tussen 15 en 67 jaar dat een baan heeft
35	Sociaal domein	Achterstandsleerlingen	2012	7,18	% 4 t/m 12 jarigen
36	Sociaal domein	Werkloze jongeren	2015	0,37	% 16 t/m 24 jarigen
37	Sociaal domein	Personen met een WWB-bijstandsuitkering	2017	17,8	Aantal per 1.000 inwoners
38	Sociaal domein	Personen met een lopend re-integratietraject	2017	5,2	Aantal per 10.000 inwoners
39	Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp	2017	11	%
40	Sociaal domein	Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming	2017	1,1	%
41	Sociaal domein	Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	2017	-	%
42	Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	2017	595	Aantal per 1.000 inwoners
43	Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk afval (rest afval)	2016	176	kg/inwoner
44	Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare electriciteit	2016	4,4	%
46	VHROSV	Gemiddelde WOZ waarde	2017	276	€ 1.000
47	VHROSV	Nieuw gebouwde woningen	2017	14,7	Aantal per 1.000 woningen
48	VHROSV	Demografische druk	2018	84,3	%
49	VHROSV	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	2018	731	Euro
50	VHROSV	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	2018	778	Euro

Programma-indeling gemeente Woudenberg

PROGRAMMA 1. SAMENLEVING

Nummer	Productgroep	Producten	Portefeuillehouder
0101	Versterking burgerkracht en basis zorgvoorziening		
01.01 A	Positieve en gezonde levensstijl	Sport	D.P. de Kruif
		Gezondheidszorg	M.H. Treep
01.01 B	Duurzame maatschappelijke participatie en talentontwikkeling	Cultuur	M.H. Treep
		Onderwijs	M.H. Treep
		Jeugd en Jongerenwerk	M.H. Treep
01.01 C	Sociale kracht van de samenleving	Sociale kracht van de samenleving	M.H. Treep
0102	Nabije en lichte ondersteuning door sociaal team en loket		
01.02 A	Werk en inkomen	Werk en inkomen	M.H. Treep
01.02 B	Nabije en lichte ondersteuning	Sociaal team	M.H. Treep
0103	Specialistisch aanbod		
01.03 A	WMO	WMO	M.H. Treep
01.03 B	Jeugd	Jeugd	M.H. Treep

PROGRAMMA 2. LEEFOMGEVING

Nummer	Productgroep	Producten	Portefeuillehouder
02.01	IBOR	Openbaar groen / landschapsbeheer / speelvoorzieningen / wegen onvoorzien / verkeer en vervoer /onderhoud begraafplaats.	A.J. Vlam / D.P. de Kruif
02.02	Overig beheer leefomgeving	groot onderhoud wegen / gladheidbestrijding / Openbare verlichting / kunstwerken / Werf	A.J. Vlam / D.P. de Kruif
02.03	Afval	Afval	D.P. de Kruif
02.04	Riolering	Riolering	D.P. de Kruif
02.05	Begraven	Begraven	D.P. de Kruif

PROGRAMMA 3. VEILIGHEID

Nummer	Productgroep	Producten	Portefeuillehouder
03.01	Veilige woon- en leefomgeving	Integrale veiligheid	T. Cnossen / M.H. Treep
03.02	Fysieke veiligheid	Veiligheidsregio en crisisbeheersing	T. Cnossen

PROGRAMMA 4. RUIMTE, WONEN EN ONDERNEMEN

Nummer	Productgroep	Producten	Portefeuillehouder
04.01	Ruimtelijke ordening	Ruimtelijke ordening	D.P. de Kruijff
04.02	Volkshuisvesting	Woonbeleid	M.H. Treep
04.03	Economie	Economische zaken	A.J. Vlam
		Grondexploitaties	A.J. Vlam
04.04	Recreatie	Toerisme en recreatie	A.J. Vlam
04.05	Duurzame samenleving	Milieu; beleid en Vergunningverlening	M.H. Treep / D.P. de Kruijff
		Wabo vergunningen	D.P. de Kruijff
		Integrale handhaving	T. Cnossen

PROGRAMMA 5. DIENSTVERLENING

Nummer	Productgroep	Producten	Portefeuillehouder
05.01	Basisregistraties	WOZ	A.J. Vlam
		BAG	A.J. Vlam
05.02	Bevolkingsadministratie	Bevolkingsadministratie / verkiezingen	T. Cnossen
05.03	Bestuur	Bestuursorganen / Bestuur ondersteuning	T. Cnossen
05.04	Overige baten en lasten	Vastgoed beheer	A.J. Vlam
		Beheer gronden en terreinen	A.J. Vlam
		Algemene baten en lasten	A.J. Vlam
		Stelposten	A.J. Vlam
05.05	Overhead	Strategische bedrijfsvoering	T. Cnossen
		HRM	T. Cnossen
		ICT	T. Cnossen
		Bedrijfsvoering overige	T. Cnossen / A.J. Vlam

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

06.01	Lokale heffingen	Onroerende zaak-/honden-/toeristenbelastingen	A.J. Vlam
06.02	Algemene uitkering	Algemene uitkering	A.J. Vlam
06.03	Treasury	Rente baten en lasten / Dividend	A.J. Vlam

MUTATIES RESERVES

07.01	Reserves	Mutaties reserves	A.J. Vlam
-------	----------	-------------------	-----------

GRONDBEDRIJF

40	Grondbedrijf	Grondbedrijf	D.P. de Kruijff
----	--------------	--------------	-----------------

Interbestuurlijke samenwerking

De maatschappelijke opgaven van nu manifesteren zich op lokaal, regionaal, nationaal en Europees niveau. Vaak spelen ze op meerdere schaalniveaus tegelijk en liggen oplossingen niet in het bereik van één overheidslaag. Dat vraagt om een vorm van samenwerken waarbij we samen de schouders eronder zetten op basis van gelijkwaardigheid en wederkerigheid. Niet alleen omdat we afhankelijk zijn van elkaar, maar vooral omdat we met een gezamenlijke inzet van expertises en verantwoordelijkheden tot een beter resultaat kunnen komen voor onze inwoners.

Interbestuurlijk Programma (IBP)

Nieuwe fase van interbestuurlijke samenwerking

Gezamenlijkheid en gelijkwaardigheid

Sommige maatschappelijke opgaven kunnen niet door één overheid worden aangepakt.

Hoe doen we dat?

Bijdragen vanuit eigen bevoegdheid, verantwoordelijkheid en mogelijkheid

Oplossing van maatschappelijke opgave staat centraal

Versnellen van bestaande aanpakken

Erkenning voor diversiteit in aanpak en voortgang

Financiële Spelregels

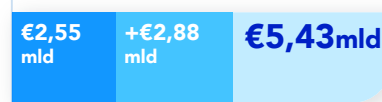
1. Gemeenteraad blijft te allen tijde beslissen over inzet accres
2. Uitgangspunt dat middelen en ambities in balans zijn
3. Kabinet bereid middelen in te zetten vanuit enveloppen
4. Bij onvoorziene ontwikkelingen gaan VNG en kabinet in gesprek
5. Reguliere financiële spelregels blijven gewoon van kracht (art. 2 Fww)

De 10 opgaves

Waar ligt nu de ruimte?

A. IBP / Brede koppeling

B. Uitzetten trap-op trap-af

Ontwikkeling accres

Financiële begroting

Overzicht lasten en baten 2019

	Uitgaven	Inkomsten	Saldo
A. Resultaatbepaling			
Samenleving	12.789.043	1.916.446	-10.872.597
Leefomgeving	3.891.674	2.560.422	-1.331.251
Veiligheid	921.290	0	-921.290
Ontwikkeling	12.062.109	12.112.865	50.756
Bestuur en Dienstverlening	5.483.422	1.082.551	-4.400.871
Totaal programma's	35.147.538	17.672.285	-17.475.253
Algemene dekkingsmiddelen	136.436	17.820.323	17.683.888
Saldo voor resultaatbestemming	35.283.973	35.492.608	208.634
B. Resultaatbestemming			
Mutaties reserves	Toevoeging	onttrekking	saldo
- reserve huisvesting basisonderwijs (programma 1)	-141.000	222.569	81.569
- reserve onderhoud scholen basisonderwijs (programma 1)	0	1.337	1.337
- reserve sociaal domein (programma 1)	0	574.000	574.000
- reserve vervanging speelwerkhuizen (programma 2)	0	18.600	18.600
- reserve wegen (prog 2)	-20.000	0	-20.000
- reserve kunstwerken (prog 2)	-52.000	0	-52.000
- reserve machinepark openbare werken (prog 2)	-24.414	32.061	7.647
- reserve automatisering (prog 5)	-86.364	155.144	68.780
- reserve gebouwen (prog 5)	-47.500	0	-47.500
- reserve Centrumplan (prog 5)	0	42.387	42.387
- reserve kapitaallasten Cultuurhuis (prog 5)	0	164.752	164.752
- reserve Algemene reserve Grondbedrijf (winstneming -/- VPB)	-1.060.276	77.500	-982.776
Saldo reserves	-1.431.554	1.288.350	-143.204
Begrotingsresultaat 2019 na bestemming (+ is positief)			65.430

Incidentele lasten en baten

In de begroting zijn op diverse programma's "incidentele" lasten dan wel baten opgenomen. Incidenteel betekend hier dat ze slechts in 1, 2 of 3 van de 4 jaren begroot zijn, of wel 1 van de 4 jaren bijna 0 is. Hier volgt een overzicht van deze lasten en baten.

Incidentele lasten programma's	2019	2020	2021	2022
1 Monumentendag		3.000		
2 kapitaallast opstart kosten sociaal domein	27.721			
3 Opstellen groenbeleidsplan	25.000			
4 onderzoek toenemend verkeer.	5.000			
5 Parkeer actieplan			45.000	
6 Wet Normalisering rechtspositie ambtenaren	15.000			
Totaal	72.721	3.000	45.000	0

1 Iedere 3 jaar organiseert Woudenberg de monumentendag. De ander jaren zijn dat Renswoude of Scherpenzee.

2 Bij de invoering van de decentralisatie zijn éénmalige ksoten gemaakt waar over afgeschreven wordt.

3 In 2019 wordt een nieuw groenbeleidsplan opgesteld.

4 In 2019 zal er onderzoek gedaan worden naar het toenemen van het verkeer.

5 in 2021 zal een actieplan parkeren opgesteld worden.

6 De positie van ambtenaren wordt aangepast. Dit brengt éénmalige kosten met zich mee.

Incidentele baten reserves (onttrekkingen)	2019	2020	2021	2022
1 Ontrekking Sociaal domein	574.000	376.000	175.000	
Totaal	574.000	376.000	175.000	0

1 In 2019, 2020 en 2021 zal er dekking uit de reserve sociaal domein nodig zijn om een deel van de kosten te dekken.

Totaaloverzicht lasten en baten Beleidsbegroting 2019 t/m 2022

Programma's Begrotingsjaar 2019 (bedragen x € 1000)	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Saldo 2019
1. Samenleving	12.789	1.916	-10.873
2. Leefbaarheid	3.892	2.560	-1.331
3. Veiligheid	921	0	-921
4. Ontwikkeling	12.062	12.113	51
5. Bestuur en Dienstverlening	1.796	853	-944
Algemene dekkingsmiddelen	136	17.820	17.684
Overhead	3.610	230	-3.380
Heffing VPB	78	0	-78
Bedrag onvoorzien	0	0	0
Resultaat voor bestemming	35.284	35.493	209
Mutaties reserves	2.006	1.862	-143
Resultaat na bestemming	37.290	37.355	65

Voordelig

Programma's Begrotingsjaar 2020 (bedragen x € 1000)	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Saldo 2020
1. Samenleving	12.647	1.908	-10.739
2. Leefbaarheid	3.851	2.554	-1.297
3. Veiligheid	901	0	-901
4. Ontwikkeling	8.193	7.575	-619
5. Bestuur en Dienstverlening	1.897	1.029	-868
Algemene dekkingsmiddelen	140	18.002	17.862
Overhead	3.599	230	-3.369
Heffing VPB	78	0	-78
Bedrag onvoorzien	0	0	0
Resultaat voor bestemming	31.306	31.298	-7
Mutaties reserves	1.300	1.466	166
Resultaat na bestemming	32.605	32.764	159

Voordelig

Programma's Begrotingsjaar 2021 (bedragen x € 1000)	Uitgaven 2021	Inkomsten 2021	Saldo 2021
1. Samenleving	12.613	1.904	-10.709
2. Leefbaarheid	3.893	2.549	-1.344
3. Veiligheid	903	0	-903
4. Ontwikkeling	7.398	6.684	-714
5. Bestuur en Dienstverlening	2.014	1.180	-834
Algemene dekkingsmiddelen	120	18.178	18.058
Overhead	3.555	230	-3.325
Heffing VPB	78	0	-78
Bedrag onvoorzien	0	0	0
Resultaat voor bestemming	30.574	30.726	151
Mutaties reserves	961	1.002	40
Resultaat na bestemming	31.536	31.727	192

Voordelig

Programma's Begrotingsjaar 2022 (bedragen x € 1000)	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022	Saldo 2022
1. Samenleving	12.618	1.900	-10.718
2. Leefbaarheid	3.841	2.545	-1.296
3. Veiligheid	918	0	-918
4. Ontwikkeling	3.322	2.214	-1.108
5. Bestuur en Dienstverlening	2.118	1.357	-761
Algemene dekkingsmiddelen	90	18.247	18.157
Overhead	3.532	230	-3.302
Heffing VPB	78	0	-78
Bedrag onvoorzien	0	0	0
Resultaat voor bestemming	26.517	26.494	-23
Mutaties reserves	379	623	244
Resultaat na bestemming	26.897	27.118	221

Voordelig

Overzicht budgetaanpassingen per programma t.o.v. de meerjarenbegroting 2018.

Totaal begroting	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	
Lasten	37.289.528	32.605.379	31.535.688	26.896.667	
Baten	37.354.958	32.764.291	31.727.380	27.117.680	
Resultaat begroting 2019	-65.430	-158.912	-191.692	-221.013	
Resultaat in begroting 2018	-150.186	-64.451	-66.063	-66.063	
Verschil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	84.756	-94.460	-125.629	-154.950	
<i>Programma 01</i>	1.775.191	1.622.783	1.605.418	1.614.150	
<i>Programma 02</i>	50.234	18.831	71.579	23.777	
<i>Programma 03</i>	129.862	112.851	118.852	133.599	
<i>Programma 04</i>	-1.114.467	372.500	-374.242	19.545	
<i>Programma 05</i>	-408.250	-542.796	-581.761	-677.257	
<i>Programma 06</i>	-799.962	-913.508	-1.080.705	-1.180.379	
<i>Reserves</i>	452.150	-765.119	115.231	-88.383	
Verschil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	84.759	-94.459	-125.627	-154.948	

Programma 1 Samenleving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	
Lasten	12.789.043	12.646.992	12.613.379	12.618.035	
Baten	1.916.446	1.908.431	1.904.345	1.900.271	
Resultaat progr. 1 voor bestemming	10.872.597	10.738.562	10.709.033	10.717.765	
Resultaat in begroting 2018	9.097.405	9.115.779	9.103.615	9.103.615	
Verschil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	1.775.191	1.622.783	1.605.418	1.614.150	Betref
GGD extra kosten begroting	32.155	32.155	32.155	32.155	Autonome bijstelling
Inburgering	15.000	15.000	15.000	15.000	Autonome bijstelling
WSW bijdrage aan RWA	-21.244	-22.317	-21.068	-22.433	Autonome bijstelling
lagere bijdrage aan RWA conform begroting 2019 RWA	-8.000	-6.000	-6.000	-5.000	Autonome bijstelling
Leerlingenvervoer	150.000	125.000	100.000	75.000	Actuele ontwikkelingen
Stelpost extra kosten WMO/ Jeugd	1.134.214	1.165.478	1.275.269	1.424.269	Toelichting sociaal domein
Stelpost maatregelen terugdringen tekort	-50.000	-170.000	-280.000	-400.000	Toelichting sociaal domein
Subsidie CDKS	1.640.417	1.640.417	1.640.417	1.640.417	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
vrijval kosten sociaal team naar subsidiebudget	-747.113	-747.113	-747.113	-747.113	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Deel subsidie SWO naar CDKS	-17.160	-17.160	-17.160	-17.160	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Deel mantelzorgbudget naar CDKS	-21.000	-21.000	-21.000	-21.000	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Budget voorpost JGGZ naar CDKS	-32.440	-32.440	-32.440	-32.440	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Verplaatsing boekjaar	0	0	0	11.795	Autonome bijstelling als gevolg van verschuiving boekjaar
Toevoeging voorziening sport	-23.197	-23.197	-23.197	-23.197	Dekking extra kapitaallasten
Meicirculaire aanpassing armoede budget	-2.255	-2.255	-2.255	-2.255	Minder budget in meicirculaire
Aanpassing in algemene uitkering subs. Breedtegeden	-215	-215	-215	-215	Minder budget in meicirculaire
Overheveling uitvoeringskosten bijstand naar salarissen	-47.000	-47.000	-47.000	-47.000	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
Overheveling budget inhuur soc. Domein naar salarissen	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
Overheveling budget sociale kracht voor enquête inwoners	-4.500	-4.500	-4.500	-4.500	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
afschrijvingslast	4.656	4.657	4.657	3.962	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen
rentekosten	18.600	-20.999	-14.405	-20.408	rente toerekening budgettair neutraal
Lonen	-5.727	-5.727	-5.727	-5.727	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
inhuur	-205.000	-205.000	-205.000	-205.000	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
Totaal toegelicht	1.775.191	1.622.783	1.605.418	1.614.150	

Programma 2 Leefomgeving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	
Lasten	3.891.674	3.850.737	3.892.967	3.841.044	
Baten	2.560.422	2.554.216	2.549.454	2.545.333	
Resultaat programma 2 voor bestemming	1.331.251	1.296.521	1.343.513	1.295.710	
Resultaat in begroting 2018	1.281.020	1.277.692	1.271.935	1.271.935	
Verschil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	50.232	18.830	71.578	23.775	
Nieuw speelbeleid afspraak met onderwijs vervalt	-6.800	-6.800	-6.800	-6.800	Actuele ontwikkelingen
Opstellen groenbeleidsplan	25.000				Actuele ontwikkelingen
IBOR infrastructurele werken (diverse investeringen)	30.250	42.000	90.000	48.000	Actuele ontwikkelingen
dekking extra kosten in afval	-61.818	-57.995	-60.397	-56.277	Actuele ontwikkelingen
dekking extra kosten in riool	-41.589	-33.282	-37.244	-29.989	Actuele ontwikkelingen
kapitaallasten uitbreiding begraaftplaats	-2.964	-2.964	-2.964	-2.964	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen
afschrijvingslast	69.288	62.903	69.207	56.648	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen
rentekosten	14.363	-9.534	-4.726	-9.346	rente toerekening budgettair neutraal
Lonen	109.504	109.504	109.504	109.504	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
inhuur	-85.000	-85.000	-85.000	-85.000	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
Totaal toegelicht	50.234	18.831	71.579	23.777	

Programma 3 Veiligheid	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
	2019	2020	2021	2022	
Lasten	921.290	901.280	903.281	918.028	
Baten	0	0	0	0	
Resultaat programma 3 voor bestemming	921.290	901.280	903.281	918.028	
Resultaat in begroting 2018	791.428	788.429	784.429	784.429	
Verschil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	129.862	112.851	118.852	133.599	
VRU	44.000	27.000	33.000	48.000	Autonome bijstelling
Vrijval last investering handterminal	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen bijlage 1
afschrijvingslast	1.485	1.485	1.485	1.238	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen bijlage 1
Overheveling budget veiligheid voor enquête inwoners	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
rentekosten	17	6	7	2	rente toerekening budgettair neutraal
Lonen	90.360	90.360	90.360	90.360	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
	129.862	112.851	118.852	133.599	

Programma 4 Ontwikkeling	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
	2019	2020	2021	2022	
Lasten	12.062.109	8.193.355	7.397.917	3.322.104	
Baten	12.112.865	7.574.666	6.683.814	2.214.215	
Resultaat programma 4 voor bestemming	-50.756	618.689	714.102	1.107.889	
Resultaat in begroting 2018	1.063.711	246.190	1.088.344	1.088.344	
Verschil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	-1.114.467	372.499	-374.242	19.545	
Professionalisering samenwerking Nationaal Park Heuvelrug	10.000	10.000			Actuele ontwikkelingen
Nieuwe begroting RUD	3.635	3.635	3.635	3.635	Autonome bijstelling
doorberekening rente lening woningbouw	-27	-28	-28	-1.230	rente toerekening
Minder loonkosten doorbelast aan grexen	4.476	4.476	4.476	4.476	doorbelaste loonkosten
afschrijvingslast	2.932	2.932	2.933	4.134	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen
Verschil verplaatsing boekjaar diverse budgetten				-63	Autonome bijstelling als gevolg van verschuiving boekjaar
Overheveling budget wonen voor enquête inwoners	-3.400	-3.400	-3.400	-3.400	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
promotiebudget overheveling	3.500	3.500	3.500	3.500	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
wijzigingen saldo winsten grondbedrijf	-1.151.319	340.910	-399.000	-3.000	budgettair neutraal verschuiving naar reserve
rentekosten	-32.527	-37.790	-34.621	-36.771	rente toerekening budgettair neutraal
Lonen	110.264	110.264	110.264	110.264	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
inhuur	-62.000	-62.000	-62.000	-62.000	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
	-1.114.467	372.500	-374.242	19.545	

Programma 5 Bestuur en Dienstverlening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	
	2019	2020	2021	2022	
Lasten	5.483.422	5.573.672	5.646.477	5.727.917	
Baten	1.082.551	1.259.371	1.410.249	1.587.185	
Resultaat programma 5 voor bestemming	4.400.871	4.314.301	4.236.228	4.140.732	
Resultaat in begroting 2018	4.809.121	4.857.096	4.817.989	4.817.989	
Verschil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	-408.250	-542.796	-581.761	-677.257	
Organisatie ontwikkeling	10.000	5.000	5.000	5.000	Actuele ontwikkelingen
Funciewaarderingssysteem	10.000	6.000	6.000	6.000	Actuele ontwikkelingen
cao verhoging	154.000	154.000	154.000	154.000	Autonome bijstelling
WKR deel raad en college in salarissen	45.000	45.000	45.000	45.000	Actuele ontwikkelingen
Extra kosten College	80.000	80.000	80.000	80.000	Actuele ontwikkelingen
Wet Normalisering rechtspositie ambtenaren	15.000				Actuele ontwikkelingen
extra kosten uitvoeringsplan dienstverlening	27.000	27.000	27.000	27.000	Raadsbesluit 2017
Effecten uitgaven bij grote stijging woningen en inwoners lasten	111.000	222.000	333.000	444.000	Gemeentefonds
Effecten uitgaven bij grote stijging woningen en inwoners baten	-111.000	-222.000	-333.000	-444.000	Gemeentefonds
Vrijval loonkosten t.b.v. subsidie CDKS	-396.795	-396.795	-396.795	-396.795	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Vrijval bedrijfsvoeringskosten t.b.v. subsidie sociaal domein	-229.917	-229.917	-229.917	-229.917	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Vrijval overheadkosten t.b.v. subsidie CDKS	-53.200	-53.200	-53.200	-53.200	Toelichting sociaal domein (deel CDKS)
Stelpost extra uitkering i.v.m. BTW plafond	-242.000	-304.000	-340.000	-402.000	Gemeentefonds
afschrijvingslast	13.445	13.446	2.444	-19.830	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen bijlage 1
Overheveling boekjaar				-3.744	Autonome bijstelling als gevolg van verschuiving boekjaar
Overheveling salariskosten vanuit uitvoeringskosten werk en inkomsten	47.000	47.000	47.000	47.000	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
Overheveling salariskosten vanuit overhead sociaal domein	35.000	35.000	35.000	35.000	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
Overheveling budget communicatie voor enquête inwoners	-900	-900	-900	-900	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
Bundeling diverse budgetten voor uitvoeren enquête inwoners	10.800	10.800	10.800	10.800	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
promotiebudget	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500	budgettair neutraal verschuiving naar ander programma
rentekosten	23.215	-25.330	-17.295	-24.773	rente toerekening budgettair neutraal
Lonen	86.179	86.179	86.179	86.179	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
verdeeldeloankosten naar taakvelden	-53.578	-53.578	-53.578	-53.578	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
Overheveling inhuur budget uit riolering	15.000	15.000	15.000	15.000	toerekening lonen/inhuur begroting neutraal
	-408.251	-542.796	-581.763	-677.258	

Programma 6 Algemene Dekkingsmiddelen	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	
Lasten	136.436	139.681	120.448	90.107	
Baten	17.820.323	18.001.730	18.177.960	18.247.294	
Resultaat programma 6 voor bestemming	-17.683.888	-17.862.050	-18.057.512	-18.157.187	
Meerjarenresultaat in begroting 2018	-16.883.926	-16.948.542	-16.976.808	-16.976.808	
Verschil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	-799.962	-913.508	-1.080.705	-1.180.379	
Totaal algemene uitkering	-834.841	-959.363	-1.105.316	-1.195.976	Gemeentefonds
Belastingen toeristen	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	Lokale lasten en heffingen
Hondenbelasting	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	Lokale lasten en heffingen
opbrengsten nieuwbouw	25.000	30.000	31.000	31.000	Lokale lasten en heffingen
opbrengsten extra 0,5% OZB	-11.500	-23.000	-34.500	-46.000	Lokale lasten en heffingen
Rente kosten geldleningen overloop 2017/2018	-23.000	-16.000	-25.200	-54.200	Autonome bijstelling
Rente op grondbedrijf via reserve grondbedrijf	91.043	-15.794	5.268	16.499	Autonome bijstelling
<i>Rente op programma's</i>	<i>-24.088</i>	<i>94.135</i>	<i>71.389</i>	<i>91.783</i>	<i>rente toerekening budgettair neutraal</i>
<i>rentekosten</i>	<i>419</i>	<i>-489</i>	<i>-349</i>	<i>-489</i>	<i>rente toerekening budgettair neutraal</i>
	-799.967	-913.510	-1.080.708	-1.180.382	

Reserves	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	
Lasten	2.005.554	1.299.662	961.220	379.432	
Baten	1.862.350	1.465.876	1.001.557	623.382	
Resultaat programma 6 voor bestemming	143.205	-166.214	-40.337	-243.951	
Meerjarenresultaat in begroting 2018	-308.945	598.905	-155.568	-155.568	
Verschil begroting t.o.v. meerjarenbegroting 2018	452.150	-765.119	115.231	-88.383	
Algemene reserve verschuiving in jaren winstneming HGW					
Reserve grondbedrijf winstneming	1.151.319	-340.910	399.000	3.000	budgettair neutraal verschuiving naar reserve
Reserve grondbedrijf rente toevoeging	-91.043	15.794	-5.268	-16.499	Autonome bijstelling
Centrumplan	-42.387	-42.387	-42.387	-42.387	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen bijlage 1
Aanwending reserve sociaal domein	-574.000	-376.000	-175.000		Toelichting sociaal domein
Aanwending reserve sociaal domein	27.786	-8.478	-53.270	-53.270	Correctie toev-ontr. Meerjarenbegroting
Aanwending reserve automatisering	-7.329	-7.330	3.672	25.105	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen bijlage 1
Toevoeging reserve voorz. Huisvesting basisonderwijs	51.000	51.000	51.000	51.000	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen bijlage 1
ontrekking reserve voorz. Huisvesting basisonderwijs	-70.758	-70.758	-70.158	-69.463	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen bijlage 1
reserve onderhoud scholen basisonderwijs.	7.142	7.142	7.142	7.142	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen bijlage 1
reserve kap.Istn.invest. (Cultuurhuis)	420	6.806	500	6.989	Kapitaallasten actuele ontwikkelingen bijlage 1
	452.150	-765.119	115.231	-88.383	

Overzicht reserves en voorzieningen gemeente Woudenberg

BRUTOVERLOOP RESERVES						
Nr	Naam reserves	Saldo 01-01-2018	Saldo 01-01-2019	Saldo 01-01-2020	Saldo 01-01-2021	Saldo 01-01-2022
Bedragen x € 1.000						
	Algemene reserves					
1	Algemene reserve	3.289	2.276	2.276	2.276	2.276
2	Algemene reserve grondbedrijf	1.767	1.749	2.732	3.205	3.541
	Totaal algemene reserves	5.057	4.024	5.007	5.481	5.816
	Bestemmingsreserves					
3	Reserve dorpsvoorzieningen	1.966	685	309	134	134
13	Reserve kap.lasten Cultuurhuis	2.383	2.189	2.024	1.864	1.709
9	Reserve machinepark openbare werken	151	139	131	139	156
11	Reserve vervanging speelvoorzieningen	233	216	198	177	156
12	Reserve IBOR	32	32	32	32	32
13	Reserve opleidingskosten personeel	28	28	28	28	28
16	Reserve Automatisering	387	294	226	141	101
17	Reserve Wegen	526	482	502	522	542
18	Reserve Sociaal Domein	99	574	376	175	0
23	Reserve onderhoud gebouwen	433	373	421	468	516
23	Reserve onderhoud kunstwerken	107	159	211	263	315
25	Reserve Huisvesting Basisonderwijs	1.040	973	892	810	732
27	Reserve onderhoud scholen Basisonderwijs	176	164	163	162	160
28	Reserve omgevingswet	0	285	285	285	285
29	Reserve Centrumplan	0	828	786	743	701
	Totaal bestemmingsreserves	7.563	7.423	6.584	5.944	5.568
	TOTAAL RESERVES	12.620	11.448	11.591	11.425	11.385

BRUTOVERLOOP VOORZIENINGEN						
Nr	Naam voorzieningen	Saldo 01-01-2018	Saldo 01-01-2019	Saldo 01-01-2020	Saldo 01-01-2021	Saldo 01-01-2022
Bedragen x € 1.000						
	Voorzieningen					
31	Voorziening pensioenregeling wethouders	902	935	967	1.000	1.032
40	Voorziening wachtgeld wethouders	144	106	68	30	0
33	Voorziening egalisatie afvalstoffenheffing	108	138	50	-27	-99
36	Voorziening vervanging riolering	3.884	4.174	4.469	4.766	5.065
37	Voorziening renovatie sportpark De Grift	285	296	283	275	268
39	Voorziening sociaal statuut	0	0	0	0	0
42	Voorziening nijverheidsweg	0	89	89	89	0
43	Voorziening spoorzone A2	0	303	303	303	0
	Voorziening N224	0	1.235	1.235	1.235	1.235
41	Voorziening opheffing recreatieschap	0	0	0	0	0
	TOTAAL VOORZIENINGEN	5.323	7.274	7.464	7.671	7.502

Mutaties reserves		
Voorstel toevoeging / onttrekking aan reserves.	+ is toevoeging / - is onttrekking	saldo toev.-/- ontr.
Algemene reserve		0
Toevoeging: Winstneming HGW	0	
Onttrekking: Overheveling naar reserve Omgevingswet	0	
Algemene reserve Grondbedrijf		982.776
Toevoeging: Winstneming grondexploitaties	1.060.276	
Onttrekking: Vennootschapsbelasting	-77.500	
Reserve Dorpsvoorzieningen		-574.000
Toevoeging: winstneming grondexploitaties	0	
Onttrekking: overheveling naar reserve sociaal domein (per 1-1-2019)	-574.000	
Reserve Cultuurhuis (Bij het realiseren van het Cultuurhuis is een reserve gevormd om o.a. de kapitaallasten te dekken.)		-164.752
Onttrekking: kapitaallasten boekjaar	-164.752	
Reserve machineparken (Ter vervanging van grote investeringen zoals vrachtwagens)		-7.647
Toevoeging: jaarlijkse toevoeging	24.414	
Onttrekking: kapitaallasten boekjaar	-32.061	
Reserve Speelvoorzieningen		-18.600
Onttrekking: dekking deel kapitaallasten omvorming	-18.600	
Reserve automatisering (dient ter egalisering van de kapitaallasten)		-68.780
Toevoeging: jaarlijkse toevoeging	86.364	
Onttrekking: kapitaallasten boekjaar	-155.144	
Reserve wegen. (Reserve dient ter dekking van fluctuaties in de uitgaven van het onderhoud van de gemeentelijke wegen.)		20.000
Toevoeging: jaarlijkse toevoeging	20.000	
Onttrekking: extra uitgaven voor achterstallig onderhoud		
Reserve Sociaal Domein. (dient ter dekking van de de kosten van het sociaal domein indien de uitkeringen niet toereikend zijn.)		0
Toevoeging: overheveling uit reserve dorpsvoorziening.	574.000	
Onttrekking: Opvangen geraamd tekort 2019	-574.000	
Reserve onderhoud gebouwen. (Reserve dient ter dekking van fluctuaties in de uitgaven van het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.)		47.500
Toevoeging: jaarlijkse toevoeging	47.500	
Reserve kunstwerken (Reserve dient ter dekking van fluctuaties in de uitgaven van het onderhoud van kunstwerken.)		52.000
Toevoeging: jaarlijkse toevoeging	52.000	
Reserve huisvesting basisonderwijs (Reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van de huisvesting van het onderwijs.)		-81.569
Toevoeging: jaarlijkse toevoeging	141.000	
Onttrekking: kapitaallasten boekjaar	-222.569	
Reserve onderhoud huisvesting basisonderwijs (Reserve dient ter dekking van fluctuaties in de uitgaven van het onderhoud van de huisvesting van het onderwijs)		-1.337
Onttrekking: kapitaallasten boekjaar	-1.337	
Reserve omgevingswet (Reserve dient ter dekking van de de invoeringskosten van de omgevingswet)		0
Toevoeging: overheveling vanuit de algemene reserve	0	
Onttrekking:	0	
Reserve Centrumplan (Reserve dient ter dekking van de afschrijvingslast van de investeringen in het centrum)		-42.387
Toevoeging:	0	
Onttrekking: afschrijvingslast	-42.387	
Totaal saldo toevoegingen en onttrekkingen reserves		143.204

Belastingtarieven gemeente Woudenberg

Belastingtarieven	2018	2019
<u>Onroerende-zaakbelastingen:</u>		
	percentage WOZ-waarde)	percentage WOZ-waarde)
Gebruikersbelasting		
- Woning	n.v.t.	n.v.t.
- Niet-woning *	0,1364%	0,1384%
Eigenarenbelasting		
- Woning *	0,1180%	0,1198%
- Niet-woning *	0,1699%	0,1724%
<u>Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten:</u>		
240 liter container	205,00*	205,00*
140 liter container	179,00*	179,00*
Bedrijven (excl. BTW)	n.v.t.	n.v.t.
<i>* bij gemiddeld scheiden van het afval.</i>		
<u>Rioolheffing:</u>		
Eigendom	137,15	144,14
Gebruik	68,54	72,04
Totaal	205,69	216,18
<u>Hondenbelasting:</u>		
Per hond	69,71	71,10
<u>Toeristenbelasting:</u>		
Per overnachting	1,25	1,27

* Percentages van WOZ Waarde is hier 1,5% t.o.v. 2018. In december wordt deze definitief berekend op basis van gemiddelde waarde stijging/daling.

Kerngegevens gemeente Woudenberg

(geschatte gegevens per 1 januari 2019)

A. Sociale structuur

Aantal inwoners:	13220
Waarvan van:	
van 0 t/m 18 jaar	3231
van 18 t/m 64 jaar	7525
van 65 jaar en ouder	2464
Aantal cliënten WWB	95
Aantal cliënten ingevolge de wet IOAW	15
Aantal tewerkgestelden in sociale werkgemeenschappen	22

B. Fysieke structuur

Oppervlakte gemeente:	3673
waarvan binnenwater	30 ha
historische stad- of dorpskern	- ha
Aantal woningen:	5092
Aantal bedrijfsvestigingen:	1347
Lengte van wegen:	91.000 m
waarvan:	
Lengte wegen buiten bebouwde kom	44.000 m
Lengte wegen binnen bebouwde kom	31.000 m
Niet gemeentelijke wegen	16.000 m
Lengte van de recreatieve fiets-, ruiter- en wandelpaden	3.668 m
Lengte van de waterwegen	13 km
Aantal ha groen	46 ha

C. Financiële structuur

	<i>totaal</i>	<i>per inwoner</i>
Gewone uitgaven	5.483.422	€ 414,78
Opbrengst belastingen en leges e.d.	4.653.093	€ 351,97
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	14.986.475	€ 1.133,62
Boekwaarde geactiveerde kapitaaluitgaven	32.868.362	€ 2.486,26
Vaste schuld	9.566.855	€ 723,67
waarvan ten behoeve van derden	1.566.855	€ 118,52
Reserves	11.447.871	€ 865,95
Voorzieningen	7.274.025	€ 550,23

Berekening voorlopig EMU-saldo 2019	Emu 2017		Emu 2018		Emu 2019		Emu 2020		Emu 2021		Emu 2022	
Eindsaldo jaarrekening/begroting (voordelig = + ; nadelig = -/)	486.074		156.191		65.428		158.911		191.691		221.012	
Mutaties reserves												
- debet = toevoeging reserves	5.208.706		2.102.261		2.005.554		1.299.662		961.220		379.432	
- credit = onttrekking reserves	-3.629.963		-1.244.782		-1.862.350		-1.465.876		-1.001.557		-623.382	
1) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	2.064.817	+	1.013.671	+	208.632	+	-7.303	+	151.354	+	-22.938	+
2) Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	1.411.391	+	1.789.703	+	1.159.354	+	1.116.990	+	1.047.814	+	1.013.239	+
3) Bruto dotaties aan de post voorzieningen	260.279		315.521		189.728		-95.270		132.918		263.302	
- toevoegingen aan voorzieningen	482.377	+	315.521	+	189.728	+	-95.270	+	132.918	+	263.302	+
- onttrekking aan voorziening tgv exploitatie	-222.098	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
4) Investerings lopend boekjaar die op de balans worden geactiveerd	6.446.541	-	110.000	-	110.000	-	110.000	-	110.000	-	110.000	-
5) Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet in mindering zijn gebracht bij post 4	0	+	0	+	0	+	0	+	0	+	0	+
6) Opbrengst desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:	5.174.379	+	0	+	0	+	0	+	0	+	0	+
- Baten desinvestering tegen verkoopprijs, voorzover niet op de exploitatie verantwoord.	0	+	0	+	0	+	0	+	0	+	0	+
- Boekwinst op desinvesteringen	5.174.379	+	0	+	0	+	0	+	0	+	0	+
7) Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. alleen transacties met 3-en die niet op de exploitatie verantwoord zijn	1.740.696	-	6.360.131	-	7.406.925	-	2.668.411	-	1.461.767	-	1.389.719	-
8) Baten bouwgrondexploitatie	4.444.598		6.468.029		14.578.951		5.746.032		5.454.032		413.075	
- Opbrengsten uit verkoop van grond tegen verkoopprijs	7.039.598	+	6.468.029	+	15.730.270	+	6.253.032	+	5.853.032	+	416.075	+
- Boekwinst op de grondverkoop	2.595.000	-	0	-	1.151.319	-	507.000	-	399.000	-	3.000	-
9) Betalingen ten laste van de voorzieningen	180.304	-	62.000	-	73.431	-	73.431	-	73.431	-	73.431	-
10) Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die niet onder één van de andere genoemde posten vallen	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
11) Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
BEREKEND EMU-SALDO GEMEENTE WOUDENBERG	4.987.923		3.054.793		8.546.309		3.908.608		5.140.920		93.529	

Lastendruk 2019 t.o.v. 2018

Voorstel voor 2019 is:

OZB eigenaar woning totale stijging 1,5%

OZB eigenaar/gebruiker niet-woning totale stijging 1,5%

*Afvalstoffenheffing op basis van 7 ledigingen.

		2018	2019	verhoging bedrag	verhoging in %
1. Woning € 400.000					
240 liter container	Afvalstoffenheffing*	€ 205,00	€ 205,00		
	Rioolrecht gebruik	€ 68,54	€ 72,04		
	Totaal gebruiker/ huurder	€ 273,54	€ 277,04	€ 3,50	1,28%
	OZB	€ 472,00	€ 479,08		
	Rioolrecht eigenaar	€ 137,15	€ 144,14		
	Totaal eigenaar	€ 609,15	€ 623,22	€ 14,07	2,31%
	Totaal eigenaar en gebruiker	€ 882,69	€ 900,26	€ 17,57	1,99%

		2018	2019	verhoging bedrag	verhoging in %
2. Woning € 250.000					
240 liter container	Afvalstoffenheffing*	€ 205,00	€ 205,00		
	Rioolrecht gebruik	€ 68,54	€ 72,04		
	Totaal gebruiker/ huurder	€ 273,54	€ 277,04	€ 3,50	1,28%
	OZB	€ 295,00	€ 299,43		
	Rioolrecht eigenaar	€ 137,15	€ 144,14		
	Totaal eigenaar	€ 432,15	€ 443,57	€ 11,42	2,64%
	Totaal eigenaar en gebruiker	€ 705,69	€ 720,61	€ 14,92	2,11%

		2018	2019	verhoging bedrag	verhoging in %
3. gebruiker/ huurder woning					
140 liter container	Afvalstoffenheffing*	€ 179,00	€ 179,00		
	Rioolrecht gebruik	€ 68,54	€ 72,04		
	Totaal gebruiker	€ 247,54	€ 251,04	€ 3,50	1,41%

		2018	2019	verhoging bedrag	verhoging in %
4. Winkel € 400.000					
	OZB gebruik	€ 545,60	€ 553,78		
	Rioolrecht gebruik	€ 68,54	€ 72,04		
	Totaal gebruiker	€ 614,14	€ 625,82	€ 11,68	1,90%
	OZB eigenaar	€ 679,60	€ 689,79		
	Rioolrecht eigenaar	€ 137,15	€ 144,14		
	Totaal eigenaar	€ 816,75	€ 833,93	€ 17,18	2,10%
	Totaal eigenaar en gebruiker	€ 1.430,89	€ 1.459,76	€ 28,87	2,02%

		2018	2019	verhoging bedrag	verhoging in %
5. Winkel € 250.000					
	OZB gebruik	€ 341,00	€ 346,12		
	Rioolrecht gebruik	€ 68,54	€ 72,04		
	Totaal gebruiker	€ 409,54	€ 418,16	€ 8,61	2,10%
	OZB eigenaar	€ 424,75	€ 431,12		
	Rioolrecht eigenaar	€ 137,15	€ 144,14		
	Totaal eigenaar	€ 561,90	€ 575,26	€ 13,36	2,38%
	Totaal eigenaar en gebruiker	€ 971,44	€ 993,42	€ 21,98	2,26%

Balansraming						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ACTIVA						
<i>Vaste Activa</i>						
Immateriële vaste activa	55.276	27.638	27.638	0	0	0
Materiële vaste activa	22.984.001	21.053.627	22.354.037	21.386.252	20.434.335	19.544.768
Financiële vaste activa	2.535.434	2.295.640	2.294.551	2.240.621	2.185.547	2.137.300
Totaal vaste activa	25.574.711	23.376.904	24.676.226	23.626.872	22.619.882	21.682.068
<i>Vlottende activa</i>						
Voorraden	12.963.923	8.823.728	8.192.136	8.883.255	2.692.954	-1.076.689
Uitzettingen < 1 jaar	3.924.013	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	4.000.000
Liquide middelen	57.606	152.000	103.404	10.498	95.904	100.912
Overlopende activa	470.014	0	0	0	0	0
Totaal vlottende activa	17.415.556	10.475.728	9.795.540	10.393.753	4.288.858	3.024.223
TOTAAL ACTIVA	42.990.267	33.852.632	34.471.766	34.020.625	26.908.740	24.706.291
PASSIVA						
<i>Vaste Passiva</i>						
Eigen vermogen	13.105.589	11.357.236	12.072.492	12.281.393	12.156.437	12.198.692
Voorzieningen	5.322.820	5.763.583	7.117.859	7.395.381	7.376.699	7.581.443
Vaste schulden > 1 jaar	12.719.220	9.566.855	10.620.924	9.673.850	5.725.604	4.776.156
Totaal vaste passiva	31.147.629	26.687.674	29.811.275	29.350.625	25.258.740	24.556.291
<i>Vlottende passiva</i>						
Netto vlottende schulden	11.686.870	7.088.050	4.510.491	4.520.000	1.500.000	0
Overlopende passiva	155.768	200.000	150.000	150.000	150.000	150.000
Totaal vlottende passiva	11.842.638	7.288.050	4.660.491	4.670.000	1.650.000	150.000
TOTAAL PASSIVA	42.990.267	33.975.724	34.471.766	34.020.625	26.908.740	24.706.291

Kosten en opbrengsten per taakveld (BBV)									
Totaal overzicht kosten en opbrengsten per taakveld (x€ 1000)	uitgaven			Inkomsten			totaal		
	uitgaven	Inkomsten	totaal	uitgaven	Inkomsten	totaal	uitgaven	Inkomsten	totaal
	2017	2017	2017	2018	2018	2018	2019	2019	2019
Taakveldengemeenten Totaal	32.639	34.651	2.012	31.180	32.193	1.014	35.284	35.493	209
0. Bestuur en ondersteuning	6.111	18.377	12.266	5.982	17.008	11.026	5.264	18.450	13.186
0.1 Bestuur	532	0	-532	578	0	-578	665	0	-665
0.2 Burgerzaken	280	255	-25	237	186	-51	244	186	-58
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	375	1.680	1.305	110	83	-27	72	85	13
0.4 Overhead	4.044	31	-4.013	3.836	0	-3.836	3.751	230	-3.521
0.5 Treasury	186	283	97	180	257	76	136	172	35
0.61 OZB woningen	0	1.623	1.623	0	1.660	1.660	0	1.688	1.688
0.62 OZB niet-woningen	0	661	661	0	658	658	0	678	678
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingenoverig	201	77	-124	203	70	-133	207	73	-134
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentef	0	13.697	13.697	0	14.094	14.094	0	14.986	14.986
0.8 Overige baten en lasten	321	70	-252	760	0	-760	111	353	242
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	172	0	-172	78	0	-78	78	0	-78
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1. Veiligheid	1.078	8	-1.070	957	0	-957	1.156	0	-1.156
1.1 Crisis beheersing en brandweer	734	3	-731	725	0	-725	774	0	-774
1.2 Openbare orde en veiligheid	344	5	-339	232	0	-232	382	0	-382
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	819	40	-779	893	8	-886	941	8	-934
2.1 Verkeer en vervoer	819	40	-779	893	8	-886	941	8	-934
2.2 Parkeren	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Economie	2.717	3.964	1.247	1.396	1.679	283	3.698	4.061	364
3.1 Economische ontwikkeling	86	293	207	84	208	124	104	232	127
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.631	3.671	1.040	1.312	1.472	160	3.593	3.829	236
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Onderwijs	1.348	75	-1.273	1.007	73	-934	1.174	67	-1.107
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	564	0	-564	302	0	-302	292	0	-292
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	784	75	-709	705	73	-632	882	67	-815
5. Sport, cultuur en recreatie	2.055	256	-1.799	1.999	270	-1.729	2.106	296	-1.810
5.1 Sportbeleiden activering	146	3	-143	137	4	-133	135	4	-131
5.2 Sport accommodaties	200	83	-116	202	80	-122	229	104	-125
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	412	1	-411	359	0	-359	363	0	-363
5.4 Musea	38	0	-38	96	0	-96	96	0	-96
5.5 Cultureel erfgoed	238	167	-72	220	181	-39	230	184	-46
5.6 Media	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.021	3	-1.018	986	4	-982	1.053	4	-1.050
6. Sociaal domein	9.239	1.684	-7.555	8.655	1.746	-6.910	10.140	1.741	-8.400
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	835	0	-835	876	8	-868	817	8	-809
6.2 Wijkteams	911	0	-911	797	0	-797	1.668	0	-1.668
6.3 Inkomensregelingen	2.157	1.450	-707	2.226	1.616	-610	2.221	1.616	-605
6.4 Begeleide participatie	472	0	-472	453	0	-453	409	0	-409
6.5 Arbeidsparticipatie	308	57	-251	187	0	-187	208	0	-208
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	345	132	-213	396	121	-274	396	116	-279
6.71 Maatwerk dienstverlening 18+	1.337	46	-1.291	1.321	0	-1.321	2.054	0	-2.054
6.72 Maatwerk dienstverlening 18-	1.524	0	-1.524	1.085	0	-1.085	1.085	0	-1.085
6.81 Geëscaleerdzorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerdzorg 18-	1.351	0	-1.351	1.315	0	-1.315	1.283	0	-1.283
7. Volksgezondheid en milieu	2.878	2.610	-268	2.902	2.517	-386	2.974	2.597	-377
7.1 Volksgezondheid	459	0	-459	505	0	-505	546	0	-546
7.2 Riolering	859	1.058	199	826	1.033	207	858	1.081	223
7.3 Afval	978	1.334	356	939	1.283	344	927	1.310	382
7.4 Milieubeheer	413	24	-389	408	0	-408	412	0	-412
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	170	194	24	223	200	-23	230	206	-24
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieu	6.394	7.637	1.243	7.387	8.893	1.506	7.831	8.273	443
8.1 Ruimtelijke Ordening	414	64	-350	452	0	-452	469	0	-469
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.521	7.131	1.610	6.452	8.557	2.104	6.961	7.961	1.001
8.3 Wonen en bouwen	459	442	-16	483	336	-147	401	312	-89
Taakveldengemeenten Totaal	32.639	34.651	2.012	31.180	32.193	1.014	35.284	35.493	209

Kosten en opbrengsten per taakveld (BBV)												
Totaal overzicht kosten en opbrengsten per taakveld (x€ 1000)	uitgaven		Inkomsten		totaal		uitgaven		Inkomsten		totaal	
	uitgaven	Inkomsten	uitgaven	Inkomsten	uitgaven	Inkomsten	uitgaven	Inkomsten	uitgaven	Inkomsten	uitgaven	Inkomsten
	2020	2020	2020	2020	2021	2021	2021	2021	2022	2022	2022	2022
Taakveldengemeenten Totaal	31.306	31.298	-7	30.574	30.726	151	26.517	26.494	-23			
0. Bestuur en ondersteuning	5.364	18.801	13.437	5.414	19.126	13.712	5.469	19.369	13.900			
0.1 Bestuur	665	0	-665	665	0	-665	665	0	-665			
0.2 Burgerzaken	244	186	-58	244	186	-58	244	186	-58			
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	69	86	17	71	87	16	69	88	19			
0.4 Overhead	3.741	230	-3.511	3.696	230	-3.466	3.673	230	-3.443			
0.5 Treasury	140	141	1	120	127	7	90	94	4			
0.61 OZB woningen	0	1.716	1.716	0	1.744	1.744	0	1.755	1.755			
0.62 OZB niet-woningen	0	695	695	0	719	719	0	719	719			
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
0.64 Belastingenoverig	207	73	-134	207	73	-134	207	73	-134			
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentef	0	15.149	15.149	0	15.288	15.288	0	15.378	15.378			
0.8 Overige baten en lasten	222	526	304	333	673	340	444	846	402			
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	78	0	-78	78	0	-78	78	0	-78			
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
1. Veiligheid	1.134	0	-1.134	1.137	0	-1.137	1.151	0	-1.151			
1.1 Crisis beheersing en brandweer	752	0	-752	755	0	-755	769	0	-769			
1.2 Openbare orde en veiligheid	382	0	-382	382	0	-382	382	0	-382			
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	950	8	-942	1.000	8	-993	956	8	-948			
2.1 Verkeer en vervoer	950	8	-942	1.000	8	-993	956	8	-948			
2.2 Parkeren	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
3. Economie	613	745	131	104	236	131	104	236	131			
3.1 Economische ontwikkeling	104	236	131	104	236	131	104	236	131			
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	509	509	0	0	0	0	0	0	0			
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
3.4 Economische promotie	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
4. Onderwijs	1.147	67	-1.080	1.124	67	-1.056	1.093	67	-1.025			
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
4.2 Onderwijshuisvesting	284	0	-284	285	0	-285	279	0	-279			
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	863	67	-796	838	67	-771	813	67	-746			
5. Sport, cultuur en recreatie	2.073	296	-1.777	2.059	299	-1.759	2.057	303	-1.754			
5.1 Sportbeleiden activering	136	4	-132	129	4	-124	129	4	-125			
5.2 Sport accommodaties	227	101	-126	231	102	-129	232	103	-130			
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	371	0	-371	372	0	-372	377	0	-377			
5.4 Musea	96	0	-96	96	0	-96	96	0	-96			
5.5 Cultureel erfgoed	226	187	-39	228	189	-39	226	192	-34			
5.6 Media	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.018	4	-1.014	1.003	4	-999	997	4	-993			
6. Sociaal domein	10.013	1.736	-8.278	10.005	1.731	-8.275	10.034	1.726	-8.308			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	817	8	-809	817	8	-809	817	8	-809			
6.2 Wijkteams	1.640	0	-1.640	1.640	0	-1.640	1.640	0	-1.640			
6.3 Inkomensregelingen	2.222	1.616	-606	2.222	1.616	-606	2.222	1.616	-606			
6.4 Begeleide participatie	394	0	-394	386	0	-386	386	0	-386			
6.5 Arbeidsparticipatie	210	0	-210	210	0	-210	210	0	-210			
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	396	111	-284	396	107	-289	396	102	-294			
6.71 Maatwerk dienstverlening 18+	1.965	0	-1.965	1.965	0	-1.965	1.994	0	-1.994			
6.72 Maatwerk dienstverlening 18-	1.085	0	-1.085	1.085	0	-1.085	1.085	0	-1.085			
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.283	0	-1.283	1.283	0	-1.283	1.283	0	-1.283			
7. Volksgezondheid en milieu	2.965	2.590	-374	2.963	2.586	-377	2.961	2.582	-379			
7.1 Volksgezondheid	552	0	-552	552	0	-552	552	0	-552			
7.2 Riolering	858	1.081	223	858	1.081	222	860	1.081	221			
7.3 Afval	922	1.299	377	920	1.294	374	918	1.290	371			
7.4 Milieubeheer	412	0	-412	412	0	-412	412	0	-412			
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	220	211	-9	220	211	-9	219	211	-8			
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieu	7.045	7.055	10	6.769	6.674	-95	2.693	2.204	-489			
8.1 Ruimtelijke Ordening	472	0	-472	467	0	-467	467	0	-467			
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	6.175	6.767	593	5.900	6.384	485	1.825	1.913	89			
8.3 Wonen en bouwen	399	288	-111	402	289	-113	401	291	-111			
Taakveldengemeenten Totaal	31.306	31.298	-7	30.574	30.726	151	26.517	26.494	-23			